

ΙΟΥΛΙΟΥ ΒΕΡΝ

Μ Α Υ Ρ Ε Σ
Ι Ν Δ Ι Ε Σ

(LES INDES NOIRES)

Μετάφραση : ΠΑΝ. ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ

Εικόνες : J. FÉRAT — CH. BARBANT

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ «ΑΣΤΗΡ»

ΑΛ. & Ε. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

ΟΔΟΣ ΛΥΚΟΥΡΓΟΥ 10—ΑΘΗΝΑΙ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

Δύο αντίθετα γράμματα

Κον Τζέιμς Στάρ. Μηχανικόν
 ὁδὸς Κανουγκέιτ 30
 Ἐδιμβούργον.

Ἄν ὁ κύριος Τζέιμς Στάρ ἐπιθυμῇ νὰ ἔλθῃ αὐριο εἰς τ' ἀνθρακωρυχεῖα τῆς Ἀμπερφόϋλ, ἔσκαφῇ (τάφος) Ντοσάρτ, πηγάδι Γιαρόου, θὰ τοῦ γίνῃ μιὰ ἐνδιαφέρουσα ἀνακοίνωσις.

Ὁ κύριος Τζέιμς Στάρ θ' ἀναμένεται ὅλη τὴν ἡμέρα στὸν σιδηροδρομικὸ σταθμὸ τοῦ Κάλλαντερ, ἀπὸ τὸν Χάρου Φόρντ, γιὰ τοῦ παλιοῦ ἐργοδηγοῦ Σιμὸν Φόρντ.

«Παρύκλησις νὰ κρατηθῇ μυστικὴ αὐτὴ ἢ πρόσκλησις».

Αὐτὸ ἦταν τὸ γράμμα πὸν ἔλαβε ὁ Τζέιμς Στάρ μὲ τὸ πρῶτο ταχυδρομεῖο τῆς 3 Δεκεμβρίου 18... Γράμμα πὸν εἶχε τὴν σφραγίδα τοῦ ταχυδρομικοῦ γραφείου τῆς Ἀμπερφόϋλ, τῆς κομητείας Στίρλιγκ, στὴ Σκωτία.

Ἡ περιέργεια τοῦ μηχανικοῦ κεντρίστηκε ζωηρά. Φυσικὰ δὲν πῆγε ὁ νοῦς του ὅτι αὐτὸ τὸ γράμμα μπορούσε νὰ περικλείνῃ ἕναν ἐμπαιγμὸ! Καὶ τοῦτο γιὰτὶ γνώριζε ἀπὸ καιρὸ τὸν Σιμὸν Φόρντ παλιὸν ἐργοδηγὸ τοῦ ἀνθρακωρυχείου τῆς Ἀμπερφόϋλ. Ἐκεῖ, ὁ Τζέιμς Στάρ, ὑπῆρξε ἐπὶ εἰκοσιπέντε χρόνια διευθυντῆς πὸν στ' ἀγγλικὰ ἀνθρακωρυχεῖα παίρνει τ' ὄνομα «Ἐπιθεωρητῆς».

Ὁ Τζέιμς Στάρ ἦταν ἕνας γεροφτιαγμένος ἄντρας πὸν τὰ πενηνταπέντε χρόνια του δὲν βάραιναν καὶ τόσο πάνω του. Φαινόταν μόνο σαραντάρης. Ἀνῆκε σὲ μιὰ παλιὰ οἰκογένεια τοῦ Ἐδιμβούργου καὶ ἀποτελοῦσε τὸ πῶς δυσκερμμένο μέλος τῆς. Οἱ ἐργασίαις του τιμοῦσαν τὴ σεβαστὴ

ὀργάνωσι τῶν μηχανικῶν πὺν σιγὰ - σιγὰ καταβροχθίζον τὸ ἀνθρακοφόρο ἔδαφος τοῦ Ἠνωμένου Βασιλείου, τόσο στὸ Κάρδιφ καὶ στὸ Νιουκαστλ, ὅσο καὶ στὶς Σκωτσέζικες κομητείες. Συχνὰ βρέθηκε βαθιά, μέσα σ' αὐτὰ τ' ἀνθρακωρυχεῖα τῆς Ἀμπερφούλ, πὺν συνορεύουν μὲ τ' ἀνθρακωρυχεῖα τῆς Ἀλλόα καὶ καταλαμβάνουν ἓνα μέρος τῆς κομητείας Στίρλιγκ. Ἐκεῖ τ' ὄνομα Στὰρ εἶχε ἀποκτήσει τὴ γενικὴ ἐκτίμησι. Ἐκεῖ πέρασε σχεδὸν ὅλη του ἡ ζωὴ. Ἐξ ἄλλου ὁ Τζέιμς Στὰρ ἀποτελοῦσε μέλος τῆς ἐταιρίας τῶν Σκωτσέζων ἀρχαιολόγων. Σήμερα δὲ ἦταν καὶ ἐπίτιμος πρόεδρος τους. Ἐπίσης ἦταν ἐνεργὸ μέλος τοῦ Βασιλικοῦ Ἰνστιτούτου... Καὶ ἡ «Ἐπιθεώρησις τοῦ Ἐδιμβούργου» δημοσίευε τακτικὰ σπουδαῖα ἄρθρα του. Βλέπουμε, λοιπόν, πὺς ἦταν ἓνας ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς πρακτικοὺς σοφοὺς στοὺς ὁποίους ὠφειλόταν ἡ εὐημερία τῆς Ἀγγλίας. Διατηροῦσε δὲ μιὰ ἀνώτατη κοινωνικὴ θέσι στὴν παλιὰ αὐτὴ πρωτεύουσα τῆς Σκωτίας — τὸ Ἐδιμβούργο — πὺν ὄχι μόνον γιὰ τὴν φυσικὴ τῆς θέα, ἀλλὰ καὶ τὴν ἠθικὴ τῆς θέα, ἄξιζε τ' ὄνομα «Ἡ Ἀθήνα τοῦ Βορρᾶ», πὺν τῆς εἶχαν δώσει.

Γνωρίζουμε πὺς οἱ Ἀγγλοὶ, στὸ σύνολο τῶν ἀνθρακωρυχειῶν τους ἔχουν δώσει ἓνα συμβολικὸ ὄνομα. Τὰ ὀνομάζουν — πολὺ σωστὰ — «Μαῦρες Ἰνδίες». Καὶ αὐτὲς οἱ Ἰνδίες συνεισφέρουν, πιθανόν, περισσότερα πλούτη ἀπὸ τὶς ἀνατολικὲς Ἰνδίες στὸ Ἠνωμένο Βασίλειο. Ἐκεῖ μέρα καὶ νύχτα, ἐργάζεται πρᾶγματι ἓνας ὀλόκληρος κόσμος γιὰ νὰ βγάλῃ τὸ κάρβουνο ἀπὸ τὸ Βρετανικὸ ὑπέδαφος. Αὐτὸ τὸ πολὺτιμο καύσιμο, πὺν εἶναι τὸ ἀπαραίτητο στοιχεῖο γιὰ τὴ βιομηχανικὴ ζωὴ τῆς χώρας.

Ἐκεῖνη τὴν ἐποχὴ τὰ περιθώρια ἐκμεταλλεύσεως τῶν ἀνθρακωρυχειῶν ἦσαν πολὺ μεγάλα. Γιατὶ ὑπῆρχαν ἀκόμα μεγάλα κοιτάσματα, καὶ στὰ δύο ἡμισφαίρια. Ἔτσι τουλάχιστον, βεβαίωσαν, οἱ εἰδικοί. Τὰ ἐργοστάσια, λοιπόν, οἱ ἀτμομηχανές, τὰ βαπόρια κ.λ.π., εἶχαν ἄφθονα καύσιμα. Μόνον πὺν ἡ κατανάλωσις, ἐπειδὴ εἶχε αὐξηθῆ τὰ τελευταῖα χρόνια, ἔκαμε ὥστε μερικὰ κοιτάσματα στὴν

Ἄγγλία νὰ ἔχουν ἐξαντληθῆ. Ἐγκαταλελειμμένο δὲ τώρα, αὐτὰ τὰ ἀνθρακωρυχεῖα εἶχαν ἀχρηστευθῆ.

Αὐτὴ ἀκριβῶς ἦταν ἡ κατάστασις καὶ στ' ἀνθρακωρυχεῖα τῆς Ἀμπερφούλ. Πρὶν δέκα χρόνια τὸ τελευταῖο βαγόνι εἶχε μεταφέρει τὸν τελευταῖο τόννο κάρβουνο. Ὅ,τι ὑπῆρχε στὰ βάρη τοῦ ἀνθρακωρυχείου σχετικὸ μὲ τὴν μεταφορὰ τοῦ ὀρυκτοῦ (γραμμῆς τῶν ὑπογείων στοῶν, βαγόνια, πὺ σχηματίζαν τὰ ὑπόγεια τραῖνα, σιδερένια κλουβιά πὺ ἀνεβοκατέβαιναν στὰ πηγάδια, πὺ διωχέτευαν στὰ βάρη πεπιεσμένο ἀέρα καὶ ἀνανέωνε τὴν πνιγηρὴ καὶ δηλητηριασμένη ἀτμόσφαιρα), κοντολογίῃς ὅ,τι ἀποτελοῦσε τὸ μηχανικὸ ἐξοπλισμὸ τοῦ ἀνθρακωρυχείου γιὰ τὴν ἀνόρυξι καὶ τὴν μεταφορὰ τοῦ πολυτίμου μαύρου ὀρυκτοῦ, εἶχε ἀνασυρθῆ ἀπὸ τὰ ἔγκατα τῆς γῆς καὶ εἶχε ἐγκαταλειφθῆ στὴν ἐπιφάνεια τοῦ ἐδάφους. Τὸ ἀνθρακωρυχεῖο, ἐξαντλημένο τώρα, ἔμοιαζε μὲ τὸ πτώμα ἐνὸς μαστόδοντου, φανταστικοῦ μεγέθους, πὺ τοῦ πῆραν τὰ διάφορα ὄργανα τῆς ζωῆς καὶ ἄφησαν μόνον τὸν σκελετό του.

Ἀπὸ ὅλο αὐτὸ τὸ ὑλικὸ εἶχαν ἀπομείνει μόνον οἱ μακρὲς ξύλινες σκάλες πὺ ἐξυπηρετοῦσαν τὰ βάρη τοῦ ἀνθρακωρυχείου ἀπὸ τὸ πηγάδι Γιαρόου, τὸ μόνον πὺ ὠδηγοῦσε τώρα στὶς ὑπόγειες στοεὺς καὶ τὶς σήραγγες τῆς τάφρου Ντοσάρτ.

Στὴν ἐπιφάνεια τὰ κτίρια καὶ τὰ ὑπόγεια, πὺ ἄλλοτε στέγαζαν τὰ συνεργεῖα ἐργατῶν καὶ τεχνιτῶν, τώρα ἦσαν τελείως ἐγκαταλελειμμένα, μερικὰ δὲ ἐρειπωμένα.

Ἦταν μιὰ θλιβερὴ ἡμέρα... τότε πὺ γιὰ τελευταία φορὰ, οἱ ἀνθρακωρυχοὶ ἄφηναν τὸ ἀνθρακωρυχεῖο ὅπου εἶχαν ζῆσει τόσα χρόνια.

Ὁ μηχανικὸς Τζέιμς Στάρ εἶχε συγκεντρώσει τότε αὐτὲς τὶς ἑκατοντάδες τοῦς ἐργάτες πὺ σύνθεταν τὸν δραστήριο καὶ γενναῖο πληθυσμὸ τῶν ἀνθρακωρυχείων. Εἶχαν μαζευτῆ ὅλοι, εἰδικευμένοι καὶ μὴ, καὶ ὅσοι ἀσχολοῦντον σὲ βοηθητικὰς ὑπηρεσίας. Ἄντρες, γυναῖκες, γέροι καὶ

παιδιά, συγκεντρώθηκαν στὸν ἀπέραντο σκαμμένο χῶρο τῆς τάφρου Ντοσάρτ.

Αὐτοὶ οἱ τίμιοι κι' ἐργατικοὶ ἄνθρωποι ποὺ οἱ ἀνάγκες τῆς ζωῆς θὰ τοὺς σκόρπιζαν τώρα, αὐτοὶ ποὺ ἐπὶ τόσα χρόνια, ἀπὸ πατέρα σὲ γιό, δούλευαν συνέχεια στ' ἀνθρακωρυχεῖα, περίμεναν, πρὶν τὸ ἐγκαταλείψουν γιὰ πάντα, τὸν τελευταῖο ἀποχαιρετισμὸ τοῦ μηχανικοῦ. Ἡ Ἐταιρία ἐκμεταλλεύσεως τοὺς εἶχε πληρώσει ὅλους τοὺς μισθοὺς τῆς χρονιᾶς ἐκείνης. Ἔτσι θὰ μπορούσαν μὲ ἄνεσι νὰ βροῦν δουλειὰ σὲ γειτονικὰ ἀνθρακωρυχεῖα ἢ σὲ κτήματα καὶ ἐργοστάσια τῆς Κομητείας (Ἐπαρχίας).

Ὁ Τζέιμς Στὰρ στεκόταν ὄρθιος μπρὸς στὴν πύλη τῆς μεγάλης ἐσκαφῆς ὅπου ἄλλοτε καὶ ἐπὶ πολλὰ χρόνια διηύθυνε τὶς ἀτμοκίνητες ἀντλίες τῆς ἐξαγωγῆς τῶν γαιανθράκων.

Τὸν περιτριγύριζαν ὁ Σιμὸν Φόρντ, ἐργοδηγὸς τῆς τάφρου Ντοσάρτ, τότε ἡλικίας πενηνταπέντε χρόνων, καὶ μερικοὶ ἄλλοι ἐργοδηγοί.

Ὁ Τζέιμς Στὰρ ἔβγαλε τὸ καπέλλο του, ἐνῶ οἱ ἀνθρακωρύχοι μὲ τὰ καπέλλα στὰ χέρια κράτησαν βαθεῖα σιωπή.

Αὐτὴ ἡ ἀποχαιρετιστήρια σκηνὴ εἶχε ἓναν συγκινητικὸ χαρακτήρα ποὺ δὲν ἔλειπε καὶ τὸ μεγαλεῖο της.

— Φίλοι μου, ἄρχισε ὁ μηχανικός, ἦρθε ἡ στιγμή τοῦ ἀποχαιρετισμοῦ μας. Τ' ἀνθρακωρυχεῖα τῆς Ἀμπερφούλ ποὺ ἐπὶ τόσα χρόνια μᾶς ἔνωσαν σὲ μιὰ κοινὴ ἐργασία, ἐξαντλήθηκαν τώρα. Οἱ ἔρευνές μας δὲν μπόρεσαν νὰ ὀδηγήσουν στὴν ἀνακάλυψι νέων κοιτασμάτων καὶ τὸ τελευταῖο κομμάτι κάρβουνο ἔχει βγῆ ἀπὸ αὐτά...

Ἔδειξε τὸ κομμάτι αὐτὸ ποὺ βρισκόταν μέσα σ' ἓνα βαγόνι καὶ συνέχισε:

— Αὐτὸ τὸ κομμάτι, φίλοι μου, μοιάζει σὰν τὴν τελευταία σταγόνα τὸ αἷμα ποὺ κυκλοφοροῦσε στὶς φλέβες τοῦ ἀνθρακωρυχείου μας! Θὰ τὸ διατηρήσουμε ὅπως διατηρή-

σαμε καὶ τὸ πρῶτο κομμάτι πὸν βγάλαμε ἐδῶ καὶ ἑκατὸν πενήντα χρόνια ἀπὸ τὰ σπλάχνα αὐτὰ τῆς γῆς μας. Ἄνάμεσα σ' αὐτὰ τὰ δυὸ κομμάτια τὸ κάρβουνο πόσες γενιὲς ἐργατῶν δὲν δούλεψαν! Τώρα ὅμως ὅλα τελείωσαν! Τὰ τελευταῖα λόγια πὸν σᾶς ἀπευθύνει ὁ μηχανικός σας εἶναι λόγια ἀποχαιρετισμοῦ. Ζήσατε σ' αὐτὸ τὸ ἀνθρακωρυχεῖο πὸν ἄδειασε ἀπὸ τὰ χέρια σας. Ἡ δουλειὰ ὑπῆρξε σκληρή, σᾶς ἱκανοποίησε ὅμως. Ἄλλὰ τώρα ἡ μεγάλη μας οἰκογένεια θὰ διασκορπιστῆ. Καὶ εἶναι ἀπίθανο στὸ μέλλον νὰ συνενωθοῦν πάλι τὰ μέλη της. Μὴν ξεχνάτε ὅμως πὸς χρόνια ζήσαμε μαζί καὶ καθῆκον ἔχουν οἱ ἀνθρακωρύχοι τῆς Ἄμπερφόυλ, ν' ἀλληλοβοηθοῦνται. Ἡ δουλειὰ μας μᾶς συναδέλφωσε κι' ὁ καθένας δὲν θὰ θεωρῆ τὸν ἄλλον σὰν ξένο. Πάντοτε θὰ φροντίζουμε γιὰ σᾶς. Κι' ὅπου κι' ἂν πᾶτε νὰ βρῆτε δουλειὰ οἱ καλές μας συστάσεις θὰ σᾶς ἀκολουθήσουν. Χαίρετε, λοιπόν, φίλοι μου, καὶ ὁ Θεὸς νὰ σᾶς βοηθῆ!

Μὲ τὴν τελευταία αὐτῆ εὐχῆ ὁ μηχανικός Τζέιμς Στάρ ἔσφιξε στὴν ἀγκαλιά του τὸν πιὸ ἡλικιωμένο ἐργάτη πὸν τὰ μάτια του εἶχαν μουσκέψει ἀπὸ τὰ δάκρυα. Κατόπιν πλησίασαν καὶ τοῦ ἔσφιξαν τὸ χέρι οἱ ἐπικεφαλῆς τῶν διαφόρων συνεργείων. Ἐνῶ οἱ ἄλλοι ἀνθρακωρύχοι κουνοῦσαν ψηλὰ τὰ κατέλλα τους καὶ φώναζαν:

— Στὸ καλὸ, Τζέιμς Στάρ, ἀρχηγέ μας καὶ φίλε!

Ὁ ἀποχαιρετισμὸς ἐκεῖνος ἀσφαλῶς θ' ἄφησε μιὰν ἀξέχαστη ἀνάμνησι στὶς καρδιὲς ὅλων. Μὰ σιγὰ-σιγὰ ὅλος αὐτὸς ὁ κόσμος ἄφησε θλιμμένους τὴν μεγάλη τάφρο καὶ γύρω στὸν Τζέιμς Στάρ ἔμεινε ἓνα κενό. Τὸ μαῦρο ἔδαφος τῶν δρόμων, πὸν ὠδηγοῦσε στὴν μεγάλη ἐκσκαφὴ Ντοσάρτ, ἀντήχησε γιὰ μιὰ τελευταία φορὰ κάτω ἀπὸ τὰ πόδια τῶν ἀνθρακωρύχων καὶ ἡ σιωπὴ διαδέχθηκε αὐτὴν τὴν θορυβώδη ζωηρότητα πὸν εἶχε ὡς τότε πλημμυρίσει τὸ ἀνθρακωρυχεῖο τῆς Ἄμπερφόυλ.

Μόνον ἓνας ἄνδρας ἔμεινε κοντὰ του.

Ἦταν ὁ ἐργοδηγὸς Σιμόν Φόρντ. Στὸ χέρι του κρατοῦσε τὸ χέρι ἑνὸς παιδιοῦ ὡς δεκαπέντε χρόνων — τὸ γιό του Χάρρυ — πὺ ἀπὸ μερικὰ χρόνια κιόλας ἐργαζόταν κι' αὐτὸς στὸ ἀνθρακωρυχείο.

Ὁ Τζέιμς Στάρ καὶ ὁ Σιμόν Φόρντ γνωρίζονταν πολὺ καὶ ὁ ἕνας ἐκτιμοῦσε τὸν ἄλλον.

— Γειά σου, Σιμόν, εἶπε ὁ μηχανικὸς.

— Ἀντίο, κ. Τζέιμς, ἀπάντησε ὁ ἐργοδηγός. Ἡ καλύτερα ἀφήστε με νὰ προσθέσω: Καὶ ν' ἀνταμώσουμε ξανά.

— Ναί, θὰ ξαναϊδωθοῦμε, Σιμόν! ἐπανελάβε ὁ Τζέιμς Στάρ. Ἐρεῖς πὼς θὰ εἶμαι εὐτυχῆς νὰ σὲ ξαναβρῶ καὶ νὰ μπορέσω νὰ μιλήσω μαζί σου γιὰ τὸ παρελθὸν τῆς Ἀμπερφόυλ!

— Τὸ ξέρω, κύριε Τζέιμς, τὸ ξέρω.

— Τὸ σπίτι μου, στὸ Ἐδιμβούργο, θὰ εἶναι ἀνοικτὸ γιὰ σένα πάντοτε.

— Εἶναι μακρὰ τὸ Ἐδιμβούργο, ἀπάντησε ὁ ἐργοδηγὸς κουνώντας τὸ κεφάλι. Ναί, μακρὰ ἀπὸ τὴν τάφρο Ντοσάρτ.

— Ναί, μακρὰ, Σιμόν. Ποῦ λογαριάζεις, λοιπόν, νὰ ἐγκατασταθῆς;

— Ἐδῶ, κύριε Τζέιμς! Δὲν θὰ ἐγκαταλείψωμε τὸ ἀνθρακωρυχείο — τὴν παλιά μας τροφὸ — ἐκεῖδὴ ἐξαντλήθηκε τὸ γάλα τῆς. Ἡ γυναίκα μου, τὸ παιδί μου κι' ἐγὼ θὰ βουλευτοῦμε ἐδῶ. Θὰ μείνουμε πιστοὶ στὸν τόπο μας.

— Γειά - χαρά, λοιπόν, Σιμόν! ἀποκρίθηκε ὁ μηχανικὸς πὺ ὁ τόνος τῆς φωνῆς του πρόδινε, χωρὶς νὰ τὸ θέλη, τὴ συγκίνησί του.

— Γειά - χαρά, κύριε Τζέιμς ἀλλὰ ὄχι γιὰ πάντα! εἶπε ὁ ἐργοδηγός. Θὰ ξαναϊδωθοῦμε, πιστέψτε με. Ἡ Ἀμπερφόυλ θὰ σᾶς ξαναδῆ.

Ὁ μηχανικὸς δὲν θέλησε νὰ διαλύσῃ τὴν τελευταία αὐτὴ αὐταπάτη τοῦ ἐργοδηγοῦ. Ἀγκάλιασε τὸ μικρὸ Χάρρυ πὺ τὸν κοίταξε μὲ τὰ μεγάλα συγκινημένα μάτια του,

ἔσφιξε γιὰ τελευταία φορὰ τὸ χέρι τοῦ Σιμόν Φόρντ καὶ ἄφησε ὀριστικὰ τὸ ἀνθρακωρυχεῖο.

Αὐτὰ εἶχαν συμβεῖ πρὶν δέκα χρόνια. Μά, παρ' ὄλο τὸν πόθο πὸ θὰ ἐκδήλωνε ὁ ἐργοδογὸς νὰ τὸν ξαναδῆ κάποια μέρα, ὁ Τζέιμς Στάρ δὲν εἶχε πιά ἀκούσει νὰ μιλοῦν γι' αὐτόν.

Καὶ νά, τώρα πὸ πλησίαζαν αὐτὰ τὰ δέκα χρόνια τοῦ χωρισμοῦ, πὸ πῆρε αὐτὸ τὸ γράμμα ἀπὸ τὸν Σιμόν Φόρντ καὶ τοῦ ἔγραφε νὰ πάρη χωρὶς ἀναβολὴ τὸν δρόμο γιὰ τὰ παλιὰ ἀνθρακωρυχεῖα τῆς Ἀμπερφούλ.

Ἡ πρόσκλησίς του αὐτῆ τοῦ προκάλεσε ἐνδιαφέρον. Θὰ ξανάβλεπε τὸ πηγάδι Γιαρόου, τὴν τάφρο Ντοσάρτ! Τί ἀναμνήσεις ἀπ' αὐτὰ τὰ ὀνόματα ξανάρθαν στὸ νοῦ του! Naί! Τότε ἦταν ἡ παλιὰ ὠραία ἐποχὴ τῆς δουλειᾶς, τοῦ ἀγώνα — ἡ καλυτέρα ἐποχὴ τῆς ζωῆς του ὡς μηχανικοῦ!

Ὁ Τζέιμς Στάρ ξαναδιάβασε τὸ γράμμα. Καὶ λυπήθηκε πὸ ἦταν τόσο λακωνικό. Γιατί νὰ μὴν τοῦ γράφη πολλά; Μήπως αὐτὴ ἡ κατηγορηματικὴ πρόσκλησις τοῦ γέρου ἐργοδοτῆ σήμαινε κάτι σοβαρό; Μήπως ἀνακάλυψε καμμιά νέα φλέβα; Ὁχι ὅμως. Γιατί ὁ Τζέιμς Στάρ ξανάφερε στὴ μνήμη του μὲ πόση λεπτομερῆ φροντίδα εἶχαν ἐξερευνηθῆ τὰ ἀνθρακωρυχεῖα τῆς Ἀμπερφούλ πρὶν ἀπὸ τὴν ὀριστικὴ διακοπὴ τῶν ἐργασιῶν. Ὁ ἴδιος εἶχε ἐπιστάσει σὶς τελευταῖες γεωτρήσεις μὰ χωρὶς νὰ βρῆ κανένα νέο κοίτασμα μέσα στὸ ρημαγμένο ἔδαφος πὸ εἶχε ὑποστῆ μιὰ ἀπόλυτη ἐκμετάλλεσι.

«Ὁχι!» ἔλεγε κάθε τόσο. «Πῶς μπορῶ νὰ παραδεχθῶ πὸς, ὅ,τι διέφυγε σὶς ἔρευνές μου, ἀνακαλύφθηκε ἀπὸ τὸν Σιμόν Φόρντ; Ὡστόσο ὁ γερο-ἐργοδοτῆς πρέπει νὰ ξέρη πὸς αὐτὸ εἶναι τὸ μόνο πρᾶγμα στὸν κόσμον πὸ μπορεῖ νὰ μ' ἐνδιαφέρη. Γιαυτὸ πρέπει νὰ κρατήσω μυστικὴ τὴν πρόσκλησί του καὶ τὸ ταξίδι μου ἐκεῖ».

Ἐξ ἄλλου ὁ μηχανικὸς ἤξερε τὸν Σιμόν Φόρντ, γιὰ ἓναν ἱκανὸ ἀνθρακωρυχο, ἰδιαίτερα προικισμένο μὲ τὸ ἐν-

στικτο τῆς δουλειᾶς αὐτῆς. Εἶχε νὰ τὸν δῆ ἀπὸ τὸν καιρὸ πού διακόπηκε ἡ ἐκμετάλλευσις τοῦ ἀνθρακωρυχείου τῆς Ἀμπερφούλ. Ἀγνοοῦσε ἀκόμα τί εἶχε ἀπογίνει ὁ γερο-ἐργοδηγός. Δὲν θὰ μπορούσε, λοιπόν, νὰ ξέρη μὲ τί ἀσχολεῖτο σήμερα καὶ πού ἔμενε μὲ τὴ γυναῖκα του καὶ τὸ παιδί του. Τὸ μόνο πού ἤξερε ἦταν αὐτὸ τὸ ραντεβού πού τοῦ ἔδινε τώρα στὸ πηγάδι Γιαρόου. Καὶ ὅτι ὁ Χάρου, ὁ γιὸς τοῦ Σιμὸν Φόρντ, θὰ τὸν περιμένε στὸ σταθμὸ τοῦ Κάλ-λαντερ ὅλη τὴν αὐριανὴ ἡμέρα. Ἦταν, λοιπόν, προφανὲς πὼς θὰ ἐπισκεπτόταν τὴν τάφρο Ντοσάρ.

— Θὰ πάω! θὰ πάω! μονολογοῦσε ὁ Τζέιμς Στάρ καὶ ἔνοιωθε τὴν ἔξαψί του νὰ μεγαλώνη ὅσο περνοῦσε ἡ ὥρα.

Αὐτὸς ὁ ἰκανώτατος μηχανικός, ἀνῆκε στὴν κατηγορία τῶν ἀνήσυχων ἀνθρώπων, πού ὁ ἐγκέφαλός τους βρῖσκεται πάντα σ' ἐργήγορση. Σὰν ἓνα καζάνι μὲ νερὸ πού βράζει πάνω στὴ φωτιά. Ναι! Ἦταν ἓνα ἀπὸ αὐτὰ τὰ καζάνια στὰ ὁποῖα οἱ ιδέες βράζουν, ἄλλες ζωηρά, ἄλλες σιγανά. Ἔ, λοιπόν, ἐκείνη τὴν ἡμέρα οἱ ιδέες τοῦ Τζέιμς Στάρ ἔβραζαν δυνατά.

Μεσολάβησε ὁμως ἓνα ἀπροσδόκητο συμβάν. Ἦταν μιὰ κρῦα σταγόνα νεροῦ πού θὰ πάγωνε προσωρινὰ ὅλους τοὺς ἀτμοὺς αὐτοῦ τοῦ ἐγκεφάλου.

Πράγματι στὶς ἕξι ἡ ὥρα τὸ βράδυ, μὲ τὸ τρίτο ταχυδρομεῖο, ὁ ὑπῆρέτης τοῦ Τζέιμς Στάρ ἔφερε ἓνα δεύτερο γράμμα. Ἦταν κλεισμένο μέσα σ' ἓναν χοντρὸ φάκελλο πού τὸ γράψιμό του ἀπ' ἔξω ἔδειχνε ἓνα χέρι ταραγμένο καὶ δύσκολο στὸ χειρισμὸ τῆς πέννας.

Ὁ Τζέιμς Στάρ τὸν ἀνοιξε. Εἶχε μόνον ἓνα μικρὸ κομματί χαρτί, κιτρινωμένο ἀπὸ τὴν πολυκαιρία, καὶ σχισμένο ἀπὸ κάποιο παλιὸ ἄχρηστο τετράδιο. Μόνον μιὰ φράση ἦταν γραμμένη σ' αὐτό. Ἡ παρακάτω:

«Περιττὸ νὰ ἐνοχληθῆ ὁ μηχανικός Τζέιμς Στάρ. Τὸ γράμμα τοῦ Σιμὸν Φόρντ εἶναι τώρα ἄνευ ἀντικειμένου».

Ἐπογραφὴ δὲν ὑπῆρχε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

Ὁ μηχανικός ὑποψιάζεται

Ἡ πορεία τῶν σκέψεων τοῦ Τζέιμς Στάρ διακόπηκε ἀπότομα μόλις διάβασε αὐτὸ τὸ δεύτερο γράμμα, τὸ ἐντελῶς ἀντίθετο μὲ τὸ πρῶτο.

«Τί θέλει νὰ πῆ αὐτό;» ἀναρωτήθηκε.

Ὁ Τζέιμς Στάρ ξανάπιασε τὸν μισοσχισμένο φάκελλο. Καὶ αὐτός, ὅπως καὶ ὁ ἄλλος, ἔφερε σφραγίδα τοῦ ταχυδρομείου τῆς Ἀμπερφόυλ. Καὶ τὰ δύο γράμματα, λοιπόν, ἔφυγαν ἀπὸ τὸ ἴδιο σημεῖο τῆς Κομητείας Στίρλιγκ. Καὶ προφανῶς τὸ δεύτερο δὲν τὸ εἶχε στείλει ὁ γερο-Φόρντ. Πιθανὸν δὲ ὁ συντάκτης του νὰ μὴ γνώριζε τὸ μυστικὸ τοῦ ἐργοδηγοῦ, ἀφοῦ ρητὰ ἔφερεν ἀντίρρησι στὴν πρόσκληση τοῦ μηχανικοῦ στὸ πηγάδι Γιαρούου.

Νὰ ἦταν ἀλήθεια ὅμως, ὅτι ἡ πρώτη πρόσκληση ἦταν χωρὶς ἀντικείμενο; Καὶ ὅτι δὲν ἤθελαν νὰ ἐνοχλήσουν τὸν Τζέιμς Στάρ γιὰ κάτι περιττό, ἢ ἀνύπαρκτο; Ἡ μήπως βρισκόταν στὴν μέση μιὰ κακοποιὸς ἐνέργεια στὰ σχέδια τοῦ Σιμὸν Φόρντ;

Νὰ τί ἀπασχολοῦσε τώρα τὸν Τζέιμς Στάρ, ὕστερα ἀπὸ ἓναν ὠριμο συλλογισμό πὸν εἶχε κάνει. Αὐτὴ ἡ ἀντίθεσις πὸν ὑπῆρχε ἀνάμεσα στὰ δύο γράμματα, τοῦ ζωήρευσε τὴν περιέργεια καὶ τώρα ἤθελε περισσότερο νὰ φύγη καὶ νὰ πάη στὸ πηγάδι Γιαρούου. Ἄλλωστε ἂν σὲ ὅλ' αὐτὰ δὲν ὑπῆρχε παρὰ μιὰ κατεργαρία, πάλι ἄξιζε τὸν κόπο τὸ ταξίδι, γιὰ νὰ βεβαιωθῆ. Ὅπωςδήποτε ὁ Τζέιμς Στάρ πίστευε περισσότερο τὸ πρῶτο γράμμα. Καὶ τοῦτο γιὰ τὸ δεύτερο ἦταν ἀνυπόγραφο.

«Βέβαια, ἀφοῦ πάει νὰ ἐπηρεάσῃ τὴν ἀπόφασή μου, σκέφθηκε, σημαίνει ὅτι ἡ πρόσκληση τοῦ Σιμὸν Φόρντ ἀφορᾷ κάτι τὸ σοβαρό. Αὔριο, λοιπόν, θὰ εἶμαι συνεπῆς στὸ ραντεβὸν πὸν μοῦ ὀρίζει».

Τὸ ἴδιο βράδυ ὁ Τζέιμς Στάρ ἔκαμε τὶς προετοιμα-

σίες τῆς ἀναχωρήσεώς του. Καὶ ἐπειδὴ πιθανὸν ἢ ἀπουσία του νὰ παρατεινόταν μερικὲς ἡμέρες, εἰδοποίησε μὲ γράμμα τὸν Σέρ Ο. "Ἐλφιστον, πρόεδρο τοῦ Βασιλικῷ Ἰνστιτούτου, ὅτι δὲν θὰ μπορούσε νὰ παρευρεθῆ στὴν προσεχῆ συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου. Ἐπίσης φρόντισε ν' ἀπαλλαγῆ ἀπὸ δύο - τρεῖς ὑποθέσεις πού θὰ ἔπρεπε νὰ τὸν ἀπασχολήσουν αὐτὴ τὴν ἐβδομάδα. Κατόπιν, ἀφοῦ παρὰγγειλε στὸν ὑπηρέτη του νὰ τοῦ ἐτοιμάσῃ τὸ σάκκο του, ἔπεσε καὶ κοιμήθηκε.

Τὸ ἄλλο πρωὶ στὶς πέντε ὁ Τζέιμς Στάρ πήδησε κάτω ἀπὸ τὸ κρεβάτι, ντύθηκε ζεστά, γιατί ἔκανε κρύο, κι' ἄφησε τὸ σπῆτι τοῦ τῆς Κανουγκέιτ γιὰ νὰ πάρῃ στὴν ἀποβάθρῳ Γκράντον τὸ ἀτμοκίνητο πλοῖο πού σὲ τρεῖς ὥρες θ' ἀνάπλεε τὸν ποταμὸ - κανάλι Φόρθ ὡς τὴν Κομητεία Στίρλιγκ.

Γιὰ πρώτη φορὰ ἴσως ὁ Τζέιμς Στάρ διέσχισε τὴν Κανουγκέιτ — τὸν κύριο καὶ ξακουστὸ αὐτὸν δρόμο τοῦ Ἐδιμβούργου χωρὶς νὰ γυρίσῃ νὰ κοιτάξῃ τὸ Χόλυρουντ, οὐτὸ τὸ ἀνάκτορο τῶν παλιῶν ἀρχόντων τῆς Σκωτίας, μὲ τοὺς γραφικοὺς φρουροὺς του.

Σὲ λίγα λεπτά ὁ Τζέιμς Στάρ ἔφτανε στὸν κεντρικὸ σιδηροδρομικὸ σταθμὸ καὶ τὸ τραῖνο τὸν ἀποβίβαζε σὲ μιὰμιση ὥρα στὸ Νιοῦ Χέβεν, ἓνα ὠραῖο χωριὸ ψαράδων πού ἀπεῖχε ἓνα μίλι ἀπὸ τὸ Λέιθ πού σχηματίζει τὸ λιμάνι τοῦ Ἐδιμβούργου. Ἐδῶ τὰ πλοῖα ἦσαν ἀγκυροβολημένα στὴ σειρὰ. Ἐκείνη τὴ στιγμή ἓνα ἀπ' αὐτὰ ἐτοιμαζόταν ν' ἀποπλεύσῃ. Τὸ φουγάρο του ἔβγαζε πυκνὸ μαῦρο καπνὸ καὶ οἱ μηχανές του μούγκριζαν. Μὲ τὸ σφύριγμα δὲ τῆς σειρήνας του, οἱ λίγοι καθυστερημένοι ἐπιβάτες ἄρχισαν νὰ τρέχουν στὴν προκυμαία... Οἱ περισσότεροι ἦσαν ἔμποροι καὶ δημόσιοι ὑπάλληλοι καὶ διακρίνονταν ἀπὸ τὸ ντύσιμό τους.

Ὁ Τζέιμς Στάρ δὲν ἦταν ὁ τελευταῖος πού ἐπιβίβαστηκε στὸ πλοῖο. Μολονότι ἡ βροχὴ ἦταν ραγδαία, κανεὶς ἀπὸ τοὺς ἐπιβάτες δὲν ζήτησε καταφύγιο στὰ καρὲ τοῦ βα-

ποριοῦ. Ὅλοι ἔμειναν στὴ γέφυρα τυλιγμένοι στ' ἀδιάβροχά τους. Μερικοὶ ζεσταίνονταν μὲ μερικὲς γουλιές οὐτῶσκι πού ἔπιναν ἀπὸ τὰ μικρὰ πλακὲ μπουκάλια τους.

Σὲ λίγο ἀντήχησε καὶ τὸ τελευταῖο σφύριγμα. Ἡ ἄγκυρα τραβήχτηκε ἐπάνω, καὶ τὸ καράβι σαλπάρησε. Τὸ ταξίδι θὰ ἦταν σύντομο, ἐκτὸς ἂν ἔπιανε σκάλα στὰ διάφορα μικρὰ λιμάνια τῆς ἀκτῆς. Ὁ Τζέιμς Στάρ, πού βρισκόταν κάτω ἀπὸ μιὰ σκάλα γιὰ νὰ προστατεύεται ἀπὸ τὴν βροχή, δὲν ἔδειχνε τὸ ἐλάχιστο ἐνδιαφέρον γιὰ τὴν κίνηση τῶν ἄλλων ἐπιβατῶν ἢ στὸ ἀγνάντεμα τοῦ ὀρίζοντα. Ἀντίθετα ἀνησυχοῦσε μήπως καὶ προκαλέσει τὴν προσοχὴ κανενὸς ἐπιβάτου. Γιατὶ πιθανὸν ὁ ἀποστολεὺς τοῦ δευτέρου γραμματος νὰ βρισκόταν στὸ πλοῖο. Ὡστόσο ὁ μηχανικὸς δὲν ἔτυχε νὰ συλλάβῃ κανένα ὑποπτο βλέμμα.

Τὸ βαπόρι — «Πρίγκιψ τῆς Οὐαλλίας» — ἀφήνοντας τὸ λιμάνι Γκράντον τράβηξε πρὸς τὸ στενὸ πού χωρίζει τὶς δύο ἄκρες τοῦ Σάουθ Κουηνοσφέρου καὶ Νόρθ Κουηνοσφέρου πέρα ἀπὸ τὸ ὁποῖο ὁ πλωτὸς ποταμὸς Φόρθ σηματοῖζει κάτι σὰν μιὰ λίμνη, κατάλληλη γιὰ πλοῖα τῶν 100 τόννων. Ἀνάμεσα στὶς ὀμίχλες τοῦ βάρους φαίνονταν σὲ μικρὰ ξέφωτα οἱ χιονισμένες κορυφές τῶν Βουνῶν Γκράμπιαν.

Δὲν ἄργησε τὸ ποταμόπλοιο νὰ χάσῃ τὴ θέα τοῦ χωριοῦ Ἀμπερντοῦρ καὶ τοῦ νησιοῦ Χόλμ πού στεφανωνόταν ἀπὸ τὰ ἐρείπια ἐνὸς μοναστηριοῦ τοῦ 12ου αἰῶνα, καὶ τέλος τῆς νησίδας Γκαρβί. Διέσχισε τὸ στενὸ τῆς Κουηνοσφέρου, ἄφησε ἀριστερὰ τὸν πύργο τοῦ Ροσέθ, πέρασε τὸ κάστρο τοῦ Μπλάκνις πού ἦταν πάντοτε ὠχυρωμένο, καὶ ἔφτασε στὸ λιμάνι τοῦ Τσάρλεστον. Ἡ σειρήνα τοῦ πλοίου ἤχησε ξανά.

Ὁ καιρὸς ἦταν ἀκόμα πολὺ ἄσχημος. Καὶ ἡ βροχὴ καθὼς μαστιγωνόταν ἀπὸ τὸν ἄνεμο, διπλασίαζε τὴν ὀρμὴ της. Ὁ Τζέιμς Στάρ ἔνοιωθε μιὰν ἔντονη ἀνησυχία. Θὰ βρισκόταν στὸ ραντεβού του ὁ γιὸς τοῦ Σιμόν Φόρντ; Τὸ γνώριζε ἀπὸ πείρα. Οἱ ἀνδρακωροῦχοι, συνηθισμένοι

στη βαθειά γαλήνη τῶν ὑπογείων στοῶν, ἀντιμετώπιζαν μὲ μεγαλύτερη δυσφορία τὸν ἄσχημο καιρὸ καὶ γενικὰ τὶς καιρικὲς ἀνωμαλίες. Ἀπὸ τὸν σιδηροδρομικὸ σταθμὸ τοῦ Κάλλαντερ ὡς τὴν τάφρο τῆς Ντοσάρτ καὶ στὸ πηγάδι Γιαρόου ἔπρεπε νὰ ὑπολογίζη μιὰ ἀπόσταση τέσσερα μίλια. Ἐκεῖ, λοιπόν, θὰ βρισκόνταν τὰ δικαιολογητικὰ τῆς τυχὸν καθυστερήσεως τοῦ γιοῦ τοῦ ἐργοδηγοῦ. Κάθε τόσο ὁμως ὁ μηχανικὸς ἀνησυχοῦσε μὲ τὴ σκέψη ὅτι τὸ ραντεβου τοῦ πρώτου γραμμματος ἀκυρωνόταν ἀπὸ τὸ δεύτερο. Αὐτὴ ἦταν ἡ πιὸ μεγάλη του σκοτούρα.

Ὅπωςδήποτε ἂν ὁ Χάρρυ Φόρντ δὲν βρισκόταν ἐκεῖ μὲ τὴν ἄφιξι τοῦ τραίνου, ὁ Τζέιμς Στάρ εἶχε πάρει ἀπόφασι νὰ πάη μόνος στὴν τάφρο Ντοσάρτ. Κι' ἂν χρειάζοταν, ὡς τὸ χωριὸ τῆς Ἀμπερφόυλ. Ἐκεῖ ἀσφαλῶς θὰ μάθαινε νέα γιὰ τὸν Σιμὸν Φόρντ καὶ κυρίως σὲ ποιὸ μέρος κατοικοῦσε τὸν τελευταῖο καιρὸ.

«Ὁ Πρίγκιψ τῆς Οὐαλλίας», σήκωνε μεγάλα κύματα καὶ οἱ ἐπιβάτες δὲν ἔβλεπαν τίποτα πέρα ἀπὸ τὶς δύο ὄχθες τοῦ ποταμοῦ, οὔτε καὶ τὰ χωριὰ Τίρπι καὶ Τόριμπαν. Ἐπίσης τὸ μικρὸ λιμάνι τοῦ Μπούινγες χανόταν μέσα στὴν ὀμίχλη. Τὸ βαπόρι σταμάτησε στὴν Ἀλλόα γιὰ νὰ βγοῦν μερικοὶ ἐπιβάτες. Ἡ καρδιὰ τοῦ Τζέιμς Στάρ σφιγγόταν καθὼς διάβαινε, ἔπειτα ἀπὸ ἀπουσία 10 χρόνων σχεδόν, ἀπὸ αὐτὴ τὴ μικρὴ πόλι, ἔδρα ἐκμεταλλεύσεως σημαντικῶν ἀνθρακωρυχείων, πού συντηροῦσαν πάντοτε ἕναν πολυάριθμο πληθυσμὸ ἀνθρακωρύχων. Ἡ φαντασία του τὸν παράσερνε σ' ἐκεῖνο τὸ ὑπέδαφος πού ἡ σκαπάνη τῶν μινადόρων ἔσκαβε ἀκόμα μὲ μεγάλο κέρδος. Αὐτὰ τὰ ἀνθρακωρυχεῖα τῆς Ἀλλόα, σχεδὸν γειτονικὰ μ' ἐκεῖνα τῆς Ἀμπερφόυλ, ἔξακολουθοῦσαν νὰ πλουτίζουν τὴν κομητεία. Ἐνῶ τὰ γειτονικὰ κοιτάσματα τοῦ ἀνθρακος, ἔξαντλημένα ἀπὸ χρόνια, δὲν ἀπασχολοῦσαν πιά οὔτε ἕναν ἐργάτη.

Τὸ ἀτμόπλοιο, ἀφήνοντας τὴν Ἀλλόα, χάθηκε στὶς διαφόρες βόλτες πού κάνει τὸ κανάλι Φόρντ σὲ μιὰ δια-

δρομή δεκαεννιά μίλια, καὶ πέρασε γρήγορα ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ μεγάλα δέντρα πὸν ὑψώνονταν στὶς δυὸ ὄχθες.

Μόλις τὸ πλοῖο πλεύρισε στὴν προκυμαία τῆς Στίρ-λιγκ, ὁ μηχανικὸς πήδησε στὸ ἔδαφος. Καὶ σὲ πέντε λεπτὰ ἔφθασε στὸ σιδηροδρομικὸ σταθμὸ. Μετὰ μιὰ ὥρα δέ, κατέβηκε ἀπὸ τὸ τραῖνο στὸ Κάλλαντερ, μιὰ κωμόπολη στὴν ἀριστερὴ ὄχθη τοῦ Τέιθ.

Ἐκεῖ, μπρὸς τὸν σταθμὸ, περιμένε ἓνας νέος πὸν μόλις εἶδε ἀπὸ μακρὸν τὸν μηχανικὸ, τὸν πλησίασε.

Ἦταν ὁ Χάρρυ, ὁ γιὸς τοῦ Σιμὸν Φόρντ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

Τὸ ὑπέδαφος τοῦ Ἠνωμένου Βασιλείου

Γιὰ νὰ ὀλοκληρώσουμε τὴν ἀφήγησή μας σ' αὐτὸ τὸ ἀνάγνωσμα, θὰ πρέπει νὰ ποῦμε μερικὰ λόγια γιὰ τὴν καταγωγή τοῦ γαιάνθρακα.

Σὲ γεωλογικὲς ἐποχές, ὅταν ὁ πλανήτης μας βρισκόταν ἀκόμα στὸ σχηματισμὸ του, περιβαλλόταν ἀπὸ μιὰ πυκνὴ ἀτμόσφαιρα ποτισμένη μὲ ὕδρατμους καὶ ἀνθρακικὸν ὄξύ. Σιγὰ - σιγὰ αὐτοὶ οἱ ὕδρατμοὶ συμπυκνώθηκαν καὶ μετεβλήθηκαν σὲ συνεχεῖς καὶ ραγδαῖες βροχές. Πράγματι τὸ νερὸ ἦταν ἓνα ὑγρὸ στοιχεῖο μὲ ἀνθρακικὸ ὄξύ πὸν ἔπεφτε στὸν ἀσχημάτιστο ἀκόμα πλανήτη καὶ ἐπηρεαζόταν ἀπὸ τὶς θερμοκρασίες, τὶς ἐσωτερικὲς καὶ τὶς ἐξωτερικὲς: δηλαδὴ τοῦ Ἥλιου καὶ τῶν ἐγκάτων τῆς γῆς. Τότε ὁ φλοιὸς τῆς, ἐπειδὴ δὲν ἦταν τόσο πυκνὸς καὶ σκληρὸς, ἄφηνε τὸ νερὸ νὰ διαποτίζεται ἀπὸ τοὺς πόρους του. Ἔτσι δημιουργήθηκε μιὰ βλάστηση ὑποτυπώδης σὰν κι' αὐτὴν πὸν παρατηρεῖται σήμερα στὴν ἐπιφάνεια πλανητῶν κατωτέρων, ὅπως τῆς Ἀφροδίτης ἢ τοῦ Ἑρμῆ, πὸν βρίσκονται πιὸ κοντὰ στὸν Ἥλιο.

Τότε τὸ ἔδαφος τῶν Ἠπειρῶν πὸν ἀκόμα δὲν ἦταν

διαμορφωμένο, καλύφθηκε από άπεραντα δάση. Και τὸ ἀνθρακικὸ ὄξύ, πρόσφορο στὴν ἀνάπτυξή του στὸ βασίλειο τοῦ φυτικῆς κόσμου, ἀφθονοῦσε. Ἐπίσης τὰ φυτὰ ἀναπτύχθηκαν σὲ δενδροειδῆ σχηματισμό. Δὲν ὑπῆρχε οὔτε ἓνα εἶδος φυτοῦ. Παντοῦ πελώρια δένδρα, χωρὶς λουλούδια, χωρὶς καρποὺς καὶ μὲ μιὰ μονότονη ἐμφάνιση ποὺ δὲν θὰ μπορούσαν νὰ ἐπαρκέσουν στὴ διατροφή κανενὸς ζωντανοῦ ὄντος. Ἡ γῆ δὲν ἦταν ἀκόμα ἔτοιμη γιὰ τὴν παρουσίαση τοῦ ζωικοῦ βασιλείου.

Αὐτὴ ὑπῆρξε ἡ σύσταση αὐτῶν τῶν προκατακλυσμιαίων δασῶν. Ἐπικρατοῦσαν δὲ ὠρισμένα εἶδη δένδρων μὲ τερατώδη ἐμφάνιση, ὕψος 25 καὶ 30 μέτρων, καὶ πλάτος στὴ βάση τους τὸ ἓνα μέτρο. Γενικὰ εἶχαν γιγάντιες διαστάσεις. Δείγματα ἐκείνων τῶν δένδρων βρέθηκαν σὲ πετρώματα, στὰ ὄρυχία τοῦ Σὲν Ἐτιέν, στὴ Γαλλία. Ὅλα ἦσαν τότε φυτὰ μεγαλειώδη ποὺ δὲν θὰ ἀναγνωρίσει κανεὶς ἀνάλογα παρὰ ἀνάμεσα στὰ πρὸ ταπεινὰ εἶδη τῆς κατοικήσιμης γῆς. Τέτοια ἦσαν σὲ μικρὴ παραλλαγή στὸ εἶδος τους, ἀλλὰ πελώρια στὴν ἀνάπτυξή τους, τὰ φυτὰ ποὺ σύνθεταν ἀποκλειστικὰ τὰ δάση ἐκείνης τῆς ἐποχῆς.

Τὰ δένδρα, λοιπόν, ἐκεῖνα, τρύπωναν τὶς ρίζες τους μέσα σ' ἓνα ἀπεραντο λαγούμι, ποὺ ὑγραίνονταν στὸ βάθος ἀπὸ τὴν ἀνάμειξι τοῦ γλυκοῦ νεροῦ, μὲ τὸ νερὸ τῆς θάλασσας. Ἀφομοίωσαν δὲ ἅπληστα καὶ ἀχόρταγα τὸν ἀνθρακα ποὺ ἀπορροφοῦσαν ἀπὸ τὴν ἀτμόσφαιρα σιγὰ - σιγὰ καὶ σὲ ἀκάθαρτη ἀκόμα κατάσταση γιὰ τὴ λειτουργία τῆς ζωῆς. Καὶ μπορούμε νὰ ποῦμε ὅτι ἦσαν προωρισμένα νὰ τὸ ἀποθηκεύουν σὲ μορφή ἀνθρακος μέσα στὰ ἔγκατα τῆς γῆς.

Πράγματι ἦταν ἡ σεισμογενὴς ἐποχὴ. Σεισμοὶ ποὺ τοὺς προξενοῦσαν οἱ ἐσωτερικὲς ἀνακατατάξεις τοῦ πυρήνα τῆς σφαίρας μας καὶ ἡ ἐπενέργεια τοῦ πλουτωνίου, ποὺ τροποποιοῦσαν ἔτσι ἀπότομα τὰ ἀσταθῆ ἀκόμα στρώματα τῆς γῆϊνης ἐπιφανείας. Ἐδῶ ἐξογκώσεις ποὺ γίνονταν βουνά. Ἐκεῖ βάρανθρα ποὺ ἔπρεπε νὰ καλυφθοῦν ἀπὸ θάλασσες καὶ ὠκεανούς. Καὶ τότε ὀλόκληρα δάση βυθίζον-

ταν μέσα στὸν γήϊνο φλοιό, στὰ μετακινούμενα στρώματα, ὥσπου νὰ βροῦν ἓνα σημεῖο στηρίξεως. Ὅπως ἦταν τὸ πρωτόγονο ἔδαφος τῶν γρανιτωδῶν βράχων.

Πράγματι ἔτσι παρουσιάζεται, σύμφωνα μὲ αὐτὴ τὴν τάξη τὸ γεωλογικὸ οἰκοδόμημα στὰ ἔγκατα τῆς ὑδρογείου: Πρῶτα εἶναι τὸ ἀρχικὸ ἔδαφος ποὺ ἐπικάθεται στὸ ἔδαφος τῶν ἐπιχωμάτων σὲ σύνθεση μὲ ἐδάφη ἀρχέγονα. Κατόπιν τὰ δευτερεύοντα ἐδάφη ποὺ τὰ ἀνθρακοφόρα στρώματα καταλαμβάνουν τὸ κατώτερο μέρος. Ἀκολουθοῦν τὰ ἐδάφη τοῦ τρίτου στρώματος. Καὶ ἀπὸ πάνω τὰ ἐδάφη τῶν παλιῶν καὶ νέων καταρρέσεων.

Ἐκείνη τὴν ἐποχὴ, τὰ νερά, ποὺ καμμιά κοίτη δὲν τὰ συγκρατοῦσε ἀκόμα καὶ ποὺ ἡ συμπύκνωση παραγόταν σ' ὅλα τὰ σημεῖα τῆς ὑδρογείου, κατακυλοῦσαν καὶ ἀποσποῦσαν ἀπὸ τοὺς βράχους, ποὺ δὲν εἶχαν τελείως σχηματίσει τὴν σύνθεσή τους, ὅλα τὰ γεωλογικὰ στοιχεῖα τους. Ἐφταναν πάνω ἀπὸ τὰ δάση ἀφήνοντας ἐκεῖ ὅλα τὰ στοιχεῖα αὐτῶν τῶν ἔδαφῶν ποὺ θὰ ἐπικάθονταν στὸ ἀνθρακοφόρο ἔδαφος. Μὲ τὸν καιρὸ — καὶ οἱ χρονικὲς περίοδοι λογαριάζονταν μὲ ἑκατομμύρια χρόνια — αὐτὰ τὰ ἐδάφη σκληρύνονταν, σωρεύονταν καὶ περιέκλειναν ὅλη τὴ μάζα τῶν δασῶν.

Τί συνέβη, λοιπόν, μέσα σ' αὐτὸν τὸν τεράστιο χῶρο ὅπου μαζεύτηκε ἡ φυτικὴ αὐτὴ ὕλη, ἡ βυθισμένη σὲ ποικίλα βάρη; Μιὰ πραγματικὴ χημικὴ ἐπενέργεια, κάτι σὰν ἀπόσταξη. Ὅλο τὸ κάρβουνο ποὺ περιεῖχαν τὰ δάση καλλιεργήθηκε καὶ σιγὰ - σιγὰ σχηματίστηκε ὁ γαιάνθρακας κάτω ἀπὸ τὴν διπλὴ ἐπίδραση μιᾶς πελώριας πίεσεως καὶ τῆς μεγάλης θερμοκρασίας ποὺ τὴν πρόσφεραν οἱ ἐσωτερικὲς φωτιὲς τοῦ πυρήνα ποὺ ἦσαν τόσο κοντὰ ἐκείνη τὴν ἐποχὴ.

Ἔτσι μὲ αὐτὴ τὴν ἀργίαν, ἀλλὰ ἀσυγκράτητη, ἀντίδραση, αὐτὸ τὸ καθεστῶς τὸ ὑποκατέστησε ἓνα ἄλλο. Ὁ φυτικὸς κόσμος μεταμορφώθηκε σὲ ὄρυκτό. Ὅλ' αὐτὰ τὰ φυτὰ ποὺ εἶχαν ζήσει τὴν φυτικὴ ζωὴ κάτω ἀπὸ τὴν χυ-

μώδη δραστηριότητά τους τῶν πρώτων ἡμερῶν, τώρα ἀπολιθώθηκαν. Μερικὲς ἀπὸ τὶς οὐσίες ποὺ ἀποκλείστηκαν μέσα σ' αὐτὸν τὸν τεράστιο φυτικὸ χῶρο, ποὺ δὲν εἶχαν ἐντελῶς μετασχηματισθῆ, ἄφηναν τ' ἀποτυπώματά τους σὲ ἄλλα προϊόντα ποὺ εἶχαν ὀρυκτοποιηθῆ πιὸ σύντομα. Τὰ πίεσαν δὲ αὐτὰ μὲ μιὰ — ἄς ποῦμε — ὑδραυλικὴ πίεση ἀνυπολογίστου δυνάμεως. Συγχρόνως ὀργανισμοὶ τῆς θάλασσας, μαλάκια, ὄστρακα, ὡς καὶ ψάρια, παρασυρμένα ἀπὸ τὰ νερά, ἄφησαν στὸν ἄνθρακα, ποὺ ἀκόμα ἦταν τρυφερός, τὸ καθαρὸ ἀποτύπωμά τους σὲ μιὰ θαναμία ἀπόδοση. Ὁφείλουμε ὥστόσο νὰ παρατηρήσουμε πὼς ὅλ' αὐτὰ τὰ φυτὰ ποὺ τ' ἀποτυπώματά τους βρέθηκαν, ἀνήκουν σὲ εἶδη ποὺ σήμερα διατηροῦνται σὲ τροπικὲς ζῶνες τῆς γῆς. Μπορεῖ λοιπὸν, νὰ συμπεράνη κανεὶς πὼς ἐκείνη τὴν ἐποχὴ ἢ ψηλὴ θερμοκρασία, ἦταν ἢ ἴδια σὲ ὅλη τὴ γῆ, ἀδιάφορο ἂν προερχόταν ἀπὸ τὰ ρεύματα τῶν θερμῶν ὑδάτων ἢ ἀπὸ τὶς φωτιὲς τῶν ἐγκάτων. Ἔτσι ἐξηγεῖται ὁ σχηματισμὸς ἀνθρακοφόρων κοιτασμάτων κάτω ἀπὸ ὅλα τὰ γήινα γεωγραφικὰ πλάτη.

Ἡ πίεση πάντως φαίνεται νὰ ἔπαιξε ἕναν σημαντικὸ ρόλο στὸν σχηματισμὸ αὐτῶν τῶν ἀνθρακοφόρων κοιτασμάτων. Πράγματι, ἀνάλογα μὲ τὸν βαθμὸ δυνάμεως ποὺ ἔχουν, χρησιμοποιοῦνται στὴ βιομηχανία. Ἔτσι στὰ πιὸ χαμηλὰ στρώματα τοῦ ὑπεδάφους παρουσιάζεται ὁ ἀνθρακίτης, ποὺ, ἐπειδὴ εἶναι τελείως σχεδὸν στερημένος ἀπὸ ἐξατμίσιμη ὕλη, περιέχει τὴν πιὸ μεγάλη ποσότητα ἀνθρακος. Στὰ πιὸ ψηλὰ στρώματα παρουσιάζονται ἀντίθετα ὁ λιγνίτης καὶ ὁ ξυλάνθραξ, ὅπου ἢ ποσότητα τοῦ γαιάνθρακα εἶναι ἀπείρως μικρότερη. Ἀνάμεσα σὲ αὐτὰ τὰ δύο στρώματα καὶ ἀνάλογα μὲ τὸν βαθμὸ πίεσεως ποὺ ἔχουν ὑποστῆ, συναντῶνται φλέβες γραφίτη. Ἔτσι, λοιπὸν, ἢ προσέλευση τῶν ἀνθρακωρυχείων σὲ μερικὰ σημεῖα τῆς ὑδρογείου ποὺ ἀνακαλύφθησαν, εἶναι ἢ ἐξῆς: Καταβρόχθιση μέσα στὴν τεράστια τάφρο τῆς γῆς μεγάλων δασῶν τῆς γεωλογικῆς ἐποχῆς. Κατόπιν ὀρυκτοποίησις τῶν φυ-

τῶν, πού πέτυχε μὲ τὸν καιρὸ, κάτω ἀπὸ τὴν ἐπίδραση τῆς πιέσεως καὶ τῆς θερμότητος καὶ κάτω ἀπὸ τὴν ἐνέργεια τοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέως.

Ὡστόσο ἡ φύση πού συνήθως εἶναι τόσο θαυματουργή δὲν καταπλάκωσε ἀρκετὰ δάση γιὰ μιὰ κατανάλωση πού νὰ φτάνη γιὰ μερικὲς χιλιάδες χρόνια. Ἔτσι τὸ κάρβουνο θὰ λείψῃ μιὰ μέρα. Αὐτὸ εἶναι βέβαιο. Στὶς μηχανές, λοιπόν, ὅλου τοῦ κόσμου θὰ ἐπιβληθῇ μιὰ ἀκίνησια, ἂν συμβῇ καὶ δὲν ἀντικαταστήσῃ τὸ κάρβουνο κανένα ἄλλο καύσιμο. Φυσικὰ ὑπάρχουν πολλὰ ἀνθρακωρυχεῖα σὲ ὅλον τὸν κόσμον, ἀλλὰ κι' αὐτὰ μὲ τὸν καιρὸ θὰ ἐξαντληθοῦν. Ἐπόμενο, λοιπόν, ἡ ἀνακάλυψη ἑνὸς νέου ἀνθρακωρυχείου στὸ ὑπέδαφος τοῦ Ἠνωμένου Βασιλείου νὰ ἦταν ἓνα σημαντικὸ γεγονός.

Μήπως τότε, ἡ ἐπαφὴ πού ἐπεξήτησε ὁ Σιμόν Φόρντ, εἶχε σχέση μὲ αὐτὸ τὸ ζήτημα; Αὐτὴ τὴν ἀπορία εἶχε ὁ Τζέιμς Στάρ καὶ αὐτὸ ἤθελε νὰ ἐλπίζει.

Μὲ μιὰ λέξη μήπως ὑπῆρχε καμμιά ἀνεξερεύνητη περιοχὴ σ' αὐτὲς τὶς μαῦρες Ἰνδίες — ὅπως τὶς ὠνόμαζαν — πού ἔπρεπε νὰ κατακτήσουν; Αὐτὸ ἤθελε νὰ τὸ πιστεύῃ.

Τὸ δεύτερο γράμμα εἶχε ξεστρατίσει, ὅμως, τὶς ιδέες του πάνω σὲ αὐτὸ τὸ θέμα. Μὰ τώρα οὔτε πού τὸ λογάριζε. Ἄλλωστε ὁ γιὸς τοῦ γερο-ἐργοδηγοῦ βρισκόταν ἐδῶ καὶ τὸν περίμενε στὸ καθωρισμένο ραντεβού. Τὸ ἀνόνημο γράμμα, λοιπόν, δὲν εἶχε καμμιά ἀξία.

Τὴ στιγμὴ πού ὁ μηχανικὸς ἔκανε τὸ πρῶτο βῆμα στὴν πλατφόρμα τοῦ σταθμοῦ, ὁ νεαρὸς Φόρντ προχώρησε πρὸς τὸ μέρος του.

— Εἶσαι ὁ Χάρου Φόρντ; τὸν ρώτησε ζωηρὰ ὁ Τζέιμς Στάρ χωρὶς ἄλλη κουβέντα.

— Μάλιστα, κύριε Στάρ.

— Δὲν θὰ σὲ ἀναγνώριζα, παιδί μου. Ὅστερα ἀπὸ τόσα χρόνια ἔγινες σωστὸς ἄνδρας!

— Ἐγὼ ὅμως σᾶς ἀναγνώρισα, ἀπάντησε ὁ νεαρὸς ἀνθρακωρύχος πού κρατοῦσε τὸ καπέλλο του στὸ χέρι. Δὲν

ἀλλάξατε καθόλου, κύριε. Εἶστε ὁ ἴδιος, ὅπως τότε ποὺ μὲ ἀγκαλιάσατε καὶ μὲ ἀποχαιρετήσατε στὴν τάφρο Ντοσάρτ! Αὐτὴ ἡ σκηνὴ τῆς ζωῆς μου δὲν πρόκειται ποτὲ νὰ σβήσῃ ἀπὸ τὸ μυαλό μου.

— Φόρεσε τὸ καπέλλο σου, Χάρου, εἶπε ὁ μηχανικός. Βρέχει ἄγρια καὶ ἡ εὐγένεια δὲν πρέπει νὰ φτάσῃ ὡς τὸ συνάχι.

— Θέλετε νὰ σταθοῦμε κάπου γιὰ νὰ μὴ βρεχόμαστε, κύριε;

— Ὅχι, Χάρου. Ὁ καιρὸς δὲν πρόκειται ν' ἀλλάξῃ. Θὰ βρέχῃ ὅλη τὴν ἡμέρα καί... βιάζομαι. Ἄς ξεκινήσουμε, λοιπόν.

— Ὅπως θέλετε κύριε, ἀποκριθῆκε ὁ νεαρός.

— Πές μου, Χάρου. Τί κάνει ὁ πατέρας σου; Εἶναι καλὰ;

— Πολὺ καλὰ, κύριε Στάρ.

— Καὶ ἡ μητέρα σου;

— Καὶ ἡ μητέρα πολὺ καλὰ, κύριε.

— Ὁ πατέρας σου μοῦ ἔγραψε νᾶρθω νὰ τὸν βρῶ στὸ πηγάδι Γιαρόου;

— Ὅχι, κύριε, ὁ πατέρας μου. Ἐγὼ σᾶς ἔγραψα.

— Ἐέρεις ὅμως κάτι;... Ἔλαβα κι' ἓνα δευτερο γράμμα. Καὶ σ' αὐτὸ μοῦ ἀκύρωναν τὸ ραντεβὺ τοῦ πρώτου... Ποιὸς τὸ ἔστειλε αὐτό; Ὁ πατέρας σου;

— Ὅχι, κύριε Στάρ, ἀπάντησε ὁ νεαρός.

— Ὡραῖα, ἔκαμε ὁ Τζέϊμς Στάρ. Καὶ δὲν ἔδωσε συνέχεια στὴ συζήτησι γιὰ τὸ ἀνώνυμο γράμμα.

Σὲ λίγο ὅμως ρώτησε:

— Μπορεῖς νὰ μὲ πληροφορήσῃς τί ἀκριβῶς μὲ θέλει ὁ γέρο Σιμόν;

— Αὐτό, κύριε Στάρ, θὰ μοῦ ἐπιτρέψετε νὰ μὴ σᾶς τὸ πῶ. Θὰ σᾶς μιλήσῃ ὁ ἴδιος ὁ πατέρας μου.

— Τὸ ξέρεις ὅμως ἐσύ;

— Ναί, ξέρω τί σᾶς θέλει.

— Πάει καλὰ, Χάρου... Δὲν ἐπιμένω... Δρόμο, λοιπόν,

γιατί βιάζομαι νὰ τὰ πῶ μὲ τὸν πατέρα σου. Ἀλήθεια ποῦ μένει;

— Μέσα στὸ ἀνθρακωρυχείο.

— Πῶς! Μέσα στὴν τάφρο Ντοςάρτ;

— Μάλιστα, κύριε Στάρ, ἀποκρίθηκε ὁ Χάρου Φόρντ.

— Τότε, λοιπόν, ἡ οἰκογένειά σου δὲν ἐγκατέλειψε τὸ παλιὸ ἀνθρακωρυχείο ἀπὸ τότε ποὺ διεκόπησαν ἐκεῖ οἱ ἐργασίες;

— Οὔτε μιὰ μέρα, κύριε Στάρ. Ξέρετε τὸν πατέρα. Ἐκεῖ ὅπου γεννήθηκε, ἐκεῖ θέλει νὰ πεθάνη!

— Τὸ καταλαβαίνω αὐτό, Χάρου. Τὸ καταλαβαίνω. Στὸ ἀνθρακωρυχείο του!

Καὶ ὁ Τζέιμς Στάρ ἀκολουθώντας τὸν νεαρὸ Φόρντ, κατευθύνθηκε πρὸς τὸν δρόμο ποὺ ὠδηγοῦσε στὸ ἀνθρακωρυχείο. Καὶ μετὰ δέκα λεπτὰ ἄφηναν καὶ οἱ δυὸ πίσω τους τὴν κωμόπολη Κάλλαντερ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

Ἡ τάφρος Ντοςάρτ

Ὁ Χάρου Φόρντ ἦταν ἓνας νέος 25 χρόνων. Εὐρωστος καὶ καλοσχηματισμένος. Ἡ φυσιογνωμία του ἦταν λίγο σοβαρὴ καὶ ἡ στάση του, τὶς περισσότερες φορές, στοχαστικὴ. Ἀπὸ τὴν παιδικὴ του ἡλικία οἱ συνομήλικοί του τὸν ξεχώριζαν γιὰ τὴν συμπεριφορὰ του αὐτῆ! Τὰ χαρακτηριστικά του κανονικά, τὰ μάτια του βαθειὰ καὶ γλυκά, τὰ μαλλιά του πολὺ σκληρά, μᾶλλον καστανὰ παρὰ ξανθὰ. Μαζὶ δὲ μὲ τὴ φυσικὴ γοητεία τῆς προσωπικότητάς του, ὅλα συνέτειναν καὶ συνεργοῦσαν γιὰ νὰ κάνουν τὸν τέλειο τύπο τοῦ Σκωτσέζου. Σκληραγωγημένος ἀπὸ παιδί στὴ δουλειὰ τοῦ ἀνθρακωρύχου, ἦταν συγχρόνως κι' ἓνας τίμιος καὶ γενναῖος συνάδελφος καὶ φίλος. Μὲ ὀδηγὸ καὶ παράδειγμα τὸν πατέρα του, μὲ τὴν ὠθησὴ τῶν ἐν-

στίκτων του, είχε δουλέψει και είχε διδαχθῆ ἀπὸ νωρὶς σὲ μιὰ ἡλικία μαθητευομένου. Εἶχε φτάσει στὸ σημεῖο νὰ γίνῃ κάποιος - ἓνας ἀπὸ τοὺς πρώτους στὴν οἰκογένειά του, στὴ δουλειά του καὶ στὴν κοινωνία του - σὲ μιὰ χώρα πού δὲν ἔχει λίγους ἀμαθεῖς. "Ἄν, κατὰ τὰ πρώτα χρόνια τῆς ἐφηβείας του, ἡ σκαπάνη δὲν ἄφησε τὸ χέρι τοῦ Χάρρου Φόρντ, τουλάχιστον ὁ νεαρὸς ἀνθρακωρύχος δὲν ἄργησέ ν' ἀποκτήσῃ τὶς ἐπαρκεῖς γνώσεις γιὰ νὰ φτάσῃ στὴν ἱεραρχία τοῦ ἀνθρακωρυχείου. Καὶ θὰ διαδεχόταν ἀσφαλῶς τὴν θέση τοῦ πατέρα του ὡς ἐργοδηγὸς τῆς τάφρου Ντοσάρτ, ἂν τὸ ἀνθρακωρυχεῖο δὲν ἐγκαταλειπόταν.

Ὁ Τζέιμς Στάρ ἦταν ἀκόμα ἓνας καλὸς πεζοπόρος, ὥστόσο δὲν θ' ἀκολουθοῦσε εὐκόλα τὸν ὀδηγὸ του, ἂν ἐκεῖνος τάχυνε τὸ βῆμα του!

Ἡ βροχὴ ἔπεφτε, λοιπόν, μὲ λιγώτερη σφοδρότητα καὶ οἱ μεγάλες σταγόνες σκόρπιζαν πρὶν πέσουν στὸ ἔδαφος. Ἦσαν μᾶλλον ριπὲς ὑγρασίας πού ἔτρεχαν στὴν ἀτμόσφαιρα.

Ὁ Χάρρου Φόρντ καὶ ὁ Τζέιμς Στάρ ἀκολουθοῦσαν τὴν ἀριστερὴ πλευρὰ τοῦ ποταμοῦ ὡς δυὸ χιλιόμετρα σχεδόν. Ὁ νεαρὸς ὀδηγὸς κρατοῦσε τὴν βαλίτσα τοῦ μηχανικοῦ. Ἀφοῦ πέρασαν τὴν ἀμμουδιά, πῆραν ἓναν δρόμο πού χανόταν μέσα σὲ μεγάλα δένδρα. Μεγάλα λιβάδια ἐκτείνονταν ἀπὸ τὴν μιὰ ὡς τὴν ἄλλη ἄκρη, γύρω ἀπὸ φάρμες χωρισμένες καὶ ἔρημες. Μερικὰ κοπάδια ἔβοσκαν ἤσυχά, στὸ πάντοτε πράσινο χορτάρι, στὰ χαμηλὰ αὐτὰ ἔδαφη τῆς Σκωτίας. Ἐδῶ ἀγέλαδες, ἐκεῖ πρόβατα. Κανένας βοσκὸς δὲν φαινόταν νὰ τὰ προσέχη. Θὰ ἦταν ὅμως χωρὶς ἀμφιβολία κρυμμένος σὲ κανένα δέντρο... Τὰ μαντρόσκυλα ἄλλωστε κυκλοφοροῦσαν μὲ τ' αὐτιὰ τεντωμένα, ἔτοιμα σὲ κάθε στιγμή νὰ γανγίσουν καὶ νὰ ὀρμήσουν.

Τὸ πηγάδι Γιαρόου βρισκόταν ἕξι χιλιόμετρα περίπου ἀπὸ τὴν κωμόπολη Κάλλαντερ. Ὁ Τζέιμς Στάρ, συγ-

κεντρωμένος στις σκέψεις του και στὸν ἤχο τῶν βημάτων, δὲν ἄφηνε τὸ βλέμμα του νὰ τριγυρίζη καὶ νὰ ἐντυπωσιάζεται ἀπὸ τὴν μαγεία τῆς ὑπαίθρου. Εἶχε νὰ δῆ τὴν περιοχὴ ἐδῶ καὶ δέκα χρόνια. Ἀπὸ τότε ποὺ καὶ ὁ τελευταῖος τόννος τὸ κάρβουνο ἀπὸ τ' ἀνθρακωρυχεῖα τῆς Ἀμπεροφόυλ εἶχε φορτωθῆ στὰ βαγόνια τοῦ τραίνου τῆς Γλασκώθης.

Ἡ ἀγροτικὴ ζωὴ εἶχε ἀντικαταστήσει τώρα τὴν πάντοτε θορυβώδη καὶ δραστήρια βιομηχανικὴ ζωὴ. Ἡ ἀντίθεση ἦταν πρὸ χτυπητὴ τὸν χειμῶνα, ποὺ ἡ ἀγροτικὴ κίνησις ἦταν μειωμένη, ἀσήμαντη. Ἄλλοτε ὅμως καὶ ὅλες τὶς ἐποχές, ὁ πληθυσμὸς τῶν ἀνθρακωρύχων πάνω καὶ κάτω ἀπὸ τὴν ἐπιφάνεια τοῦ ἐδάφους, ζοῦρενε αὐτὸ τὸ μέρος. Τὰ μεγάλα ἀμάξια μὲ τὸ κάρβουνο διάβαιναν μέρα καὶ νύχτα. Οἱ γραμμὲς ποὺ τώρα ἦταν θαμμένες στὴ σκουριά τους, γυάλιζαν κάτω ἀπὸ τὸ βάρος τῶν βαγονιῶν. Τώρα οἱ χωματόδρομοι ἦσαν ἔρημοι, καὶ τὰ μονοπάτια ἀπ' ὅπου περνοῦσαν ἄνθρωποι καὶ βαγόνια μὲ κάρβουνο, δὲν ὑπῆρχαν πιά. Εἶχαν ἐξαφανιστῆ ἀπὸ τὴν ἀχρησίᾳ τους καὶ εἶχαν καλυφθῆ ἀπὸ τὴν ἄγρια βλάστηση.

Ὁ μηχανικὸς παρατηροῦσε ἔτσι γύρω του μὲ θλίψη, σταματώντας κάθε λίγο γιὰ νὰ πάρη ἀνάσα. Ἀφουγκράστηκε. Ἡ ἀτμόσφαιρα δὲν γέμιζε πιά μὲ μακρινὲς σφυριξιὲς καὶ μὲ τὸν θόρυβο τῶν μηχανῶν καὶ τῶν βαγονιῶν. Στὸν ὀρίζοντα κανένας καπνὸς ἀπὸ ἐκείνους ποὺ ὑπάρχουν σὲ βιομηχανικὲς περιοχὲς καὶ συμπλέκονται ἢ συγχωνεύονται μὲ τὰ μεγάλα σύννεφα. Τὸ ἔδαφος ποὺ ἄλλοτε ἦταν στρωμένο καὶ βρώμικο ἀπὸ τὴν καρβουνόσκονη, παρουσίαζε τώρα μιὰ φυσικὴ καθαρότητα ποὺ τὰ μάτια τοῦ Τζέιμς Στάρ δὲν τὴν εἶχαν μάθει.

Ὅταν ὁ μηχανικὸς σταμάτησε, σταμάτησε καὶ ὁ Χάρου Φόρντ. Ὁ νεαρὸς ἀνθρακωρύχος περίμενε σιωπηλός, Ἔνοιωθε καλὰ τί συνέβαινε στὸ μυαλὸ τοῦ μηχανικοῦ καὶ μοιραζόταν μαζί του αὐτὴ τὴν ἐντύπωση.

— Ναί, Χάρου, ὅλα ἔχουν ἀλλάξει, εἶπε ὁ Τζέιμς Στάρ.

Ήταν φυσικὸ νὰ ἐξαντληθοῦν μιὰ μέρα οἱ θησαυροὶ τῆς γῆς. Νοσταλγεῖς ἐκείνη τὴν ἐποχὴ, ἔ;

— Τὴ νοσταλγῶ, κ. Στάρ, ἀπάντησε ὁ Χάρου.

Μολονότι ἐκ φύσεως ψύχραιμος καὶ ἀδιάφορος, ὁ μηχανικὸς συγκινήθηκε ἀπὸ τὸ θλιβερὸ θέαμα ποὺ παρουσίαζε ἡ ἐγκαταλελειμμένη ἐγκατάσταση. Ἐμοιαζε μὲ τὸ σκελετὸ ἐνὸς ζωντανοῦ ὄργανισμοῦ.

Σὰν ἓνα μεγάλο κάδρο, πλαισιωμένο ἀπὸ μερικὰ ἀσθενικὰ δέντρα, τὸ ἔδαφος χανόταν ἀκόμα κάτω ἀπὸ τὴν καρβουνόσκονη. Δὲν ἔβλεπε ὅμως κανεὶς πουθενὰ τὸ κάρβουνο.

Σχεδὸν σταμάτησε καὶ ἡ βροχὴ ὅταν ἔφτασαν στὸ πηγάδι Γιαρόου.

— Ἡ ἐρήμωση εἶναι πλήρης! εἶπε ὁ μηχανικὸς κοιτάζοντας τὸν νέο ποὺ δὲν ἀπαντοῦσε.

Καὶ οἱ δυὸ μπῆκαν τότε κάτω ἀπὸ τὴ σκαλωσιὰ ποὺ σκέπαζε τὸ πηγάδι Γιαρόου καὶ ποὺ οἱ σκάλες του ὑπῆρχαν ἀκόμα καὶ ὠδηγοῦσαν ὡς τὶς πιὸ βαθιεῖς γαλαρίες τοῦ ἀνθρακωρυχείου.

Ὁ μηχανικὸς ἔσκυψε πάνω ἀπὸ τὴν σκαλωσιὰ. Ἀπὸ κεῖ περνοῦσε κάποτε ὁ καθαρὸς ἀέρας ποὺ πήγαινε κάτω καὶ ἀνανέωνε τὴν βρώμικη ἀτμόσφαιρα τῶν ὑπογείων στοῶν.

Τώρα στὸ πηγάδι Γιαρόου δὲν ἔμεναν πιά παρὰ μόνον μιὰ σειρὰ ἀπὸ σκάλες, χωρισμένες ἀπὸ στενὰ πλατύσκαλα σὲ κάθε δεκαπέντε μέτρα καὶ ποὺ ἐπέτρεπαν τὴν κάθοδο σ' ἓνα βάθος 450 μέτρων. Αὐτὴ ἦταν ἡ μόνη ὁδὸς ἐπικοινωνίας ποὺ ὑπῆρχε μεταξὺ τοῦ βάθους τῆς τάφρου Ντοσάρτ καὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἐδάφους. Ὅσο γιὰ τὸν ἐξαιρισμὸ, αὐτὸς πραγματοποιήσαν σήμερα ἀπὸ τὸ πηγάδι Γιαρόου ποὺ οἱ στοεὶς τὸ ἔκαναν νὰ ἐπικοινωνῇ μ' ἓνα ἄλλο πηγάδι ποὺ τὸ στόμιό του βρισκόταν σὲ ἀνώτερο ἐπίπεδο.

— Σε ακολουθῶ, παιδί μου, εἶπε ὁ μηχανικὸς κἀνοντας νόημα στὸ νέο νὰ προχωρήση.

— Στὶς διαταγές σας, κ. Στάρ.

— Ἔχεις τὴν λάμπα σου;

— Μάλιστα. Καὶ χάρις στὸ Θεό, εἶναι ἀκόμα ἡ ἴδια λάμπα ἀσφαλείας πὺν μεταχειριζόμαστε τότε.

— Πράγματι, ἔκαμε ὁ Στάρ. Δὲν πρέπει τώρα νὰ φοβόμαστε ἀπὸ καμμιά ἀνάφλεξι τοῦ ἀερίου.

Ὁ Χάρου ἦταν ἐφοδιασμένος μὲ μιὰ ἀπλὴ λάμπα πετρελαίου. Τὴν ἀναψε. Μέσα στὸ ἀνθρακωρυχείο, ἄδειο ἀπὸ κάρβουνο καὶ τὰ παράγωγά του, δὲν ὑπῆρχε κανεὶς κίνδυνος γιὰ φωτιά.

Ὁ μηχανικὸς καὶ ὁ Χάρου κατέβηκαν καὶ βρέθηκαν ἀπότομα στὸ σκοτάδι πὺν τὸ διαπερνοῦσε κάπως ἡ φλόγα τῆς λάμπας.

Ὁ Τζέιμς Στάρ ἐξέταζε περίεργα ὅ,τι μποροῦσε νὰ δῆ μὲ τὸ μικρὸ φωτισμό τους.

Μόλις ἔφτασαν στὸ δέκατο πέμπτο πλατύσκαλο, σταμάτησαν.

— Βέβαια δὲν διαθέτω τὰ πόδια σου, παιδί μου, εἶπε ὁ μηχανικὸς ἀνασαίνοντας βαθειά.

— Εἶστε γερὸς κύριε Στάρ, ἀπάντησε ὁ Χάρου, καὶ αὐτὸ εἶναι κάτι. Μὲ τὸ δίκιο σας ὅμως νὰ κουραστήτε γιὰτὶ ἔχετε καιρὸ νὰ μείνετε μέσα σὲ ἀνθρακωρυχείο.

— Ἔτσι εἶναι, Χάρου. Ἄλλοτε, τότε πὺν ἤμουνα εἴκοσι χρόνων, θὰ τὶς κατέβαινα μὲ μιὰν ἀνάσα. Ἐλα, πᾶμε τώρα!

Μὰ τὴ στιγμὴ ἀκριβῶς πὺν καὶ οἱ δυὸ ἐπρόκειτο ν' ἀφήσουν τὸ πλατύσκαλο, μιὰ μακρυνὴ φωνὴ ἀκούστηκε ἀπὸ τὸ βάθος τοῦ πηγαδιοῦ. Ἐφτανε σὰν ἓνα ἔντονο ἠχητικὸ κῆμα καὶ γινόταν ὀλοένα καὶ πιὸ δυνατὴ.

— Ἐ! φώναξε ὁ μηχανικὸς σταματώντας τὸν Χάρου. Ποιὸς εἶναι;

— Δὲν μπορῶ νὰ ξέρω, ἀπάντησε ὁ Χάρου.

— Μήπως εἶναι ὁ πατέρας σου;

— Αὐτός; ὦ, ὄχι, κύριε Στάρ.

— Τότε; Κανένας γείτονας;

— Δὲν ὑπάρχουν γείτονες στὸ βάθος τῆς τάφρου, ἐξήγησε ὁ Χάρρυ. Εἴμαστε μόνοι, τελείως μόνοι.

— Ὁραϊά. Ἄς ἀφήσουμε, λοιπόν, νὰ περάση αὐτὸς ὁ παρείσακτος, εἶπε ὁ μηχανικός. Ἐκεῖνοι ποὺ κατεβαίνουν πρέπει νὰ παραχωροῦν τὸ βῆμα σ' αὐτοὺς ποὺ ἀνεβαίνουν.

Ἔτσι περιμέναν καὶ οἱ δύο.

Ἡ φωνὴ ἀκούστηκε ξανὰ ἐκείνη τῇ στιγμῇ μὲ μιὰ ἐξαιρετὴ διαύγεια σὰν νὰ ἐρχόταν ἀπὸ μιὰ ἀκουστικὴ συσκευή. Καὶ ἀμέσως ὕστερα ἔφτασαν καθαρὰ στ' αὐτιά του νεαροῦ ἀνθρακωρύχου μερικὰ λόγια ἀπὸ ἓνα Σκωτσέζικο τραγούδι.

— Τὸ τραγούδι τῶν ἀνθρακωρύχων! φώναξε ὁ Χάρρυ. Θὰ μοῦ κακοφαινόταν ἂν αὐτὸ τὸ τραγούδι δὲν ξέφευγε ἀπὸ τὰ χεῖλη τοῦ Τζᾶκ Ρυάν.

— Ποιὸς εἶναι αὐτὸς ὁ Τζᾶκ ποὺ τραγουδᾷ τόσο καλά; ρώτησε ὁ Τζέιμς Στάρ.

— Ἕνας παλιὸς συνάδελφος, ἀπάντησε ὁ Χάρρυ.

Κατόπιν, σκύβοντας πάνω ἀπὸ τὴν μικρὴ ἐξέδρα, φώναξε.

— Ἔ, Τζᾶκ!

— Ἐσὺ εἶσαι Χάρρυ; τοῦ ἀπάντησε ὁ Τζᾶκ. Περιμένε φτάνω!

Καὶ τὸ τραγούδι του ξανάρχισε ζωηρότερα.

Σὲ λίγο ἓνας νέος εἴκοσι πέντε χρόνων, μὲ χαρούμενο πρόσωπο, μάτια γελαστὰ καὶ ξανθὰ μαλλιά, παρουσιαζόταν στὸν φωτεινὸ κῶνο ποὺ προστάτευε τὴν λάμπα, κι' ἔβαζε πόδι πάνω στὸ πλατύσκαλο τῆς δεκάτης πέμπτης σκάλας.

Ἡ πρώτη του δουλειὰ ἦταν νὰ σφίξει τὸ χέρι ποὺ τοῦ ἔτεινε ὁ Χάρρυ.

— Χαίρω ποὺ σὲ συναντῶ! φώναξε. Ἄν τ'ἄρα πὼς

θὰ ἐρχόσουν ἐδῶ κάτω σήμερα θὰ σὲ περίμενα νὰ ἐρχόμασστε μαζί στὸ πηγάδι Γιαρόου.

— Ὁ κ. Τζέιμς Στάρ, εἶπε τότε ὁ Χάρου στρέφοντας τὴν λάμπα στὸ μηχανικὸ πού εἶχε μείνη στὴν σκιά.

— Μπά! ὁ κ. Στάρ! ἔκανε ὁ Τζάκ Ρυάν. Ἄ! κύριε μηχανικέ, δὲν θὰ σᾶς γνώριζα! Ἐπὸ τότε πού ἔφυγα ἀπὸ τὴν τάφρο, τὰ μάτια μου δὲν εἶναι πιὰ συνηθισμένα ὅπως ἄλλοτε, νὰ βλέπουν στὸ σκοτάδι.

— Τώρα θυμήθηκα, ἔκαμε ὁ μηχανικός. Εἶσαι ἐκεῖνο τὸ παιδάκι πού πάντα τραγουδοῦσε... Κι' ὅμως, παιδί μου, πέρασαν δέκα χρόνια ἀπὸ τότε. Ἐσὺ εἶσαι λοιπόν;

— Ἐγὼ ὁ ἴδιος κ. Στάρ. Κι' ἂν ἄλλαξα ἐπάγγελμα, τὸ κέφι μου δὲν ἄλλαξε. Ἔτσι εἶναι καλύτερα, θαρρῶ. Παρὰ νὰ κάθομαι νὰ κλαίω.

— Οὔτε συζήτηση, Τζάκ. Καὶ τί κάνεις ἀπὸ τότε πού ἄφησες τὸ ἀνθρακωρυχείο;

— Ἐργάζομαι στὸ ἀγρόκτημα τῆς Μερλόξ κοντὰ στὴν πόλη Ἰοβιν τῆς κομητείας Ρανφριού, σαράντα μίλια ἀπὸ ἐδῶ! Καὶ ὅμως νοσταλγῶ τὸν ἀνθρακωρυχείο μας. Ἡ σκαπάνη πιάνεται πιὸ εὐκόλα ἀπὸ τὸ τσαπί. Ἔστερα στὴν παλιὰ τάφρο ὑπῆρχαν γωνιὲς χαρούμενες, καὶ τραγούδια πού σοῦ ἔδιναν κουράγιο κι' ἐλπίδες. Ἐνῶ ἐκεῖ πέρα... Μὰ δὲν θὰ πᾶτε νὰ δῆτε, κ. Στάρ, τὸν γερο - Σιμόν;

— Ἀλλοίμονο, Τζάκ! Νᾶρθω ἐδῶ καὶ νὰ μὴν τὸν δῶ;

— Τότε νὰ μὴν σᾶς καθυστερῶ.

— Πές μου, Τζάκ, ρώτησε ὁ Χάρου. Ποιὰ αἰτία σ' ἔφερε ἐδῶ σήμερα;

— Ἦθελα νὰ σὲ δῶ, συνάδελφε, ἀπάντησε ὁ Τζάκ, καὶ νὰ σὲ προσκαλέσω στὴν γιορτὴ τῆς πόλεώς μας. Ξέρεις θὰ παίξω πίπιζα. Θὰ περάσουμε καλά.

— Εὐχαριστῶ, Τζάκ, ἀλλὰ δὲν θὰ μπορέσω ν' ἀνταποκριθῶ στὴν πρόσκλησή σου.

— Γιατί;

— Γιατὶ ἡ ἐπίσκεψη τοῦ κ. Στάρ ἐδῶ, μπορεῖ νὰ παραταθῆ καὶ πρέπει νὰ τὸν ξαναπᾶω στὴν Κάλλαντερ.

— Μὰ τότε τακτοποιεῖται τὸ πρᾶγμα, Χάρου. Γιατὶ ἡ γιορτὴ τῆς Ἰρβιν εἶναι σὲ ὀκτὼ μέρες. Ὡς τότε, θαρρῶ πὼς ὁ κ. Στάρ θὰ ἔχει φύγει.

— Ἔτσι εἶναι, Χάρου, ἔκαμε ὁ μηχανικός. Γι' αὐτὸ πρέπει νὰ πᾶς στὴ γιορτὴ.

— Πάει καλά... Δέχομαι.

— Ταπεινὸς σας δοῦλος, κ. Στάρ.

— Καλὴ ἀντάμωση, Χάρου.

— Ἄντιο, Τζάκ.

Τὸν χαιρετήσαν καὶ ὁ μηχανικός καὶ ὁ Χάρου. Καὶ μετὰ ἓνα τέταρτο κατέβηκαν τὴν τελευταία σκάλα κι' ἔβηλαν πόδι στὸ ἔδαφος τοῦ τελευταίου ὀρόφου τῆς τάφρου Ντοσάρτ.

Γύρω στὸ στρογγυλὸ σημεῖο ποὺ σχημάτιζε τὸ πηγᾶδι Γιαρόου, στὸ τέρμα τοῦ βάθους του, ἀντιφέγγιζαν διάφορες σήραγγες ποὺ τὶς εἶχαν ἀνοίξει τότε γιὰ τὴν ἐκμετάλλευση τῆς τελευταίας φλέβας τοῦ ἀνθρακωρυχείου. Οἱ φλέβες αὐτὲς τώρα χάνονταν μέσα στὸ σχιστόλιθο. Ἄλλες γαλαρίες στηρίζονταν μὲ χοντρά δοκάρια καὶ ἄλλες, στὰ χαλαρὰ σημεῖα τους, μὲ ξεροκτισμένα πρόσθετα τοιχώματα.

Παντοῦ, χαλάσματα καὶ σπηλιές, ἀντικαθιστοῦσαν τὶς ἀνθρακοφόρες φλέβες ποὺ εἶχαν καταφαγωθῆ ἀπ' τὴ σκαπάνη καὶ τὸ φτυάρι. Τὸ σκοτάδι πλημμύριζε αὐτὲς τὶς σήραγγες.

— Θέλετε νὰ ξεκουρασθῆτε λίγο, κ. Στάρ; ρώτησε ὁ νέος.

— Ὅχι, ὄχι, παιδί μου, ἀπάντησε ὁ μηχανικός. Βιάζομαι νὰ δῶ τὸν γερο - Σιμόν.

Ὁ Χάρου, μὲ τὸν μηχανικὸ πίσω του, χάθηκαν σὲ μιὰ ψηλὴ γαλαρία ποὺ ἀκόμα ἔφερε ὑποστυλώματα. Μὰ μόλις ἔκαναν πενήντα βήματα, μιὰ μεγάλη πέτρα κύλησε καὶ ἔπεσε μπρὸς στὰ πόδια τοῦ Τζέιμς Στάρ.

— Φυλαχθῆτε! φώναξε ὁ Χάρου ἀρπάζοντας τὸ μπράτσο τοῦ μηχανικοῦ.

— Μιὰ πέτρα, Χάρου! "Αχ! Αὐτὲς οἱ καμάρες δὲν εἶναι πιὰ στερεές...

— Θαρρῶ, κ. Στάρ, ἀπάντησε ὁ Χάρου, πὼς αὐτὴ ἡ πέτρα δὲν ξέφυγε ἀπὸ κανένα ὑποστύλωμα... Τὴν ἔρριξε... χέρι ἀνθρώπου!

— Μᾶς τὴν ἔρριξαν; φώναξε ὁ Τζέιμς Στάρ. Τί ἐννοεῖς, παιδί μου;

— Τίποτα, τίποτα, κ. Στάρ, ἀποκρίθηκε ἀβέβαια ὁ Χάρου πὺν τὸ βλέμμα του εἶχε γίνει σοβαρό. "Ας συνεχίσουμε τὸ δρόμο μας. Πιαστῆτε ἀπὸ τὸ μπράτσο μου, σᾶς παρακαλῶ, καὶ μὴν φοβᾶστε ὅτι θὰ παραπατήσετε.

— Ἐν τάξει, Χάρου.

Προχώρησαν καὶ οἱ δυό, ἐνῶ ὁ Χάρου κοίταζε πίσω του προβάλοντας τὴν λάμπα στὰ σκοτάδια τῆς γαλαρίας.

— Θὰ φθάσουμε γρήγορα; ρώτησε ὁ μηχανικός.

— Τὸ πολὺ σὲ δέκα λεπτά.

— Ὠραῖα.

— Δὲν εἶναι ὅμως περίεργο; Νὰ πέση αὐτὴ ἡ πέτρα τὴν στιγμή πὺν περνούσαμε!

— Μὴν σπαζοκεφαλιάζεις, Χάρου. Ἦταν ἓνα τυχαῖο συμβάν.

— Τυχαῖο; ἔκανε ὁ νεαρὸς κουνώντας τὸ κεφάλι του. Ναι τυχαῖο...

• Ὁ Χάρου στάθηκε καὶ ἀφουγκράστηκε.

— Τί συμβαίνει, Χάρου;

— Θαρρῶ πὼς ἄκουσα βήματα πίσω μας, εἶπε ὁ νέος.

Ἄφουγκράστηκε καλύτερα καὶ πρόσθεσε:

— "Οχι δὲν γελιέμαι. Στηριχθῆτε καλὰ στὸ μπράτσο μου κ. Στάρ. Μεταχειριστῆτε με σὰν ἓνα μπαστούνι.

— Ἐνα γερὸ μπαστούνι, Χάρου, ἀπάντησε ὁ μηχανικός, δὲν εἶναι καλύτερο ἀπὸ ἓνα γενναῖο παιδί σὰν κι' ἐσένα!

Καὶ συνέχισαν τὴν πορεία τους.

Μὰ πίσω καὶ μπροστὰ ἀπλωνόταν τὸ βαθὺ σκοτάδι καὶ ἡ σιωπή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

Ἡ Οικογένεια Φόρντ

Μετὰ δέκα λεπτὰ ὁ Τζέϊμς Στάρ καὶ ὁ Χάρου ἔβγαϊνον ἐπὶ τέλος ἀπὸ τὴν κυρία γαλαρία. Ὁ νεαρὸς ἀνθρακωρύχος καὶ ὁ σύντροφός του εἶχαν φτάσει σ' ἓναν ἀνοικτὸ χῶρο, — ἓνα ξέφωτο — ἂν μπορούμε νὰ μεταχειριστοῦμε αὐτὴ τὴ λέξη γιὰ νὰ περιγράψουμε μιὰ μεγάλη καὶ σκοτεινὴ ἐκσκαφή. Ἐδῶ τὸ φῶς τῆς ἡμέρας δὲν ἔλειπε ἐντελῶς. Γιατὶ, ἀπὸ ἓνα ἐγκαταλελειμμένο πηγάδι, ἔφταναν μερικὲς φωτεινὲς ἀχτίδες ποὺ εἶχαν εἰσδύσει στοὺς ἐπάνω ὀρόφους. Ἔτσι σχηματιζόταν ἓνα ρεῦμα ἀέρος στὴν τάφρο Ντοσάρτ. Χάρις δὲ στὴν ἐλάχιστη πυκνότητά του ὁ ζεστός ἀέρας τοῦ ἐσωτερικοῦ ἔφτανε ὡς τὸ πηγάδι Γιαρόου.

Ἀπὸ τὸν χοντρό, λοιπόν, θόλο τοῦ σχιστόλιθου ἢ τὸ ξέφωτο, εἰσέδουε λίγος ἀέρας.

Ἐκεῖ κατοικοῦσε ὁ γερο - ἀνθρακωρύχος!

Ἐμενε ἀπὸ δέκα χρόνια μὲ τὴν οἰκογένειά του. Ἐπρόκειτο γιὰ μιὰ ὑπόγεια κατοικία, σκαμμένη μέσα στὸν σχιστόλιθο, κα' ἀκριβῶς στὸ μέρος ὅπου ἄλλοτε εἶχαν ἐγκατασταθῆ καὶ λειτουργοῦσαν οἱ ἰσχυρὲς μηχανὲς ἔλξεως τῆς τάφρου Ντοσάρτ.

Αὐτὴ ἦταν ἡ κατοικία ὅπου ἔμενε ὁ γερο - ἐργοδηγὸς καὶ ποὺ τὴν ὠνόμαζε «βιλλίτσα» χάρις σὲ κάποια ἄνεση ποὺ διέθετε αὐτὸ τὸ ὑπόγειο οἶκημα.

Θὰ μπορούσε νὰ ζήσει κάτω ἀπὸ τὸν ἥλιο, ἀνάμεσα σὲ δέντρα, σ' ὅποιαδήποτε πόλη τῆς Σκωτίας. Μὰ οἱ δικοὶ του καθὼς καὶ ὁ ἴδιος, εἶχαν ἀποφασίσει νὰ μὴν ἐγκαταλείψουν τὸ ἀνθρακωρυχεῖο. Ἐκεῖ κάτω, μὲ τὶς ἴδιες ιδέες καὶ γνῶμες, καὶ τὶς ἴδιες προτιμήσεις, ἦσαν εὐτυχεῖς. Ναί! Τοὺς ἄρεσε αὐτὴ ἡ «βιλλίτσα», ἡ χωμένη πεντακόσια μέτρα κάτω ἀπὸ τὸ ἔδαφος τῆς Σκωτίας. Ἔσπερα δὲν πλήρωναν νοῖκι.

Ἐκείνη τὴν ἐποχὴ ὁ παλιὸς ἐργοδηγὸς τῆς τάφρου Ντοσάρτ, παρ' ὅλα τὰ ἐξηνταπέντε χρόνια του, κρατιόταν καλά. Καταγόταν ἀπὸ παλιὰ οἰκογένεια ἀνθρακωρῶν καὶ τὸ γενεαλογικὸ του δέντρο ἄρχιζε ἀπὸ τὰ πρῶτα χρόνια τῆς ἐκμεταλλεύσεως τοῦ κάρβουνου τῆς Σκωτίας.

Χωρὶς νὰ ἐρευνήσουμε ἀρχαιολογικὰ ἂν οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ Ρωμαῖοι ἔκανα χρῆση τοῦ ἀνθρακος, καὶ ἂν οἱ Κινέζοι χρησιμοποιοῦσαν τ' ἀνθρακωρυχεῖα πρὶν ἀπὸ τὴν χριστιανικὴ ἐποχὴ... Χωρὶς νὰ συζητήσουμε ἂν πράγματι τὸ ὀρυκτὸ αὐτὸ καύσιμο, ὀφείλει τ' ὄνομά του στὸν πεταλωτὴ Χουίλις πὺν ζοῦσε στὸ Βέλγιο τὸν δωδέκατο αἰῶνα, μποροῦμε νὰ βεβαιώσουμε ὅτι οἱ ἀνθρακοφόρες περιοχὲς τῆς Μεγάλης Βρετανίης ἀποτελοῦσαν τὰ πρῶτα κοιτάσματα πὺν ἡ ἐκμετάλλευσίς τους ἄρχισε μὲ κανονικὸ ρυθμὸ. Ἀπὸ τὸν ἐνδέκατο κι' ὅλας αἰῶνα, ὁ Γουλιέλμος ὁ κατακτητῆς, μοιραζόταν μὲ τοὺς συμπολεμιστῆς του τὰ ὀρυκτὰ προϊόντα τοῦ λεκανοπεδίου τοῦ Νιουκάστλ. Τὸν δέκατο τρίτο αἰῶνα παραχωρήθηκε ἀπὸ τὸ Ἐρρίκο τὸν Τρίτο μιὰ ἄδεια ἐκμεταλλεύσεως τοῦ «ναυτικοῦ κάρβουνου». Τέλος τὸν ἴδιο αἰῶνα ἀναφέρονται κοιτάσματα γαιανθράκων στὴ Σκωτία καὶ στὶς χώρες τῆς Γαλατίας.

Ἀπὸ τότε, λοιπόν, οἱ πρόγονοι τοῦ Σιμὸν Φόρντ, ἀπὸ πατέρα σὲ γιό, εἰσέδυσαν στὰ σπλάχνα τοῦ ἐδάφους γιὰ νὰ μὴν βγοῦν ποτέ. Ἐργάζονται σὰν κατάδικοι γιὰ τὴν ἐξαγωγή τοῦ πολύτιμου ὀρυκτοῦ. Πίστευαν μάλιστα πὺν οἱ ἀνθρακωρῶν, σὰν τοὺς ἀλατωρῶν ἐκείνης τῆς ἐποχῆς, ἦσαν πραγματικοὶ σκλάβοι. Πράγματι εἶχε τόσο πολὺ ἐδραιωθῆ αὐτὴ ἡ γνώμη στὴ Σκωτία τὸν δέκατο ὄγδοο αἰῶνα, ὥστε κατὰ τὸν πόλεμο γιὰ τὸν μνηστῆρα τοῦ θρόνου, οἱ ἄρχοντες φοβήθηκαν μήπως οἱ εἴκοσι χιλιάδες ἀνθρακωρῶν τοῦ Νιουκάστλ ἐξεγερθοῦν γιὰ ν' ἀνοστήσουν τὴν ἐλευθερίαν τους πὺν πίστευαν ὅτι δὲν εἶχαν.

Ὅπως κι' ἂν εἶχε τὸ πρᾶγμα, ὁ Σιμὸν ἦταν ὑπερήφανος πὺν ἀνῆκε σὲ αὐτὴ τὴν μεγάλη οἰκογένεια τῶν Σκωτσέζων ἀνθρακωρῶν: Εἶχε δουλέψει μὲ τὰ χέρια του

ἐκεῖ ὅπου οἱ πρόγονοί του χειρίζονταν τὴ σκαπάνη. Τριάντα χρόνια ἦταν ἐργοδηγὸς τῆς τάφρου Ντοσάρτ, πού ἦταν καὶ ἡ πιὸ σημαντικὴ ἐσκαφὴ τῶν ἀνθρακωρυχείων τῆς Ἀμπερφόυλ. Ἀγαποῦσε μὲ πάθος αὐτὴ τὴ δουλειὰ κι' ὀλόκληρα χρόνια τὴν ἔκαμε μὲ ζῆλο. Ἡ μοναδικὴ δὲ λύπη πού τὸν κατέτρυχε, ἦταν πού ἔβλεπε νὰ λιγοστεύῃ τὸ κοίτασμα τοῦ γαιάνθρακα καὶ πρόβλεπε ὅτι θάρχόταν ἡ ὥρα τῆς ἐξαντλήσεώς του.

Καὶ τότε ἦταν πού ρίχτηκε στὴν ἔρευνα γιὰ μιὰ νέα φλέβα μέσα σὲ ὅλες τὶς τάφρους τῆς Ἀμπερφόυλ, πού ἐπικοινωνοῦσαν ὑπογείως, μεταξὺ τους. Κατὰ τὴν τελευταία δὲ ἐκμεταλλευτικὴ περίοδο εἶχε τὴν εὐτυχία ν' ἀνακαλύψῃ μερικὲς. Τὸ ἔνστικτο τοῦ ἀνθρακωρύχου τὸν ἐξυπηρετοῦσε θαυμάσια. Καὶ αὐτὸ ὁ Τζέιμς Στάρ τὸ ἐκτιμοῦσε πολὺ. Ἔλεγαν πὼς ὁ γερο - Σιμὸν μάντευε τὰ κοιτάσματα μέσα στὰ σπλάχνα τοῦ ἀνθρακωρυχείου, ὅπως ἓνα ὑδροσκόπιο βρῖσκει τὶς πηγὲς τοῦ νεροῦ κάτω ἀπὸ τὸ ἔδαφος.

Μὰ ἔφτασε ἡ στιγμὴ — εἶπαν — πού τὸ κάρβουνο ἔλειψε τελείως καὶ οἱ διατροῆσεις τοῦ ἐδάφους δὲν ἔδιναν πιὰ κανένα ἀποτέλεσμα. Ἦταν φανερὸ πὼς ἡ ἀνθρακοφόρος φλέβα εἶχε τελείως ἐξαντληθῆ. Ἡ ἐκμετάλλευση σταμάτησε. Οἱ ἀνθρακωρύχοι ἔμειναν χωρὶς δουλειά.

Νὰ τὸ πιστέψουν; Ἦταν μιὰ ἀπελπισία γιὰ ὅλους. Ὅσοι ξέρουν πὼς κατὰ βάθος ὁ ἄνθρωπος ἀγαπᾷ τὸν κόπο του, δὲν θὰ ἐκπλαγοῦν. Χωρὶς ἀντίρρηση δέ, ἐκεῖνος πού λυπήθηκε περισσότερο γι' αὐτὴ τὴν κατάστασι ἦταν ὁ Σιμὸν Φόρντ. Γιατὶ ἦταν ὁ τύπος τοῦ ἀνθρακωρύχου πού ἡ ζωὴ του ἦταν δεμένη μὲ τὸ ἀνθρακωρυχεῖο του. Ἀπὸ τότε πού γεννήθηκε δὲν ἔπαψε νὰ ζῆ μέσα σ' αὐτό. Κι' ὅταν τὰ ἔργα τῆς ἐσκαφῆς ἐγκαταλείφθηκαν, ἠθελε νὰ μείνῃ καὶ νὰ κατοικήσῃ ἐκεῖ ἀκόμα.

Καὶ ἔμεινε.

Ὁ γιὸς του Χάρου, εἶχε ἐπιφορτιστῆ μὲ τὴν ἐξασφάλισι τοῦ ἐπιουσίου καὶ τὴν προμήθεια τῶν τροφίμων στὴν

υπόγεια κατοικία. Ὁ πατέρας του ὅμως δὲν εἶχε ἀνεβῆ στὴν ἐπιφάνεια τοῦ ἐδάφους παραπάνω ἀπὸ δέκα φορές.

— Νὰ πάω ἐπάνω; Γιὰ ποῖο λόγο; ἐπαναλάμβανε κάθε τόσο.

Πράγματι αὐτὸ τὸ ἀσκητικὸ καὶ τελείως ὑγιὲς περιβάλλον βρισκόταν πάντοτε σὲ μιὰ μέση θερμοκρασία καὶ ὁ γερο - ἐργοδηγὸς δὲν γνώριζε οὔτε τὴ ζέστη τοῦ καλοκαιριοῦ, οὔτε τὰ κρύα τοῦ χειμῶνα. Ὅστερα οἱ δικοὶ του καλοπερνοῦσαν. Τί ἄλλο μπορούσε νὰ ἐπιθυμῆ παραπάνω;

Κι' ὅμως... Κατὰ βάθος ἦταν πολὺ λυπημένος. Νοσταλγοῦσε τὴν ζωηρότητα, τὴν κίνηση. Τὴν ἀλλοτινὴ ζωὴ ποὺ ἐπικρατοῦσε μέσα στὴν τάφρο. Εὐτυχῶς καὶ τὸν κρατοῦσε μιὰ ἐλπίδα ποὺ τὸν τελευταῖο καιρὸ τοῦ εἶχε γί-
νει ἔμμονη ἰδέα.

— Ὅχι! Ὅχι! μονολογοῦσε μὲ πάθος καὶ πίστη. Τὸ ἀνθρακωρυχείο δὲν ἐξαντλήθηκε!

Δὲν εἶχε ποτὲ ἐγκαταλείψει τὴν ἐλπίδα ν' ἀνακαλύψει μιὰ νέα φλέβα ποὺ θὰ ξανάδινε στὸ ἀνθρακωρυχείο τὴν παλιά του αἴγλη. Ἔτσι μὲ μεγάλῃ του χαρὰ θὰ ξανάπιανε τὴ σκαπάνη καὶ τὰ γέρικα μπράτσα του, ποὺ τὸν βοηθοῦσαν ἀκόμα, θὰ ξεμούδιαζαν. Γιατὸ συνήθιζε νὰ κυκλοφορῆ στὶς σκοτεινὲς στοῆς καὶ τὶς σήραγγες, πότε μόνος καὶ πότε μὲ τὸ παιδί του, ἐρευνώντας καὶ ἀναζητώντας παντοῦ τὴν ποθητὴ φλέβα γιὰ νὰ ἐπιστρέψῃ τέλος στὸ σπιτάκι του κουρασμένος, ἀλλὰ ποτὲ ἀπελπισμένος. Αὐτὸς ὁ περίπατος γινόταν κάθε μέρα.

Ἡ ἱκανὴ σύντροφος τοῦ Σιμόν Φόρντ ἦταν ἡ ψηλὴ καὶ γεροδεμένη Ρίτα. Καλὴ σύζυγος καὶ καλὴ γυναίκα, σύμφωνα μὲ τὶς σκοτσέζικες ἀντιλήψεις. Κι' αὐτὴ, σὰν τὸν ἄντρα της, δὲν θέλησε νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν τάφρο Ντοσάρτ. Μοιραζόταν ὅλες τὶς ἐλπίδες του καὶ τὶς στενοχώριες του. Τὸν ἐνθάρρυνε, τὸν ἔσπρωχνε μπροστά. Τοῦ μιλοῦσε μὲ τέτοια σοβαρότητα, ποὺ ζέσταινε τὴν καρδιά τοῦ γερο - ἐργοδηγοῦ.

— Ἀποκοιμήθηκε μόνον ἡ Ἀμπερφοῦλ, Σιμόν, τοῦλεγε.

Ἔχεις δίκιο. Ξεκουράζεται τὸ ἀνθρακωρυχείο μας. Δὲν πέθανε!

Ἡ Ρίτα γνώριζε ἐπίσης νὰ ζῆ καὶ στὸν ἐπάνω κόσμο καὶ συγχρόνως νὰ συγκεντρώνη τὴν εὐτυχία μιᾶς ὑπαρξῆς σὲ τρεῖς μέσα στὸ ὑπόγειο σπιτάκι.

Ἐκεῖ, λοιπόν, ἔφτασε ὁ Τζέιμς Στάρ. Ὁρθιος στὸ κατώφλι ὁ Σιμόν περίμενε καὶ τοὺς δυό. Ἐνῶ ὁ Χάρου, μὲ τὴ λάμπα μπροστά, ἀνάγγειλε τὴν ἀφιξη τοῦ παλιοῦ του φίλου.

— Καλῶς ὤρισες, κύριε Τζέιμς! τοῦ φώναξε μὲ μιὰ φωνὴ πού ἀντήχησε κάτω ἀπὸ τὸν θόλο τοῦ σχιστόλιθου. Καλῶς ἦρθες στὸ σπιτάκι τοῦ γερο-ἐργοδηγοῦ! Μὲ τὸ νὰ ἔχω τρουπώσει πεντοκόσια μέτρα κάτω ἀπὸ τὴν ἐπιφάνεια τῆς γῆς, δὲν σημαίνει πὼς τὸ σπίτι τῆς οἰκογενείας Φόρντ εἶναι λιγώτερο φιλόξενο.

— Τί κάνεις, λεβέντη Σιμόν; ρώτησε ἐγκάρδια ὁ Τζέιμς Στάρ σφίγγοντας τὸ χέρι πού τοῦ ἔτεινε.

— Πολὺ καλά, κύριε Στάρ. Καὶ πὼς νὰ μὴν εἶμαι καλὰ ἐδῶ κάτω; Σ' αὐτὸ τὸ καταφύγιο τῆς κάθε ἰδιοτροπίας τῆς ἀτμοσφαίρας; Οἱ δικοί σας πού συνηθίζουν, κάθε χρόνο, νὰ παραθερίζουν στὰ προάστια τοῦ Ἐδιμβούργου γιὰ ν' ἀναπνέουν καθαρὸν ἀέρα, θὰ ἔκαμαν καλύτερα νὰ περνοῦσαν μερικὸς μῆνες μέσα σ' ἀνθρακωρυχεῖα τῆς Ἀμπερφόυλ! Δὲν θὰ κινδύνευαν καθόλου ν' ἀρπάξουν κανένα γερὸ κρῦο, ὅπως γίνεται στοὺς ὑγροὺς δρόμους τῆς παλιᾶς πρωτεύουσας.

— Δὲν ἔχω ἀντίρρηση πάνω σ' αὐτὸ πού λές, Σιμόν, ἀποκρίθηκε ὁ Τζέιμς Στάρ. Εὐτυχῶς πού ξαναβρίσκω τὸν ἀγαπημένο μου ἐργοδηγὸ ὅπως τὸν εἶχα ἀφήσει τότε. Ἀπορῶ μάλιστα γιατί ὡς τώρα νὰ μὴν ἔχω ἀνταλλάξει τὸ σπίτι μου στὴν Κανουγκέιτ μ' ἓνα ἄλλο, πού νὰ βρῖσκεται ἐδῶ κάτω, πλάϊ στὸ δικό σου!

— Χάρηκα πού ἀκούω αὐτὰ τὰ λόγια σας, κύριε Στάρ. Γνωρίζω ἓναν ἀπὸ τοὺς παλιούς σας ἀνθρακωρύχους πού

θὰ ἦταν ιδιαίτερα γοητευμένος νὰ μὴν τὸν χώριζε ἀπὸ σᾶς παρὰ ἓνας τοῖχος.

— Καὶ ἡ Ρίτα; ρώτησε ὁ μηχανικός. Τί γίνετε ἡ Ρίτα;

— Ἡ καλὴ γυναίκα εἶναι καλύτερα ἀπὸ μένα, ἀποκρίθηκε ὁ Σιμὸν Φόρντ, καὶ θὰ χαρῆ νὰ σᾶς δῆ στὸ τραπέζι.

— Θὰ τὸ δοῦμε αὐτό, Σιμὸν, θὰ τὸ δοῦμε, εἶπε ὁ μηχανικός πού ἡ ἀναγγελία ἐνὸς καλοῦ γεύματος δὲν μποροῦσε νὰ τὸν ἀφήσῃ ἀδιάφορο ὕστερα ἀπὸ αὐτὴ τὴν πορεία.

— Πεινᾶτε, κύριε Στάρ;

— Βεβαίως! Τὸ ταξίδι μου ἄνοιξε τὴν ὄρεξη. Ὑστερα ἤρθα μ' ἓναν ἀπαισιο καιρό!

— Ἄ! ἔκαμε ὁ Σιμὸν Φόρντ μὲ οἶκτο. Βρέχει ἐκεῖ πάνω!

— Ναί, Σιμὸν. Καὶ τὰ νερὰ τοῦ καναλιοῦ Φόρθ εἶναι ταραγμένα σὰν τῆς θάλασσας.

— Ἐ, λοιπόν, κύριε Τζέιμς, ἐδῶ δὲν βρέχει ποτέ. Περιττὸ ὅμως νὰ σᾶς ἀπαριθμήσω τὰ πλεονεκτήματα πού ἔχουμε ἐδῶ κάτω. Τὰ γνωρίζετε σὰν ἐμένα. Τὸ πῶ σημαντικό εἶναι ὅτι φθάσατε στὸ σπιτάκι μου. Καὶ σᾶς τὸ ξαναλέω: εἰσθε καλοδεχούμενος.

Ὁ Σιμὸν Φόρντ ἔμπασε στὸ πρωτόκουστο σπιτάκι του τὸν Τζέιμς Στάρ, πού βρέθηκε στὴ μέση μιᾶς μεγάλης σάλας, φωτισμένης ἀπὸ πολλὰς λάμπες. Μιὰ ἀπὸ αὐτὰς ἦταν κρεμασμένη στὰ χρωματιστὰ δοκάρια τοῦ ταβανιοῦ.

Τὸ τραπέζι, στρωμένο μ' ἓνα χρωματιστὸ τραπεζομάντηλο, περίμενε τοὺς τέσσερις καλεσμένους του, πού κάθισαν ἀμέσως σὲ τέσσερα καθίσματα.

— Καλημέρα Ρίτα, εἶπε ὁ μηχανικός.

— Καλημέρα, κύριε Τζέιμς, ἀποκρίθηκε ἡ ἐνάρετη Σκωτσέζα, πού σηκώθηκε γιὰ νὰ ὑποδεχθῆ τὸν φιλοξενούμενό της.

— Μὲ μεγάλη μου χαρὰ σὲ ξαναβλέπω, Ρίτα.

— Σωστά, κύριε Τζέιμς. Εἶναι εὐχάριστο νὰ ξαναβλέπη κανεὶς ἀνθρώπους πού τοῦ ἔδειξαν καλωσύνη...

— Ἡ σούπα μᾶς περιμένει, γυναίκα, τὴν διέκοψε ὁ Σιμὸν Φόρντ, καὶ δὲν πρέπει νὰ τὴν ἀφήσουμε νὰ κρυώσῃ.

“Αλλωστε ο κύριος Τζέιμς ἔχει μιὰ πείνα ἀνθρακωρύχου. Θὰ διαπιστώση δὲ ὅτι ὁ Χάρου, τὸ παιδί μου, φρόντισε νὰ μὴ μᾶς λείψῃ τίποτε ἀπὸ τὸ τραπέζι.

Στράφηκε στὸν Χάρου καὶ πρόσθεσε:

— Ἐέχασα νὰ σοῦ πῶ, Χάρου, πὼς ἤρθε νὰ σὲ δῇ ὁ Τζᾶκ Ρυάν.

— Τὸ ξέρω, πατέρα. Τὸν συναντήσαμε στὸ πηγάδι.

— Εἶναι ἓνας καλὸς κι’ εὐθυμὸς συνάδελφος, παρατήρησε ὁ Σιμὸν Φόρντ. Φαίνεται ὅμως νὰ τοῦ ἀρέσῃ ἐκεῖ πάνω. Δὲν τρέχει στὶς φλέβες του αἷμα ἀνθρακωρύχου.

Στράφηκε στὸν μηχανικὸ καὶ πρόσθεσε:

— Ἐλάτε τώρα, κύριε Τζέιμς. Καθίστε νὰ γευματίσουμε γιὰ καλὰ γιατί μπορεῖ ν’ ἀργήσουμε νὰ πάrouμε τὸ δειπνο μας.

Τὴ στιγμὴ πού οἱ ἄλλοι ἔπαιρναν θέση στὸ τραπέζι, ὁ μηχανικὸς εἶπε:

— Μιὰ στιγμὴ, Σιμὸν. Θέλεις νὰ φάω μὲ ὄρεξη;

— Ἀλλοίμονο! ἔκαμε ὁ Σιμὸν Φόρντ. Τὸ ρωτᾶτε; Αὐτὴ θὰ ἦταν ἡ μεγάλη μου χαρά!

— Τότε δὲν πρέπει νὰ μὲ ἀπασχολῇ τίποτε ἄλλο... Ἄλλά, δυστυχῶς, ἔχω μιὰ ἀπορία.

— Ἀπορία;

— Ἀκριβῶς. Ἔχω μάλιστα νὰ σοῦ κάνω δυὸ ἐρωτήσεις.

— Σᾶς ἀκούω, κύριε Τζέιμς.

— Τὸ γράμμα σου μοῦ λείει γιὰ κάποια ἀνακοίνωση πού θὰ μ’ ἐνδιαφέρει πολὺ. Γιὰ μένα πρόκειται;

— Καὶ γιὰ σᾶς καὶ γιὰ μένα, κύριε Τζέιμς. Θὰ προτιμοῦσα ὅμως νὰ σᾶς ἐξηγοῦσα μετὰ τὸ γεῦμα καὶ ἐπὶ τόπου. Διαφορετικὰ πολὺ φοβοῦμαι πὼς δὲν θὰ μὲ πιστέψετε.

— Σιμὸν! ἔκαμε ὁ μηχανικὸς. Κοίταξέ με καλὰ! Στὰ μάτια... Ἐνδιαφέρουσα ἀνακοίνωση, ἔ;... Λοιπόν, πολὺ καλὰ. Δὲν ζητῶ νὰ μοῦ πῆς περισσότερα.

Πρόσθεσε τὴν τελευταία φράση του λὲς καὶ εἶχε διαβάση τὴν ἀπάντησή πού ἤλιζε μέσα στὸ βλέμμα τοῦ γερο-ἐργοδηγοῦ.

— Καὶ ἡ δευτέρα ἐρώτηση; ρώτησε ἐκεῖνος.

— Ξέρεις, Σιμόν, νὰ μοῦ πῆς ποιὸς ἦταν αὐτὸς πὺν μοῦ-
στειλε αὐτὸ ἐδῶ; ἀποκρίθηκε ὁ μηχανικὸς παρουσιάζοντας
τὸ ἀνώνυμο γράμμα πὺν εἶχε λάβει.

Ὁ Σιμόν Φῶρντ πῆρε τὸ γράμμα καὶ τὸ διάβασε πο-
λὺ προσεκτικά. Κατόπιν δείχνοντάς το στὸ γιό του, τὸν
ρώτησε:

— Γνωρίζεις ἐσὺ αὐτὸ τὸ γράψιμο;

— Ὁχι, πατέρα, ἀποκρίθηκε ὁ Χάρου.

— Κι' αὐτὸ τὸ γράμμα ταχυδρομήθηκε στὴν Ἀμπερ-
φούλ; ρώτησε ὁ Σιμόν Φῶρντ τὸν μηχανικό.

— Ναί, ὅπως καὶ τὸ δικό σου, ἀποκρίθηκε ὁ Τζέιμς
Στάρ.

— Τί σκέπτεσαι γι' αὐτό, Χάρου; εἶπε ὁ Σιμόν Φῶρντ
πὺν τὸ μέτωπό του ζάρωσε κάπως.

— Σκέπτομαι, πατέρα, ἀπάντησε ὁ Χάρου, πὺς κά-
ποιος εἶχε συμφέρον νὰ ἐμποδίση τὸν κύριο Τζέιμς Στάρ
νὰ ρηθῆ στὸ ραντεβὺ πὺν τοῦ δώσατε.

— Μὰ ποιὸς νὰ ἦταν; φώναξε ὁ γερο-ἀνθρακωρύχος.
Ποιὸς μπόρεσε νὰ εἰσχωρήση τόσο στὰ μυστικά τῆς σκέ-
ψεώς μου;

Καὶ ὁ Σιμόν Φῶρντ, σκεφτικὸς καθὼς ἦταν, ἔπεσε
σὲ μιὰ ὄνειροπόληση. Τὸν ἀπέσπασε ὅμως ἀπὸ αὐτὴν ἀμέ-
σως ἡ φωνὴ τῆς Ρίτας.

— Ἄς καθήσουμε, κύριε Στάρ, πρότεινε ἡ γυναίκα. Ἡ
σούπα θὰ κρυώση. Ἄς μὴ συλλογιζόμαστε γιὰ τὴν ὥρα
αὐτὸ τὸ γράμμα.

Καὶ μὲ τὴν πρόσκληση αὐτὴ τῆς ἠλικιωμένης γυναι-
κας ὁ καθένας πῆρε θέση στὸ τραπέζι. Ὁ Τζέιμς Στάρ
κάθησε ἀντίκρου στὴ Ρίτα γιὰ νὰ τὴν τιμῆση καὶ ὁ πατέρας
μὲ τὸ γιό, ἀντίκρου ὁ ἓνας στὸν ἄλλον.

Ἦταν ἓνα καλὸ σκωτσέζικο γεῦμα. Στὴν ἀρχὴ ἔφα-
γαν μιὰ σούπα — ἓνα «χοτσ - πότς» — ὅπως τὸ λένε, πὺν
τὸ κρέας κολυμποῦσε σ' ἓναν ἐξαίρετο ζωμό. Στὸ εἶδος αὐ-
τὸ τῆς σούπας ἡ Ρίτα ἦταν ἀσυναγώνιστη. Τὸ ἴδιο μπο-

ροῦμε νὰ ποῦμε καὶ γιὰ τὸ δεύτερο πιάτο ποὺ ἦταν κόκορας ραγκοῦ μὲ πουρέ. Ἔτσι μόνον ἐπαίνοους πῆρε γιὰ τὴν μαγειρική της. Τὸ γεῦμα συμπληρώθηκε μὲ θαυμάσια μύρα τοῦ Ἐδιμβούργου.

Μὰ τὸ κύριο πιάτο ἦταν ἓνα «χαγκίς», ἐθνικὴ πουτίγκα τῶν Σκωτσέζων καμωμένη ἀπὸ κρέας καὶ κριθαρένιο ἀλεύρι. Ἡ πουτίγκα αὐτή, ποὺ ἐνέπνευσε στὸν ποιητὴ Μπάρνς μιὰ ἀπὸ τὶς καλύτερες ᾠδές του, εἶχε τὴν τύχη ποὺ ἐπιφυλάσσεται σὲ ὅλα τὰ ὠραῖα πράγματα αὐτοῦ τοῦ κόσμου: Χάθηκε σὰν ἓνα ὄνειρο...

Ἡ Ρίτα, φυσικά, ἄκουσε τὰ πρὸ εἰλικρινῆ κοπλιμέντα ἀπὸ τὸν φιλοξενούμενό της. Τὸ γεῦμα τελείωσε μὲ τυρὶ καὶ κέικ καὶ γλυκὰ ἀπὸ βρώμη ποὺ τὰ συνώδευσαν μερικὰ ποτηράκια «οὐσκεμπὰν» — ἐξαιρετο οὕζο ἀπὸ σπόρους ἡλικίας εἴκοσι πέντε ἐτῶν — ἀκριβῶς ὅσο καὶ ὁ Χάρου.

Τὸ γεῦμα κράτησε μιὰ ὥρα. Καὶ ὁ Τζέιμς Στὰρ καὶ ὁ Σιμὸν Φῶρντ δὲν ἔφαγαν μόνον καλά, ἀλλὰ καὶ κουβέντισαν. Κυρίως γιὰ τὸ παρελθὸν τοῦ ἀνθρακωρυχείου τῆς Ἀμπερφόϋλ.

Ἀντίθετα ὁ Χάρου, ὅλη αὐτὴ τὴν ὥρα, ἔμενε σιωπηλός. Δυὸ φορὲς μάλιστα ἄφησε τὸ τραπέζι, κι' αὐτὸ τὸ σπίτι. Ἦταν φανερὸ πὼς ἔπειτα ἀπὸ τὸ περιστατικὸ τῆς τάφρου ἔδειχνε κάποια ἀνησυχία καὶ ἤθελε νὰ ρίξει μιὰ ματιὰ ἓνα γῦρο. Ἕνας πρόσθετος λόγος τῆς ἀνησυχίας του ἦταν καὶ τὸ ἀνώνυμο γράμμα.

Σὲ μιὰ, λοιπόν, ἀπὸ αὐτὲς τὶς ἐξόδους τοῦ Χάρου, ὁ μηχανικὸς εἶπε στὸν Σιμὸν καὶ στὴ Ρίτα:

— Σᾶς συγχαίρω, φίλοι μου, γιὰ τὸ παιδί σας. Εἶναι πολὺ σεμνό.

— Ναί, κύριε Τζέιμς. Ἕνα πλάσμα καλὸ καὶ ἀφοσιωμένο, ἀποκρίθηκε ζωηρὰ ὁ γερο - ἐργοδηγός.

— Τοῦ ἀρέσει κι ἐκείνου νὰ μένη ἐδῶ κάτω μαζί σας;

— Δὲν πρόκειται νὰ μᾶς ἐγκαταλείψη.

— Δηλαδή; Δὲν σκέπτεστε νὰ τὸν παντρεύετε;

— Νὰ παντρευτῆ ὁ Χάρου; φώναξε ὁ Σιμὸν Φῶρντ. Καὶ

μὲ ποιάν; Μὲ μιὰ κοπέλλα ἐκεῖ πάνω πὺ θὰ τῆς ἀρέσουν οἱ γιορτές, ὁ χορός; ὦ, ὄχι! Ὁ Χάρου δὲν θὰ τὸ θελήσει αὐτό!

— Σιμόν, τὸν διέκοψε ἡ Ρίτα. Μὴν παρασύρεσαι. Καὶ μὴν ἔχεις τὴν ἀπαίτηση νὰ μὴν πάρη ποτὲ ὁ Χάρου μιὰ γυναίκα...

— Δὲν ἔχω καμμιά τέτοια ἀπαίτηση, ἐξήγησε ὁ γερο-ἀνθρακωρῦχος, ἀλλὰ δὲν βιαζόμαστε γι'αυτό.. Ποιὸς ξέρει ἄλλωστε; Μπορεῖ νὰ μὴν βρεθῆ καμμιά γυναίκα γιὰ τὸν Χάρου.

Ἐκείνη τῆ στιγμῇ ἐπέστρεψε ὁ γιὸς του καὶ ὁ Σιμόν σάπασε.

Μόλις ἡ Ρίτα σηκώθηκε ἀπὸ τὸ τραπέζι, τὴν μιμήθηκαν ὅλοι, καὶ ἤρθαν νὰ καθήσουν λίγο στὸ κατώφλι τοῦ σπιτιοῦ.

— Λοιπόν, Σιμόν..., ἄρχισε ὁ μηχανικός. Σὲ ἀκούω.

— Κύριε Τζέϊμς, ἔκαμε ὁ Σιμόν Φόρντ. Δὲν ἔχω ἀνάγκη ἀπὸ τ' αὐτιά σας ἀλλὰ ἀπὸ τὰ πόδια σας. Ξεκουραστήκατε ἀρκετά;

— Ναί, Σιμόν, ξεκουράστηκα καὶ ἀνέλαβα τελείως. Καὶ εἶμαι ἔτοιμος καὶ πρόθυμος νὰ σὲ ἀκολουθήσω παντοῦ.

Ὁ Σιμόν Φόρντ στράφηκε στὸ γιό του.

— Χάρου! τὸν διέταξε. Ἄναψε τὶς λάμπες ἀσφαλείας!

— Γιατί τὶς λάμπες ἀσφαλείας; ἔκαμε ὁ Τζέϊμς Στάρ.

Εἶχε ἐκπλαγῆ γιατί ἤξερε πὼς δὲν ἔπρεπε νὰ φοβοῦνται τὶς ἐκρήξεις καὶ τὶς ἀναφλέξεις τοῦ ἀερίου σὲ μιὰ ὑπόγεια ἐσκαφῇ πὺ ἦταν ἄδεια ἀπὸ κάρβουνο.

— Μάλιστα, κύριε Τζέϊμς. Γιὰ λόγους προνοίας.

— Δὲν πιστεύω, φίλε Σιμόν, νὰ μοῦ προτείνης νὰ φορέσω καὶ τὴν εἰδικὴ φόρμα τοῦ ἀνθρακωρῦχου;

— Ὅχι ἀκόμα, κύριε Στάρ! Ὅχι ἀκόμα.

Ὁ Χάρου, πὺ εἶχε πάει μέσα, ξαναγύρισε κρατώντας τρεῖς λάμπες ἀσφαλείας. Ἔδωσε τὴ μία στὸ μηχανικό, τὴν ἄλλη στὸν πατέρα του καὶ κράτησε τὴν τρίτη, κρεμα-

σμένη στο ἄριστερό χέρι, ἐνῶ ὥπλισε τὸ δεξιὸ του μ' ἓνα μακρὸ μαστούνι.

— Δρόμο τώρα! ἔκαμε ὁ Σμιὸν πιάνοντας μιὰ γερὴ σκαπάνη πὺν κειτόταν στὴν πόρτα.

— Ξεκινᾶμε, λοιπόν, εἶπε καὶ ὁ μηχανικός. Θὰ σὲ ξαναδοῦμε, Ρίτα.

— Ὁ Θεὸς κοντά σας! τοὺς εὐχήθηκε ἡ Σκωτσέζα.

— Νὰ μᾶς ἐτοιμάσης ἓνα καλὸ δεῖπνο, γυναίκα! φώναξε ὁ Σμιὸν Φόρντ. Γιατὶ σὰν γυρίσουμε θὰ πεινάμε! Ἄκουῤ;

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ

Μερικὰ ἀνεξήγητα φαινόμενα

Εἶναι γνωστὲς οἱ προλήψεις καὶ ἡ πίστη στὰ ὑπερφυσικά πὺν ἐπικρατοῦν στὰ ὄρεινὰ καὶ στὰ πεδινὰ ἐδάφη τῆς Σκωτίας. Σὲ μερικὰ πανηγύρια οἱ ἄνθρωποι τοῦ ἄρχοντα τῆς περιοχῆς, μαζεύονται μιὰ μέρα πρὶν καὶ ἀποστηθίζουν τοὺς θρύλους τῆς ὑπερβόρειας μυθολογίας. Παρ' ὅλες τὶς ἐξελίξεις καὶ τὶς προόδους, οἱ θρύλοι, οἱ παραδόσεις καὶ οἱ ὑπερφυσικὲς δοξασιὲς δὲν ἔσθησαν ἀπὸ τὴν πίστη τῶν Σκωτσέζων. Εἶναι ζυμωμένες, μπορεῖ νὰ πῆ κανεῖς, μὲ τὸ χῶμα τῆς γηραιᾶς Καληδονίας — ὅπως ὀνομαζόταν ἄλλοτε ἡ Σκωτία. Παραμένει ἀκόμα ἡ χώρα τῶν πνευμάτων καὶ τῶν φαντασμάτων. Ἔχει δὲ μεγάλη πέραση ἡ μαγεία. Ἐκεῖ παρουσιάζονται πάντοτε τὰ «κακὰ πνεύματα» καὶ τὰ «δαιμόνια» πὺν δὲν ἀπομακρύνονται παρὰ μόνον μὲ τὴ συναλλαγή καὶ τὴν ἐπέμβασι τῶν μάγων καὶ τῶν μαγισσῶν. Πιστεύουν ὅτι οἱ μάγοι καὶ οἱ μαγισσες βλέπουν διπλὰ καὶ ὅτι προλέγουν τοὺς προσεχεῖς θανάτους. Κι' ὅτι γνωρίζουν τὰ ὑπερκόσμια πνεύματα, πὺν ἀποφασίζουν γιὰ τὴ ζωὴ καὶ τὸ θάνατο τῶν κατοίκων τῆς Σκωτίας.

Ἔχουν καὶ ὀνόματα. Τὸ πνεῦμα Μέϋ Μόνλας, π.χ.

παρουσιάζεται με την μορφή μιᾶς νέας και προμαντεύει τὰ κακὰ πὺν πρόκειται νὰ συμβοῦν σὲ μιὰ οἰκογένεια. Εἶναι ἡ νεράιδα «Μπράντσι» πὺν προαναγγέλλει τὰ μακάβρια γεγονότα. Εἶναι οἱ μάγισσες Μπροούνις, στὶς ὁποῖες οἱ προληπτικοὶ καὶ εὐφάνταστοι Σκωτσέζοι, ἐμπιστεύονται τὴν φύλαξη τῶν ἐπίπλων καὶ γενικὰ τῶν κινητῶν πραγμάτων τοῦ σπιτιοῦ τους... Τὸ «τέρας» Οὐρισκ πὺν συχνάζει στὶς λίμνες καὶ πολλὰ ἄλλα τερατώδη πνεύματα.

Ἐννοεῖται ὅτι ὁ πληθυσμὸς τῶν ἀνθρακωρυχείων ἔχει κ' ἐκεῖνος τὴ δική του συμμετοχὴ στὸ ρεπερτόριο τῆς μυθολογίας. Κι' ἂν ἐπάνω στὰ βουνὰ κατοικοῦν τὰ φαντάσματα, καλὰ ἢ κακὰ, ἰσχυρότεροι εἶναι οἱ λόγοι στὰ σκοτεινὰ ἀνθρακωρυχεῖα νὰ εἶναι στοιχειωμένα ὡς τὴν κάθε τους γωνία. Ποιὸς κάνει νὰ τρέμη τὸ κοίτασμα τοῦ κάρβουνου σὲ νύχτες καταιγίδος; Ποιὸς βάζει φωτιὰ στὴν ἀνεξερεύνητη ἀκόμα φλέβα καὶ ἀναφλέγεται τὸ ἀέριο μ' ἐπακόλουθα τὶς φοβερὲς ἐκρήξεις; Ποιὸς εἶναι, ἂν δὲν εἶναι κάποιον φάντασμα τοῦ ἀνθρακωρυχείου;

Αὕτὴ ἦταν τουλάχιστον, ἡ κοινὴ γνώμη πὺν εἶχε ἐπικρατήσῃ στὸς προληπτικοὺς Σκωτσέζους. Πράγματι οἱ περισσότεροι ἀνθρακωρύχοι πίστευαν θεληματικὰ στὰ φαντάσματα ἐνῶ δὲν ἐπρόκειτο παρὰ γιὰ φαινόμενα ἐντελῶς φυσικά, κ' ἔχαναν τὸν καιρὸ τους ὅσοι ἐπέμεναν νὰ τοὺς μεταπέισουν. Ποῦ, λοιπόν, μπορεῖ ν' ἀναπτυχθῇ ἡ πίστη πὺν ἐλεύθερα ἀπὸ τὰ βάθη αὐτῶν τῶν ἀβύσσων; Γιαυτὸ οἱ ἀνθρακωρύχοι τῆς Ἀμπερφόυλ, ἐπειδὴ βρῖσκονταν στὴ χώρα αὕτὴ τῶν παραδόσεων καὶ τῶν θρύλων, ὄφειλαν νὰ δύνουν πίστη σὲ ὅλα τὰ ὑπερφυσικά συμβάντα.

Ἔτσι οἱ παραδόσεις ἀφθονοῦσαν. Πρέπει νὰ ποῦμε ὡστόσο, ὅτι, μερικὰ φαινόμενα ἀνεξήγητα ὡς τότε, δὲν μποροῦσαν παρὰ νὰ παρέχουν ἕνα καινούργιον στοιχεῖον στὴ δημόσια πίστη.

Στὴν πρώτη σειρά τῶν προληπτικῶν τῆς τάφρου Ντοσάρτ ξεχώριζε ὁ Τζὰκ Ρυάν, ὁ συνάδελφος τοῦ Χάρου. Ἦταν ὁ πὺν ἐνθερμὸς καὶ πιστὸς ὁπαδὸς στὰ ὑπερφυσικά

φαινόμενα. Και όλες αυτές τις φανταστικές ιστορίες, τις μετασημάτιζε σὲ τραγούδια πού είχαν μεγάλη ἐπιτυχία τὰ χειμωνιάτικα σούρουπα.

Μὰ ὁ Τζᾶκ Ρυὰν δὲν ἦταν ὁ μόνος πού ἔδειχνε ἔτσι τὶς προλήψεις του. Οἱ συνάδελφοί του βεβαίως ἔντονα ὅτι οἱ ἐκσκαφὲς τῆς Ἄμπερφόυλ ἦσαν στοιχειωμένες... Ὅτι ἐκεῖ φανερώνονται συχνὰ μερικὰ ὄντα ἄπιαστα, ὅπως συνέβαινε στὰ ὄρεινά. Γιατὶ πράγματι τὸ περιβάλλον τῶν ὑπογείων στοῶν, ὅπως τουλάχιστον παρουσιάζονται στὶς διηγήσεις τῶν προληπτικῶν, σκοτεινὲς καὶ μυστηριώδεις καθὼς φαίνονται, εἶναι πρόσφορο γιὰ φαντάσματα καὶ ἄλλες μαγικὲς δυνάμεις... Τὸ κατάλληλο ντεκόρ, λοιπόν, ὑπάρχει στ' ἀνθρακωρυχεῖα. Γιὰ ποῖο λόγο τότε τὰ ὑπερφυσικὰ ὄντα νὰ μὴν συγκεντρωθοῦν ἐδῶ κάτω καὶ νὰ παίξουν τὸν ρόλο τους;

Αὐτὰ τὰ ἐπιχειρήματα ἀράδιαζαν ὁ Τζᾶκ Ρυὰν καὶ οἱ συνάδελφοί του στ' ἀνθρακωρυχεῖο τῆς Ἄμπερφόυλ. Ἰσχυρίζονταν ὅτι οἱ διάφορες ἐκσκαφὲς ἐπικοινωνοῦσαν μεταξύ τους ἀπὸ μακρὲς ὑπόγειες γαλαρίες πού είχαν ἀνοιχτῆ ἀνάμεσα στὶς φλέβες... Ἐπῆρχε, ἔτσι, κάτω ἀπὸ τὴν Κομητεία (ἐπαρχία) τῆς Στίρλιγκ, μιὰ πελώρια μᾶζα ἐδάφους τρυπημένη ἀπὸ τοῦννελ, σπηλιές, καὶ πηγᾶδια. Ἐνας ὑπόγειος λαβύρινθος πού πρόσφερε τὸ θέαμα μιᾶς τεράστιας μυρμηγκοφωλιᾶς.

Τακτικά, λοιπόν, οἱ ἀνθρακωρύχοι πού δούλευαν στὰ διάφορα ὑψόμετρα, συναντιόνταν μεταξύ τους. Κι' ὅταν κατέβαιναν γιὰ νὰ πιάσουν δουλειά, κι' ὅταν ἀνέβαιναν μετὰ τὴ δουλειά τους. Ἐπῆρχε ἔτσι μιὰ σταθερὴ εὐκολία ν' ἀνταλλάσσουν γνῶμες καὶ ἀντιλήψεις πού κυκλοφοροῦσαν ἀπὸ ἐκσκαφὴ σ' ἐκσκαφὴ κι' ἐπαιρναν τὴν ἀνάλογη μεγένθυση καὶ παραποίηση.

Ὅσοσο δυὸ ἄνθρωποι, πὺ διαβασμένοι καὶ θετικοί, ἀντιστέκονταν πάντοτε σ' αὐτὸν τὸν κατήφορο τῆς φαντασίας καὶ τῆς φλυαρίας. Μὲ κανέναν τρόπο δὲν παραδέχονταν τὰ φαντάσματα καὶ γενικὰ τὴν ὑπαρξὴ καὶ τὴν ἐπέμ-

θάση στις τύχες τους, υπερφυσικῶν πνευμάτων. Αὐτοὶ ἦσαν ὁ Σιμὼν Φῶρντ καὶ ὁ γιὸς του. Τὸ ἀπόδειχναν δὲ αὐτὸ μὲ τὴν ἐπιμονή τους, ἀλλὰ καὶ τὴν εὐχαρίστησή τους νὰ συνεχίζουν νὰ κατοικοῦν στὴ σκοτεινὴ αὐτὴ κρύπη καὶ μετὰ τὴν ἐγκατάλειψη τῆς ἐσκαφῆς Ντοσάρτ. Πιθανὸν ἢ ἀγαθὴ Ρίτα νὰ ἐπηρεαζόταν κάπως ἀπὸ τὰ φαντάσματα, ὅπως συμβαίνει μὲ κάθε Σκωτσέζα. Μὰ αὐτὲς τὶς ἱστορίες τῶν φαντασμάτων περιοριζόταν νὰ τὶς διηγῆται μόνον στὸν ἑαυτὸν της.

Ἄν ὁ Σιμὼν καὶ ὁ Χάρρου Φῶρντ ἦσαν κι' αὐτοὶ εὐπιστοὶ σὰν τοὺς συναδέλφους τους, θὰ εἶχαν ἐγκαταλείψει τὸ ἀνθρακωρυχεῖο στὰ φαντάσματα. Ἄλλὰ ἡ ἐλπίδα ν' ἀνακαλύψουν μιὰ καινούργια φλέβα τοὺς εἶχε κάνει νὰ μὴν τὰ φοβοῦνται. Εὐπιστοὶ καὶ πιστοὶ ἦσαν μόνο σὲ αὐτὸ τὸ σημεῖο: δὲν μπορούσαν νὰ παραδεχθοῦν ὅτι τὸ ἀνθρακοφόρο κοίτασμα τῆς Ἄμπερφόυλ εἶχε τελείως ἐξαντληθῆ. Μποροῦμε νὰ ποῦμε μὲ κάποια δικαιοσύνη, πὼς ὁ Σιμὼν καὶ ὁ γιὸς του εἶχαν σ' αὐτὸ τὸ ζήτημα τὴν πίστη τοῦ ἀνθρακωρύχου, αὐτὴ τὴν πίστη στὸ Θεό, πὺ τίποτε δὲν μπορούσε νὰ κλονίση.

Γι' αὐτὸ ἐπὶ δέκα χρόνια, χωρὶς οὔτε μιᾶς ἡμέρας τὴν ἐξσίρεση, μὲ πείσμα, καὶ σιωπηλοὶ μέσα στις πεποιθήσεις τους, πατέρας καὶ γιὸς, ἔπαιρναν τὴ σκαπάνη τους, τὸ μπαστούνι τους καὶ τὴ λάμπα τους καὶ βιάδιζαν ἔτσι καὶ οἱ δύο, ἀναζητώντας μὲ χτυπήματα στὸν γρανίτη καὶ στὸν σχιστόλιθο μήπως καὶ ἀκούσουν τὸν ποθητὸ ἀντίλαλο.

Ἄφοῦ οἱ γεωτρήσεις δὲν εἶχαν φθάσει ὡς τὸν γρανίτη τοῦ πρωτόγονου ἐδάφους, ὁ Σιμὼν καὶ ὁ Χάρρου Φῶρντ ἦσαν σύμφωνοι ὅτι ἡ ἔρευνα, περικτὴ σήμερα, μπορούσε νὰ ἦταν χρήσιμη αὔριο, κι' ὅτι ἔπρεπε νὰ ἐπαναλαμβάνεται. Ὀλόκληρη τὴ ζωὴ τους, λοιπόν, θὰ τὴν περνοῦσαν σὲ δοκιμὲς καὶ προσπάθειες γιὰ νὰ ξαναδώσουν στὸ ἀνθρακωρυχεῖο τῆς Ἄμπερφόυλ τὴν παλιά του εὐημερία. Κι' ἂν ὁ πατέρας θὰ ὑπέκυπτε πρὶν ἀπὸ τὴν ὥρα τῆς ἐπιτυχίας,

ὁ γιὸς θὰ συνέχιζε μόνος τὸ ἐπίμονο, σκληρὸ κι' ἐλπιδοφόρο αὐτὸ ἔργο.

Συγγρόνως οἱ δυὸ αὐτοὶ μανιώδεις φύλακες τοῦ ἀνθρακωρυχείου, τὸ ἐπισκέπτονταν καὶ γιὰ τὸ ζήτημα τῆς συντηρήσεώς του. Βεβαιώνονταν γιὰ τὴ στερεότητα τῶν ὑποστλωμάτων στοὺς διαδρόμους καὶ στοὺς θολωτοὺς ὑπόγειους χώρους. Ἀναζητοῦσαν σημεῖα χαλαρὰ πὺ ὑπῆρχε φόβος νὰ καταρρεύσουν. Καὶ στὴν ἀνάγκη νὰ κατεδαφίσουν κάποιο μέρος τοῦ ἀνθρακωρυχείου. Ἐξέταζαν ἀκόμα τὰ σημάδια τῆς διαβρώσεως τῶν νερῶν στὰ ἐπάνω στρώματα, ἄλλαζαν τὴ ροὴ τους καὶ τὰ κατεύθυναν σὲ κανένα πηγάδι. Τέλος, εἶχαν γίνει ἐθελοντικὰ οἱ προστάτες καὶ οἱ συντηρητὲς τοῦ στεγνοῦ καὶ ἄγονου ἀνθρακωρυχείου.

Σὲ μερικές, λοιπόν, ἀπὸ αὐτὲς τὶς ὑπόγειες ἐξορμήσεις τους — ἐκδρομές, ὅπως τὶς ἀποκαλοῦσαν πατέρας καὶ γιὸς — συνέβη, ἰδιαιτέρως στὸν Χάρου, νὰ δώση προσοχὴ σὲ μερικὰ φαινόμενα πὺ μάτια προσπαθοῦσε νὰ τοὺς δώση κάποια ἐξήγηση.

Γιατὶ πολλὲς φορὲς κι' ὅταν ἀκολουθοῦσε κάποια στενὴ ἀντι-γαλαρία, θαρροῦσε πὺς ἄκουγε θορύβους ἀνάλογους μ' ἐκείνους πὺ προκαλοῦσαν τὰ χτυπήματα σκαπάνης.

Ὁ Χάρου πὺ τὸ κάθε φαινόμενο, φυσικὸ ἢ ὑπερφυσικό, δὲν τὸν τρώμαζε, τάχυνε τὸ βῆμα του γιὰ νὰ προλάβῃ τὴν αἰτία πὺ προκαλοῦσε αὐτὸν τὸν περιεργο ἦχο.

Τὸ τοῦννελ ἦταν ἔρημο. Ἡ λάμπα τοῦ νεαροῦ ἀνθρακωρύχου πὺ ἐρευνοῦσε, κοντὰ καὶ παράλληλα, τὸ τοίχωμα, δὲν τοῦ φανέρωνε κανένα πρόσφατο σημάδι ἀπὸ χτυπήματα. Ὁ Χάρου ἀναρωτήθηκε τότε μήπως ἦταν τὸ θῦμα καμμιάς ἀκουστικῆς αὐτοσπάτης, κάποιας ἀλλόκοτης ἢ φανταστικῆς ἠχοῦς.

Ἄλλες φορὲς προβάλλοντας ἀπότομα ἓνα ζωηρὸ φῶς σὲ μιὰ ὑποπτη ρωγμῇ, εἶχε πιστέψει πὺς ἔβλεπε νὰ περνᾷ μιὰ σκιά... Ἀποτρεθιόταν, ἀλλὰ δὲν μποροῦσε νὰ ὑλοποιήσῃ αὐτὴ τὴν προουσία.

Δυὸ φορὲς μέσα σ' ἓνα μῆνα ὁ Χάρου, καθὼς περιώδευε στὸ δυτικὸ τμήμα τῆς τάφρου, ἄκουσε καθαρὰ μακρυνὲς ἐκπυρσοκροτήσεις. Σὰν κάποιος ἀνθρακωρύχος νὰ εἶχε ρίξει καψοῦλι δυναμίτη.

Τὴν τελευταία φορά, ὕστερα ἀπὸ λεπτομερεῖς ἔρευνες, ἀναγνώρισε πὼς ἓνα ξύλινο ὑποστύλωμα εἶχε λυγίσει ἀπὸ πρόσφατη ἔκρηξη.

Μὲ τὸ φῶς τῆς λάμπρος ὁ Χάρου ἐξέτασε προσεκτικὰ τὸ ὑποπτο κομμάτι τοῦ τοιχώματος. Δὲν εἶχε ὑποστυλωθῆ μὲ πέτρες, ὅπως γινόταν ἄλλοτε ἐκεῖ, ἀλλὰ μὲ ξύλα πού τὰ εἶχαν μεταφέρει σ' αὐτὸ τὸ βᾶθος ἀπὸ ἄλλα στρώματα τοῦ ἐδάφους. Ποῦ ὠφείλονταν αὐτὰ τὰ νωπὰ σημάδια τῆς σκαπάνης στὸν γρανίτη; Μήπως στὴν πρόθεση τοῦ ἄγνωστου δράστη ν' ἀνασκόληψη μιὰ καινούργια φλέβα; Ἡ σκοπὸς του ἦταν νὰ προκληθῆ μιὰ ἀναταραχὴ σ' αὐτὸ τὸ τμήμα τοῦ ἀνθρακωρυχείου;

Αὐτὸ συλλογιζόταν ὁ Χάρου. Κι' ὅταν ἀργότερα πληροφορήσε σχετικὰ τὸν πατέρα του, δὲν μπόρεσαν κι' οἱ δυὸ νὰ δώσουν μιὰ ἰκανοποιητικὴ ἐξήγηση.

«Εἶναι πολὺ περίεργο», ἐπανελάμβανε συχνὰ ὁ Χάρου. Ἡ παρουσία μέσα στὸ ἀνθρακωρυχεῖο ἐνὸς ἀγνώστου ὄντος φαίνεται ἀδύνατη. Κι' ὅμως δὲν χωρεῖ ἀμφιβολία γι' αὐτό. Μήπως, λοιπόν, ὑπάρχει κι' ἓνα τρίτος ἄνθρωπος πού ἐρευνᾷ νὰ βρῆ κι' ἐκεῖνος μιὰ καινούργια φλέβα; Αὐτὸ πρέπει νὰ τὸ ἐξακριβώσω, ἔστω καὶ μὲ κίνδυνο τῆς ζωῆς μου.

Δεκαπέντε ἡμέρες κατόπιν κι' ὅταν ὁ Χάρου Φόρντ ὠδηγοῦσε τὸν μηχανικὸ μέσα σ' αὐτὸν τὸν δαίδαλο τῆς ἐκσκαφῆς Ντισόρτ, πρὸς λίγο νὰ πλησιάσουν στὸ σκοπὸ τῆς ἐρευνᾶς τους.

Διέτρεχε τὴν νοτιοδυτικὴ ἄκρη τοῦ ἀνθρακωρυχείου μ' ἓνα δυνατὸ φῶς στὸ χέρι Ξαφνικὰ τοῦ φάνηκε πὼς κάποιον φῶς ἔσβησε μερικὲς ἑκατοντάδες πόδια προστάτου, στὸ βᾶθος μιᾶς στενῆς σπηλιᾶς καὶ στὸν θόλο πού ἔκο-

βε στρογγυλά τὸν ὄγκο τοῦ γρανίτη. Μὲ μιᾶς ἔτρεξε στὸ ὑποπτο φῶς...

Περιττὴ ἔρευνα. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Χάρρου δὲν ἔδινε ὑπερφυσικὲς αἰτίες σὲ φυσικὰ πράγματα, συμπέρανε πῶς ἀσφαλῶς κάποιο ἄγνωστο πρόσωπο κυκλοφοροῦσε μέσα στὴν ἐσκαφὴ Ντοσάρτ. Παρ' ὅλες ὁμως τὶς προσπάθειές του νὰ βρῆ κάτι συγκεκριμένο, δὲν τὸ μπόρεσε. Ὅπωςδῆποτε, σκέφθηκε, ἐπειδὴ αὐτὰ τὰ περιστατικά, διαδέχονταν τὸ ἓνα τὸ ἄλλο, θὰ τύχαινε στὸ μέλλον νὰ σημειώσῃ κάποια ἐπιτυχία. Ἡ τύχη, ἢ ἡ σύμπτωσης θὰ τὸν ὠδηγοῦσε στὴ διαλεύκανση αὐτοῦ τοῦ μυστηρίου. Κάθε τόσο ἄλλωστε διέκρινε μέσα σ' ἓνα δευτερόλεπτο μόνο, φωτεινὲς ἀνταύγειες, πὺ δὲν προλάβαινε ὁμως νὰ τὶς ἐντοπίσῃ γιατί ἔσβηναν.

— Μὴν ἀνησυχεῖς παιδί μου, καὶ μὴν βιάζεσαι, τὸν συμβούλεψε ὁ γερο-πατέρας του. "Ἄς περιμένουμε. Κάποια μέρα θὰ δοθῆ μιὰ ἐξήγηση σὲ ὅλα αὐτὰ τὰ περιεργὰ φαινόμενα.

Ποτὲ ὡς τότε, οὔτε στὸν Χάρρου οὔτε στὸν πατέρα του, δὲν δόθηκε ἡ εὐκαιρία, ἀλλὰ κυρίως ἡ ἀφορμή, νὰ φερθοῦν βίαια σὲ κανέναν.

"Ἄν ἡ πέτρα πὺ ἐκείνη τὴν ἡμέρα ἔπεσε μπρὸς στὰ πόδια τοῦ Τζέιμς Στάρ εἶχε ριχτῆ ἀπὸ τὸ χέρι ἑνὸς κακοποιοῦ, αὐτὴ ἦταν ἡ πρώτη ἐγκληματικὴ πράξη αὐτοῦ τοῦ εἴδους.

Ὁ Τζέιμς Στάρ, πὺ τὸν ρώτησαν, ἦταν τῆς γνώμης ὅτι αὐτὴ ἡ πέτρα εἶχε ἀποσπασθῆ ἀπὸ τὸν θόλο τῆς γαλαρίας. Μὰ ὁ Χάρρου δὲν παραδέχτηκε μιὰ τόσο πολὺ ἀπλὴ ἐξήγηση. Ἡ πέτρα, κατὰ τὴ δική του ἀντίληψη, δὲν εἶχε πέσει. Εἶχε ριχτῆ. Αὐτὸ ἔδειχνε ἡ τροχιά της. Στὸ φαινόμενο, λοιπόν, αὐτό, ὁ Χάρρου ἔβλεπε μιὰ κατ' εὐθείαν ἀπόπειρα ἐναντίον του καὶ τοῦ πατέρα του, ἀλλὰ κ' ἐναντίον τοῦ μηχανικοῦ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ

Μία δοκιμασία τοῦ Σιμόν Φόρντ

Τὸ παλιὸ ξύλινο ρολοὶ τῆς σάλας χτύπησε μεσημέρι, ὅταν ὁ Τζέιμς Στάρ και οἱ δυὸ συνοδοὶ και σύντροφοὶ του, ξεκίνησαν ἀπὸ τὸ ὑπόγειο σπιτάκι τῆς Ρίτας.

Τὸ φῶς ποὺ ἔφτανε ἀπὸ τὸ πηγάδι φώτιζε ἀμυδρὰ τὸν θόλο. Ἡ λάμπα τοῦ Χάρου ἦταν περιττὴ τώρα, δὲν θ' ἀργοῦσε ὅμως νὰ τὴν χρησιμοποιήσῃ. Γιατὶ ὁ γερο-ἐργοδηγὸς θὰ ὠδηγοῦσε τὸν μηχανικὸ ὡς τὴν ἄκρη τῆς ἐκσκαφῆς Ντοσάρτ.

Ἄφου διέσχισαν τὴν κεντρικὴ γαλαρία σὲ μιὰ ἀπόσταση τρία χιλιόμετρα, οἱ τρεῖς ἐξερευνηταὶ — και πράγματι ἐπρόκειτο γιὰ μιὰ ἐξερεύνηση, ὅπως θὰ δῆτε — ἔφτασαν στὸ στόμιο ἐνὸς στενοῦ τοῦννελ. Ἦταν σὰν ἓνα ἀντιπροαύλιο ποὺ ὁ θόλος του ξαπόσταζε πάνω σ' ἓνα σανίδωμα ἐπιστρωμένο μὲ μιὰ ἄσπρη μούχλα. Ἀκολουθοῦσε δὲ σχεδὸν τὴν κατεύθυνση τῆς ροῆς τῶν νερῶν τοῦ ποταμοῦ Φόρθ, ποὺ κυλοῦσαν πεντακόσια μέτρα ἐπάνω.

Γιὰ τὴν περίπτωσιν ποὺ ὁ Τζέιμς Στάρ δὲν θὰ ἦταν, ὅπως ἄλλοτε, ἐξοικειωμένος μὲ τὸν δαίδαλο τῆς ἐκσκαφῆς Ντοσάρτ, ὁ Σιμόν Φόρντ τοῦ θύμισε τὴ διάταξιν ποὺ εἶχε τὸ γενικὸ σχεδιάγραμμα τοῦ ἀνθρακωρυχείου, παραβάλλοντάς το μὲ τὸ γεωγραφικὸ σχεδιάγραμμα τοῦ ἐδάφους.

Ὁ Τζέιμς Στάρ και ὁ Σιμόν βάδιζαν, λοιπόν, συζητώντας. Μπροστὰ ὁ Χάρου φώτιζε τὸ δρόμο τους ἀναζητώντας στὶς ἀνωμαλίες τοῦ ἐδάφους, ποὺ εἶχε ἀφήσει ἡ παλιὰ ἐκσκαφή, ν' ἀνακαλύψῃ μὲ τὶς ἀμυδρὲς ἀνταύγειες τοῦ φαναριοῦ του καμμιά ὑποπτὴ σκιά.

— Θὰ συνεχίσουμε πολλὴ ὥραν ἔτσι, γέρο-Σιμόν; ρώτησε ὁ μηχανικὸς.

— Ἐνα χιλιόμετρο ἀκόμα, κύριε Τζέιμς. Ἄλλοτε αὐτὴ

τὴ διαδρομὴ θὰ τὴν κάναμε μέσα στὸ βαγονέτο. Μὰ τώρα δὲν ὑπάρχει αὐτὴ ἡ εὐκολία.

— Θὰ πάμε, λοιπόν, ὡς τὴν ἄκρη τῆς τελευταίας φλέβας; ρώτησε ὁ Τζέιμς Στάρ.

— Μάλιστα. Βλέπω πὼς γνωρίζετε ἀκόμα πολὺ καλὰ τὸ ἀνθρακωρυχεῖο.

— Ἔ, Σιμόν, ἔκαμε ὁ μηχανικός. Θαρρῶ πὼς θὰ εἶναι δύσκολο νὰ προχωρήσουμε περισσότερο.

— Σωστά, κύριε Τζέιμς. Πλησιάζουμε στὸν «καθρέφτη». Ἐκεῖ ποὺ ἡ σκαπάνη μας ἀπέσπασε ἀπὸ τὸ ἔδαφος τὸ τελευταῖο κομμάτι τὸ κάρβουνο. Αὐτὸ ποὺ κρατήσαμε γιὰ «σουβενίρ». Τὴ σκηνὴ ἐκείνη τὴ θυμᾶμαι σὰν νὰ συνέβη τώρα. Ἐγὼ ἔδωσα τὸ τελευταῖο χτύπημα ποὺ ἀντήχησε μέσα στὸ στῆθος μου πὺ δυνατὰ ἀπὸ τὸν βράχο. Ὅλα γύρω μας δὲν ἦταν πιά παρὰ σχιστόλιθος. Κι' ὅταν τὸ βαγονέτο κύλησε πρὸς τὸ πηγάδι, τὸ ἀκολούθησα συγκινημένος, ὅπως ἀκολουθεῖ κανεὶς τὴν κηδεῖα προσφιλοῦς προσώπου. Μοῦ φαινόταν πὼς ἦταν ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρακωρυχείου ποὺ ἔφευγε μαζί του!

Τὰ τελευταῖα λόγια ὁ γερο-ἐργοδηγὸς τὰ πρόφερε μὲ τέτοια σοβαρότητα, ποὺ ἐντυπωσίασε τὸν μηχανικό. Παρομοίαζε τὰ αἰσθήματά του μὲ τὸν ναυτικὸ ποὺ ἐγκαταλείπει τὸ καράβι του ἢ τοῦ ἄρχοντα ποὺ βλέπει νὰ γκρεμίζεται τὸ σπίτι τῶν προγόνων του.

Ὁ Τζέιμς Στάρ εἶχε σφίξει τὸ χέρι τοῦ Σιμόν Φόρντ. Ἄλλὰ μὲ τὴ σειρά του ἔπιανε κι' ἐκεῖνος τὸ χέρι τοῦ μηχανικοῦ καὶ σφίγγοντάς το δυνατὰ εἶπε:

— Εἶχαμε ὅλοι γελαστῆ. Ναί! Τὸ παλιὸ ἀνθρακωρυχεῖο δὲν εἶχε πεθάνει. Δὲν ἦταν ἓνα πτώμα ποὺ ἐπρόκειτο νὰ τὸ ἐγκαταλείψουν οἱ ἀνθρακωρύχοι. Καὶ τολμῶ νὰ σᾶς διαβεβαιώσω, κύριε Τζέιμς, πὼς ἡ καρδιά του χτυπᾷ ἀκόμα.

— Μίλησε, λοιπόν, Σιμόν! φώναξε ὁ μηχανικός. Ἄνακαλύψατε καμμιά νέα φλέβα; Τὸ ὑποπτεύθηκα ἐξ ἀρχῆς αὐτό. Τὸ γράμμα σου δὲν μπορούσε νὰ σημαίνει τίποτ' ἄλλο. Νὰ μοῦ δώσης ραντεβού γιὰ μιὰ ἀνακοίνωσή σου. Κι'

αὐτὴ νὰ γίνῃ μέσα στὴν τάφρο Ντοσάρτ! Ποιὰ ἄλλη ἀνακάλυψη ἀπὸ ἓνα ἀνθρακοφόρο κοίτασμα θὰ μπορούσε νὰ μ' ἐνδιαφέρῃ;

— Κύριε Τζέιμς, ἀποκρίθηκε ὁ Σιμόν Φόρντ. Δὲν ἤθελα νὰ εἰδοποιήσω σχετικῶς κανέναν ἄλλον ἀπὸ σᾶς...

— Κι' ἔκαμες πολὺ καλά, Σιμόν. Γιὰ πές μου ὅμως: Πῶς τὸ βεβαιώθηκες αὐτό; Ἔκαμες μήπως γεωτρήσεις;

— Ἀκοῦστε, κύριε Τζέιμς, τοῦ ἐξήγησε ὁ Σιμόν Φόρντ. Δὲν ἔχω ἀνακαλύψει κανένα νέο κοίτασμα, ἔχω μόνον τὴν ὑλικὴ ἀπόδειξη ὅτι αὐτὸ τὸ κοίτασμα ὑπάρχει...

— Καὶ αὐτὴ ἡ ἀπόδειξη ποιὰ εἶναι;

— Θὰ σᾶς πῶ μόνον ἓνα πρᾶγμα: Παραδέχεστε ὅτι τὸ ἀέριο ὑπάρχει ἐκεῖ ὅπου ὑπάρχει καὶ τὸ κάρβουνο; Κι' ὅταν στὰ σπλάγχνα τοῦ ἐδάφους δὲν ὑπάρχει ἀέριο δὲν ὑπάρχει καὶ κάρβουνο;

— Βεβαίως, συμφώνησε ὁ μηχανικός. Ὅπου δὲν ὑπάρχει κάρβουνο δὲν ὑπάρχει ἀέριο. Δὲν ὑπάρχουν ἀποτελέσματα χωρὶς αἰτίες...

— Ὅπως δὲν ὑπάρχει καπνὸς χωρὶς φωτιά!

— Καὶ διαπιστώσατε ξανὰ τὴν παρουσία τοῦ πρωτοανθρακικοῦ ὑδρογόνου;

— Ἐνας γερο-ἀνθρακωρύχος δὲν πέφτει ἔξω, ἀποκρίθηκε ὁ Σιμόν Φόρντ. Ἀναγνώρισα τὸν παλιὸ μας ἐχθρό: τὸ ἀνθρακοῦχο, δηλητηριῶδες ἀέριο.

— Μήπως πρόκειται γιὰ κανένα ἄλλο εἶδος ἀερίου; Ἐέρεις, τὸ διοξείδιο τοῦ ἀνθρακος εἶναι ἄοσμο καὶ χωρὶς χρωμα! Καὶ δὲν προδίνει τὴν παρουσία του εἰμὴ μόνον μὲ τὴν ἀνάφλεξη.

— Κύριε Τζέιμς, ἀποκρίθηκε ὁ Σιμόν Φόρντ. Ἔχετε τὴν καλωσύνη νὰ μοῦ ἐπιτρέψετε νὰ σᾶς πῶ τί ἔχω κάνει... καὶ πῶς τὸ ἔχω κάνει; Δηλαδή μὲ τὸ δικό μου τρόπο... Καὶ νὰ μὲ συγχωρήτε γιὰ τὶς πολλὲς καὶ περιττὲς κουβέντες...

Ὁ Τζέιμς Στάρ γνώριζε τὸν γερο-ἐργοδοτὴ καὶ ἤξερε πῶς τὸ καλύτερο ἦταν νὰ τὸν ἀφήσῃ νὰ μιλήσῃ.

— Κύριε Τζέιμς, συνέχισε ὁ Σιμόν Φόρντ. Ὅλα αὐτὰ

τὰ δέκα χρόνια δὲν πέρασε οὔτε μιὰ μέρα χωρὶς ὁ Χάρου κι' ἐγώ, νὰ μὴν σκεφθοῦμε πῶς νὰ ξαναδώσουμε στὸ ἀνθρακωρυχεῖο τὴν παλιά του αἴγλη. Σᾶς λέω οὔτε μιὰ μέρα! "Ἄν ὑπῆρχε ἀκόμα κανένα κοίτασμα εἴμαστε ἀποφασισμένοι νὰ τὸ ἀνακαλύψωμε. Μὲ ποιὰ μέσα; θὰ ρωτήσετε. Μὲ τίς γεωτρήσεις; Αὐτὸ φυσικά, δὲν μᾶς ἦταν δυνατό. Διαθέτομε ὅμως τὴ διαίσθηση τοῦ ἀνθρακωρύχου. Καὶ ἔχει ἀποδειχθῆ πῶς συχνὰ φτάνει κανεὶς πρὸ σωστὰ στὸ σκοπὸ του μὲ τὸ ἔνστικτο παρὰ μὲ τὴ λογικὴ... Τουλάχιστον αὐτὴ εἶναι ἡ γνώμη μου...

— Δὲν ἔχω καμμιά ἀντίρρηση, ἀποκρίθηκε ὁ μηχανικός.

— Νά, λοιπόν, τί παρατήρησε ὁ Χάρου μιὰ - δυὸ φορὲς στὶς ἐξερευνήσεις πὸν ἔκανε στὰ δυτικὰ τοῦ ἀνθρακωρυχείου. Φωτιές! φωτιές πὸν ἔσβηναν ξαφνικὰ καὶ φανερόνταν πάντοτε ἀνάμεσα ἀπὸ τὸν σχιστόλιθο ἢ στὰ ἐπιχώματα στὶς ἀκρινὲς γαλαρίες. Ἐπὶ ποιὰ αἰτία ἀναβαν αὐτὲς οἱ φωτιές; Δὲν μπορούσα νὰ ξέρω καὶ δὲν μπορῶ νὰ τὸ πῶ ἀκόμα! Ἄλλὰ ὅπωςδήποτε αὐτὲς οἱ φωτιές δὲν ὠφείλονται προφανῶς παρὰ στὴν παρουσία τοῦ ἀερίου. Καὶ γιὰ μένα ἀέριο σημαίνει φλέβα ἀνθρακα.

— Αὐτὲς οἱ φωτιές δὲν προκαλέσαν καμμιά ἐκρηξή; ρώτησε ὁ μηχανικός μὲ ζῶηρὸ ἐνδιαφέρον.

— Ναί. Μικρὲς μονομερεῖς ἐκρήξεις, ἀποκρίθηκε ὁ Σιμὸν Φόρντ. Καὶ ὅμοιες μ' ἐκεῖνες πὸν ἔχω προκαλέσει ὁ ἴδιος κάθε φορὰ πὸν ἤθελα νὰ διαπιστώσω τὴν παρουσία τοῦ ἀερίου. Θυμόσατε μὲ ποιὸν τρόπο προσπαθοῦσαν ἄλλοτε νὰ ἐμποδίσουν τίς ἐκρήξεις μέσα στ' ἀνθρακωρυχεῖα, πρὶν ὁ Χώμφρεϋ Νταϊβίς — αὐτὴ ἡ ἰδιοφυΐα — ἐφεύρη τὴν λάμπα ἀσφαλείας;

— Ναί, ἀπάντησε ὁ Τζέιμς Στάρ. Θέλεις νὰ πῆς γιὰ τὸν «ἀμαρτωλὸ»; Μὰ ποτὲ δὲν ἔτυχε νὰ τὸν δῶ κατὰ τὴν ἐκτέλεση τῶν καθηκόντων του.

— Πράγματι, κύριε Τζέιμς. Εἶσθε πολὺ νέος, παρ' ὅλα τὰ πενήντα χρόνια σας, γιὰ νὰ μπορέσετε νὰ τὸ δῆτε αὐτό. Μὰ ἐγώ, μὲ δέκα χρόνια παραπάνω ἀπὸ τὰ δικά σας,

είδα να λειτουργή ὁ τελευταῖος «ἀμαρτωλὸς» τοῦ ἀνθρακωρυχείου. Τὸν ὠνόμαζαν ἔτσι γιατί φοροῦσε ἕνα μακρὸν καλογερίστικο ράσο. Τὸ πραγματικὸ ὄνομά του ἦταν «πυροσβέστης ἢ ὁ ἄνθρωπος τῆς φωτιᾶς». Ἐκείνη τὴν ἐποχὴ δὲν ὑπῆρχε ἄλλο μέσο γιὰ νὰ καταστραφῇ τὸ φοβερὸ ἀέριο παρὰ μὲ τὴν ἀποσύνθεσή του μὲ μικρὲς ἐκρήξεις, πρὶν ἢ ἐλαφρότητά του τὸ συγκεντρώσῃ σὲ μεγάλες ποσότητες ψηλὰ στὶς γαλαρίες. Νά, λοιπόν, γιατί ὁ «ἀμαρτωλὸς» μὲ τὸ πρόσωπο μασκαρεμένο, τὸ κεφάλι του σκεπασμένο μὲ τὸ πυκνὸ κάλυμμα καὶ ὄλο τὸ κορμί του σφιγμένο μέσα στὸ χοντρὸ ράσο του, προχωροῦσε συρτὰ στὸ ἔδαφος. Ἄναπνεε στὰ χαμηλὰ στρώματα ὅπου ὁ ἀέρας ἦταν καθαρὸς, καὶ μὲ τὸ δεξί του χέρι περιέφερε ὑψώνοντας πάνω ἀπὸ τὸ κεφάλι του ἕναν ἀναμμένο δαυλό. Κι' ὅταν τὸ ἀέριο βρισκόταν ἀπλωμένο στὴν ἀτμόσφαιρα σὲ τρόπο ποὺ νὰ σχηματίζῃ ἕνα ἐκρηκτικὸ μίγμα, παραγόταν τότε ἡ ἔκρηξη χωρὶς ὀλέθρια ἀποτελέσματα. Ἐπαναλαμβάνοντας συχνὰ αὐτὴ τὴ μεθοδικὴ ἔρευνα μπορούσε καὶ προλάβαινε τὶς καταστροφές. Καμμιά φορὰ ὁ «ἀμαρτωλὸς» προσβαλόταν ἀπὸ μιὰ ξαφνικὴ ἀνάφλεξη τοῦ ἀερίου καὶ πέθαινε ἀμέσως. Τὸν ἀντικαθιστοῦσε τότε ἕνας ἄλλος. Κι' ἔτσι γινόταν ὥσπου καθιερώθηκε ἀπὸ ὅλα τὰ ἀνθρακωρυχεῖα ἡ λάμπα. Μὰ ἐγὼ γνώριζα τὴν μέθοδο αὐτῆς τῆς ἀνιχνεύσεως καὶ ἀκολουθώντας την, ἀνακάλυψα τὴν παρουσία τοῦ ἀερίου καὶ κατὰ συνέπειαν ἐνὸς νέου ἀνθρακοφόρου στρώματος μέσα στὴν ἐσκαφὴ Ντοσάρτ.

Ὅλα αὐτὰ ποὺ διηγήθηκε ὁ γερο-ἐργοδηγὸς σχετικὰ μὲ τὸν «καλόγερο» ἦταν σωστά, στὴν κάθε λεπτομέρειά τους. Μὲ αὐτὴ τὴ μέθοδο προχωροῦσαν μέσα στ' ἀνθρακωρυχεῖα γιὰ νὰ καθαρίσουν τὴν ἀτμόσφαιρα στὶς γαλαρίες.

Τὸ ἀνθρακοῦχο αὐτὸ ἀέριο, ποὺ ὀνομάζεται πρωτο-ἀνθρακικὸ ὑδρογόνο, ἢ ἀέριο τῶν βάλτων, εἶναι ἄχρωμο καὶ σχεδὸν ἄοσμο. Κι' ἔχοντας μιὰ φωτεινὴ δύναμι, εἶναι τελειῶς ἀκατάλληλο γιὰ τὴν ἀναπνοή. Ὁ ἀνθρακωρύχος

δὲν θὰ μποροῦσε νὰ ζήσει μέσα σ' ἓνα περιβάλλον γεμᾶτο ἀπὸ αὐτὸ τὸ κακοποιὸ ἀέριο. Ἐκτὸς αὐτοῦ διαφέρει ἀπὸ τὸ μονοξειδίου τοῦ ἀνθρακος γιὰτὶ σχηματίζει ἓνα ἐκρηκτικὸ μίγμα ἀπὸ τὴ στιγμὴ ποὺ ὁ ἀτμοσφαιρικὸς ἀέρας θ' ἀναμιχθῆ μὲ τὸ ἀέριο καὶ σὲ μιὰ ἀναλογία ὀκτὼ καὶ πέντε τὰ ἑκατό. Ἡ ἀνάφλεξη αὐτοῦ τοῦ μίγματος γίνεται ἀπὸ μιὰ ὁποιαδήποτε αἰτία. Ἐπακολουθεῖ ἔκρηξη ποὺ σχεδὸν πάντοτε καταλήγει σὲ τρομερὲς καταστροφές.

Αὐτὸν τὸν κίνδυνο, λοιπόν, ἀπομακρύνει ἡ συσκευὴ τοῦ Νταϊβις. Ἀπομονώνει τὴν φλόγα τῆς λάμπας μέσα σ' ἓνα σωλήνα ἀπὸ μεταλλικὸ τοῦλι ποὺ ἀνάβει τὸ ἀέριο στὸ ἐσωτερικὸ τῆς σωλήνας χωρὶς ποτὲ ν' ἀφήσῃ τὴν ἀνάφλεξη ν' ἀπλωθῆ ἔξω. Αὐτὴ ἡ λάμπα ἀσφαλείας ἔχει τελειοποιηθῆ κατὰ εἴκοσι τρόπους. Κι' ἂν τύχῃ καὶ σπάσῃ, σβήνει αὐτόματα. Ἐπίσης σβήνει ἂν ὁ ἀνθρακωρῦχος, παρὰ τὴν αὐστηρὴ ἀπαγόρευση, τὴν ἀνοίξῃ. Πῶς, λοιπόν, προξενοῦνται οἱ ἐκρήξεις; Ἀπλούστατα δὲν μπορεῖ νὰ προβλέψῃ κανεὶς καὶ νὰ ἐξαλείψῃ αὐτὸν τὸν κίνδυνο ποὺ θὰ προκληθῆ ἀπὸ τὴν ἀπερισκεψία ἑνὸς ἐργάτη, ποὺ θέλει ν' ἀνάψῃ τὸ τσιμπούκι του. Οὔτε ἀπὸ τὸν σπινθῆρα ποὺ θὰ προξενήσῃ τὸ χτύπημα τῆς σκαπάνης πάνω στὸν γρανίτη.

Δὲν ἔχουν μολυνθῆ ὡστόσο ὅλα τὰ ἀνθρακωρυχεῖα ἀπὸ τὸ ἀέριο. Ὅπου δὲ δὲν παράγεται, ἐπιτρέπεται ἡ χρῆσις τῆς κοινῆς λάμπας. Αὐτὸ συμβαίνει, ἀνάμεσα στ' ἄλλα, στὶς τάφρους Τιὲρς καὶ στ' ἀνθρακωρυχεῖα τοῦ Ἀνζέν. Ὅταν ὅμως τὸ ἀνθρακοφόρο στρώμα εἶναι λιπαρὸ καὶ παχύ, περικλείνει κάποια ποσότητα ἀπὸ ἀερώδεις ὕλες καὶ τὸ ἀέριο μπορεῖ νὰ διαφύγῃ σὲ μεγάλη ἀφθονία. Ἡ λάμπα ἀσφαλείας εἶναι φτιαγμένη ἔτσι ποὺ νὰ ἐμποδίσῃ τὶς ἐπικίνδυνες ἐκρήξεις ὥστε οἱ ἀνθρακωρῦχοι ποὺ δὲν προσβάλλονται εὐθέως ἀπὸ τὸ ἀέριο νὰ διατρέχουν τὸν κίνδυνο νὰ πάθουν ἀμέσως ἀσφυξία μέσα στὶς γαλαρίες ποὺ εἶναι γεμᾶτες ἀπὸ δηλητηριώδες ἀέριο ποὺ σχηματίζεται εὐθύς μετὰ τὴν ἀνάφλεξη.

Βαδίζοντας ὁ Σιμόν Φόρντ, πληροφορήσε τὸν μηχανικὸ ὅτι εἶχε κάνει γιὰ νὰ φτάσῃ στὸ σκοπὸ του. Ἰδίως εἶχε βεβαιωθῆ ὅτι ἡ διαφυγὴ τοῦ ἀερίου γινόταν στὸ βάθος ἰδίως τῆς ἀκραίας γαλαρίας τῆς ἐκσκαφῆς καὶ στὸ δυτικὸ διαμέρισμά της. Ἐπίσης μὲ ποιὸν τρόπο εἶχε προκαλέσει στὰ τοιχώματα τοῦ σχιστόλιθου μερικὲς μικρὲς ἐκρήξεις ἢ μᾶλλον μερικὲς ἀκίνδυνες ἀναφλέξεις πού δὲν ἄφηναν καμμιὰ ἀμφιβολία μὲ τὸ εἶδος τοῦ ἀερίου πού ἡ διαφυγὴ του γινόταν σὲ μικρὴ δόση ἀλλὰ μ' ἓναν διαρκῆ τρόπο.

Μιὰ ὥρα μετὰ τὴν ἀναχώρησή του ἀπὸ τὸ σπιτάκι, ὁ Τζέιμς Στάρ καὶ οἱ δυὸ σύντροφοί του, εἶχαν διανύσει μιὰ ἀπόστασι τέσσερα μίλια. Ὁ μηχανικός, παρασυρμένος ἀπὸ τὸν πόθο καὶ τὴν ἐλπίδα, ἔκαμε σὺτὴ τὴν διαδρομὴ χωρὶς διόλου νὰ σκεφθῆ τὸ μῆκος της.

Σκεφτόταν μόνο ὅτι τοῦ ἔλεγε ὁ γερο-ἀνθρακωρύχος. Ζύγιζε νοερὰ τὰ ἐπιχειρήματα πού τοῦ ἀράδιαζε γιὰ νὰ ὑποστηρίξῃ τὴ γνώμη του. Καὶ πίστευε μαζί του ὅτι αὐτὴ ἡ συνεχῆς διαφυγὴ τοῦ πρωτο-ἀνθρακικοῦ ὕδρογόνου ἔδειχνε μὲ βεβαιότητα τὴν ὑπαρξὴ ἑνὸς νέου ἀνθρακοφόρου κοιτάσματος. Κι' ἂν δὲν ἐπρόκειτο παρὰ μόνον γιὰ μιὰ φωλιὰ πηγιδευμένου ἀερίου, ὅπως συναντᾶται καμμιὰ φορὰ στὶς σχισμὲς τοῦ σχιστολίθου, ἔρχεται ἡ στιγμή πού ἀδειάζει ἀπὸ τὸ ἀέριο καὶ τὸ φαινόμενο παύει νὰ προκαλῆται. Τέτοιο πρᾶγμα ὅμως, στὴν περίπτωσι πού τοῦ ἀνέφερε ὁ Σιμόν Φόρντ, δὲν μπορούσε νὰ συμβαίη. Γιατὶ σύμφωνα μὲ τὰ λόγια του, τὸ ἀέριο διέφευγε χωρὶς διακοπή, κι' ἀπὸ τὸ γεγονὸς αὐτὸ μπορούσε νὰ συμπεράνῃ τὴν ὑπαρξὴ μιᾶς σημαντικῆς φλέβας. Συνεπῶς οἱ θησαυροὶ τῆς τάφρου Ντοσάρτ δὲν εἶχαν τελείως ἐξαντληθῆ. Καμμιὰ φορὰ συνέβαινε νὰ ἦταν ἓνα στρώμα ἀνθρακος πού ἡ ἀπόδοσή του δὲν ἦταν σημαντικὴ. Ἡ γιὰ ἓνα κοίτασμα πού ἔπιανε ἓνα μεγάλο στρώμα τοῦ ἀνθρακοφόρου ἐδάφους. Ἔτσι ὁμῶς συνέβαινε κι' ἐδῶ; Αὐτὴ ἦταν, πράγματι, ἡ μεγάλῃ ἀπορία πού τοὺς κατεῖχε.

Ὁ Χάρου πὺν προβάδιζε σταμάτησε.

— Φθάσαμε! φώναξε ὁ γερο-άνθρακωρύχος. Ἐπιτέλους, κύριε Τζέιμς, χάρη στὴν βοήθεια τοῦ Θεοῦ φθάσαμε ἐδῶ καὶ θὰ μάθουμε...

Ἡ τόσο σταθερὴ φωνὴ τοῦ γερο-ἐργοδηγοῦ ἔτρεμε τώρα ἔλαφρά.

— Ἀκούραστε καὶ ἐπίμονε Σιμόν, τοῦ εἶπε ὁ μηχανικός. Ἡρέμησε. Κι' ἐγὼ εἶμαι συγκινημένος σὰν κι' ἐσᾶς, μὰ δὲν πρέπει νὰ χάνουμε καιρό!

Σ' ἐκεῖνο τὸ μέρος, ἡ ἀκρινὴ γαλαρία τῆς τάφρου Ντοσάρτ, καθὼς ἔσθηνε στὸ βάθος τῆς, σχημάτιζε μιὰ σκοτεινὴ σπηλιά. Κανένα πηγᾶδι δὲν εἶχε ἀνοιχθῆ σ' ἐκεῖνο τὸ κομμάτι τοῦ ἐδάφους. Καὶ ἡ γαλαρία, βαθεῖα ἀνοικτή, μέσα στὰ σπλάχνα τοῦ ἐδάφους, βρισκόταν χωρὶς ἐπικοινωνία μὲ τὴν ἐπιφάνεια τῆς κομητείας Στίρλιγκ.

Ὁ Τζέιμς Στάρ ἐξέτασε μὲ ζῶηρὸ ἐνδιαφέρον καὶ μὲ σοβαρὴ ματιὰ τὸ μέρος πὺν βρισκόταν.

Ἐβλεπε κανεὶς ἀκόμα στὸ τελευταῖο τοίχωμα αὐτῆς τῆς σπηλιάς — τὸν «καθρέφτη», ὅπως τὸν λένε οἱ ἀνθρακωρύχοι — τὰ σημάδια πὺν εἶχαν προξενήσει τὰ τελευταῖα χτυπήματα τῆς σκαπάνης. Κι' ἰδίως μερικὲς τρύπες ἀπὸ τὰ φουρνέλα πὺν εἶχε προκαλέσει ἡ ἔκρηξη τοῦ βράχου πρὸς τὸ τέλος τῆς ἐκμεταλλεύσεως. Αὐτὴ ἡ ὕλη τοῦ σχιστόλιθο ἦταν ἐξαιρετικὰ σκληρὴ καὶ δὲν ἦταν ἀπαραίτητο νὰ σκεπάσουν τὸ σωρὸ τὰ χώματα, ἀφοῦ οἱ ἐργασίες θὰ σταματοῦσαν. Ἐκεῖ πράγματι, ἀνάμεσα στὸν σχιστόλιθο καὶ τὸν ψαμμόλιθο θὰ πέθαινε ἡ ἀνθρακοφόρος φλέβα. Ἐκεῖ σ' αὐτὸ ἀκριβῶς τὸ σημεῖο εἶχε ἀποσπασθῆ ἀπὸ τὴν τάφρο Ντοσάρτ τὸ τελευταῖο κομμάτι τὸ κάρβουνο.

— Ἐδῶ, κύριε Τζέιμς, δήλωσε διστακτικὰ ὁ Σιμόν Φόρντ ὑψώνοντας τὴ σκαπάνη του. Ἐδῶ θὰ χτυπήσουμε. Γιατὶ πίσω ἀπὸ αὐτὸ τὸ τοίχωμα καὶ σ' ἓνα βάθος, μικρὸ ἢ μεγάλο, βρίσκεται ἀσφαλῶς ἡ καινούργια φλέβα πὺν βεβαίωσα τὴν ὑπαρξὴ τῆς.

— Καὶ βρίσκεται στὴν ἐπιφάνεια αὐτῶν τῶν βράχων;

ρώτησε ὁ Τζέιμς Στάρ, πὸν διαπιστώσατε τὴν παρουσία τοῦ αέριου;

— Ἰδίως ἐκεῖ, κύριε Τζέιμς, ἀποκρίθηκε ὁ Σιμόν Φόρντ. Καὶ μπόρεσα νὰ τὸ ἀνάψω πλησιάζοντας τὴ λάμπα μου. Τὸ ἴδιο ἔκαμε καὶ ὁ Χάρου.

— Σὲ τί ὕψος; ρώτησε ὁ Τζέιμς Στάρ.

— Σὲ τρία μέτρα πάνω ἀπὸ τὸ ἔδαφος, ἀποκρίθηκε ὁ Χάρου.

Ὁ Τζέιμς Στάρ καθόταν σ' ἓναν βράχο. Ἀφοῦ ἀνέπνευσε τὸν ἀέρα τῆς σπηλιᾶς, κοίταξε τοὺς δυὸ ἀνθρακωρύχους, ἀρχίζοντας ν' ἀμφιβάλλη γιὰ τὴν ἀλήθεια τῶν λόγων τους, μολονότι ἦσαν τόσο κατηγορηματικοί.

Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι τὸ πρωτο-ἀνθρακικὸ ὑδρογόνο δὲν εἶναι ἄοσμο. Γι' αὐτὸ ὁ μηχανικὸς ἐξεπλάγη στὴν ἀρχὴ πὸν ἠ ὄσφρησὴ του, πὸν ἦταν πολὺ λεπτή, δὲν τοῦ ἀπεκάλυψε τὴν παρουσία τοῦ ἐκρηκτικοῦ αέριου. Ὀπωσδήποτε, ἂν αὐτὸ τὸ αέριο εἶχε ἀναμιχθῆ μὲ τὸν γύρω ἀέρα, τοῦτο εἶχε συμβῆ σ' ἐλάχιστη ἀναλογία. Τότε δὲν ὑπῆρχε κανεὶς φόβος γιὰ ἔκρηξη. Καὶ μπορούσαν χωρὶς κίνδυνο ν' ἀνοίξουν τὴ λάμπα ἀσφαλείας καὶ νὰ κάμουν τὸ πείραμα ὅπως ἀκριβῶς τὸ εἶχε κάμει καὶ ὁ γερο-ἀνθρακωρύχος.

Ὅ,τι ἀνησυχοῦσε τὸν Τζέιμς Στάρ, λοιπόν, δὲν ἦταν ὅτι δὲν ὑπῆρχε ἀρκετὸ αέριο στὴν ἀτμόσφαιρα, ἀλλὰ ὅτι δὲν ὑπῆρχε ὅσο ἔπρεπε. Κι' ἰδίως ὅτι δὲν ὑπῆρχε καθόλου.

— Μήπως γελάστηκαν; ψιθύρισε. Ὅχι. Πρόκειται γι' ἀνθρώπους πὸν ξέρουν. Κι' ὅμως!...

Περιμένε, λοιπόν, μὲ κάποια ἀνησυχία, νὰ ἐπαναληφθῆ μπροστά του τὸ φαινόμενο πὸν εἶχε ἐπισημάνει ὁ Σιμόν Φόρντ. Μὰ ἐκείνη τὴ στιγμὴ, φαίνεται, πὸς ὅ,τι εἶχε ἀντιληφθῆ ὁ ἴδιος, δηλαδὴ τὴν ἀπουσία τῆς χαρακτηριστικῆς μυρουδιᾶς τοῦ αέριου, εἶχε γίνε ἀντιληπτὸ καὶ ἀπὸ τὸν Χάρου. Γι' αὐτὸ μὲ μιὰ ἀλλαγμένη φωνή, εἶπε:

— Φαίνεται, πατέρα, πὸς τὸ αέριο δὲν διαφεύγει πιὰ ἀπὸ τὶς φέτες τοῦ σχιστόλιθου.

— Ναί, ἔτσι θὰ συμβαίνει, παραδέχθηκε ὁ γερο-άνθρακωρύχος. Δὲν διαφεύγει.

Καὶ ὁ Σιμὸν Φόρντ, ἀφοῦ ἔκλεισε ἐρημητικὰ τὰ χεῖλη τοῦ ἀνέπνευσε δυνατὰ μὲ τὴ μύτη πολλὰς φορές.

Κατόπιν μὲ μιὰ ἀπότομη κίνηση φώναξε στὸν Χάρου:

— Δῶσε ἐδῶ τὴ λάμπα!

Πῆρε τὴ λάμπα μ' ἓνα χέρι ποῦ ἔτρεμε ἑλαφρὰ ἀπὸ τὴν ταραχὴ. Ἔβγαλε τὸν μεταλλικὸ κύλινδρο τοῦ ἀμιάντου ποῦ κάλυπτε τὴν φλόγα. Πράγματι, ὅπως τὸ περιμένα, δὲν σημειώθηκε καμμιά ἔκρηξη. Μὰ τὸ πιὸ σοβαρὸ ἦταν πὼς δὲν σημειώθηκε οὔτε αὐτὴ ἡ ἑλαφρὰ συστολὴ τῆς ἀτμοσφαίρας ποῦ δείχνει τὴν παρουσία τοῦ ἀερίου σὲ ἀδύνατη δόση.

Ὁ Σιμὸν Φόρντ πῆρε τὸ μαστούνι ποῦ κρατοῦσε ὁ Χάρου, καὶ στερεώνοντας τὴ λάμπα στὴν ἄκρη του, τὴν ὕψωσε στὰ ἐπάνω στρώματα τοῦ ἀέρα. Ἐκεῖ ποῦ τὸ γκάξι, χάρη στὴν εἰδικὴ ἑλαφρότητά του, μπορούσε νὰ μαζευτῆ σὲ ἀνάλογη συμπύκνωσή του σὲ ὄση μικρὴ ποσότητα κι' ἂν ἦταν.

Ἡ φλόγα τῆς λάμπας, ἴσια καὶ λευκὴ, δὲν μαρτύρησε κανένα ἴχνος πρωτο-άνθρακικοῦ ὕδρογόνου.

— Στὸ τοίχωμα! εἶπε ὁ μηχανικός.

— Ναί, ἀποκρίθηκε ὁ Σιμὸν Φόρντ, φέροντας τὴ λάμπα σ' ἐκεῖνο τὸ κομμάτι τοῦ τοίχου ποῦ ὁ γιὸς του κι' ἐκεῖνος, τὴν προηγούμενη μέρα ἀκόμα, εἶχαν διαπιστώσει τὴν διαφυγὴ τοῦ ἀερίου.

Τὰ μπράτσα τοῦ γερο-άνθρακωρύχου ἔτρεμαν καθὼς τριγύριζε τὴ λάμπα κοντὰ στίς φέτες τοῦ σχιστόλιθου ἐκεῖ πάνω.

— Ἀντικατάστησέ με, Χάρου, εἶπε τέλος.

Ὁ Χάρου ἔπιασε τὸ μαστούνι μὲ τὴ λάμπα καὶ συνέχισε τὴν ἔρευνα πλησιάζοντάς τιν στὰ διάφορα σημεῖα τοῦ ἐδάφους ποῦ οἱ πλάκες τοῦ σχιστόλιθου φαίνονταν ν' ἀναδιπλώνονται... Μὰ κουνούσε τὸ κεφάλι. Γιατὶ αὐτὸς

ὁ ιδιόρρυθμος ἤχος, μὲ τὴ διαφυγὴ τοῦ ἀερίου, δὲν ἔφτανε στ' αὐτιά του.

Ἡ ἀνάφλεξη δὲν γινόταν. Ἦταν, λοιπόν, φανερὸ πὼς κανένα μόριο ἀερίου δὲν ὑπῆρχε κοντὰ στὸ ἔδαφος.

— Τίποτε! φώναξε ὁ Σιμόν Φόρντ πού ἡ γροθιά του σφιγγόταν κάτω ἀπὸ τὴν πίεση ἑνὸς αἰσθήματος θυμοῦ καὶ ὄχι ἀπογοητεύσεως.

Μιὰ κραυγὴ τότε ξέφυγε ἀπὸ τὰ χεῖλη τοῦ Χάρου.

— Τί ἔπαθες; ρώτησε ζωηρὰ ὁ Τζέιμς Στάρ.

— Ἔχουν βουλώσει τὶς σχισμὲς τοῦ σχιστόλιθου!

— Μιλᾶς σωστά; φώναξε ὁ γερο-ἀνθρακωρύχος.

— Κοίταξε, πατέρα!

Ὁ Χάρου δὲν εἶχε γελαστῆ. Τὸ φράξιμο τῶν σχισμῶν ἦταν καθαρὰ ὄρατὸ στὸ φῶς τῆς λάμπας. Ἐνα ἐπίχρισμα ἀσθέστη καὶ γύψου, πού εἶχε γίνει τελευταῖα, ἄφηνε νὰ δοῦν στὸν τοῖχο ἓνα μακρὸ σημάδι ζυμωμένο κάτω ἀπὸ ἓνα στρώμα καρβουνόσκονης.

— Αὐτός! φώναξε ὁ Χάρου. Δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι παρὰ αὐτός!

— Αὐτός; ἐπονέλαβε ὁ Τζέιμς Στάρ.

— Ναί, ἀπάντησε ὁ νέος. Αὐτὸ τὸ μυστηριώδες ὄν πού στοιχειώνει τὸ σπίτι μας, αὐτὸς πού εἶχα ἑκατὸ φορὲς ὑποπτευθῆ καὶ δὲν μπορούσα νὰ τὸν φτάσω. Ὁ δράστης! Ἀπὸ τώρα εἶναι βέβαιο πὼς αὐτὸ τὸ γράμμα πού ἤθελε νὰ σᾶς ἐμποδίσῃ ναρθῆτε στὸ ραντεβού πού σᾶς ἔδωσε ὁ πατέρας μου, κύριε Στάρ, τὸ ἔστειλε αὐτός. Αὐτός, τέλος, μᾶς πέταξε αὐτὴ τὴν πέτρα στὴ γαλαρία τοῦ πηγαδιοῦ Γιαρόου! Ἄ! καμμιά ἀμφιβολία δὲν εἶναι πιά δυνατή! Μέσα σὲ ὄλ' αὐτὰ βρῖσκεται τὸ χέρι ἑνὸς ἀνθρώπου!

Ὁ Χάρου εἶχε μιλήσει μὲ μιὰ τέτοια ἐνεργητικότητα πού ἡ πεποίθησή του διωχτετεύθηκε μὲ μιᾶς μέσα στὸ μυαλὸ τοῦ μηχανικοῦ. Ὅσο δὲ γιὰ τὸν γερο-ἐργοδηγὸ, αὐτὸς ἦταν πιά πεπεισμένος. Ἄλλωστε βρῖσκονταν προστὰ σὲ μιὰ πράξη ἀδιάψευστη: τὸ βούλωμα τῶν σχισμῶν

ἀπὸ τὶς ὁποῖες τὴν προηγούμενη μόλις, διέφευγε ἐλεύθερα τὸ ἀέριο.

— Πιάσε τὴ σκαπάνη σου, Χάρρου! φώναξε ὁ Σιμὸν Φόροντ. Ἄνεβα στοὺς ὤμους μου, παιδί μου! Εἶμαι ἀρκετὰ γερός ἀκόμα γιὰ νὰ σὲ κρατήσω.

Ὁ Χάρρου εἶχε καταλάβει. Ὁ πατέρας του στηρίχθη-κε στὸν τοῖχο. Καὶ ὁ Χάρρου ἀνέβηκε στοὺς ὤμους του, ἔτσι πού ἡ σκαπάνη του νὰ μπορῆ νὰ φτάσῃ τὸ ὄρατὸ ἐπίχρισμα. Κατόπιν, μὲ ἀπανωτὰ χτυπήματα, ἀπέκοψε τὸ κομμάτι τοῦ σχιστόλιθου πού σκέποζε αὐτὸ τὸ ἐπίχρισμα.

Μὲ μιᾶς τότε προξενήθηκε ἓνα ἐλαφρὸ θρόϊσμα, ὅμοι μὲ τὸν ἦχο πού προκαλεῖ τὸ κρασί ὅταν διαφεύγει ἀπὸ ἓν σφραγισμένο μπουκάλι. Ἐνας ἦχος πού στ' ἀγγλικά ἀνθροκωρυχεῖα εἶναι γνωστὸς μὲ τὸ ὄνομα «πούφ».

Ὁ Χάρρου ἄρπαξε τότε τὴ λάμπα του καὶ τὴν πλησίασε σιῆ γυμνῇ σχισμῇ.

Ἀκούστηκε μιὰ ἐλαφρῶν ἔκρηξη. Καὶ συγχρόνως φτερούγισε στὸ τοίχωμα μιὰ μικρὴ κόκκινη φλόγα, κάπως μπλὲ στὸ περίγυρό της.

Ὁ Χάρρου πήδησε ἀμέσως καταγῆς καὶ ὁ γέρο-ἐργοδηγός, μὴ μπορώντας νὰ συγκρατήσῃ τὴν χαρά, ἄρπαξε τὰ χέρια τοῦ μηχανικοῦ, καὶ φώναξε:

— Ζήτω, κύριε Τζέιμς! Ζήτω! Τὸ ἀέριο ἀνάβει! Ἡ φλέβα, λοιπόν, βρῖσκεται ἐδῶ!

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΩΟ

Τὸ Φουρνέλο

Τὸ πείραμα, ὅπως καταστρώθηκε καὶ διατυπώθηκε ἀπὸ τὸν γερο-ἐργοδηγὸ, εἶχε πετύχει. Τὸ πρωτο-ἀνθρακικὸ ὑδρογόνον, καθὼς εἶναι γνωστὸ, ἀναπτύσσεται μόνο μέσα στὰ ἀνθρακοφόρα κοιτάσματα. Ἡ ὑπαρξη, λοιπόν, μιᾶς φλέβης τοῦ πολύτιμου καυσίμου, δὲν μποροῦσε νὰ εἶχε

καμμιά ἀμφισβήτηση. Ποιά ὅμως ἦταν ἡ ἀξία του καὶ ἡ ποιότητά του; Αὐτὸ θὰ καθωριζόταν ἀργότερα.

Αὐτὰ ἦσαν τὰ συμπεράσματα πὸν ἔβγαλε ὁ μηχανικὸς ἀπὸ τὸ φαινόμενο πὸν παρατήρησε. Γενικὰ συμφωνοῦσε μὲ τὶς παρατηρήσεις πὸν εἶχε διατυπώσει ὁ Σιμὸν Φόρντ.

«Ναί», σκέφθηκε ὁ Τζέιμς Στάρ, «πίσω ἀπὸ αὐτὸ τὸ ἔδαφος τοῦ σχιστόλιθου, ἐκτείνεται ἓνα ἀνθρακοφόρο στρώμα πὸν οἱ γεωτρήσεις μας δὲν ἤξεραν νὰ τὸ φτάσουν. Αὐτὸ εἶναι ἐξοργιστικό, ἀφοῦ ὅλος ὁ τεχνικὸς καὶ μηχανικὸς ἐξοπλισμὸς τοῦ ἀνθρακωρυχείου, πὸν εἶχε ἐγκαταλειφθῆ ἀπὸ δέκα χρόνια θὰ ἔπρεπε τώρα νὰ ξαναγίνῃ. Τί ἐνδιαφέρει ὅμως; Ξαναβρήκαμε τὴν φλέβα πὸν θεωρούσαμε ἐξαντλημένη. Κι' αὐτὴ τὴ φορὰ, θὰ τὴν ἐκμεταλλευτοῦμε ὡς τὸ τέλος!»

— Λοιπὸν, κύριε Τζέιμς; ρώτησε ὁ Σιμὸν Φόρντ. Τί σκέπτεσθε γιὰ τὴν ἀνακάλυψή μας; Εἶχα ἄδικο πὸν σᾶς ἐνώχλησα καὶ σᾶς ξεσήκωσα ἀπὸ τὸ σπίτι σας; Λυπηθῆκατε γι' αὐτὴ τὴν τελευταία ἐπίσκεψή σας στὴν τάφρο Ντοσάρτ;

— Ὁχι, ὄχι, παλιέ μου σύντροφε καὶ συνεργάτη, ἀποκρίθηκε ὁ Τζέιμς Στάρ. Δὲν χάσαμε τὸν καιρὸ μας. Ἄλλὰ θὰ τὸν χάσουμε τώρα, ἂν δὲν ἐπιστρέψουμε τὸ συντομώτερο στὸ σπίτι σας. Θὰ ξαναρθοῦμε αὔριο ἐδῶ καὶ θὰ βάλουμε δυναμίτη στὸν «καθρέφτη» νὰ τὸν ξεκαθαρίσουμε ἀπὸ τὰ ἐπιχρίσματα καὶ τὰ βουλώματα. Καὶ κατόπιν θὰ προχωρήσουμε σὲ μιὰ σειρὰ γεωτρήσεις τῆς φλέβας. Κι' ἂν τὰ γεωτρύπανα μᾶς δείξουν ὅτι αὐτὴ ἡ φλέβα παρουσιάζει ἐνδιαφέρον, θὰ ἐπανασυστήσω μιὰ Ἐταιρία τῆς Νέας - Ἀμπερφόυλ, πὸν θὰ ἱκανοποιήσῃ, φυσικά, ὑπερμετρα τοὺς παλιοὺς μετόχους! Πρέπει μέσα σὲ τρεῖς μῆνες νὰ βγάλουμε τὸ πρῶτο φορτίο τὸ κάρβουνο ἀπὸ τὴ νέα φλέβα!

— Καλὰ τὰ λέτε, κύριε Τζέιμς! φώναξε ὁ Σιμὸν Φόρντ. Τὸ παλιὸ ἀνθρακωρυχεῖο θὰ ξαναγιώσῃ. Σὰν τὴν χήρα πὸν ξαναπαντρεύεται! Καὶ ἡ λαμπρότητα τῶν παλιῶν ἡ-

μερῶν θὰ ξανάρθη μὲ τὰ πρῶτα χτυπήματα τῆς σκαπάνης, τὰ πρῶτα φουρνέλα καὶ τὴν κυκλοφορία τῶν πρῶτων βαγονιῶν μὲ τὸ κάρβουνο. "Ὅλα αὐτά, λοιπόν, θὰ τ' ἀναλάβω ἐγώ! Φυσικὰ ἐλπίζω, κύριε Τζέιμς, νὰ μὴν μὲ βρίσκετε ἀρκετὰ γερασμένο, ὥστε νὰ μὴν μπορῶ νὰ ἐκτελέσω ξανὰ τὰ καθήκοντα τοῦ ἐργοδηγοῦ.

— "Ὁχι, λεβέντη Σιμόν, καὶ βέβαια ὄχι! Εἶσαι πὶὸ νέος ἀπὸ μένα, παλιέ μου συνέδελφε!

— Καὶ σᾶς νὰ σᾶς προστατεύῃ ὁ Θεός· Κι' εὐχομαι ἢ νέα ἐκμετάλλευση τοῦ ἀνθρακωρυχείου νὰ διαρκέσῃ πολλὰ χρόνια καὶ νὰ ἔχω τὴν παρηγοριά νὰ πεθάνω χωρὶς νὰ δῶ τὸ τέλος τῆς!

Ἡ χαρὰ τοῦ γερο-ἀνθρακωρύχου πλημμύριζε. Φυσικά, ὁ Τζέιμς Στάρ τὴ μοιραζόταν ὀλόκληρη, μὰ ἄφηνε τὸν Σιμόν Φόρντ νὰ ἐνθουσιάζεται καὶ γιὰ τοὺς δύο.

Μόνον ὁ Χάρου ἔμεινε σκεπτικός. Στὴ μνήμη του ξανσορχόταν ἡ διαδοχὴ τῶν παράξενων καὶ ἀνεξήγητων φαινομένων πού στάθηκαν ἡ ἀφορμὴ νὰ προχωρήσουν στὴν ἀνακάλυψη τοῦ νέου κοιτάσματος. Αὐτὸ δὲν ἔπαυε νὰ τὸν ἀνησυχῇ γιὰ τὸ μέλλον.

"Ἐπειτα ἀπὸ μία ὥρα ὁ Τζέιμς Στάρ καὶ οἱ δύο σύντροφοί του ἐπέστρεψαν στὴν ὑπόγεια κατοικία τοῦ Σιμόν Φόρντ.

Ὁ μηχανικὸς δείπνησε μὲ μεγάλη ὄρεξη, ἐγκρίνοντας μὲ νοήματα ὅλα τὰ σχέδια πού ἀνέπτυξε ὁ γερο-ἀνθρακωρύχος. Διανυκτέρευσε ἐκεῖ. Καὶ ποτὲ δὲν κοιμήθηκε καλύτερο παρὰ μέσα σ' αὐτὴ τὴν ἀπόλυτη γαλήνη τοῦ σπιτιοῦ.

Τὴν ἄλλη μέρα, κι' ὕστερα ἀπὸ ἓνα καλὸ πρόγευμα, ὁ Τζέιμς Στάρ, ὁ Σιμόν Φόρντ, ὁ Χάρου καὶ ἡ Ρίτα ἀκόμα, ξανάπαιρναν τὸ δρόμο πού εἶχαν διατρέξει τὴν προηγούμενη. "Ὅλοι πῆγαιναν ἐκεῖ σὰν πραγματικοὶ ἀνθρακωρύχοι. Μαζί τους εἶχαν διάφορα ἐργαλεῖα καὶ δυναμίτη γιὰ νὰ ρίξουν τ' ἀπαραίτητα φουρνέλα καὶ νὰ γκρεμίσουν τὸν «καθρέφτη». Ἐπίσης ὁ Χάρου εἶχε πάρει μιὰ μεγάλη

λάμπα ασφαλείας πού μπορούσε ν' ανάβη ἐπὶ δώδεκα ὥρες.
— "Ἄς πιάσουμε δουλειά! φώναξε ὁ Σιμόν μόλις ἔφτασαν στὴν ἄκρη τῆς γαλαρίας.

Καὶ τὰ στιβαρά του χέρια ἔπιασαν μιὰ βαρειὰ σκαπάνη.

— Μιὰ στιγμή, εἶπε τότε ὁ Τζέιμς Στάρ. "Ἄς κοιτάξουμε πρῶτα μήπως μεσολάβησε καμμιὰ μεταβολὴ καὶ τὸ ἀέριο δὲν διαφεύγει κανονικά.

— "Ἐχετε δίκιο, κύριε Στάρ, ἀποκρίθηκε ὁ Χάρρυ. Πιθανὸν οἱ χθεσινὲς σχισμάδες νὰ βουλώθηκαν ξανά!

Ἡ Ρίτα καθόταν σ' ἓναν βράχο καὶ παρακολουθοῦσε τὸ σκάψιμο στὸν «καθρέφτη».

Εἶχε διαπιστωθῆ ὅτι τὰ πράγματα εἶχαν μείνει ὅπως τὰ εἶχαν ἀφήσει. Οἱ σχισμάδες δὲν παρουσίαζαν καμμιὰ μεταβολή. Τὸ πρωτο-ἀνθρακικὸ ὑδρογόνο διέφευγε ὅπως χθὲς, ἀλλὰ πολὺ ἀδύνατα. Χωρὶς ἀμφιβολία ἢ διαφυγὴ του εὐκολυνόταν ἐπειδὴ ἀπὸ χθὲς ἔβρισκε ἓνα ἐλεύθερο πέρασμα γιὰ νὰ εἰσχωρήσῃ καὶ ν' ἀπλωθῆ. Ὅπως δὴποτε αὐτὴ ἢ διαφυγὴ ἦταν τόσο ἀσήμαντη πού δὲν μπορούσε νὰ σχηματίσῃ μὲ τὸν ἐσωτερικὸν ἀέρα ἓνα ἐκρηκτικὸ μίγμα. Μποροῦσαν, λοιπόν, ὁ Τζέιμς Στάρ καὶ οἱ σύντροφοί του, νὰ προχωρήσουν μὲ κάθε ἀσφάλεια. Ἐξ ἄλλου αὐτὸς ὁ ἀέρας θὰ καθαριζόταν σιγὰ - σιγὰ, πηγαίνοντας στὰ ψηλὰ στρώματα τῆς τάφρου Ντοσάρτ. Καὶ τὸ ἀέριο, σκορπισμένο μέσα σ' ὅλη αὐτὴ τὴν ἀτμόσφαιρα, δὲν θὰ μπορούσε πιά νὰ προκαλέσῃ καμμιὰ ἔκρηξη.

— "Ἄς ἀρχίσουμε, λοιπόν, εἶπε ξανά ὁ Σιμόν Φόρντ.

Καὶ μὲ τὰ πρῶτα χτυπήματα ὁ «καθρέφτης» δὲν ἄργησε νὰ σπάξῃ. Ἐδῶ ἄλλωστε τὸ ἔδαφος ἦταν μαλακὸ σχεδόν.

Ὁ Τζέιμς Στάρ μάζευε τὰ κομμάτια πού οἱ σκαπάνες πέταγαν κάτω, καὶ τὰ ἐξέταζε μὲ προσοχή, ἐλπίζοντας ν' ἀνακαλύψῃ κάποια ἔνδειξη κάρβουνου.

Αὐτὴ ἢ προκαταρκτικὴ δουλειὰ κράτησε περίπου μιὰ

ώρα, καὶ κατέληξε μὲ τὸ νὰ σχηματιστῆ στὸ τοίχωμα μιὰ βαθειὰ κοιλότητα.

Ὁ Τζέϊμς Στάρ διάλεγε τότε τὰ σημεῖα ὅπου θὰ ἔπρεπε νὰ τοποθετήσῃ τοὺς δυναμίτες. Ἦταν μιὰ δουλειὰ πού τελείωσε σύντομα ἀπὸ τὸν Χάρρυ. Εὐθύς ἀμέσως τότε ἔχωσαν στὶς τρύπες τοὺς δυναμίτες σὲ ἀνάλογη δόση. Ἄναψαν τέλος τὸ μακρὸ φυτίλι καὶ ὁ Τζέϊμς Στάρ μὲ τοὺς συντρόφους του ἀπομακρύνθηκαν καὶ καλύφθηκαν στὶς ἐσοχὲς τῆς γαλαρίας.

— Ἄ, κύριε Τζέϊμς, ἔκαμε ὁ Σιμὸν Φὸρντ μὲ φανερὴ συγκίνηση. Ποτὲ ἄλλοτε ἢ καρδιά μου δὲν χτύπησε τόσο δυνατὰ ὅσο χτυπάει αὐτὴ τῆ στιγμῇ. Σὰν νὰ βλέπω κίωλας τὴν φλέβα τὸ κάρβουνο!

— Ἐπομονή, Σιμὸν, ἀπάντησε ὁ μηχανικός. Δὲν πιστεύω νὰ ἔχῃς τὴν ἀξίωση πίσω ἀπὸ τὸν «καθρέφτη» νὰ βροῦμε καμιμιὰ ἀνοικτὴ γαλαρία;

— Νὰ μὲ συμπαῖατε, κύριε Τζέϊμς, ἀποκρίθηκε ὁ γερο-ἐργοδηγός, ἀλλὰ ὅλα εἶναι πιθανά. Κι' ἂν ἡ καλὴ μας τύχη συνεχιστῆ, θὰ βροῦμε τὸ νέο ἀνθρακοφόρο στρωμα μὲ τὴν πρώτη ἔκρηξη.

Ἐκείνη τῆ στιγμῇ ἔπεσαν τὰ φουρνέλα. Ἦταν ἓνας ὑπόκωφος κρότος πού ἀντήχησε σὰν μιὰ ὁμοθρονία μακρὴν μέσα στὶς ὑπόγειες στοῆς καὶ τὶς γαλαρίες.

Ὁ Τζέϊμς Στάρ, ἡ Ρίτα, ὁ Χάρρυ καὶ ὁ Σιμὸν Φὸρντ ξαναγύρισαν ἀμέσως στὸν «καθρέφτη» τῆς σπηλιᾶς.

— Κύριε Τζέϊμς! Κύριε Τζέϊμς! φώναξε ὁ γερο-ἐργοδηγός. Κοιτάξτε! Ἡ εἴσοδος παραβιάστηκε!

Αὐτὴ ἡ συμβολικὴ φράση τοῦ Σιμὸν Φὸρντ ἦταν δικαιολογημένη ἀπὸ τὴν ἐμφάνιση ἐνὸς σκαμμένου χώρου τοῦ ὁποίου δὲν μποροῦσε νὰ ἐκτιμήσῃ τὸ βάθος.

Ὁ Χάρρυ ὤρμησε πρὸς τὸ ἀνοιγμα πού εἶχε δημιουργήσει ἡ ἔκρηξη τῶν φουρνέλων.

Ὁ μηχανικός ἔνοιωσε ξαφνικὴ ἔκπληξη ἀντικρῶντας αὐτὴ τὴν κοιλότητα καὶ συγκράτησε τὸν νεαρὸ ἀνθρακωρύχο.

— Περίμενε λίγο νὰ καθαρῖση ὁ ἔσωτερικὸς ἀέρας, τοῦ εἶπε.

— Ναί, συμφώνησε ὁ Σιμὸν Φόρντ. Οἱ ἀναθυμιάσεις ποὺ προκαλοῦνται μετὰ τὴν ἔκρηξη τοῦ δυναμίτη εἶναι ἐπικίνδυνες.

Πέρασε ἕνα τέταρτο τῆς ὥρας σὲ ἀγωνιώδη ἀναμονή. Στηρίζοντας τὸ φανάρι στὴν ἄκρη ἑνὸς μπαστουριοῦ, τὸ πρόβαλαν μέσα στὸ ἄνοιγμα κι' ἐκεῖνο συνέχιζε ν' ἀνάβη... Ἡ φλόγα του ἔμενε ἀνεπηρέαστη.

— Προχώρησε, λοιπόν, Χάρρου, εἶπε ὁ Τζέϊμς Στάρ. Σὲ ἀκολουθοῦμε.

Τὸ ἄνοιγμα ποὺ εἶχε γίνει ἀπὸ τὰ φουρνέλα ἦταν ὑπεραρκετὸ γιὰ νὰ μπορέση νὰ περάσῃ ἀπ' αὐτὸ ἕνας ἄνθρωπος.

Ὁ Χάρρου, μὲ τὸ φανάρι στὸ χέρι, πέρασε χωρὶς νὰ διστάσῃ καὶ χάθηκε στὸ σκοτάδι.

Ὁ Τζέϊμς Στάρ, ὁ Σιμὸν Φόρντ καὶ ἡ Ρίτα, ἀκίνητοι, περίμεναν.

Πέρασε ἕνα λεπτὸ ποὺ τοὺς φάνηκε ἀτέλειωτο. Ὁ Χάρρου δὲν ξαναφάνηκε. Ἔτσι ἄρχισαν νὰ τὸν φωνάζουν. Τέλος ὁ Τζέϊμς Στάρ, πλησιάζοντας στὸ ἄνοιγμα, δὲν μπόρεσε νὰ διακρίνῃ πιά οὔτε τὸ φῶς τῆς λάμπας ποὺ θὰ ἔπρεπε νὰ φωτίζῃ αὐτὴ τὴ σκοτεινὴ κοιλότητα.

Μήπως ἔλειψε ξαφνικὰ τὸ ἔδαφος κάτω ἀπὸ τὰ πόδια τοῦ Χάρρου; Μήπως ὁ νεαρὸς ἀνθρακωρύχος ἔπεσε σὲ κανέναν μεγάλο λάκκο ἢ σὲ καμμιά βραθεῖα ρωγμῆ; Δὲν μποροῦσε ἡ φωνή του νὰ φθάσῃ ὡς τοὺς συντρόφους του;

Ὁ γερο-ἐργοδηγός, μὴ θέλοντας πιά ν' ἀκούσῃ τίς συστάσεις τοῦ μηχανικοῦ, ἐπιχείρησε νὰ περάσῃ κι' αὐτὸς μὲ τὴ σειρὰ του τὸ ἄνοιγμα, ὅταν φάνηκε ἕνα φῶς. Ἄμυδρὸ στὴν ἀρχὴ μὰ ποὺ δυνάμωνε σιγὰ - σιγὰ. Ἦταν ὁ Χάρρου ποὺ φωτίζε τοὺς ἄλλους.

— Περάστε, κύριε Στάρ. Πέρασε, πατέρα. Ὁ δρόμος εἶναι ἐλεύθερος γιὰ τὴ Νέα Ἀμπερφόυλ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΑΤΟ

Ἡ Νέα Ἀμπερφόρϋλ

Ἄν μὲ κάποια ὑπεράνθρωπη δύναμη, οἱ μηχανικοὶ κατώρθωναν ν' ἀποσπᾶσουν ἓνα κομμάτι φλοιὸ τῆς γῆς πάχους τριακόσια μέτρα, ὅλον αὐτὸν τὸν ὄγκον τοῦ ἐδάφους ποὺ ὑποβαστάζει στὸ σύνολό τους τὶς λίμνες, τοὺς ποταμούς, τοὺς κόλπους καὶ τὰ παρόχθια ἐδάφη τῶν κοιμητιῶν Σπίρλιγκ, Ντούμπαρτον καὶ Ρανφριού, θὰ ἔβρισκαν, κάτω ἀπὸ αὐτὸ τὸ ἔδαφος, μιὰ ἀπέραντη ἐκσκαφὴ ποὺ παρόμοιά της δὲν ὑπάρχει σὲ κανένα ἄλλο μέρος τοῦ κόσμου. Μόνο μία μπορεῖ ἴσως νὰ συγκριθῆ μὲ αὐτή: ἡ περίφημη Σπηλιὰ Μαμούθ, στὸ Κεντάκν τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν.

Αὐτὴ ἐδῶ ἡ ἐκσκαφὴ ἀποτελεῖτο ἀπὸ πολλὰς ἑκατοντάδες κατατόπια σὲ ὅλα τὰ σχήματα καὶ σὲ ὅλα τὰ μεγέθη. Τὴν ὠνόμασαν Κυφέλη ἀπὸ τὰ ἀναρίθμητα πατώματα καὶ τὰ κελλιά ποὺ εἶχαν μιὰ χαριτωμένη διάταξη. Ἄλλὰ μιὰ Κυφέλη καμωμένη πάνω σὲ μία τεράστια γεωγραφικὴ κλίμακα καὶ πού, ἀντὶ γιὰ μέλισσες, χωροῦσε ὅλους τοὺς ἰχθυόσαυρους, τὰ μεγαθήρια καὶ τὰ πτεροδάκτυλα τῆς γεωλογικῆς ἐποχῆς!

Ἐνας λαβύρινθος ἀπὸ γαλαρίες, ἄλλες πιὸ ψηλές καὶ ἀπὸ τοὺς πιὸ ψηλοὺς θόλους τῶν ἐκκλησιῶν κι' ἄλλες χαμηλές σὰν ὑπόνομοι ποὺ μόλις χωροῦσαν τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου. Ἄλλες πάλι ποὺ ἀκολουθοῦσαν μιὰ ὀριζόντια γραμμὴ, κι' ἄλλες ποὺ ἔπαιρναν τὶς πιὸ καμπυλωτὲς κατευθύνσεις, ἐνώνοντας τὶς κοιλότητες κι' ἀφήνοντας ἐλεύθερη τὴν ἐπικοινωνία μεταξὺ τους.

Τὰ ὑποστυλώματα τῶν θόλων ποὺ οἱ γωνιές τους ἀκολουθοῦσαν ὅλα τὰ στυλ, τὰ χοντρὰ τοιχώματα ποὺ εἶχαν στέρεα χτιστὴ ἀνάμεσα στὶς γαλαρίες, αὐτὰ τὰ ἴδια τὰ προαύλια μέσα σ' αὐτὸ τὸ πάτωμα, ποὺ βρισκόταν στὰ

μεσαία ἐδάφη, ἦσαν ἀπὸ ἀσβεστόλιθο καὶ σχιστόλιθο. Μὰ ἀνάμεσα σ' αὐτὰ τὰ ἀχρησιμοποίητα κοιτάσματα, τὰ τόσο ἐξαντλητικὰ συμπιεσμένα, ἔτρεχαν θαυμαστὲς φλέβες κάρβουνου, λὲς καὶ τὸ μαῦρο αἷμα αὐτουνοῦ τοῦ παράξενου ἀνθρακωρυχείου νὰ εἶχε κυκλοφορήσῃ ἀνάμεσα σὲ ἀδιέξοδα συμπλέγματα. Αὐτὰ τὰ ἀνθρακοφόρα στρώματα ἐκτείνονταν σὲ μιὰ ἔκταση σαράντα μίλια, ἀπὸ τὸν βορρᾶ στὸ νότο, καὶ βυθίζονταν μάλιστα κάτω ἀπὸ τὸ κανάλι Νόρντ. Ἡ ἀξία αὐτῆς τῆς δεξαμενῆς δὲν θὰ μπορούσε νὰ εἶχε ἐκτιμηθῆ παρὰ ὕστερα ἀπὸ γεωτρήσεις. Πάντως θὰ ξεπερνοῦσε σ' ἔκταση τ' ἀνθρακοφόρα στρέμματα τοῦ Κάρδιφ καὶ τοῦ Νιουκᾶστλ.

Πρέπει νὰ προσθέσουμε πὼς ἡ ἐκμετάλλευση αὐτοῦ τοῦ ἀνθρακωρυχείου θὰ διευκολυνόταν ἰδιαίτερα ἀπὸ μιὰ ἀλλόκοτη διάταξη τῶν μεσαίων ἐδαφῶν καὶ ἀπὸ μιὰ ἀνεξήγητη ὑποχώρηση τῶν ὀρυκτῶν στοιχείων τῆς γεωλογικῆς ἐποχῆς. Ἔτσι αὐτὸς ὁ ὄγκος εἶχε ρευστοποιηθῆ καὶ ἡ φύση εἶχε κιόλας πολλαπλασιάσει τὶς γαλαρίες καὶ τὰ τοῦννελ τῆς Νέας Ἀμπερφόϋλ.

Ναί, μόνον ἡ φύση εἶχε δημιουργήσει αὐτὸ τὸ θαῦμα! Θὰ μπορούσε ὥστόσο νὰ πιστέψῃ κανεὶς στὴν ἀρχὴ ὅτι ἐπρόκειτο γιὰ τὴν ἀνακάλυψη κάποιου ἀνθρακωρυχείου πού εἶχε ἐγκαταλειφθῆ ἀπὸ αἰῶνες. Δὲν συνέβαινε ὅμως τίποτε τέτοιο. Γιατὶ ἀπλούστατα τέτοιοι θησαυροὶ δὲν ἐγκαταλείπονται. Οἱ ἀνθρώπινοι τερμίτες ποτὲ δὲν εἶχαν καταφάει αὐτὸ τὸ κομμάτι τὸ ὑπέδαφος τῆς Σκωτίας καὶ μόνον ἡ φύση ἦταν πού εἶχε δημιουργήσει ἔτσι τὰ πράγματα. Τὸ ἐπαναλαμβάνουμε ὅμως: καμμιὰ ὑπόγεια κρύπτη τῆς αἰγυπτιακῆς ἐποχῆς, οὔτε καμμιὰ κατακόμβη τῆς ρωμαϊκῆς ἐποχῆς, δὲν θὰ μπορούσαν νὰ συγκριθοῦν μὲ αὐτῆ. Ἐκτὸς ἀπὸ τὰ περίφημα σπήλαια Μαμουθ πού ἐκτείνονται σ' ἓνα μῆκος πάνω ἀπὸ εἴκοσι μίλια. Στὶς σπηλιὲς ἐκεῖνες τῆς Ἀμερικῆς ἀριθμοῦνται διακόσιες εἴκοσι ἕξι λεωφόροι, ἔντεκα λίμνες, ἑπτὰ ποτάμια, ὀκτὼ καταρράκτες, τριάντα δύο βαθειὰ καὶ ἀκαταμέτρητα πηγάδια καὶ πενήντα ἑπτὰ

θόλοι, μερικοί από τούς οποίους κρέμονται σ' ένα ύψος εκατὸν τριάντα μέτρα.

Σὰν αὐτὲς τὶς σπηλιές, ἔτσι καὶ ἡ Νέα Ἀμπερφούλ δὲν ἦταν ἔργο τῶν ἀνθρώπων ἀλλὰ τοῦ Δημιουργοῦ. Ἡ Νέα Ἀμπερφούλ διέθετε, πράγματι, ἕναν ἀσύγκριτο θησαυρὸ καὶ ἡ ἀνακάλυψή της ὠφειλόταν ἀναμφισβήτητα στὸν γερο-ἐργοδηγὸ. Δέκα χρόνια παραμονῆς του μέσα στὸ παλιὸ ἀνθρακωρυχεῖο, ἀποτελοῦσε ἕνα σπάνιο παράδειγμα ἐπιμονῆς στὶς ἀναζητήσεις καὶ τὶς ἔρευνες. Καὶ μιᾶς ἀπόλυτης πίστεως πού τὴν ὑποστήριζε τὸ θαυμάσιο ἔνστικτο τοῦ ἀνθρακωρύχου. Ἐνα ἔνστικτο πού τοῦ ἐξασφάλιζε ὅλες ἐκεῖνες τὶς συνενωμένες συνθῆκες γιὰ νὰ πετύχει, ἐκεῖ ὅπου τόσοι ἄλλοι θὰ εἶχαν ἀποτύχει. Γιατί ὅμως οἱ γεωτρήσεις πού ἔγιναν μὲ τὴν διεύθυνση τοῦ Τζέιμς Στάρ τὰ τελευταῖα χρόνια τῆς ἐκμεταλλεύσεως, εἶχαν σταματήσει ἀκριβῶς σ' αὐτὸ τὸ ὄριο πού ἄρχιζε τὸ νέο ὄρυχεῖο; Αὐτὸ ἀσφαλῶς θὰ ὠφειλόταν στὴν τύχη πού τὸ μερίδιό της εἶναι μεγάλο στὶς ἔρευνες αὐτοῦ τοῦ εἴδους...

Ὅ,τι καὶ νὰ συνέβαινε, ἐκεῖ μέσα στὸ ὑπέδαφος τῆς Σκωτίας, ὑπῆρχε κάτι σὰν μιὰ ὑπόγεια Κομητεία ἀπὸ τὴν ὁποία δὲν ἔλειπαν γιὰ νὰ γίνῃ κατοικήσιμη παρὰ οἱ ἀκτίδες τοῦ ἡλίου, ἢ ἡ λαμπρότητα ἑνὸς εἰδικοῦ ἀστρου.

Τὸ νερὸ εἶχε ἐντοπιστῆ σὲ ὠρισμένες κοιλότητες καὶ σχημάτιζε τεράστιους βάλτους ἢ καλύτερα λίμνες, πῶ μεγάλες ἀπὸ τὴ λίμνη Κατρίν πού βρισκόταν ἀκριβῶς ἀπὸ πάνω. Φυσικὰ αὐτὲς οἱ λίμνες δὲν εἶχαν κινούμενα νερά, μὲ ρεύματα καὶ ἀναδρομές. Κι' οὔτε καθρέφτιζαν τὴ σιλουέτα κανενὸς παλιοῦ γοτθικοῦ πύργου. Οὔτε πλατάνια φύτρωναν στὶς ὄχθες τους. Τὰ βουνὰ δὲν ἔρριχναν τὶς μεγάλες σκιές τους στὴν ἐπιφάνειά τους καὶ τὰ ποταμόπλοια δὲν ἔσχιζαν τὰ νερά τους. Κανένα φῶς δὲν λικνιζόταν σ' αὐτὰ κι' ὁ ἥλιος δὲν τὰ διαπερνοῦσε μὲ τὶς λαμπρὲς ἀκτίδες του. Τὸ φεγγάρι δὲν ἀνάτελλε ποτὲ στὸν ὀρίζοντά τους. Κι' ὅμως αὐτὲς οἱ βαθεῖες λίμνες, πού ἡ αὔρα δὲν ρυτίδιαζε τὰ νερά τους, εἶχαν τὴ δική τους μαγεία.

Στὸ φῶς κάποιου ἠλεκτρικοῦ ἄστρου καὶ σ' ἐπικοινωνία μ' ἓνα σύμπλεγμα κανάλια συμπλήρωναν καλὰ τὴ γεωγραφία αὐτῆς τῆς παράξενης περιοχῆς.

Μολονότι ἦταν ἀκατάλληλο γιὰ κάθε φυτική παραγωγή αὐτὸ τὸ ὑπέδαφος, θὰ μπορούσε ὥστόσο νὰ χρησιμοποιηθῆ γιὰ κατοικία σὲ ὀλόκληρο πληθυσμό. Ἄλλὰ ποὺς ξέρει ἂν μέσα σ' αὐτὸ τὸ περιβάλλον μὲ τὴ σταθερὴ θερμοκρασία, στὸ βάθος τῶν ἀνθρακωρυχείων τῆς Ἄμπερφούλ, ἀκόμα καὶ σ' ἐκεῖνα τοῦ Νιουκάστλ, τῆς Ἄλλόα ἢ τοῦ Κάρδιφ, ὅταν τὰ κοιτάσματά τους θὰ ἔχουν ἐξαντληθῆ... Ποὺς ξέρει ἂν ἡ φτωχὴ τάξη τοῦ Ἠνωμένου Βασιλείου δὲν βρῆ κάποια μέρα ἐκεῖ μέσα ἓνα καταφύγιο;

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ

Πηγαιμὸς καὶ γυρισμὸς

Μὲ τὴ φωνὴ τοῦ Χάρου πὺ ἀκουσαν, ὁ Τζέιμς Στάρ, ἡ Ρίτα καὶ ὁ Σμιὸν Φόρντ προχώρησαν καὶ πέρασαν κάτω ἀπὸ τὴ στενὴ δίοδο τοῦ «καθρέφτη» πὺ ἔβαζε σ' ἐπικοινωνία τὴν τάφρο Ντοσάρτ μὲ τὸ νέο ἀνθρακωρυχεῖο.

Μὲ μιᾶς τότε βρέθηκαν στὴν ἀρχὴ μιᾶς ἀρκετὰ μεγάλης γαλαρίας. Θὰ μπορούσαν νὰ πιστέψουν πὺς εἶχε ἀνοιχθῆ ἀπὸ χέρι ἀνθρώπου. Κι' ὅτι ἡ σκαπάνη καὶ τὸ φτυάρι τὴν εἶχαν ἀδειάσει γιὰ τὴν ἐκμετάλλευση ἑνὸς νέου ἀνθρακοφόρου στρώματος. Οἱ ἐξερευνηταὶ μας, λοιπόν, ὡφείλαν ν' ἀναρωτηθοῦν μήπως, ἀπὸ μιὰ περίεργη τύχη, εἶχαν μεταφερθῆ μέσα σὲ κάποιο παλιὸ ἀνθρακωρυχεῖο, πὺ καὶ οἱ πὺ γέροι ἀνθρακωρύχοι τῆς κομητείας δὲν θὰ εἶχαν ποτὲ γνωρίσει τὴν ὑπαρξὴ του.

Ἦχι. Ἦσαν γεωλογικὰ στρώματα πὺ εἶχαν ἀφήσει αὐτὴ τὴ γαλαρία τὴν ἐποχὴ πὺ γινόταν ἡ συσσώρευση τῶν μεσαίων ἑδαφῶν. Ἦσως κάποιος χεῖμαρρος νὰ τὴν εἶχε σχηματίσει ἄλλοτε, ὅταν τὰ ἐπάνω νερὰ πῆγαν ν' ἀνα-

μιχθοῦν μὲ τὰ βυθισμένα φυτά. Μὰ τώρα ἦταν κι' αὐτὴ ξερὴ σὰν νὰ τὴν εἶχαν κάποτε τρυπήσει μερικὲς χιλιάδες πόδια πὶὸ κάτω ἀπὸ τὸ στρώμα τῶν βράχων τοῦ γρανίτη. Ἐπίσης ὁ ἀτμοσφαιρικός ἀέρας κυκλοφοροῦσε ἐκεῖ μὲ ἄνεση, πράγμα πού δὴλωνε πὼς κάποιος φυσικός ἐξαεριστήρας τὴν ἔβαζε σ' ἐπικοινωνία μὲ τὴν ἐξωτερικὴ ἀτμόσφαιρα.

Αὐτὴ ἡ παρατήρηση πού εἶχε γίνεи ἀπὸ τὸν μηχανικό, ἦταν σωστή. Ἔνοιωθαν ὅτι ὁ ἀερισμὸς γινόταν εὐκόλα σὲ αὐτὸ τὸ νέο ὄρυγεῖο. Ὅσο γι' αὐτὸ τὸ ἀέριο, πού διέφευγε παντοῦ στὸν σχιστόλιθο, φαίνεται πὼς θὰ προερχόταν μᾶλλον ἀπὸ κανέναν «θύλακα» τοῦ ἐδάφους πού τώρα εἶχε ἀδειάσει. Πάντως ἦταν βέβαιο πὼς ἡ ἀτμόσφαιρα τῆς γαλαρίας δὲν διατηροῦσε τὸ ἐλάχιστο ἴχνος. Ὡστόσο γιὰ τὸ κάθε ἐνδεχόμενο ὁ Χάρρυ εἶχε πάρει τὴ λάμπα ἀσφαλείας πού τοὺς ἐξασφάλιζε ἕναν φωτισμὸ γιὰ δώδεκα ὥρες.

Ὁ Τζέϊμς Στάρ καὶ οἱ σύντροφοί του δοκίμασαν, λοιπόν, μιὰ πλήρη χαρὰ γιὰ τὸ γεγονός αὐτὸ ἀποτελοῦσε τὴν ἐκπλήρωση τῶν πόθων τους. Παντοῦ ὑπῆρχε κάρβουνο. Ἐπόμενο, λοιπόν, ἡ μεγάλη συγκίνηση νὰ τοὺς κόψη τὴ μιλιὰ. Τοὺς ἔκαμε σιωπηλοὺς.

Νὰ ἦταν μήπως ἀπερισκεψία πού προχώρησαν τόσο βαθιὰ μέσα σ' αὐτὴ τὴν κρύπτη; Μπά! Ἄλλωστε δὲν τῶχαν διόλου στὸ νοῦ τους νὰ ξαναγυρίσουν! Ἡ σήραγγα ἦταν εὐχρηστική, ἄνετη. Κανένας λάκκος δὲν ἐμπόδιζε τὴ δίοδο καὶ καμμιά σχισμάδα δὲν προκαλοῦσε φόβο γιὰ κατάρρευση. Δὲν ἦταν, λοιπόν, σωστὸ νὰ σταματήσουν. Ἔτσι, ἐπὶ μία ὥρα, ὁ Τζέϊμς Στάρ, ἡ Ρίτα, ὁ Χάρρυ καὶ ὁ Σιμόν Φόρντ προχωροῦσαν χωρὶς νὰ συναντήσουν κάτι πού νὰ τοὺς δείχνη ποιὸς ἦταν ὁ ἀκριβὴς προσανατολισμὸς αὐτουνοῦ τοῦ ἄγνωστου τοῦννελ.

Καὶ χωρὶς ἀμφιβολία θὰ πηγαιναν πὶὸ μακρὰ ἀκόμα ἂν δὲν ἔφταναν στὴν ἄκρη αὐτῆς τῆς γαλαρίας πού

ἀκολουθοῦσε ἀπὸ τὴν εἴσοδό της μέσα στὸ νέο αὐτὸ ἀνθρακωρυχεῖο.

Πράγματι κατέληγε σὲ μιὰ πελώρια σπηλιά, τῆς ὁποίας δὲν μπορούσαν νὰ ἐκτιμήσουν οὔτε τὸ ὕψος, οὔτε τὸ βάθος. Σὲ ποῖο ὕψος στρογγύλευε ὁ θόλος αὐτῆς τῆς ἔκσκαφῆς; Σὲ ποιά ἀπόσταση βρισκόταν τὸ ἀντικρυνὸ τοίχωμα; Τὸ σκοτάδι πὺρ τὴν πλημμύριζε δὲν τοὺς ἐπέτρεπε νὰ τὸ μάθουν αὐτό. Μὰ στὸ φῶς τῆς λάμπας, οἱ ἐξερευνητές μας μπόρεσαν νὰ διαπιστώσουν ὅτι ὁ θόλος της σκέπαζε μιὰ τεράστια ἔκταση ἀκίνητου νεροῦ, βάλτο ἢ λίμνη, πὺρ οἱ γραφικὲς ὄχθες του, τονισμένες μὲ ψηλοὺς βράχους, χάνονταν στὸ σκοτάδι.

— Σταθῆτε! φώναξε ὁ Σιμὸν Φόρντ μένοντας ἀκίνητος. Ἐνα βῆμα ἀκόμα καὶ πέφτουμε ἴσως σὲ κάποια ἄβυσσο!

— Ἄς ξεκουραστοῦμε τότε, φίλοι μου, πρότεινε ὁ μηχανικός. Ἄλλωστε ὥρα εἶναι νὰ γυρίσουμε πίσω.

— Ἡ λάμπα μας μπορεῖ νὰ μᾶς ἐξυπηρετήση δέκα ὥρες ἀκόμα, τοὺς πληροφοροῦρησε ὁ Χάρου.

— Πάει καλά... Ἄς σταματήσουμε τότε, ἔκαμε ὁ Τζέιμς Στάρ. Ὅμολογῶ ὅτι τὰ πόδια μου χρειάζονται λίγη ξεκούραση. Κι' ἐσὺ Ρίτα; Δὲν νοιώθεις λίγο κουρασμένη ἔπειτα ἀπὸ αὐτὴ τὴ μακρυνὴ πορεία;

— Ὅχι καὶ τόσο πολὺ, κύριε Τζέιμς, ἀπάντησε ἡ εὐρωστη Σκωτσέζα. Γιατὶ συνηθίσαμε νὰ ἐξερευνοῦμε ὁλόκληρες ἡμέρες τὸ παλιὸ ἀνθρακωρυχεῖο τῆς Ἀμπερφούλ.

— Μπᾶ! ἔκαμε ὁ Σιμὸν Φόρντ. Ἡ Ρίτα θὰ ἔκαμε δέκα φορὲς αὐτὴ τὴ διαδρομὴ, ἂν χρειάζόταν. Ἐπιμένω ὅμως, κύριε Τζέιμς: ἄξιζε τὸν κόπο ἢ ἐπικοινωνία μου μαζί σας; Μπορεῖτε νὰ πῆτε ὄχι, κύριε Τζέιμς; Μπορεῖτε νὰ πῆτε ὄχι;

— Θὰ μὲ πιστέψης, παλιέ μου φίλε; ἀποκρίθηκε ὁ μηχανικός. Χρόνια εἶχα νὰ νοιώσω μιὰ τέτοια χαρά. Ἀπὸ τὴ μικρὴ καὶ περιορισμένη ἐξερεύνηση πὺρ κάναμε ἀπο-

δεικνύεται ὅτι ἡ ἔκταση τοῦ νέου ἀνθρακωρυχείου εἶναι ἀξιόλογη τουλάχιστον στὸ μῆκος.

— Καὶ στὸ πλάτος καὶ στὸ βάθος, κύριε Τζέιμς, συμπλήρωσε ὁ Σιμόν Φόρντ.

— Αὐτὸ θὰ τὸ μάθουμε ἀργότερα.

— Ἐγὼ ὅμως τὸ βεβαιώνω ἀπὸ τώρα. Στηριχθῆτε στὸ ἔνστικτό μου. Στὸ ἔνστικτο τοῦ γερο-ἀνθρακωρύχου. Πο-
τὲ δὲν μὲ ξεγέλασε!

— Θέλω νὰ τὸ πιστέψω, Σιμόν, ἀπάντησε ὁ μηχανικὸς χαμογελώντας. Τέλος πάντων... ἀπὸ τὴ σύντομη αὐτὴ ἐξερεύνηση ποὺ κάναμε, κρίνω πὼς κατέχουμε τὰ στοι-
χεῖα γιὰ μιὰ ἐκμετάλλευση τοῦ νέου ἀνθρακωρυχείου, ποὺ
θὰ κρατήσῃ αἰῶνες!

— Αἰῶνες! φώνηξε ὁ Σιμόν Φόρντ. Τὸ πιστεύω αὐτό, κύριε Τζέιμς. Θὰ περάσουν πάνω ἀπὸ χίλια χρόνια πρὶν ἐξαχθῇ ἀπὸ τὸ νέο ἀνθρακωρυχεῖο καὶ τὸ τελευταῖο κομ-
μάτι τὸ κάρβουνο!

— Εὐχομαι νὰ σὲ εἰσακούσῃ ὁ Θεός! ἀποκρίθηκε ὁ Τζέ-
ιμς Στάρ. "Ὅσο γιὰ τὴν ποιότητα τοῦ κάρβουνου ποὺ θὰ
βγῇ ἀπὸ αὐτὰ τὰ τοιχώματα...

— Θὰ εἶναι ὑπέροχο, κύριε Τζέιμς, ἀποκρίθηκε ὁ Σιμόν
Φόρντ. Ὑπέροχο! Τὸ βλέπετε κι' ὁ ἴδιος!

Καὶ μὲ τὰ λόγια αὐτὰ ἀπέσπασε μ' ἓνα κτύπημα τῆς
σκαπάνης ἓνα κομμάτι μαῦρο βράχο.

— Κοιτᾶστε! Κοιτᾶστε! ἐπανελάβε πλησιάζοντας τὴ λά-
μπα του. Οἱ ἐπιφάνειες σ' αὐτὸ τὸ κομμάτι τὸ κάρβουνο
εἶναι στιλπνές. Θὰ ἔχουμε στεγνὸ κάρβουνο, πλούσιο σὲ λι-
παρὲς ὕλες. Ἔτσι θὰ κόβεται μονοκόμματο χωρὶς νὰ τρί-
βεται. Ἐπὶ τέλους, κύριε Τζέιμς! Ἐπειτα ἀπὸ εἴκοσι χρό-
νια θὰ ἔχουμε κάρβουνο ποὺ θὰ συναγωνίζεται τὸ κάρβου-
νο τοῦ Σουανσῆ καὶ τοῦ Κάρδιφ! Θὰ τὸ διεκδικοῦν πολλοὶ
καὶ μολοντί θὰ στοιχίζη λιγώτερο ἢ ἐξαγωγή του, θὰ που-
λιέται ἀκριβώτερα!

— Πράγματι, ἔκαμε ἡ Ρίτα, ποὺ εἶχε πάρει τὸ κομμάτι
τὸ κάρβουνο καὶ τὸ ἐξέταζε σὰν εἰδική. Εἶναι κάρβουνο

καλῆς ποιότητος. Πάρτο, Σιμόν, στὸ σπίτι. Θέλω αὐτὸ τὸ πρῶτο δείγμα νὰ τὸ κάψουμε ἐμεῖς!

— Καλὰ τὸ εἶπες, γυναῖκα, ἀποκρίθηκε ὁ γερο-ἐργοδηγός. Καὶ θὰ δῆς πὼς δὲν εἶμαι γελασμένος!

— Κύριε Στάρ, ρώτησε ὁ Χάρου. Ἔχετε ἰδέα γιὰ τὸν πιθανὸ προσανατολισμὸ πού ἔχει αὐτὴ ἡ γαλαρία πού ἀκολουθήσαμε ἀπ' τὴν εἴσοδό μας μέσα στὸ νέο ἀνθρακωρυχείο;

— Ὅχι, ὄχι, παιδί μου, ἀπάντησε ὁ μηχανικός. Θὰ μπορούσε ὅμως μὲ μιὰ πυξίδα νὰ καθορίσω τὴ γενικὴ κατεύθυνσή της. Μὰ χωρὶς πυξίδα, ἐδῶ κάτω μοιάζω μὲ τὸν ναυτικὸ στὸ πέλαγος, ἀνάμεσα σὲ ὀμίχλες, ἀφοῦ ἡ ἀπουσία τοῦ ἡλίου δὲν τοῦ ἐπιτρέπει νὰ βρῆ τὴ θέση του.

— Ἔτσι εἶναι, κύριε Τζέιμς, ἀπάντησε ὁ Σιμόν Φόρντ. Ὅμως σᾶς παρακαλῶ νὰ μὴ συγκρίνετε τὴ θέση μας μὲ τὴ θέση τοῦ ναυτικοῦ πού πάντοτε καὶ παντοῦ ἔχει τὴν ἄβυσσο κάτω ἀπὸ τὰ πόδια του. Ἐδῶ βρισκόμαστε σὲ στερεὸ ἔδαφος, καὶ δὲν φοβόμαστε νὰ βουλιάξουμε ποτέ.

— Δὲν θὰ σᾶς βάλω σ' αὐτὸ τὸν κόπο, γερο-Σιμόν, ἀποκρίθηκε ὁ Τζέιμς Στάρ. Μακρυνὰ ἀπὸ μένα ἡ σκέψη νὰ ὑποτιμήσω τὸ νέο ἀνθρακωρυχείο τῆς Ἀμπερφόϋλ μὲ μιὰ ἄδικη σύγκριση. Μόνο ἓνα πράγμα ἤθελα νὰ πῶ: ὅτι δὲν ξέρομε πού βρισκόμαστε.

— Βρισκόμαστε στὸ ὑπέδαφος τῆς κοιμητείας Στίρλιγκ, κύριε Τζέιμς, ἀποκρίθηκε ὁ Σιμόν Φόρντ. Καὶ αὐτὸ τὸ βεβαιώνω σὰν νά...

— Ἀκοῦστε! διέκοψε ὁ Χάρου τὸν γερο-ἐργοδηγό.

Ὅλοι ἀφουγκράστηκαν. Τὸ ἐξασκημένο αὐτὸ τοῦ νεαροῦ ἀνθρακωρύχου εἶχε συλλάβει ἓναν ὑπόκωφο ἦχο, σὰν μακρυνὸ ψίθυρο. Ὁ Τζέιμς Στάρ, ὁ Σιμόν καὶ ἡ Ρίτα δὲν ἄργησαν νὰ τὸν ἀκούσουν κι' ἐκεῖνοι. Προερχόταν ἀπὸ τὰ ἐπάνω στρώματα τοῦ ἐδάφους καὶ ἦταν σὰν ἓνα κατρακύλισμα πού αὐξομεῖωνε τὴν ἔντασή του.

Καὶ οἱ τέσσερις ἔμειναν μερικὰ λεπτὰ μὲ τεντωμένα τ' αὐτιά χωρὶς νὰ προφέρουν λέξη.

Κατόπιν ξαφνικά ὁ Σιμόν Φόρντ, φώναξε:

— Διάβολε! Μήπως τὰ βαγονέτα κυλοῦν κιόλας στὶς γραμμὲς τῆς Νέας Ἀμπερφούλ!

— Πατέρα! τὸν διέκοψε ὁ Χάρου. Αὐτὸς ὁ ἦχος μοιάζει θαρρῶ, μὲ κύματα πού σπάζουν σὲ ἀκτῆ!

— Κι' ὅμως δὲν βρισκόμαστε κάτω ἀπὸ θάλασσα! παρατήρησε ὁ γερο-ἐργοδηγός.

— Ὅχι, συμφώνησε ὁ μηχανικός. Ὅστοςο δὲν εἶναι ἀπίθανο νὰ βρισκόμαστε κάτω ἀπὸ τὴν λίμνη Κατρίν.

— Θὰ πρέπει τότε ἡ κοίτη τῆς νὰ μὴν ἔχη μεγάλο πάχος, σ' αὐτὸ τὸ μέρος, ἀφοῦ ἀκούγεται ὁ θόρυβος τοῦ νεροῦ.

— Ἔτσι φαίνεται, παραδέχθηκε ὁ Τζέιμς Στάρ. Καὶ αὐτὸς εἶναι ὁ λόγος πού ἡ ἐκσκαφή αὐτὴ εἶναι τόσο μεγάλη.

— Θὰ πρέπει νὰ ἔχετε δίκιο, κύριε Στάρ, συμφώνησε ὁ Χάρου.

— Ἐξ' ἄλλου ὁ καιρὸς ἔξω εἶναι τόσο ἄσχημος, ἐξήγησε ὁ Τζέιμς Στάρ, πού τὰ νερὰ τῆς λίμνης πρέπει νὰ ἀνασηκώνονται σὰν τὰ νερὰ τοῦ κόλπου Φόρθ.

— Τί σημασία ἔχουν ὅλα αὐτά; ἔκαμε ὁ Σιμόν Φόρντ. Μήπως ἐπειδὴ τὸ ἀνθρακοφόρο στρωμα βρίσκεται κάτω ἀπὸ μία λίμνη, τὸ κάρβουνο δὲν θὰ εἶναι καλὸ καὶ πολὺ; Δὲν εἶναι ἡ πρώτη φορὰ πού βρέθηκε κάρβουνο ἀκόμα καὶ κάτω ἀπὸ τὸν ὠκεανό.

— Καλὰ τὰ λές, φώναξε ὁ μηχανικός πού, κοιτάζοντας τὸν ἐνθουσιασμό τοῦ ἐργοδηγοῦ, δὲν μπόρεσε νὰ συγκρατήσῃ ἓνα μειδίαμα. Ν' ἀνοίξουμε, λοιπόν, τὸ δρόμο μας κάτω ἀπὸ τὰ νερὰ τῆς θάλασσας. Νὰ τρυπήσουμε τὴν κοίτη τοῦ Ἀτλαντικοῦ καὶ νὰ πᾶμε νὰ συναντήσουμε τοὺς ἀδελφούς μας στὶς Ἡνωμένες Πολιτεῖες κάτω ἀπὸ τὸ ὑπόδαφος τοῦ ὠκεανοῦ! Νὰ φθάσουμε ὡς τὸ κέντρο τῆς γῆς, στὴν ἀνάγκη, γιὰ νὰ τῆς ἀποσπάσουμε καὶ τὸ τελευταῖο κομμάτι τὸ κάρβουνο.

— Γελᾶτε, κύριε Τζέιμς, μὲ ὅ,τι σᾶς λέω; ἔκαμε ὁ Σιμόν Φόρντ κάπως πειραγμένος.

— Ἐγώ; εἶπε ὁ μηχανικός. Καθόλου δὲν ἀστειεύομαι, Σι-

μόν. "Όχι! Μὰ εἶσαι τόσο ἐνθουσιώδης, ὥστε μὲ παρασύρεις στὴν ὑπερβολή. Γι' αὐτὸ ἄς γυρίσουμε στὴ πραγματικότητα, πὺ εἶναι ἄλλωστε τόσο ὠραία. "Ἄς ἀφήσουμε ἐδῶ τὶς σκαπάνες γιὰ νὰ τὶς ξαναβροῦμε μιὰ ἄλλη μέρα καὶ ἄς ξαναπάρουμε τὸ δρόμο τῆς ἐπιστροφῆς!

Δὲν ὑπῆρχε τίποτε ἄλλο γιὰ νὰ γίνῃ αὐτὴ τῆ στιγμῆ. Ἄργότερα ὁ μηχανικὸς μὲ μιὰ ομάδα ἀνθρακωρύχους πὺ θὰ ἦσαν ἐφωδιασμένοι μὲ λάμπες ἀσφαλείας καὶ τὰ ἄλλα ἀπαραίτητα ἐργαλεῖα, θὰ προχωροῦσαν στὶς ἔρευνες γιὰ τὴν ἐκμετάλλευσι τῆς Νέας Ἄμπερφόυλ! Τὸ ἐπείγον τώρα ἦταν νὰ ξαναγυρίσουν στὴν τάφρο Ντοσάρτ. Ὁ δρόμος ἦταν εὐκόλος ἄλλωστε. Ἡ γαλαρία ὠδηγοῦσε σχεδὸν ἴσια ὡς τὸ σημεῖο τῆς ἐξόδου πὺ εἶχαν ἀνοίξει μὲ τοὺς δυναμίτες. Κανεῖς, λοιπόν, φόβος νὰ παραπλανηθοῦν καὶ νὰ χάσουν τὸν προσανατολισμὸ τους.

Μὰ τῆ στιγμῆ πὺ ὁ Τζέιμς Στάρ κατευθυνόταν πρὸς τὴ γαλαρία, ὁ Σιμὸν Φόρντ τὸν σταμάτησε.

— Κύριε Τζέιμς, τοῦ εἶπε. Βλέπετε αὐτὴ τὴν ἀπέραντη σπηλιά; Αὐτὴ τὴν ὑπόγεια λίμνη πὺ τὰ νερὰ τῆς ὄχθης τῆς θὰ βρέξουν τὰ πόδια μας; Ἔ, λοιπόν, ἐδῶ θέλω νὰ μεταφέρω τὴν κατοικία μου. Ἐδῶ θέλω νὰ χτίσω τὸ νέο μου σπιτάκι. Καὶ ἂν ὑπάρχουν μερικοὶ γενναῖοι καὶ πιστοὶ συνάδελφοί μου πὺ θὰ ἤθελαν ν' ἀκολουθήσουν τὸ παράδειγμά μου, μέσα σ' ἓνα χρόνο θὰ χτίζαμε ἐδῶ κάτω μιὰ πόλη.

Ὁ Τζέιμς Στάρ, ἐγκρίνοντας μ' ἓνα χαμόγελο τὰ σχέδια τοῦ Σιμὸν Φόρντ, τοῦ ἔσφιξε τὸ χέρι. Καὶ οἱ τρεῖς, μ' ἐπικεφαλῆς τῆ Ρίτα, προχώρησαν πίσω στὴ γαλαρία γιὰ νὰ ἐπιστρέψουν στὴν τάφρο Ντοσάρτ.

Στὸ πρῶτο χιλιόμετρο τῆς διαδρομῆς δὲν μεσολάβησε κανένα ἀπρόοπτο. Ὁ Χάρου πήγαινε μπροστὰ μὲ τὴν λάμπα πάνω ἀπὸ τὸ κεφάλι του. Ἀκολουθοῦσε προσεκτικὰ τὴν κεντρικὴ γαλαρία, καὶ χωρὶς, οὔτε μιὰ φορά, νὰ παραμερίσῃ μέσα στὰ στενὰ τοῦννελ πὺ ἔφεγγαν δεξιὰ καὶ ἀριστερά. Φαινόταν, λοιπόν, πὺς καὶ ἡ ἐπιστρο-

φή θὰ πραγματοποιιόταν εὐκολα. Προέκυψε ὁμοιως ἓνα δυσάρεστο μπέρδεμα πὺ ἔκανε πολὺ σοβαρὴ τὴν κατάσταση τῶν ἐξερευνητῶν.

Πράγματι σὲ μιὰ στιγμή πὺ ὁ Χάρου ὕψωνε τὴ λάμπα του, προκλήθηκε μιὰ βίαια μετατόπισι τοῦ ἀέρα λὲς καὶ εἶχε προξενηθῆ ἀπὸ χτύπημα ἀοράτων φτερῶν. Ἡ λάμπα χτυπημένη στὰ πλάγια, ξέφυγε ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ Χάρου, ἔπεσε στὸ βραχῶδες ἔδαφος τῆς γαλαρίας κι' ἔσπασε.

Ὁ Τζέιμς Στὰρ καὶ οἱ σύντροφοί του βυθίστηκαν μέσα σ' ἓνα ἀπόλυτο σκοτάδι. Ἡ λάμπα πὺ τὸ πετρέλαιό της εἶχε χυθῆ, δὲν μποροῦσε πιά νὰ τοὺς ἐξυπηρετήση.

— Τώρα Χάρου, τί θὰ γίνουμε; φώναξε ὁ Σιμόν Φόρντ. Λὲς ν' ἀποκοποῦμε;

Ὁ Χάρου δὲν ἀπάντησε. Συλλογιζόταν. "Ἐπρεπε ν' ἀποδώση πάλι αὐτὸ τὸ τελευταῖο περιστατικὸ στὸ χέρι τοῦ μυστηριώδους ὄντος; Ἐπῆρχε, λοιπόν, μέσα σ' αὐτὰ τὰ βάρη, ἓνας ἐχθρὸς πὺ ὁ ἀνεξήγητος ἀνταγωνισμὸς του μποροῦσε νὰ δημιουργήση μιὰ μέρα σοβαρὲς δυσκολίες; Εἶχε συμφέρον κάποιος νὰ ὑπερασπιστῆ τὸ νέο ἀνθρακοφόρο κοίτασμα σὲ κάθε ἀπόπειρα ἐκμεταλλεύσεώς του; Αὐτὸ θὰ ἦταν ἀνόητο, ἀλήθεια. Μὰ τὰ γεγονότα μιλοῦσαν μόνονα τους. Καὶ σωρεύονταν μὲ τέτοιο τρόπο καὶ ρυθμὸ πὺ μετέβαλλαν τὶς ἀπλὲς ὑποψίες σὲ πεπειθήσεις.

Στὸ μεταξὺ ἡ κατάσταση τῶν ἐξερευνητῶν ἦταν πολὺ ἄσχημη. Ὁφειλαν, ἀνάμεσα σὲ πικρὸ σκοτάδι, ν' ἀκολουθήσουν ἐξήμισυ χιλιόμετρα ἀκόμα, τὴ γαλαρία πὺ ὡδηγοῦσε στὴν τάφρο Ντοσάρτ. Κατόπιν θὰ χρειάζονταν μιὰ ὄρα ἀκόμα δρόμο ὥσπου νὰ φθάσουν στὸ σπῆτι.

— Ἀς συνεχίσουμε, εἶπε ὁ Σιμόν Φόρντ, δὲν πρέπει νὰ χάνουμε οὔτε λεπτό. Θὰ βαδίζουμε ψηλαφητὰ σὰν τοὺς τυφλοὺς. Δὲν εἶναι δυνατὸ νὰ παραπλανηθοῦμε στὰ τοῦννελ πὺ ἀνοίγονται στὸ δρόμο μας. Εἶναι στενὰ καὶ θ' ἀντιληφθοῦμε ἔγκαιρα τὸ λάθος μας. Ἐτσι, ἀκολουθώντας τὴν κυρία γαλαρία, θὰ φθάσουμε ὁπωσδήποτε στὸ πέ-

ρασμά μας πού μᾶς ἄνοιξε τὸ φουρνέλο. Κατόπιν θὰ βρεθοῦμε στὸ παλιὸ ἀνθρακωρυχείο. Τὸ γνωρίζουμε. Καὶ δὲν θὰ εἶναι ἡ πρώτη φορά, πού ὁ Χάρρου καὶ ἐγώ, θὰ βρεθοῦμε ξανά ἐκεῖ μέσα στὸ σκοτάδι. Ἄλλωστε θὰ βροῦμε ἐκεῖ τὶς λάμπες. Ἐμπρός, λοιπόν, Χάρρου. Προβάδισε. Κύριε Τζέιμς, ἀκολουθήστε τον. Ἐσὺ Ρίτα θὰ πᾶς στὸ κατόπι τους κι' ἐγὼ θ' ἀκολουθήσω τελευταῖος... Κυρίως νὰ προσέχουμε νὰ μὴν χωριστοῦμε. Νὰ νοιώθουμε ὁ ἓνας τὰ βήματα τῶν ἄλλων. Καὶ ν' ἀγγίζουμε κάθε τόσο ὁ ἓνας τὸν ἀγκώνα τοῦ ἄλλου.

Δὲν εἶχαν παρὰ νὰ συμμορφωθοῦν μὲ τὶς ὁδηγίες τοῦ γερο-ἐργοδηγοῦ. Γιατί, καθὼς τὸ εἶπε, ἂν δὲν προχωροῦσαν ψηλαφητὰ θὰ ἔχαναν τὸ δρόμο. Μόνο πού ἔπρεπε ν' ἀντικαταστήσουν τὰ μάτια μὲ τὰ χέρια καὶ νὰ ἐμπιστευτοῦν σ' αὐτὸ τὸ ἔνστικτο, πού γιὰ τὸν Σιμὸν Φόρντ καὶ τὸ γιό του εἶχε γίνει μιὰ δευτέρη φύση.

Βάδισαν, λοιπόν, μὲ αὐτὴ τὴν τάξη. Δὲν συζητοῦσαν... Ἦταν φανερὸ πὼς εἶχαν ἓναν ἀντίπαλο. Ποιὸς ἦταν ὁμοῦ καὶ πὼς θὰ ἔπρεπε ν' ἀντιμετωπίσουν αὐτὲς τὶς ἐπιθέσεις του τὶς τόσο μυστηριωδῶς προετοιμασμένες; Αὐτὲς ἦσαν οἱ ἀνήσυχες σκέψεις πού τοὺς ἀπασχολοῦσαν καὶ τοὺς κρατοῦσαν τὸ στόμα κλειστό. Ὡστόσο τώρα δὲν ἦταν ἡ στιγμή γιὰ ν' ἀπογοητεύονται.

Ὁ Χάρρου, μὲ τὰ χέρια μπροστά, προχωροῦσε μὲ σίγουρο βῆμα. Πήγαινε μὲ τὴ σειρά ἀπὸ τὸ ἓνα τοίχωμα στὸ ἄλλο τῆς γαλαρίας. Παρουσιαζόταν μιὰ ἀνωμαλία; Μιὰ ἐσοχή, μιὰ κοιλότητα, ἓνα πλάγιο στόμιο; Τὸ ἐξακρίβωνε μὲ τὴν ἀφή καὶ καταλάβαινε ὅτι ἔπρεπε νὰ τὸ ἀποφύγη, ὅσο καὶ ἂν ἡ κοιλότητα αὐτὴ ἦταν βαθειά, ὅσο κι' ἂν τὸ στόμιο ἦταν πολὺ στενὸ. Ἔτσι κρατιόταν στὸν ἴσιο δρόμο.

Ἀνάμεσα σ' ἓνα σκοτάδι πού τὰ μάτια δὲν μποροῦσαν νὰ τὸ διαλύσουν, ἀφοῦ ἦταν ἀπόλυτο, αὐτὸς ὁ δύσκολος γυρισμὸς κράτησε δυὸ ὄρες περίπου. Λογαριάζοντας δε

τὴν ὥρα πού εἶχε περάσει καὶ τὸν ρυθμὸ στὰ βήματά τους, ὁ Τζέϊμς Στάρ ἔκρινε ὅτι πλησιάζουν στὴν ἔξοδο.

Πράγματι, σχεδὸν ἀμέσως, ὁ Χάρου στάθηκε.

— Φτάσαμε μήπως στὴν ἄκρη τῆς γαλαρίας; ρώτησε ὁ Σιμὸν Φόρντ.

— Ναί, ἀποκρίθηκε ὁ νεαρὸς ἀνθρακωρύχος.

— Ὠραία. Κοίταξε τώρα νὰ βρῆς τὸ στόμιο πού ἀποκαθιστᾷ τὴν ἐπικοινωνία τῆς Νέας Ἀμπερφόυλ μὲ τὴν τάφρο Ντοσάρτ... Τὸ βρῆκες;

— Ὁχι, ἀπάντησε ὁ Χάρου πού τὰ δάχτυλά του ἄδικα προσπαθοῦσαν νὰ βροῦν τὸ στόμιο. Δὲν ὑπάρχει πουθενὰ αὐτὸ τὸ ἄνοιγμα.

Ὁ γερο-ἐργοδηγὸς ἔκαμε μερικὰ βήματα μπροστὰ καὶ ψηλάφησε ὁ ἴδιος τὸ τοίχωμα.

Μιὰ κραυγὴ τοῦ ξέφυγε τότε.

Ἦ εἶχαν χάσει τὸ δρόμο τους ἢ τὸ στενὸ στόμιο πού εἶχαν ἀνοίξει μὲ τὸ δυναμίτη εἶχε φραχτῆ!

Ὅποια καὶ νὰ ἦταν ἡ ἀλήθεια, ὁ Τζέϊμς Στάρ καὶ οἱ σύντροφοί του, βρῖσκονταν φυλακισμένοι μέσα στὴ Νέα Ἀμπερφόυλ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΔΕΚΑΤΟ

Οἱ Κυρίες τῆς Φωτιᾶς

Ὅκτὼ ἡμέρες ὕστερα ἀπὸ αὐτὰ τὰ γεγονότα, οἱ φίλοι τοῦ Τζέϊμς Στάρ ἦσαν πολὺ ἀνήσυχτοι. Ὁ μηχανικὸς εἶχε ἐξαφανιστῆ χωρὶς νὰ μπορῆ νὰ πῆ κανεὶς ποιά ἦταν ἡ αἰτία πού ἐξαφανίστηκε. Εἶχαν πληροφορηθῆ ἀπὸ τὸν ὑπηρετὴ του πὼς εἶχε ἐπιβιβαστῆ στὴν προβλήτα τοῦ Γκράντον κι' ἔμαθαν ἀπὸ τὸν καπετάνιο τοῦ ἀτμοπλοίου «Πρίγκιψ τῆς Οὐαλλίας» ὅτι εἶχε ἀποβιβαστῆ στὸ Στίρλινγκ. Ἀπὸ τὴ στιγμὴ ἐκείνη ὅμως τὰ ἴχνη τοῦ Τζέϊμς Στάρ χάνονταν. Τὸ γράμμα τοῦ Σιμὸν Φόρντ τοῦ εἶχε συ-

στήσει τὴ μυστικότητα. Ἔτσι δὲν εἶχε πῆ κουβέντα γιὰ τὴν ἀναχώρησίν του στ' ἀνθρακωρυχεῖα τῆς Ἀμπερφόυλ.

Στὸ Ἐδιμβούργο, λοιπόν, τὸ θέμα τῆς ἡμέρας ἦταν ἡ ἀνεξήγητη ἀπουσία τοῦ μηχανικοῦ. Ὁ πρόεδρος τοῦ Βασιλικοῦ Ἰνστιτούτου, σὲρ Ο Ἐλφιστον, γνωστοποίησε στοὺς συναδέλφους του τὸ γράμμα ποὺ τοῦ εἶχε στείλει ὁ Τζέιμς Στάρ. Μ' αὐτὸ τοῦ ζητοῦσε συγγνώμη ποὺ δὲν θὰ μπορούσε νὰ παρευρεθῆ στὴν προσεχῆ συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου. Δύο - τρία ἄλλα πρόσωπα παρουσίασαν ἐπίσης ἀνάλογα γράμματά του. Μὰ ἂν αὐτὰ τὰ γράμματα ἀπέδειχναν ὅτι ὁ Τζέιμς Στάρ εἶχε ἀφήσει τὸ Ἐδιμβούργο — αὐτὸ τὸ γνώριζαν ἄλλωστε — τίποτε δὲν ἔδειχνε τί εἶχε ἀπογίνει. Λοιπόν, γιὰ ἓναν τέτοιον ἄνθρωπο, αὐτὴ ἡ ἀπουσία του ὄφειλε νὰ ξαφνιάσῃ στὴν ἀρχὴ καὶ ν' ἀνησυχῆσῃ κατόπιν, ἀφοῦ παρατεινόταν.

Κανεὶς ἀπὸ τοὺς φίλους τοῦ μηχανικοῦ δὲν θὰ μπορούσε νὰ ὑποθέσῃ ὅτι εἶχε πάει στ' ἀνθρακωρυχεῖα τῆς Ἀμπερφόυλ. ἤξεραν πὼς δὲν τοῦ ἄρεσε νὰ ξαναδῆ τὸ παλιὸ θέατρο τῶν ἐργασιῶν του. Καὶ ποτὲ δὲν εἶχε ξαναπατήσῃ ἐκεῖ ἀπὸ τότε ποὺ σταμάτησε ἡ λειτουργία του. Ὡστόσο, ἐπειδὴ τὸ ἀτιμόπλοιό του τὸν ἀποβίβασε στὸ λιμάνι τῆς Στίρλινγκ, ἔκαναν μερικὲς ἔρευνες σ' ἐκεῖνα τὰ μέρη ποὺ δὲν κατέληξαν σὲ τίποτα. Κανεὶς δὲν θυμόταν νὰ εἶχε δῆ τὸν μηχανικὸ στὴν κομητεία. Μόνον ὁ Τζᾶκ Ρυάν, ποὺ τὸν εἶχε συναντήσῃ συντροφιά μὲ τὸν Χάρου σὲ μιὰ ἀπὸ τὶς σκάλες τοῦ πηγαδιοῦ Γιαρόου, μπορούσε νὰ ικανοποιήσῃ τὴ δημόσια περιέργεια. Μὰ ὁ εὐθύμος νέος, ὅπως ξέρουμε, ἐργαζόταν στὸ ἀγρόκτημα τῆς Μελρόζ, σαράντα μίλια νοτιο-δυτικὰ ἀπὸ τὴν Κομητεία Ρανφριού, κι' ἐκεῖ κανεὶς δὲν μπορούσε νὰ ἐνδιαφερθῆ καὶ ν' ἀνησυχῆσῃ γιὰ τὴν ἐξαφάνιση τοῦ Τζέιμς Στάρ. Ἔτσι, ὀκτῶ μέρη μετὰ τὴν ἐπίσκεψιν στὸ ὑπόγειο σπίτι τοῦ Σιμὸν Φόρντ, ὁ Τζᾶκ Ρυάν εἶχε συνεχίσει νὰ τραγουδᾷ τὰ πιὸ ὠραία τραγούδια του στὸ Ἴρβιν. Ἐκτὸς ἂν κι' ἐκεῖ ἔφτανε ἡ εἶδηση τῆς ἐξαφανίσεώς του.

Ὁ Τζέϊμς Στάρ ἦταν ἓνα ἀξιόλογο πρόσωπο, γνωστό ὄχι μόνο στὴν πρωτεύουσα, ἀλλὰ σὲ ὅλη τὴ Σκωτία. Ἔτσι τὸ γεγονός τῆς ἐξαφάνισέως του δὲν μπορούσε νὰ περάσῃ ἀπαρατήρητο. Ὁ δήμαρχος καὶ ὁ ἀρχιδικαστὴς τοῦ Ἐδιμβούργου, καθὼς καὶ πολλὰς ἄλλες προσωπικότητες τῆς πρωτεύουσας, πὺν οἱ περισσότεροὶ ἦσαν φίλοι τοῦ μηχανικοῦ, προέβησαν στίς πύδ δραστήριες ἐρευνες. Στάλθηκαν πράκτορες στὴν ὑπαιθρο γι' ἀναζήτησή του, μὰ κανένα ἀποτέλεσμα δὲν ἔφεραν.

Τὸ μόνο πὺν ἀπέμεινε ἦταν νὰ δημοσιεύσουν στίς κυριώτερες ἐφημερίδες τοῦ Ἡνωμένου Βασιλείου μὰ ἀγγελία σχετικὴ μὲ τὴν ἐξαφάνισή του. Καὶ νὰ περιμένουν.

Παράλληλα μὲ τὴν ἀνησυχία πὺν εἶχε προξενήσει ἡ ἐξαφάνισι τοῦ Τζέϊμς Στάρ, τὸ πρόσωπο τοῦ Χάρου δὲν ἀπασχολοῦσε λιγώτερο τὸν κόσμο. Μὲ τὴ διαφορὰ ὅτι ἀντὶ ν' ἀπασχολῆ τὴν κοινὴ γνώμη, τάραξε μόνον τὸ νοῦ τοῦ εὐθυμου φίλου του Τζᾶκ Ρυὰν, πὺν ἡ ἐξαφάνισή του τοῦ εἶχε χαλάσει τὸ κέφι.

Θυμόμαστε ὅτι κατὰ τὴ συνάντησή τους στὸ πηγάδι Γιαρόου, ὁ Τζᾶκ Ρυὰν εἶχε καλέσει τὸν Χάρου ν' ἄρθῃ σὲ ὀκτὼ μέρες στὸ πανηγύρι τῆς Ἰοβιν. Ὁ Χάρου εἶχε δεχτὴ τὴν πρόσκλησή του ἐκείνη καὶ τοῦ εἶχε ὑποσχεθῆ πὺς θὰ πῆγαινε. Ὁ Τζᾶκ Ρυὰν ἤξερε — αὐτὸ τὸ εἶχε διαπιστώσει πολλὰς φορὲς — ὅτι ὁ συνάδελφός του ἦταν ἓνας ἀνθρωπος πὺν κρατοῦσε τὸ λόγο του.

Ἐ, λοιπόν, στὸ πανηγύρι τῆς Ἰοβιν δὲν εἶχε λείψει τίποτε. Οὔτε τὰ τραγούδια, οὔτε οἱ χοροί, οὔτε οἱ κάθε εἶδους διασκεδάσεις. Μόνον ὁ Χάρου Φόρντ ἔλειπε.

Ὁ Τζᾶκ Ρυὰν εἶχε ἀρχίσει ν' ἀνησυχῆ. Ἡ ἀπουσία τοῦ φίλου του τὸν εἶχε ἐπηρεάσει κι' ἔχασε τὸ κέφι του. Ἐχασε μάλιστα καὶ τὸ μνημονικὸ του κι' ὠρισμένα τραγούδια του δὲν ἤξερε νὰ τὰ πῆ. Καὶ γιὰ πρώτη φορὰ ἔχανε τὰ λόγια του.

Πρέπει ν' ἀναφέρουμε ἐδῶ ὅτι ἡ ἀγγελία, ἡ σχετικὴ μὲ τὴν ἐξαφάνισι τοῦ Τζέϊμς Στάρ, δὲν εἶχε πέσει στὰ

χέρια και στὰ μάτια τοῦ Τζὰκ Ρυάν. Ἔτσι δὲν πήγαινε ὁ νοῦς του στὸ κακό. Μόνον ἀποροῦσε ποιὸ νὰ ἦταν τὸ ἐμπόδιο πού τὸν ἔκαμε νὰ μὴν ἔρθη. Ἀσφαλῶς θὰ ἐπρόκειτο γιὰ κάτι σοβαρὸ γιὰ νὰ μὴν μπορέση νὰ κρατήση τὴν ὑπόσχεσή του. Γι' αὐτὸ ὁ Τζὰκ Ρυάν λογάριαζε τὴν ἄλλη μέρα κιόλας νὰ πάρη τὸ τραῖνο τῆς Γλασκώβης καὶ νὰ πάη στὴν τάφρο Ντοσάρτ. Καὶ θὰ τὸ ἔκανε αὐτὸ τὸ ταξίδι ἂν δὲν τὸν κρατοῦσε ἓνα συμβὰν πού παρὰ λίγο νὰ τοῦ στοιχίση τὴ ζωή.

Πράγματι τὸ γεγονὸς αὐτὸ ἦταν τέτοιο πού μποροῦσε νὰ δώση δίκιο σὲ ὅλους τοὺς θιασῶτες τῶν ὑπερφυσικῶν δυνάμεων. Καὶ στὸ ἀγρόκτημα τῆς Μελρὸς δὲν ἦσαν λίγοι αὐτοί.

Νά, λοιπόν, τί εἶχε συμβεῖ τὴ νύκτα στὶς 12 Δεκεμβρίου:

Ἡ Ἴρβιν, μικρὴ ναυτικὴ πόλη τῆς κομητείας τῆς Ραμφριού, πού ἀριθμεῖ περίπου ἑπτὰ χιλιάδες κατοίκους, εἶναι χτισμένη σὲ μιὰν ἀπότομη καμπύλη πού σχεδὸν σηματοῖζει τὴ σκοτσέζικη ἀκτὴ, στὸ ἄνοιγμα τοῦ κόλπου Κλάιντ. Τὸ λιμάνι της πού προστατεύεται πολὺ καλὰ ἀπὸ τοὺς ἀνέμους, φωτίζεται ἀπὸ ἓνα σημαντικὸ φάρο πού φωτίζει τὰ προσορμητήρια τόσο καθαρὰ καὶ ζωηρὰ, πού ἓνας μυαλωμένος ναυτικὸς ἀποκλείεται νὰ γελασθῇ. Ἀπόδειξη ὅτι τὰ ναυάγια ἦταν σπάνια σὲ αὐτὸ τὸ κομμάτι τῆς ἀκτῆς. Καὶ τὰ ιστιοφόρα πού θὰ ἤθελαν νὰ μποῦν στὸν κόλπο τοῦ Κλάιντ γιὰ νὰ φτάσουνε στὴν Γλασκώβη ἢ νὰ μποῦν στὸ λιμάνι τῆς Ἴρβιν, μποροῦσαν νὰ μανουβράρουν τὰ σκάφη τους χωρὶς κίνδυνο, ἀκόμα καὶ τὶς σκοτεινὲς νύχτες.

Ὅταν μιὰ πόλη ἔχει ἓνα παρελθὸν ἱστορικὸ, ὅσο ἰσχνὸ καὶ ἂν εἶναι αὐτὸ τὸ παρελθὸν, κι' ὅταν ὁ πύργος της ἀνῆκε ἄλλοτε σ' ἓνα Ρόμπερτ Στιούαρτ, δὲν γίνεται τότε νὰ μὴν ἔχη σήμερα μερικὰ ἐρεῖπια τοῦ παρελθόντος.

Ἔ, λοιπόν, στὴ Σκωτία, ὅλα τὰ ἐρεῖπια εἶναι στοιχειωμένα ἀπὸ τὰ πνεύματα. Τουλάχιστον αὐτὴ εἶναι ἡ κοινὴ γνώμη καὶ στὰ ὄρεινὰ καὶ στὰ πεδινὰ αὐτῆς τῆς χώρας.

Τὰ πιδ ἀρχαία ἐρείπια, ἀκόμα καὶ τὰ πιδ κακόφημα, αὐτουνοῦ τοῦ κομματιοῦ τῆς ἀκτῆς, ἦσαν ἀκριβῶς τὰ ἐρείπια τοῦ πύργου τοῦ Ρόμπερ Στιούαρτ πού φέρεται τ' ὄνομα «Πύργος Ντούντοναλντ».

Ἐκεῖνη τὴν ἐποχὴ ὁ πύργος Ντούντοναλντ, καταφύγιο ὄλων τῶν ληστοπειρατῶν καὶ λωποδυτῶν τῆς περιοχῆς, εἶχε ἀφεθῆ στὴν πιδ τέλεια ἐγκατάλειψη. Σπανίως δὲ τὸν ἐπισκέπτονταν στὸν ψηλὸ βράχο πού δέσποζε σὲ μιὰ μεγάλη ἀκτίνα ἀπὸ τὴ θάλασσα καὶ τὴν ξηρά, καὶ σὲ μιὰ ἀπόσταση δυὸ μίλια ἀπὸ τὴν πόλη. Πιθανὸν μερικοὶ ξένοι νὰ εἶχαν τὴν ἰδέα νὰ ἐπισκεφθοῦν αὐτὰ τὰ παλιὰ ἱστορικὰ λείψανα καὶ νὰ τὰ μελετήσουν, μὰ τότε ἐκεῖ πῆγαιναν μόνοι. Οἱ κάτοικοι τῆς Ἰρβιν δὲν δέχονταν νὰ τοὺς ξεναγήσουν ὅσα χρήματα κι' ἂν τοὺς πρόσφεραν. Πράγματι κυκλοφοροῦσαν μερικὲς ἱστορίες γιὰ κάποιες «κυρίες τῆς φωτιᾶς», πού εἶχαν στοιχειώσει τὸν παλιὸ πύργο. Οἱ πιδ προληπτικοὶ βεβαίωσαν πῶς εἶχαν δεῖ μὲ τὰ ἴδια τοὺς τὰ μάτια αὐτὰ τὰ φανταστικὰ πλάσματα. Φυσικὰ ὁ Τζᾶκ Ρυάν ἦταν ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς τελευταίους.

Ἡ ἀλήθεια εἶναι πῶς ἀπὸ καιρὸ σὲ καιρὸ φανερώονταν μακρυνὲς φλόγες, πότε σ' ἕναν τοῖχο μισογκρεμισμένο, πότε στὴν κορυφῆ τοῦ πύργου πού ξεχώριζε στὸ σύνολο τῶν ἐρειπίων του.

Αὐτὲς οἱ φλόγες εἶχαν πράγματι ἀνθρώπινη φόρμα, ὅπως τὸ βεβαίωσαν; Ἄξιζαν αὐτὸ τ' ὄνομα — «κυρίες τῆς φωτιᾶς» — πού τοὺς εἶχαν δώσει οἱ Σκωτσέζοι τῆς ἀκτῆς; Μήπως ἦταν προφανῶς μιὰ παρανόηση τῆς εὐπιστίας τῶν ἀνθρώπων καὶ ἡ ἐπιστῆμη εἶχε δώσει μιὰ φυσικὴ ἐξήγηση σ' αὐτὸ τὸ φαινόμενο;

Ἄποια καὶ νὰ ἦταν ἡ ἀλήθεια, οἱ «κυρίες τῆς φωτιᾶς» εἶχαν ἀρκετὰ ἐδραιωμένη τὴ φήμη σὲ ὅλη τὴν περιοχὴ, ὅτι σύχναζαν στὰ ἐρείπια τοῦ παλιοῦ πύργου κι' ἐκεῖ τακτικὰ ἐκτελοῦσαν παράξενους χορούς, κυρίως τὶς σκοτεινὲς νύχτες. Ὁ Τζᾶκ Ρυάν, ὅσο τολμηρὸς συνάδελφος κι' ἂν ἦταν, δὲν θὰ ριποκινδύνευε διόλου νὰ τὶς συνοδεύσῃ

στὸν χορὸ τους, εἴτε μὲ τὸν αὐλό, εἴτε μὲ τὴν πίπιζά του.

— Ὁ γερο-Ντίκ, τοὺς φτάνει! ἔλεγε, ἐννοώντας τὸ φάντασμα ποῦχε αὐτὸ τ' ὄνομα. Καὶ δὲν ἔχουν ἀνάγκη ἀπὸ μένα γιὰ νὰ συμπληρώσουν τὴν ἐφιαλτικὴ ὀρχήστρα τους.

Ἐπόμενο, λοιπόν, αὐτὲς οἱ παράξενες ἐμφανίσεις ν' ἀποτελοῦσαν τὸ κύριο θέμα στὶς συζητήσεις τὴν παραμονὴ τοῦ πανηγυριοῦ τῆς Ἰρβιν. Ἄλλωστε ὁ Τζὰκ Ρυὰν διέθετε ὀλόκληρο ρεπερτόριο ἀπὸ ἱστορίες φαντασμάτων, πού σὲ κάθε εὐκαιρία τὶς σεβίριζε στοὺς συμπατριῶτες του μὲ ἀρκετὴ δόση φαντασίας, φυσικά.

Λοιπὸν ἐκεῖνο τὸ βράδυ τῆς γιορτῆς, καθὼς ἦταν ποτισμένος μὲ ἀρκετὴ μύτρα, μπράντυ καὶ οὔϊσκυ, δὲν παρέλειψε νὰ ἐπαναλάβῃ τὴν προσφιλῆ του ὀμιλία, πού εὐχαριστοῦσε καὶ τρόμαζε συγχρόνως τοὺς ἀκροατὲς του.

Ἡ βραδινὴ συγκέντρωση ἔγινε σὲ μιὰ τεράστια ἀποθήκη τοῦ ἀγροκτήματος τῆς Μελρόζ, κοντὰ τὴν ἀκτὴ.

Στὴ μέση εἶχαν ἀνάψει μιὰ μεγάλη φωτιά. Ἐξω ὁ καιρὸς ἦταν ἀπαίσιος. Ἄνεμοι βορειο-δυτικοὶ ὄργωναν τὴν θάλασσα καὶ σήκωναν μεγάλα κύματα. Ἡ νύκτα ἦταν ἄγρια κι' οὔτε ἓνα ἄστρο δὲν φώτιζε τὸν συννεφιασμένον οὐρανό. Ἡ στεριά, ὁ οὐρανὸς καὶ τὸ νερό, βυθίζονταν σ' ἓνα βαθὺ σκοτάδι, κι' ἂν μὲ αὐτὸν τὸν ἀπαίσιον καιρό, βρισκόταν κανένα πλεούμενο σὲ κίνδυνον, θὰ δυσκολευόταν νὰ πλησιάσῃ τὴν ἀκτὴ.

Τὸ μικρὸ λιμάνι τῆς Ἰρβιν δὲν παρουσίαζε μεγάλη κίνηση, τουλάχιστον σὲ πλοῖα ἀπὸ ἑκατὸ τόννους καὶ πάνω. Τὰ ἐμπορικὰ καράβια, μὲ πανιά ἢ μὲ ἀτμό, ἔπιαναν λιμάνι στὰ βορεινά. Ἀπόφευγαν τὸ λιμάνι τῆς Ἰρβιν. Ὅταν ὁ καιρὸς μάλιστα ἦταν ἄσχημος τὸ ἀπέφευγαν καὶ τὰ μικρὰ σκάφη καὶ προτιμοῦσαν ν' ἀράζουν κάπου ἄλλοῦ.

Ὅσο ἔκεινο τὸ βράδυ, κάποιος ψαράς, πού εἶχε βρεθῆ καθυστερημένος ἔξω, κοντὰ στὴ θάλασσα, παρατήρησε ἓνα καράβι νὰ κατευθύνεται στὴν ἀκτὴ. Ἄν ξημέρωνε ξαφνικά, θὰ ἔβλεπε μ' ἐκπληξὴ καὶ τρόμο, αὐτὸ τὸ καράβι νὰ πλῆ ὀλοταχῶς μὲ τὸν ὀρμητικὸ ἀέρα πίσω του

καὶ μὲ ὄλα τὰ πανιὰ ἀνοικτά. Ἡ εἴσοδος τοῦ κόλπου δὲν ἔδινε κανένα καταφύγιο ἀνάμεσα στοὺς τρομεροὺς βράχους τῆς ἀκτῆς. Κι' ἂν αὐτὸ τὸ ἀπερίσκεπτο καράβι ἐπέμενε νὰ πλησιάσῃ ἀκόμα πῶς θὰ μπορούσε ν' ἀποφύγῃ τὴν καταστροφὴ του;

Ἡ βραδυὰ στὴν ἀποθήκη θὰ τελείωνε μὲ μιὰ τελευταία ἀφήγηση τοῦ Τζὰκ Ρυάν. Οἱ ἀκροατὲς του μεταφερόμενοι στὸν κόσμον τῶν φαντασμάτων, ἦσαν αὐτῇ τῇ στιγμῇ ἐπηρεασμένοι, κι' ἔτοιμοι νὰ πιστέψουν τὸ κάθε τί πού θὰ παρῶσιάζοταν στὰ μάτια τους.

Ξαφνικὰ φωνὲς ἀκούστηκαν ἀπ' ἔξω.

Ὁ Τζὰκ Ρυάν διέκοψε τὴν ἀφήγησίν του καὶ ὄλοι ἐγκατέλειψαν τὴν ἀποθήκη. Ἡ νύκτα ἦταν σκοτεινὴ καὶ ὁ δυνατὸς ἀέρας μὲ τὴ βροχὴ χειροτέρευε τὴν κατάσταση.

Δυὸ -- τρεῖς ψαράδες, πιασμένοι ἀπὸ ἓνα κοντινὸ βράχο γιὰ νὰ μὴν παρασυρθοῦν ἀπὸ τὶς βίαιες ριπὲς τοῦ ἀνέμου, ξεφώνιζαν σὰν τρελλοί.

Ὁ Τζὰκ Ρυάν καὶ ἡ συντροφιά του ἔτρεξαν κοντὰ τους. Ἐκεῖνοι οἱ ψαράδες δὲν καλοῦσαν καὶ δὲν φώναζαν τοὺς ἀνθρώπους τοῦ ἀγροκτήματος, ἀλλὰ τὸ πλήρωμα κάποιου καραβιοῦ πού χωρὶς νὰ τὸ ξέρῃ, πῆγαινε πρὸς τὴν καταστροφὴ.

Πράγματι μιὰ σκοτεινὴ μᾶζα μισοφαινόταν δυὸ - τρία χιλιόμετρα ἀπὸ τὴν ἀκτὴ. Ἦταν ἓνα πλοῖο μὲ φανερὰ τὰ σημάδια τῆς θέσεώς του. Γιατὶ εἶχε ἀναμμένα καὶ τὰ τρία φωτεινὰ σινιάλα του. Τὸ κόκκινο, τὸ πράσινο καὶ τὸ ἄσπρο. Τὰ ἔβλεπαν, λοιπόν, ἀπὸ μπροστὰ καὶ ἦταν βέβαιο ὅτι κατευθυνόταν μὲ ταχύτητα πρὸς τὴν ἀκτὴ.

— Καράβι κινδυνεύει! φώναξε ὁ Τζὰκ Ρυάν.

— Ναί, ἀποκρίθηκε ὁ ἓνας ψαράς. Καὶ τώρα πάει νὰ τσακιστῇ στὴν ἀκτὴ. Δὲν θὰ μπορέσῃ νὰ τὸ ἀποφύγῃ.

— Σινιάλα! Κάνετε σινιάλα! φώναξε ἓνας ἀπὸ τοὺς Σκωτσέζους.

— Πῶς νὰ κάνουμε σινιάλο; ἀπάντησε ὁ ἓνας ψαράς. Μ' αὐτὸν τὸν ἀπαίσιον καιρὸ δὲν μπορούμε ν' ἀνάψωμε φωτιά!

Κι' ὅπως μιλοῦσαν ἔτσι, ἀκούστηκαν καὶ ἄλλες φωνές πὺ καλοῦσαν βοήθεια. Μὰ μέσα σὲ αὐτὴ τὴν καταιγίδα πῶς μπορούσαν νὰ καταλάβουν τί ἔλεγαν; Τὸ πλήρωμα τοῦ πλοίου κινδύνευε· δὲν εἶχε καμμιά ἐλπίδα ν' ἀποφύγει τὸ ναυάγιο.

— Δὲν ἔχει ἀκούσει κανεὶς τους φαίνεται, γιὰ τὶς φωνεῖς τῆς Ἰρβιν, εἶπε ὁ Τζᾶκ Ρυὰν.

— Ἔτσι φαίνεται, παρατήρησε ὁ δεύτερος ψαρᾶς, κι' ἀσφαλῶς θὰ ξεγελάστηκαν.

Δὲν εἶχε τελειώσει τὴν φράση του ὁ ψαρᾶς, ὅταν ὁ Τζᾶκ Ρυὰν ἄφησε μιὰ τρομερὴ κραυγή. Ἀκούστηκε ἀπὸ τὸ πλήρωμα; Ὅπως ἴσως ἦταν πολὺ ἀργὰ γιὰ νὰ μπορέσει τὸ καράβι ν' ἀποτραβηχθῆ ἀπὸ τὶς ξέρες πὺ ἀφρίζαν πάνω τους τὰ κύματα καὶ ἀσπρίζαν στὸ σκοτάδι.

Οἱ φωνές ὅμως τοῦ Τζᾶκ Ρυὰν δὲν ἦταν μιὰ προειδοποίηση πὺ ἐπιχειροῦσε νὰ τὴν μεταβιβάσει στὸ σκάφος πὺ κινδύνευε. Γιὰ τὴν φωνάζοντας εἶχε στρέψει τὰ νῶτα του στὴν θάλασσα.

Τὸ ἴδιο εἶχαν κάνει καὶ οἱ ἄλλοι: παρατηροῦσαν σ' ἓνα σημεῖο, ἓνα χιλιόμετρο πίσω ἀπὸ τὴν ἀκτὴ.

Ἦταν ὁ πύργος τοῦ Ντούντοναλντ. Μιὰ μακρὰ φλόγα συστρεφόταν κάτω ἀπὸ τὴν βροχή, στὴν κορυφὴ τοῦ παλιοῦ πυργίσκου.

— Ἡ κυρία τῆς φωτιᾶς! φώναξαν μὲ μεγάλον τρόμο ὅλοι οἱ προληπτικοὶ Σκωτσέζοι.

Εἰλικρινά, χρειάζοταν μιὰ μεγάλη δόση φαντασίας γιὰ νὰ βρεθῆ σ' αὐτὴ τὴ φλόγα μιὰ ἀνθρώπινη ἐμφάνιση. Σὰν μιὰ φωτεινὴ σημαία πὺ τὰραζε ὁ δυνατὸς ἀέρας, φαίνοταν σὰν νὰ πετᾷ πάνω ἀπὸ τὴν κορυφὴ τοῦ πύργου καὶ σὰν νὰ πῆγαινε νὰ σήση, κι' ἔπειτα ἀπὸ μιὰ στιγμή, νὰ ξαναγύριζε στὴ βᾶση τῆς.

— Ἡ κυρία τῆς φωτιᾶς! Ἡ κυρία τῆς φωτιᾶς! φώναξαν οἱ ψαρᾶδες καὶ οἱ χωριάτες τρομοκρατημένοι.

Τώρα δινόταν μιὰ ἐξήγηση: Ἦταν φανερὸ ὅτι τὸ πλοῖο πὺ εἶχε χάσει τὸν προσανατολισμὸ του μέσα στὴν

ομίχλη, είχε ακολουθήσει λανθασμένο δρόμο και είχε πάρει αυτή την φλόγα που άναβε στην κορφή του πύργου, του Ντούντοναλντ, για τον φάρο της Ίρβιν. Πίστευαν πως έτσι βρίσκονταν στην είσοδο του κόλπου, δεκαπέντε χιλιόμετρα προς τον βορρά, ενώ στην πραγματικότητα έπλεαν επάνω σε μια απότομη άκτι που δεν πρόσφερε κανένα καταφύγιο!

Τί μπορούσαν να κάνουν για να τὸ σώσουν, ἄν, φυσικά, τοὺς ἔμενε ἀκόμα καιρός; Πιθανὸν νὰ χρειάζóταν ν' ἀνέβαιναν ὡς τὰ ἐρείπια καὶ νὰ προσπαθήσουν νὰ σβήσουν τὴν φωτιὰ γιὰ νὰ πάψουν ἀπὸ τὸ πλοῖο νὰ τὴν μερδεύουν μὲ τὸν φάρο τοῦ λιμανιοῦ τῆς Ίρβιν!

Χωρὶς ἀμφιβολία ἔτσι ἔπρεπε νὰ ἐνεργήσουν καὶ μάλιστα χωρὶς χρονοτριβή. Μὰ ποιὸς ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς Σκωτσέζους θὰ ἔκανε μιὰ παρόμοια σκέψη; Καὶ σὲ συνέχεια θὰ εἶχε τὴν τόλμη ν' ἀντιμετωπίσει τὴν Κυρία τῆς Φωτιάς; Ὁ Τζᾶκ Ρυὰν ἴσως, γιὰτὶ ἦταν ἓνα γενναῖο παλληκᾶρι καὶ καθὼς εἶχε ἀκλόνητη πίστη, δὲν θὰ μπορούσε νὰ τὸν ἐμποδίσει κανεὶς σὲ μιὰ παρόμοια πρωτοβουλία.

Ἦταν ὁμως πολὺ ἀργά. Γιὰτὶ ἓνας τρομερὸς κρότος ἀντήχησε ἀνάμεσα στὸ πανδαμόνιο τῶν στοιχείων τῆς φύσεως. Τὸ πλοῖο εἶχε ἐξωκείλει μὲ τὴν πρύμνη του. Ἡ λευκὴ γραμμὴ τῶν ἀφρῶν τοῦ νεροῦ φάνηκε νὰ τσακίστηκε. Ἦταν τὸ πλοῖο ποὺ τὴν ἔσπαζε καθὼς κᾶθησε μὲ τὸ ἓνα πλευρὸ καὶ σφηνώθηκε ἀνάμεσα στὶς ξέρες.

Κι' ἐκείνη τὴ στιγμὴ, ἀπὸ μιὰ σύμπτωση ποὺ δὲν μπορούσε νὰ ὀφείλεται παρὰ στὴν τύχη, ἡ μακρὰ φλόγα ἐξαφανίστηκε, ὡς νὰ εἶχε ξεριζωθῆ ἀπὸ μιὰ ὀρμητικὴ ριπὴ τοῦ ἀνέμου.

Ἡ θάλασσα, ὁ οὐρανὸς καὶ ὅλη ἡ ἀκτὴ βυθίστηκαν μεμιάς μέσα στὰ πῶ πυκνὰ σκοτάδια.

—Ἡ Κυρία τῆς Φωτιάς! φώναξε ὁ Τζᾶκ Ρυὰν γιὰ τελευταία φορὰ ὅταν τὸ φάντασμα, ὅπως θαρροῦσε ὁ ἴδιος καὶ οἱ σύντροφοί του, ἐξαφανίστηκε ξαφνικά.

Μὰ τότε τὸ θᾶρρος ποὺ αὐτοὶ οἱ προληπτικοὶ Σκω-

τσέζοι δὲν θὰ τὸ εἶχαν ἀντίκρου σ' ἕναν φανταστικὸ κίνδυνο καὶ θὰ τὸ ἀποκτοῦσαν ἀντίκρου σ' ἕναν πραγματικὸ κίνδυνο, τώρα πὺ ἐπρόκειτο νὰ σωθοῦν συνάνθρωποὶ τους, τὰ στοιχεῖα πὺ εἶχαν ἀποδεσμευθῆ μέσα τους, δὲν τοὺς συγκρατοῦσαν. Καὶ μὲ σχοινιὰ πὺ ἔρριξαν μέσα στὰ κύματα, μὲ ἡρωισμόδ ὅσο καὶ μὲ πίστη, ὤρμησαν σὲ βοήθεια τοῦ ναυαγισμένου πλοίου. Εὐτυχῶς πέτυχαν τὸ σκοπὸ τους. Φυσικὰ μερικοὶ, κι' ἰδίως ὁ τολμηρὸς Τζὰκ Ρυὰν, χτύπησαν σοβαρὰ στοὺς βράχους. Μὰ ὁ κοπετάνιος καὶ οἱ ὀκτὼ ἄντρες τοῦ πληρώματος μπόρεσαν νὰ μεταφερθοῦν σῶοι καὶ ὑγιεῖς στὴν ἀκτῆ.

Αὐτὸ τὸ σκάφος ἦταν τὸ νορβηγικὸ βρῖκι «Μοτάλα». Εἶχε ξεγελασθῆ ἀπὸ τὴ φωτιά πὺ ἀναβε γύρω στὸν πυργίσκο τοῦ πύργου τοῦ Ντουντοναλντ, κι' ἦρθε νὰ πέση στὴν ξέρα ἀντὶ νὰ μπῆ στὸν κόλπο τοῦ Κλάιντ.

Τώρα ἀπὸ τὸ «Μοτάλα» δὲν ἔμεναν πιά παρὰ μερικὰ λείψανα πὺ ἡ παλίρροια τὰ τσάκισε ἀκόμα πιὸ πολὺ πάνω στοὺς βράχους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΩΔΕΚΑΤΟ

Τὰ κατορθώματα τοῦ Τζὰκ Ρυὰν

Ὁ Τζὰκ Ρυὰν καὶ τρεῖς ἀπὸ τοὺς συντρόφους του πὺ εἶχαν τραυματισθῆ σὰν κι' αὐτόν, μεταφέρθηκαν σὲ μιὰ ἀπὸ τὶς αἰθουσες τοῦ κτήματος τῆς Μελρόζ, ὅπου οἱ περιποιήσεις πὺ τοὺς ἔκαμαν, τοὺς συνέφεραν.

Ὁ Τζὰκ Ρυὰν εἶχε κακοπάθει περισσότερο ἀπὸ τοὺς ἄλλους. Γιατὶ τὴ στιγμὴ πὺ τὸ σχοινὶ μὲ τὸν γάντζο ρίχτηκε στὴ θάλασσα, τ' ἄγρια κύματα τὸν πέταξαν καὶ τὸν τσάκισαν στὰ βράχια, σὲ σημεῖο νὰ κινδυνέψουν καὶ οἱ συναδελφοὶ του, ὥσπου νὰ τὸν τραβήξουν καὶ νὰ τοῦ δώσουν τὶς πρῶτες βοήθειες.

Ἔτσι τὸ γενναῖο παιδὶ ἔμεινε στὸ κρεβάτι γιὰ μερι-

κὲς ἡμέρες, πρᾶγμα ποὺ τὸν εἶχε πολὺ ἐξοργίσει. Ὡστόσο, ὅταν τοῦ ἐπέτρεψαν νὰ τραγουδήσῃ, ξαναπῆρε τὸ κέφι του, καὶ τὸ κτῆμα τῆς Μελρὸξ ἀντήχησε πάλι ἀπὸ τῆ γλυκεῖα φωνή του. Μὰ ὁ Τζᾶκ Ρυάν, σὲ αὐτὴ τὴν περιπέτεια δὲν ἐξάντλησε παρὰ ἓνα μικρὸ αἰσθημα φόβου γι' αὐτὰ τὰ διάφορα στοιχεῖα ποὺ διασκεδάζουν ὅταν πονοκεφαλιάζουν τὸν φτωχόκοσμο. Καὶ σ' αὐτὰ ἀπέδωσε τὴν εὐθύνη γιὰ τὴν καταστροφὴ τοῦ «Μοτάλα». Τοῦ κακοφαινόταν ὅμως τώρα νὰ ὑποστηρίξῃ ὅτι οἱ Κυρίες τῆς Φωτιᾶς δὲν ὑπῆρχαν καὶ ὅτι αὐτὴ ἢ φλόγα, ποὺ τόσο ξαφνικὰ ξεπετάχτηκε ἀνάμεσα στὰ ἐρείπια, δὲν ἦταν παρὰ ἓνα φυσικὸ φαινόμενο. Καμμιά δικαιολογία δὲν τὸν εἶχε πείσει. Ἐπίσης οἱ συνάδελφοί του ἦταν πιότερο πεισματάρηδες ἀπ' αὐτὸν στὴν πίστη τους. Κι' ἂν τοὺς ἄκουγε κανεὶς, μιὰ ἀπὸ τὶς Κυρίες τῆς Φωτιᾶς εἶχε μαγέψει τὸ καράβι, παρασέροντάς το στὴν ἀκτὴ. Καὶ γιὰ νὰ τὸ τιμωρήσουν αὐτὸ τὸ κακοποιὸ πνεῦμα θὰ ἔπρεπε νὰ τὸ δικάσουν. Οἱ δικαστὲς μποροῦσαν νὰ διατάξουν τὴν δίωξή του. Δὲν φυλακίζει ὅμως κανεὶς ἓνα φάντασμα. Γι' αὐτὸ πρέπει νὰ ποῦμε ὅτι οἱ ἔρευνες ἀπέδωσαν τὸ κακὸ — τουλάχιστον φαινομενικὰ — στὰ φαντάσματα.

Πράγματι ὁ ἀστυνόμος ποὺ εἶχε ἐπιφορτιστῆ νὰ διευθύνῃ τὶς ἀνακρίσεις, σχετικῶς μὲ τὴν καταστροφὴ τοῦ «Μοτάλα», ἀνέκρινε τοὺς διαφόρους μάρτυρες γιὰ τὸ ναυάγιο... Ὅλοι ἦσαν σύμφωνοι σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο ὅτι τὸ ναυάγιο ὠφειλόταν στὴν ὑπερφυσικὴ παρουσία τῆς Κυρίας τῆς Φωτιᾶς στὰ ἐρείπια τοῦ πύργου τοῦ Ντούντοναλντ.

Ἡ δικαιοσύνη ὅμως δὲν μποροῦσε νὰ παραδεχθῆ παρόμοιες ἐξηγήσεις. Ὅτι δηλαδὴ στὰ ἐρείπια τοῦ πύργου παραγόταν ἓνα φαινόμενο ἐντελῶς ὑπερφυσικὸ.

Τί εἶδους φαινόμενο, λοιπόν, ἦταν; Τυχαῖο ἢ σκόπιμο; Αὐτὸ προσπάθησε νὰ ἐξακριβώσῃ ὁ ἀστυνόμος.

Δὲν πρέπει νὰ ξαφνιάζῃ ἡ λέξις σκοπιμότητα ἢ κακοβουλία ἢ δυσμένεια. Γι' αὐτὸ θὰ ἔπρεπε ν' ἀνατρέξουμε πίσω στὴν ἱστορία τῶν πανοπλιῶν καὶ τῶν οἰκοσῆμων γιὰ

νά βροῦμε τὴν ἐξήγηση: Τότε, πολλοὶ πού λεηλατοῦσαν τὰ ναυάγια στὶς Βρετανικὲς ἀκτὲς, χρησιμοποιοῦσαν αὐτὰ τὰ τεχνάσματα γιὰ νὰ παρασύρουν καράβια καὶ νὰ μοιράζονται τὴ λεία. Πότε ἀναβαν τὴν νύκτα κορμούς δέντρων μὲ ρετσίνι καὶ παράσερναν ἕνα πλοῖο σ' ἐπικίνδυνα περάσματα, ἀπὸ ὅπου δὲν μπορούσαν νὰ βροῦν διέξοδο, κι' ἔπεφταν στὴν ἀκτὴ. Ἄλλοτε πάλι ἀναβαν ἕναν δαυλὸ καὶ τὸν ἔδεναν στὰ κέρατα ἐνὸς ταύρου πὺρ περιφερόταν ἀνάλογα καὶ ξεγελοῦσε τὸ πλήρωμα ἐνὸς πλοίου γιὰ τὴν πορεία πὺρ ἔπρεπε ν' ἀκολουθήσῃ. Τὸ ἀποτέλεσμα μὲ αὐτὲς τὶς μανουῖθρες ἦταν, ἀναπόφευκτα, κάποιο ναυάγιο πὺρ τὸ λεηλατοῦσαν οἱ πρωτότυποι καὶ σατανικοὶ αὐτοὶ ληστοπειρατές. Χρειάστηκε ἡ ἐπέμβαση τῆς δικαιοσύνης καὶ οἱ αὐστηρὲς τιμωρίες γιὰ νὰ σταματήσουν ἐκεῖνες οἱ βάρβαρες συνήθειες. Ἀποκλείεται, λοιπόν, στὴν τωρινὴ περίπτωσι, κάποιο ἐγκληματικὸ χέρι νὰ εἶχε ξαναρχίσει τὶς παλιὲς παραδόσεις ἐκείνων πὺρ λεηλατοῦσαν τὰ ναυάγια;

Αὐτά, λοιπόν, σκέπτονταν οἱ ἄνθρωποι τῆς ἀστυνομίας, ἀδιαφορώντας ποιοὶ ἦσαν ὁ Τζὰκ Ρυὰν καὶ οἱ συνάδελφοί του. Ὅταν δὲ οἱ τελευταῖοι πληροφορήθηκαν ὅτι θὰ γίνονταν ἀνακρίσεις, χωρίστηκαν σὲ δυὸ στρατόπεδα. Οἱ πρῶτοι περιορίστηκαν νὰ σηκώσουν τοὺς ὤμους. Οἱ ἄλλοι, κάπως φοβισμένοι, εἶπαν ὅτι γιὰ νὰ προκαλοῦν ἔτσι τὰ φαντάσματα, ἦταν βέβαιο πὺρ θὰ ἔφερναν καινούργιες καταστροφές.

Ὅπως δὴποτε οἱ ἀνακρίσεις ἄρχισαν μὲ μεγάλη προσοχὴ καὶ διακριτικότητα καὶ οἱ ἀστυνομικοὶ πλησίασαν στὸν πύργο τοῦ Ντουντόναλντ κι' ἔκαναν τὶς πιὸ τολμηρὲς ἐρευνες.

Ὁ ἀστυνόμος θέλησε στὴν ἀρχὴ νὰ βεβαιωθῇ ἂν ὑπῆρχαν στὸ ἔδαφος ἴχνη ἀπὸ βήματα πὺρ νὰ μπορούσαν ν' ἀποδοθοῦν σὲ ἄλλα πόδια καὶ ὄχι φαντασμάτων. Στάθηκε ὅμως ἀδύνατο ν' ἀνακαλυφθῇ καὶ τὸ πιὸ ἐλαφρὸ ἴχνος, οὔτε παλιό, οὔτε πρόσφατο. Ὡστόσο τὸ ἔδαφος, ὑγρὸ ἀκόμα ἀπὸ τὴ βροχὴ τῆς προηγούμενης, εἶχε διατη-

ρήσει κάτι άόριστα ἴχνη, χωρὶς κανένα ἔνδιαφέρον ὄμως.

—Ψάχνουν νὰ βροῦν πατημασιὲς φαντασμάτων! Ξεφώτισε ὁ Τζάκ Ρυάν ὅταν πληροφορήθηκε τὴν ἀποτυχία στὶς πρῶτες ἔρευνες. Εἶναι σὰν νὰ θέλουν νὰ βροῦν ἴχνη ἀπὸ τὸ πέρασμα μιᾶς γοργόνας στὸ νερό.

Τὸ πρῶτο αὐτὸ μέρος τῶν ἀνακρίσεων δὲν ἀπέφερε, λοιπόν, κανένα ἀποτέλεσμα. Κι' οὔτε ἦταν πιθανὸ ὅτι θὰ ἔδινε καὶ τὸ δεύτερο μέρος.

Ἐπρόκειτο, πράγματι, νὰ ἐξακριβωθῆ πῶς μπορούσε ν' ἀνάψη ἡ φωτιά στὴν κορυφὴ τοῦ παλιοῦ πύργου, ποιά στοιχεῖα εἶχαν προκαλέσει αὐτὴ τὴν καύση καί, τέλος, τί εἶχε ἀπομείνει ἀπὸ αὐτὴ τὴν καύση.

Στὸ πρῶτο σημεῖο, οὔτε ὑπολείμματα σπέρτων, οὔτε παλιόχαρτα μπόρεσαν νὰ χρησιμοποιηθοῦν γιὰ ν' ἀνάψη μιὰ ὁποιαδήποτε φωτιά.

Καὶ τὸ δεύτερο σημεῖο ἦταν τελείως ἀρνητικὸ. Δὲν ἀνακάλυψαν οὔτε χόρτα κομμένα, οὔτε κομμάτια ξύλα καμένα μὲ τὰ ὁποῖα αὐτὴ ἡ φωτιά, ἡ τόσο ἔντονη, θὰ ἔπρεπε νὰ ταΐζεται ὅλη τὴ νύκτα.

Ἐπίσης καὶ τὸ τρίτο σημεῖο δὲν μπόρεσε νὰ διαλευκανθῆ περισσότερο. Ἡ ἀπουσία κάθε εἴδους καὶ ἴχνους στάχτης, κάθε ὑπολείμματος ἀπὸ φωτιά, δὲν ἐπέτρεπε νὰ καθορισθῆ τὸ ἀκριβὲς σημεῖο ὅπου ἀνάβε ἡ φωτιά. Δὲν ὑπῆρχε κανένα μέρος μαυρισμένο, οὔτε στὸ ἔδαφος, οὔτε στοὺς βράχους.

Ἐπρεπε τότε, νὰ βγῆ τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ φωτιά κρατιόταν ἀπὸ τὸ χέρι κάποιου κακοποιοῦ; Αὐτὸ ἦταν μᾶλλον ἀπίθανο, ἀφοῦ σύμφωνα μὲ καταθέσεις μαρτύρων, ἡ φλόγα παρουσίαζε μιὰ γιγάντια ἀνάπτυξη. Ἔτσι πὸν τὸ πλήρωμα τοῦ «Μοτάλα», μπόρεσε, παρ' ὅλη τὴν ὁμίχλη, νὰ τὴν δῆ ἀπὸ πολλὰ μίλια μακρυνά.

— Πολὺ καλά, ἔκανε ὁ Τζάκ Ρυάν. Ἡ Κυρία τῆς Φωτιᾶς ἀνάβει τότε μὲ σπέρτα. Μπορεῖ κι' ἀγκαλιάζει ὅλη τὴν ἀτμόσφαιρα γύρω της καὶ στὴν ἐστία της δὲν ἀφήνει ποτὲ στάχτη!

Ἔτσι ἀπὸ τὸ ἀδιέξοδο αὐτὸ τῶν δικαστῶν καὶ τῶν ἀστυνομικῶν, μιὰ νέα παράδοση προστέθηκε στὶς τόσες ἄλλες. Μιὰ παράδοση, ποὺ θὰ διαιωνίζε τὴν ἀνάμνηση τῆς καταστροφῆς τοῦ «Μοτάλα» καὶ θὰ ἐπιβεβαίωνε πρὸ ἀδιάφευστα ἀκόμα κι' ἀσυζήτητα τὴν ἐμφάνιση τῆς Κυρίας τῆς Φωτιᾶς.

Ὡστόσο ἓνας τόσο τολμηρὸς νέος σὰν τὸν Τζὰκ Ρυὰν ποὺ ἦταν καὶ γεροδεμένος, δὲν μποροῦσε νὰ μείνῃ ἀσυγκίνητος καὶ ἀδρανῆς. Οἱ ἀνησυχίες του τὸν ἔσπρωχναν στὴ δράση καὶ στὴν περιπέτεια. Τὰ τραύματά του ἦταν φυσικά, ἓνα ἐμπόδιο, προσωρινὸ ὅμως. Δὲν εἶχε ὅμως τὸν καιρὸ καὶ τὴ διάθεση νὰ μένῃ στὸ κρεβάτι. Ἔτσι βιάστηκε νὰ γίνῃ καλά. Καὶ μόλις στερέωσε τὰ πόδια του, σκέφθηκε, πρὶν νὰ ξαναπιᾶσῃ τὴ δουλειά του στὸ κτῆμα τῆς Μελρός, νὰ βάλῃ σ' ἐφαρμογὴ κάποιον σχέδιό του. Πρῶτα - πρῶτα θὰ πῆγαινε νὰ βρῆ τὸ φίλο του Χάρου γιὰ νὰ μάθῃ ποιὰ ἦταν ἡ αἰτία ποὺ δὲν φάνηκε στὸ πανηγύρι τῆς Ἰοβιν. Γιὰ ἓναν ἄνθρωπο σὰν τὸ Χάρου ποὺ δὲν ὑποσχόταν ποτὲ κάτι ἂν δὲν μποροῦσε νὰ τὸ ἐκτελέσῃ, αὐτὴ ἡ ἀπουσία του ἔμενε ἀνεξήγητη. Ἄλλωστε φαινόταν ἀδύνατο, ἢ καταστροφή τοῦ «Μοτάλα» ποὺ περιγράφηκε μὲ μεγάλες λεπτομέρειες ἀπὸ τὶς ἐφημερίδες, νὰ μὴν τοῦ ἦταν γνωστή. Γι' αὐτό, μαθαίνοντας τὰ κατορθώματά του, θὰ ἔπρεπε νὰ τρέξῃ νὰ τὸν ἐπισκεφθῆ καὶ νὰ τοῦ σφίξῃ τὸ χέρι. Πῶς νὰ ἐξηγηθῆ λοιπόν, αὐτὴ ἡ παράλειψη τοῦ φίλου του;

Γιὰ νὰ μὴν ἔρθῃ σήμαινε πὼς δὲν τὸ μποροῦσε.

Σὲ δυὸ μέρες, λοιπόν, ὁ Τζὰκ Ρυὰν ἄφησε τὸ κρεβάτι καὶ τὴ φάρμα, χωρὶς νὰ νοιώθῃ καμμιά ἀδυναμία καὶ ἀνησυχία γιὰ τὴ σωματικὴ του κατάσταση. Πέταξε βροντερὰ ἓνα τραγουδάκι ποὺ οἱ νότες του ἀντιλάλησαν στὴν ἀπόκριμνη ἀκτὴ κι' ἔτρεξε στὸν σιδηροδρομικὸ σταθμὸ γιὰ νὰ πάρῃ τὸ τραῖνο ποὺ ἀπὸ τὴ Γλασκώβη κατευθυνόταν στὴ Στίργλιγκ καὶ στὴν Κάλλαντερ.

Ἐκεῖ, καθὼς περιέμενε τὸ τραῖνο, τὰ βλέμματά του

ἔπεσαν σὲ μιὰ εἰδοποίηση στοὺς τοίχους ποὺ ἀνέγραφε μὲ μεγάλα γράμματα τὰ ἑξῆς:

« Στὶς 4 Δεκεμβρίου ὁ μηχανικὸς Τζέϊμς Στάρ ἀπὸ τὸ λιμάνι Γκράντον ἐπιβιβάστηκε στὸ πλοῖο «Πρίγκιπας τῆς Οὐαλλίας» καὶ τὴν ἴδια ἡμέρα ἀποβιβάστηκε στὴν Στίρλιγκ. Ἀπὸ τότε τὰ ἴχνη του ἔξαφανίστηκαν...

Παρακαλεῖσθε ὅπως, γιὰ κάθε σχετική πληροφορία γιὰ τὴν τύχη του, εἰδοποιήσετε τὸν Πρόεδρο τοῦ Βασιλικοῦ Ἰνστιτούτου στὸ Ἑδιμβούργο».

Ὁ Τζακ Ρυὰν στάθηκε μπροστὰ σὲ μιὰ ἀπὸ αὐτὲς τὶς εἰδοποιήσεις καὶ τὴν διάβασε ἔκκληκτος δυὸ φορές.

— Ὁ κύριος Στάρ! φώναξε. Μὰ ἀκριβῶς στὶς 4 Δεκεμβρίου τὸν συνάντησα μαζί μὲ τὸν Χάρου στὶς σκάλες τοῦ πηγαδιοῦ Γιαρόου. Δηλαδή πρὶν δέκα μέρες. Κι ἀπὸ τότε δὲν ξαναφάνηκε! Μήπως αὐτὴ ἡ ἔξαφάνιση ἔξηγει γιὰτὶ ὁ συνάδελφός μου δὲν ἤρθε στὸ πανηγύρι τῆς Ἰρβιν;

Καὶ χωρὶς νὰ χάσει καιρὸ νὰ εἰδοποιήση μὲ γράμμα τὸν Πρόεδρο τοῦ Βασιλικοῦ Ἰνστιτούτου μὲ ὅ,τι γνῶριζε σχετικά μὲ τὸν Τζέϊμς Στάρ, τὸ γενναῖο παιδί πήδησε στὸ τραῖνο μὲ σκοπὸ νὰ τρέξη πρῶτα στὸ πηγάδι Γιαρόου. Ἐκεῖ, ἂν χρειαζόταν, θὰ κατέβαινε ὡς τὸ βάθος τῆς ἐκσκαφῆς Ντοσὰρ γιὰ νὰ ξαναβρῆ τὸν Χάρου καὶ μαζί μ' αὐτὸν τὸν μηχανικὸ Τζέϊμς Στάρ.

Μετὰ τρεῖς ὥρες κατέβαινε ἀπὸ τὸ τραῖνο στὸν σταθμὸ Κάλλαντερ καὶ κατευθυνόταν, τρέχοντας σχεδόν, πρὸς τὸ πηγάδι Γιαρόου.

«Δὲν ξαναφάνηκαν κι' οἱ δυό! συλλογιζόταν. Γιατί; Μήπως παρουσιάστηκε κανένα ἐμπόδιο; Μήπως τοὺς κρατᾶ ἀκόμα στὸ βάθος τοῦ ἀνθρακωρυχείου καμμιά σοβαρὴ δουλειά; Θὰ τὸ μάθω».

Καὶ ταχύνοντας πάλι τὸ βῆμα ὁ Τζακ Ρυὰν ἔφτασε, σὲ λιγώτερο ἀπὸ μιὰ ὥρα, στὸ πηγάδι Γιαρόου.

Ἐξωτερικά δὲν ὑπῆρχε καμμιά ἀλλαγὴ στὸ περιβάλλον. Ἡ ἴδια ἡσυχία, κανεῖς ζωντανὸς σ' αὐτὴ τὴν ἐρημιά.

Ὁ Τζὰκ Ρυὰν μπῆκε κάτω ἀπὸ τὴ σαθρὴ σκαλωσιά πὺν σκέπαζε τὸ στόμιο τοῦ πηγαδιοῦ καὶ βύδισε τὸ βλέμμα του μέσα στὸ πηγάδι Δὲν εἶδε τίποτε... Δὲν ἄκουσε τίποτε.

— Καὶ ἡ λάμπα μου! Ποῦ εἶναι; Δὲν βρῖσκεται πιά στὴ θέση τῆς;

Συνήθως τὴ λάμπα πὺν μεταχειριζόταν κατὰ τὶς ἐπισκέψεις του στὴν τάφρο, τὴν ἄφηνε κοντὰ στὸ τοίχωμα τῆς πρώτης σκάλας.

Τώρα αὐτὴ ἡ λάμπα εἶχε ἐξαφανιστῆ.

— Κακὴ ἀρχή, ἔκαμε ὁ Τζὰκ Ρυὰν, πὺν ἄρχισε ν' ἀνησυχῆ σοβαρά.

Κατόπιν, χωρὶς νὰ διστάσῃ καὶ προληπτικὸς καθὼς ἦταν, πρόσθεσε:

— Θὰ κατεβῶ νὰ ἐρευνήσω, ἔστω κι' ἂν πρόκειται νὰ φτάσω στ' ἄδυτα τοῦ Ἄδη!

Κι' ἄρχισε νὰ κατεβαίνει συνεχῆ τὶς σκάλες πὺν ὠδηγοῦσαν στὸ βᾶθος.

Χρειαζόταν νὰ μὴν εἶχε χάσει τὶς παλιῆς ἰκανότητες τοῦ ἀνθρακωρύχου καὶ νὰ γνώριζε πολὺ καλὰ τὴν τάφρο Ντοσάρτ γιὰ νὰ ριψοκινδυνεύσῃ σὺτὴ τὴν κἀθοδο. Ὡστόσο κατέβαινε προσεκτικά. Τὸ πόδι του ψηλαφοῦσε τὸ κἀθε σκαλοπάτι.

Ἐνα λάθος νὰ ἔκανε, κάπως νὰ παραπατοῦσε, καὶ ἡ πτώση του θὰ ἦταν θανάσιμη μέσα στὸ κενὸ τῶν πεντακοσίων μέτρων. Μετροῦσε, λοιπόν, τὴν κἀθε σκάλα πὺν κατέβαινε. Ἦξερε πὼς τὸ πόδι του δὲν θ' ἄγγιζε τὸ ἔδαφος παρὰ ἂν κατέβαινε καὶ τὴν τριακοστὴ σκάλα. Κι' ὅταν θὰ ἔφτανε ἐκεῖ κάτω, δὲν θὰ κουραζόταν νὰ βρῆ τὸ σπῆτι τοῦ Σιμὸν Φόρντ, πού, ὅπως ξέρομε, ἦταν χτισμένο στὴν ἄκρη τῆς κεντρικῆς γαλαρίας.

Ὁ Τζὰκ Ρυὰν ἔφτασε ἔτσι στὸ εἰκοστὸ ἔκτο πλατύσκαλο πὺν ἔδενε, τὴν μιὰ μὲ τὴν ἄλλη, τὶς σκάλες. Τώρα τὸν χώριζαν, ὡς τὸ ἔδαφος, ἐξήντα μέτρα.

Σ' ἐκείνο τὸ σημεῖο τῆς καθόδου του, ὁ Τζὰκ χαμήλωσε τὸ πόδι του γιὰ νὰ πατήσῃ στὸ πρῶτο σκαλοπάτι τῆς εἰκοστῆς ἑβδομῆς σκάλας. Μὰ τὸ πόδι του, καθὼς ζυγίζοταν στὸ κενό, δὲν ἔβρισκε κανένα στήριγμα ν' ἀκουμπήσῃ.

Γονάτισε τότε στὸ πλατύσκαλο καὶ πῆγε νὰ χουφτώσῃ τὴν ἄκρη τῆς σκάλας... γιὰ νὰ κρατηθῆ καλύτερα. Μὰ σκάλα δὲν ἔβρισκε!

Ἦταν φανερό ὅτι ἡ εἰκοστὴ ἑβδομῆ σκάλα δὲν βρισκόταν στὴ θέση τῆς. Συνεπῶς τὴν εἶχαν ἀφαιρέσει!

— Σίγουρα θὰ πέρασε ἀπὸ δῶ κανένα φάντασμα! μονολόγησε ὁ Τζὰκ Ρυὰν καὶ τὸν κυρίεψε ἓνα αἶσθημα τρόμου.

Ἦ Ορθίος, μὲ τὰ χέρια σταυρωμένα, θέλοντας πάντοτε νὰ εἰσδύσῃ σ' αὐτὸ τὸ ἀδιαπέραστο σκοτάδι, ὁ Τζὰκ Ρυὰν περίμενε... Κατόπιν τοῦρθε στὸ νοῦ ἡ σκέψη ὅτι, ἂν αὐτὸς δὲν μπορούσε νὰ κατεβῆ, τότε καὶ οἱ κάτοικοι τοῦ ἀνθρακωρυχείου, δὲν θὰ μπορούσαν κι' ἐκείνοι ν' ἀνεβούν. Δὲν ὑπῆρχε πιά, πράγματι, καιμιὰ ἐπικοινωνία ἀνάμεσα στὸ ἔδαφος τῆς κομητείας καὶ τὰ βάρη τῆς τάφρου. Ἐν αὐτῇ ἡ ἀφαίρεση τῆς σκάλας ἔγινε ἀπὸ τὴν τελευταία του ἐπίσκεψη ἐδῶ, τί εἶχαν γίνει ὁ Σιμόν Φόρντ, ἡ γυναίκα του, ὁ γιὸς του καὶ ὁ μηχανικός;

Ἡ παρατεινόμενη ἀπουσία τοῦ Τζέιμς Στὰρ ἀπόδειχνε φανερὰ πὼς δὲν εἶχε ἀφήσει τὴν τάφρο ἀπὸ τὴν ἡμέρα ποὺ ὁ Τζὰκ Ρυὰν διασταυρώθηκε μαζί του μέσα στὸ πηγάδι Γιαρόου. Πῶς, λοιπόν, γινόταν ἀπὸ τότε ὁ ἀνεφοδιασμός τοῦ σπιτιοῦ; Ζοῦσαν αὐτοὶ οἱ δυστυχισμένοι, φυλακισμένοι καθὼς ἦσαν, πεντακόσια μέτρα κάτω ἀπὸ τὴ γῆ;

Ἄλλες αὐτὲς οἱ σκέψεις διέσχιζαν τὸ μυαλὸ τοῦ Τζὰκ Ρυὰν. Ἐβλεπε δὲ πολὺ καλὰ πὼς δὲν μπορούσε νὰ κάνῃ τίποτε γιὰ νὰ φτάσῃ ὡς τὸ σπιτάκι τοῦ Σιμόν.

Μήπως ἡ διακοπὴ αὐτῆς τῆς ἐπικοινωνίας ἦταν τὸ ἔργο κανενὸς κακοποιοῦ; Διόλου ἀπίθανο. Τότε ἔπρεπε νὰ εἰδοποιηθῆ ἡ ἀστυνομία κι' ὅσο τὸ δυνατὸ πρὸ σύντομα.

Ὁ Τζὰκ Ρυὰν ἔσκυψε πάνω ἀπὸ τὸ πλατύσκαλο καὶ φώναξε δυνατά:

— Χάρου! Χάρου!

Ἡ ὑπόγεια ἠχὼ ἐπανελάμβανε τ' ὄνομα τοῦ Χάρου πολλὰς φορές. Τέλος ἔσθησε στὰ τελευταῖα σκοτάδια τοῦ πηγαδιοῦ Γιαρόου.

Ὁ Τζὰκ Ρυὰν ἀνέβηκε γρήγορα τὶς σκάλες καὶ εἶδε ξανὰ τὸ φῶς τῆς ἡμέρας. Δὲν ἔχασε οὔτε στιγμή. Καὶ μὲ τὸν ἴδιο ταχύ ρυθμὸ ἔφτασε στὸ σιδηροδρομικὸ σταθμὸ τοῦ Κάλλαντερ. Δὲν τοῦ χρειάστηκε νὰ περιμένη παρὰ μερικὰ λεπτὰ ὥσπου νὰ περάσῃ τὸ ἔξπρες τοῦ Ἐδιμβούργου, καὶ στὶς τρεῖς τὸ ἀπόγευμα, παρουσιάστηκε στὸν λόρδο δῆμαρχο τῆς προωτεύουσας.

Ἐκεῖ ἔγινε δεκτὴ ἡ δῆλωσή του. Οἱ ἀκριβεῖς λεπτομέρειες πὺ ἔδωσε δὲν ἐπέτρεπαν νὰ ὑποπτευθοῦν τὴν φιλαλήθειά του. Ἀμέσως εἰδοποιήθηκε ὁ Σερ Ἐλφιστον, πρόεδρος τοῦ Βασιλικοῦ Ἰνστιτούτου, πὺ δὲν ἦταν μόνον συνάδελφος ἀλλὰ καὶ στενὸς φίλος τοῦ Τζέιμς Στάρ. Καί, φυσικά, ἐκεῖνος ζήτησε νὰ διευθύνῃ τὶς ἔρευνες, πὺ θὰ γίνονταν χωρὶς ἀναβολὴ στὴν τάφρο Ντοσάρτ. Ἔθεσαν στὴ διάθεσή τους πολλοὺς ἀστυνομικοὺς πὺ ἐφοδιάστηκαν μὲ λάμπες, μὲ σκαπάνες, μὲ μακρὺς σκάλες καὶ μὲ σχοινιά, χωρὶς νὰ ξεχάσουν νὰ πάρουν, γιὰ κάθε ἐνδεχόμενο, καὶ μερικὰ τρόφιμα. Κατόπιν, μὲ ὄδηγὸ τὸν Τζὰκ Ρυὰν, πῆραν ἀμέσως ὄλοι τὸ δρόμο γιὰ τὰ ἀνθρακωρυχεῖα τῆς Ἀμπερφόυλ.

Τὸ βράδυ ὁ σερ Ἐλφιστον, ὁ Τζὰκ Ρυὰν καὶ οἱ ἀστυνομικοὶ ἔφθασαν στὸ πηγάδι Γιαρόου καὶ κατέβηκαν ὡς τὸ εἰκοστὸ ἔβδομο πλατύσκαλο στὸ ὁποῖο εἶχε σταματήσει ὁ Τζὰκ πρὶν λίγες ὥρες.

Οἱ λάμπες, δεμένες στὶς ἄκρες τῶν σχοινιῶν, ρίχτηκαν στὸ βάθος τοῦ πηγαδιοῦ καὶ μπόρεσαν τότε νὰ διαπιστώσουν ὅτι οἱ τελευταῖες τέσσερις σκάλες ἔλειπαν.

Δὲν ὑπῆρχε ἀμφιβολία πὺς κάθε ἐπικοινωνία μετα-

ξὺ τοῦ μέσα καὶ τοῦ ἔξω κόσμου τῆς τάφρου Ντοσάρτ εἶχε σκόπιμα κοπῆ.

— Τί περιμένουμε, κύριε; ρώτησε ὁ ἀνήσυχος Τζάκ Ρυάν.

— Περιμένουμε νὰ τραθήξουμε αὐτὲς τὶς λάμπες, παιδί μου, ἀκούστηκε ὁ σὲρ Ἔλφιστον. Κατόπιν θὰ κατεβοῦμε ὡς τὸ ἔδαφος τῆς τελευταίας γαλαρίας καὶ θὰ μπῆς μπροστὰ νὰ μᾶς ὀδηγήσης.

— Εὐχαρίστως νὰ σᾶς ὀδηγήσω στὸ σπίτι τοῦ γερο - Σιμόν! φώναξε ὁ Τζάκ Ρυάν. Κι' ἂν χρειαστῆ ὡς τὶς τελευταῖες ἀβύσσους τῆς τάφρου!

Εὐθὺς μόλις τραθήχτηκαν ἐπάνω οἱ λάμπες, οἱ ἀστυνομικοὶ στήριξαν στὸ πλατύσκαλο τὶς σχοινένιες σκάλες ποὺ ξετυλίχτηκαν κάτω στὸ πηγάδι. Τὰ ἐπόμενα πλατύσκαλα ὑπῆρχαν καὶ ἄντεχαν ἀκόμα καὶ θὰ μπορούσαν νὰ κατεβοῦν ἀπὸ τὸ ἓνα στὸ ἄλλο.

Αὐτὸ δὲν ἔγινε χωρὶς μεγάλες δυσκολίες. Ὁ Τζάκ ἦταν ὁ πρῶτος ποὺ ἔφτασε στὸ βάθος τοῦ ἀνθρακωρυχείου.

Ἄμέσως τὸν ἀκολούθησαν ὁ Σὲρ Ἔλφιστον καὶ οἱ ἀστυνομικοί. Τὸ κυκλικὸ μέρος ὅπου κατέληγαν οἱ σκάλες ἦταν τελείως ἔρημο. Μὰ ὁ Σὲρ Ἔλφιστον δὲν ἐξεπλάγη λίγο ὅταν ἄκουσε τὸν Τζάκ Ρυάν νὰ φωνάζη:

— Νά κάτι κομμάτια ἀπὸ τῆ σκάλα! Καὶ εἶναι μισοκαμένα!

— Καμένα! ἐπανελάβε ὁ Σὲρ Ἔλφιστον. Πράγματι, ἐδῶ ὑπάρχουν στάχτες!

— Σκέπτεσθε, κύριε, ρώτησε ὁ Τζάκ Ρυάν, ὅτι ὁ μηχανικὸς Τζέιμς Στάρ εἶχε ποτὲ συμφέρον νὰ κάψῃ αὐτὲς τὶς σκάλες καὶ νὰ διακόψῃ κάθε ἐπικοινωνία μὲ τὴν ἐπιφάνεια τοῦ ἐδάφους;

— Ὁχι, ἀποκρίθηκε ὁ Σὲρ Ἔλφιστον ποὺ ἔμενε σκεπτικός. Ἄς πᾶμε, παιδί μου, στὸ σπίτι τοῦ γερο - ἐργοδηγοῦ. Ἐκεῖ θὰ μάθουμε τὴν ἀλήθεια.

Ὁ Τζάκ Ρυάν κούνησε τὸ κεφάλι του σὰν νὰ μὴν εἶχε πειστῆ. Καὶ παίρνοντας μιὰ λάμπα ἀπὸ τὰ χέρια ἐνὸς

ἀστυνομικοῦ προχώρησε γρήγορα πρὸς τὴν κεντρικὴ γαλαρία τῆς τάφρου Ντοσάρτ.

“Ὅλοι τὸν ἀκολούθησαν.

Μετὰ ἓνα τέταρτο τῆς ὥρας ὁ Σέρ Ἐλφιστον καὶ οἱ σύντροφοί του εἶχαν φτάσει στὴν ἐσκαφὴ στὸ βᾶθος τῆς ὁποίας ἦταν χτισμένο τὸ σπιτάκι τοῦ Σιμὸν Φόρντ. Κανένα φῶς δὲν φώτιζε τὸ παράθυρο.

Ὁ Τζάκ Ρυὰν ὤρμησε στὴν πόρτα καὶ τὴν ἔσπρωξε ζωηρά.

Τὸ σπίτι ἦταν ἔρημο.

Ἐπεσεκέφθησαν τὰ δωμάτια τῆς σκοτεινῆς κατοικίας. Κανένα ἴχνος βίας στὸ ἐσωτερικό. Ὅλα βρισκόνταν στὴ θέση τους σὰν νὰ ἦταν ἀκόμα ἐδῶ ἢ γρῖα - Ρίτα. Ἀκόμα καὶ τὰ τρόφιμα ἦσαν ἀφθονα, ἀρκετὰ νὰ συντηρήσουν τὴν οἰκογένεια Φόρντ γιὰ πολλὰς ἡμέρες.

Ἡ ἀπουσία, λοιπὸν, τῶν νοικοκυραίων ἦταν ἀνεξήγητη. Μὰ θὰ μπορούσαν νὰ βεβαιώσουν μ’ ἓναν ἀκριβῆ τρόπο, πότε εἶχαν ἐγκαταλείψει τὸ σπίτι;

Ναί. Γιατὶ μέσα σ’ αὐτὸ τὸ περιβάλλον ὅπου οἱ ἡμέρες δὲν διαδέχονταν τὶς νύχτες καὶ οἱ νύχτες τὶς ἡμέρες, ἡ Ρίτα συνήθιζε νὰ σημειώνη μ’ ἓναν σταυρὸ στὸ ἡμερολόγιό της κάθε εἰκοσιτετράωρο πὺν περνοῦσε.

Αὐτὸ τὸ ἡμερολόγιο κρεμόταν στὸν τοῖχο τῆς σάλας. Λοιπὸν ὁ τελευταῖος σταυρὸς εἶχε γραφῆ στὶς 6 Δεκεμβρίου. Δηλαδή μιὰ μέρα μετὰ τὴν ἀφίξη τοῦ Τζέιμς Στάρ, καθὼς ἦταν ἄλλωστε σὲ θέση νὰ τὸ διαβεβαιώσῃ καὶ ὁ Τζάκ Ρυὰν. Ἦταν, λοιπὸν, φανερὸ ὅτι ἀπὸ τὶς 6 Δεκεμβρίου, δηλαδή ἀπὸ ἕξι μέρες, ὁ Σιμὸν Φόρντ, ἡ γυναίκα του, ὁ γιὸς του καὶ ὁ φιλοξενούμενός τους, εἶχαν ἐγκαταλείψει τὸ σπιτάκι.

Μιὰ νέα ἐξερεύνηση τῆς τάφρου μ’ ἐπικεφαλῆς τὸν μηχανικό, μπορούσε νὰ δώσῃ τὴ λογικὴ τῆς ἐξήγηση σὲ μιὰ τόσο μακρὰ ἀπουσία; Ὁχι, ἀσφαλῶς.

Ἔτσι τουλάχιστον τὸ σκεπτόταν ὁ Σέρ Ἐλφιστον, ἀφοῦ ἐπιθεώρησε μὲ κάθε δυνατὴ λεπτομέρεια τὸ σπιτάκι.

Βρέθηκε όμως σὲ ἀμηχανία γιὰ τὸ τί ἔπρεπε νὰ γίνη.

Τὸ σκοτάδι ἦταν βoθύ. Καὶ ὁ φωτισμὸς ποὺ προερχόταν μόνον ἀπὸ τὶς λάμπες τῶν ἀστυνομικῶν, δὲν ἦταν ικανοποιητικὸς.

Ξαφνικὰ ὁ Τζὰκ Ρυὰν ἄφησε μιὰ κραυγή.

— Κοιτάξτε ἐκεῖ! Ἐκεῖ!

Τὸ δάχτυλό του ἔδειξε ἓνα ἀρκετὰ ζωηρὸ φῶς ποὺ ἔπαιζε στὸ μακρυνὸ σκοτάδι τῆς γαλαρίας.

— Φίλοι μου, πρότεινε ὁ Σέρ "Ελφιστον. "Ἄς τρέξουμε σ' ἐκεῖνο τὸ φῶς.

— Περιττὸς κόπος! φώναξε ὁ Τζὰκ Ρυὰν. Τὸ φῶς αὐτὸ εἶναι ἓνα φάντασμα καὶ δὲν πρόκειται ποτὲ νὰ τὸ φτάσουμε.

Ὁ πρόεδρος τοῦ Βασιλικοῦ Ἰνστιτούτου καὶ οἱ ἀστυνομικοί, ποὺ δὲν πίστευαν καὶ τόσο στὰ φαντάσματα καὶ στὶς προλήψεις, ὤρμησαν πρὸς τὸ μέρος ὅπου ἔδειχνε τὸ μετακινούμενο φῶς. Τί νὰ κάνη κι' ὁ Τζὰκ Ρυὰν; Θέλοντας καὶ μὴ δὲν ἄφησε νὰ τὸν ἐγκαταλείψη τὸ θάρρος του κι' ἔτρεξε μαζί τους.

Ἐπακολούθησε μιὰ μακρὰ καὶ κουραστικὴ κατάδιωξη. Τὸ φωτεινὸ σημεῖο ἦταν πράγματι ἓνα φῶς ποὺ φαινόταν νὰ τὸ κρατᾷ ἓνα ὄν μικρὸσωμο, ἀλλὰ τρομερὰ εὐκίνητο. Κάθε στιγμὴ χανόταν πίσω ἀπὸ κάποια ἐσοχή. Ἄλλὰ κατόπιν τὸ ξανάβλεπαν στὸ βάθος μιᾶς διασταυρούμενης γαλαρίας. Τέλος φάνηκε νὰ ἔχη ἔξαφανιστῆ ὀριστικά. Ἄλλὰ πάλι, ξαφνικά, τὸ περίεργο καὶ μυστηριώδες φῶς ἔρριχνε ξανά τὴν λάμπη του. Μὲ λίγα λόγια δὲν εἶχαν μπορέσει νὰ μικρύνουν ἀρκετὰ τὴν ἀπόσταση ποὺ τοὺς χώριζε. Καὶ ὁ Τζὰκ ἐπέμενε ὅτι δὲν θὰ τὸ ἔφθαναν ποτέ.

Πέρασε μιὰ ὥρα περιττῆς καταδίωξης, ὥσπου ὁ Σέρ "Ελφιστον καὶ οἱ σύντροφοί του χάθηκαν μέσα στὴν νοτιοδυτικὴ μεριά τῆς τάφρου Ντοσάρτ.

Τώρα κι' αὐτοὶ ἀναρωτιόνταν μήπως δὲν εἶχαν νὰ κάνουν μ' ἓνα μαγικὸ φῶς, ἓνα φῶς ἄπιαστο.

Ἐκεῖνη τὴ στιγμὴ, ὡστόσο, φάνηκε ὅτι ἡ ἀπόσταση

ἄρχισε νὰ λιγοστεύη ἀνάμεσα στὸ τρελλὸ φῶς καὶ σ' ἐκείνους πὺν προσπαθοῦσαν νὰ τὸ φθάσουν. Κουράστηκε μὴπως ὁ ἄγνωστος πὺν τὸ κρατοῦσε ἢ ἤθελε νὰ τοὺς παρασύρη μὲ αὐτὸ τὸ κνηγητὸ στὸ μέρος ὅπου εἶχε παρασύρει καὶ τοὺς ἄλλους; Ἡ ἀπάντηση σ' αὐτὴ τὴν ἀπορία δὲν ἦταν εὐκόλη. Τὴν πίστευαν ὅμως καὶ τοὺς ἀρρώσταινε.

Οἱ ἀστυνομικοὶ βλέποντας νὰ ἐλαττώνεται ἡ διαφορὰ ὄλο κι ἐνέτειναν τὶς προσπάθειές τους. Τὸ φῶς πὺν πάντοτε ἔφεγγε διακόσια βήματα μπροστά τους, τώρα βρισκόταν μόνον πενήντα. Κι' αὐτὴ ἡ ἀπόσταση ὀλοένα καὶ μικραίνει, κι' ἐκεῖνος πὺν κρατοῦσε τὸ φῶς, ἄρχισε νὰ ξεχωρίζη... Πότε - πότε δέ, καθὼς γύριζε τὸ κεφάλι του, μπορούσαν κι' ἀναγνώριζαν ἀμυδρὰ τὸ προφίλ μιᾶς μορφῆς ἀνθρώπου. Ἐκτὸς ἂν ἦταν κανένα φάντασμα πὺν εἶχε πάρει ἀνθρώπινη μορφή. Πάντως ὁ Τζᾶκ Ρυὰν ἄρχισε νὰ πιστεύη ὅτι δὲν ἀντιμετώπιζαν κανένα φάντασμα.

Καὶ τρέχοντας περισσότερο ἀπὸ τοὺς ἄλλους φώναξε:

— Κουράγιο, παιδιά! Κουράστηκε καὶ θὰ τὸν φτάσουμε... Κι' ἂν ἔχη γλῶσσα καὶ μιλά θὰ ἔχη νὰ μᾶς πῆ πολλά.

Ἐντούτοις τὴν ἡ καταδίωξη γινόταν πὺν δύσκολη. Γιατὶ τὴ γαλαρία τὴ διασταύρωναν στενὰ περάσματα καὶ μεταβαλόταν σ' ἓνα λαβύρινθο ἀπὸ μικρὰ τούννελ. Ἔτσι μέσα σ' αὐτὸν τὸν δαίδαλο, ὁ ἄγνωστος πὺν κρατοῦσε τὸ φῶς, μπορούσε νὰ ξεφύγη εὐκόλα ἀπὸ τοὺς διώκτες του. Τοῦ ἔφτανε νὰ σβήση ξαφνικὰ τὸ φανάρι του καὶ νὰ ριχτῆ πλάι, στὸ βάθος κάποιου σκοτεινοῦ καταφύγιου.

Κι ἀλήθεια, αὐτὸ συλλογιζόταν ὁ σὲρ Ἐλφιστον γιατί παρατήρησε, ἀνασαιίνοντας βαρεῖα ἀπὸ τὸ πετρέλαιο:

— Ἄν θέλῃ νὰ μᾶς ξεφύγη γιατί δὲν τὸ κάνει;

Πάντως αὐτό, τὸ ἄπιαστο ὄν δὲν τὸ εἶχε κάνει ἀκόμα. Ἄλλὰ τὴ στιγμή πὺν αὐτὴ ἡ σκέψη διέσχισε τὸ μυαλὸ τοῦ σὲρ Ἐλφιστον, τὸ φῶς ἔξαφανίστηκε ἀπότομα, καὶ οἱ ἀστυνομικοὶ, συνεχίζοντας τὴν καταδίωξή τους, ἔφθαναν, σχεδὸν ἀμέσως, μπρὸς σ' ἓνα στενὸ ἄνοιγμα

πού οί βράχοι τοῦ σχιστόλιθου ἄφηναν ἀνάμεσά τους τὴν ἄκρη μιᾶς στενῆς εἰσόδου.

Τροφοδότησαν τὶς λάμπες τους κι' ἀμέσως πέρασαν ἀπὸ αὐτὸ τὸ ἄνοιγμα. Τὸ περασμά τους ἦταν ὑπόθεση μιᾶς στιγμῆς. Μὰ δὲν ἔκαμαν ἑκατὸ βήματα μέσα σὲ μιὰ νέα γαλαρία, πού ἦταν πιὸ μεγάλη καὶ πιὸ ψηλὴ, ὅταν στάθηκαν ξαφνικά.

Ἐκεῖ, κοντὰ στὸ τοίχωμα, βρισκόνταν, πεσμένα στὸ ἔδαφος, τέσσερα σώματα — τέσσερα πώματα ἴσως...

— Ὁ Τζέιμς Στάρ! φώναξε ὁ σὲρ Ἐλφιστον.

— Χάρρου! Χάρρου! φώναξε ὁ Τζακ Ρυὰν πέφτοντας πάνω στὸ σῶμα τοῦ συναδέλφου του.

Ἦσαν, πράγματι, ὁ μηχανικός, ἡ Ρίτα, ὁ Σιμὸν καὶ ὁ Χάρρου Φόρντ. Μὰ τότε εἶδαν ἓνα ἀπὸ τὰ σώματα ν' ἀνασηκῶνεται λίγο κι' ἄκουσαν τὴν ἐξαντλημένη φωνὴ τῆς Ρίτας νὰ ψιθυρίζη αὐτὰ τὰ λόγια:

— Αὐτοὺς κοιτάξτε! Αὐτοὺς πρῶτα!

Ὁ σὲρ Ἐλφιστον, ὁ Τζακ Ρυὰν, οἱ ἀστυνομικοί, προσπάθησαν ὅλοι νὰ ξαναφέρουν στὴ ζωὴ τὸν μηχανικὸ καὶ τοὺς συντρόφους του, δίνοντάς τους μερικὲς σταγόνες δυναμωτικό. Καὶ τὸ πέτυχαν σχεδὸν ἀμέσως. Αὐτοὶ οἱ δυστυχησμένοι, ἀποκομμένοι ἀπὸ δέκα μέρες μέσα στὴ Νέα Ἀμπερφόϋλ, θὰ πέθαιναν ἀπὸ ἀσιτία. Κι ἂν δὲν εἶχαν ὑποκύψει κατὰ τὴ διάρκεια αὐτῆς τῆς μακρουᾶς φυλακίσεως — ὁ Τζέιμς Στάρ τὸ ἔκαμε γνωστὸ στὸν σὲρ Ἐλφιστον — ἦταν γιὰ τρεῖς φορὲς εἶχαν βροῆ κοντὰ τους ἓνα ψωμὶ καὶ μιὰ στάμνα νερό! Ἀσφαλῶς ὁ φιλόανθρωπος στὸν ὁποῖον ὤφειλαν τὴ ζωὴ τους, ἀκόμα δὲν θὰ εἶχε μπορέσει νὰ τοὺς κἀνῃ κάτι καλύτερο!

Ὁ σὲρ Ἐλφιστον ἀναρωτιόταν μήπως κι' αὐτὸ δὲν ἦταν τὸ ἔργο τοῦ ἀσύλληπτου ἀγνώστου μὲ τὸ φῶς πού τοὺς εἶχε παρασύρει ἀκριβῶς στὸ μέρος ὅπου κείτονταν ὁ Τζέιμς Στάρ καὶ οἱ σύντροφοί του.

Ὅ,τι κι' ἂν συνέβαινε, ὁ μηχανικός, ἡ Ρίτα, ὁ Σιμὸν καὶ ὁ Χάρρου Φόρντ εἶχαν σωθῆ. Τοὺς μετέφεραν στὴν

υπόγεια κατοικία τους, περνώντας πάλι από τὴ στενὴ εἴσοδο πὸν ὁ κοιμιστὴς τῆς φωτιᾶς φαινόταν πὸς εἶχε θελήσει νὰ δείξῃ στὸν σὲρ Ἕλφιστον.

Καὶ ἂν ὁ Τζέμις Στάρ καὶ οἱ συντροφοὶ του δὲν εἶχαν μπορέσει νὰ ξαναβροῦν τὸ στόμιο τῆς γαλαρίας πὸν τοὺς εἶχαν ἀνοίξει τὰ φουρνέλα, ἦταν γιὰ αὐτὸ τὸ στόμιο εἶχε φραχθῆ στερεὰ μὲ βράχους πὸν μέσα σ' αὐτὸ τὸ ἀπόλυτο σκοτάδι δὲν εἶχαν μπορέσει νὰ τὸ βροῦν.

Ἔτσι καθὼς ἐξερευνοῦσαν τὴν τεράστια κρύπτη, κάθε ἐπικοινωνία μὲ τὸ παλιὸ ἀνθρακωρυχεῖο εἶχε ἀποκλεισθῆ ἀπὸ ἓνα ἐχθρικό χέρι!

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΤΡΙΤΟ

Ἡ Καρβουνόπολη

Τρία χρόνια μετὰ τὰ γεγονότα πὸν θὰ σᾶς διηγηθοῦμε, οἱ Τουριστικοὶ Ὅδηγοὶ Τζόαν καὶ Μάραϊν, συνιστοῦσαν, σὰν μιὰ μεγάλη ἀτραξιὸν, στοὺς παλυάριθμους τουρίστες πὸν διέτρεχαν τὴν κομητεία τῆς Στίρλιγκ, μιὰ ἐπίσκεψη γιὰ μερικὲς ὥρες στ' ἀνθρακωρυχεῖα τῆς Νέας Ἀμπερφόυλ.

Κανένα ὄρυχεῖο καὶ στὸν Παλιὸ καὶ στὸν Νέο Κόσμο δὲν παρουσίαζε ἓνα τόσο περιεργὸ ἐνδιαφέρον ἐξ' αἰτίας τῆς θέας του.

Πρῶτα - πρῶτα ὁ ἐπισκέπτης χωρὶς κανέναν κίνδυνο καὶ κόπο, μεταφερόταν ὡς τὸ ἐκμεταλλεύσιμο ἔδαφος, πεντακόσια μέτρα κάτω ἀπὸ τὴν ἐπιφάνεια τῆς Κομητείας.

Πράγματι ἑπτὰ μίλια νοτιοδυτικῶς τοῦ Κάλλαντερ ξεκινοῦσε ἓνα καμπυλωτὸ τοῦννελ στολισμένο μὲ μιὰ μνημειακὴ εἴσοδο. Αὐτὸ τὸ τοῦννελ, μ' ἑλαφρὰ κλίση καὶ ἄνετον χῶρο, κατέληγε κατ' εὐθείαν σ' ἐκείνη τὴν κρύπτη πὸν τόσο παράξενα ἦταν σκαμμένη μέσα στὸ στερεὸ ἔδαφος τῆς Σκωτίας.

Μιά διπλή γραμμὴ πάνω στὴν ὁποία κυκλοφοροῦσαν τὰ βαγόνια μὲ ὑδραυλικὴ πίεση, ἐξυπηρετοῦσε κάθε ὥρα τὸν μεγάλου συννοικισμὸ πού εἶχε ἰδρυθῆ στο ὑπέδαφος τῆς κομητείας κι' ἔφερε τὸ κάπως φιλόδοξο ὄνομα Καρβουνόπολη!

Ὁ ἐπισκέπτης φτάνοντας στὴν Καρβουνόπολη βρισκόταν σ' ἓνα περιβάλλον ὅπου ὁ ἠλεκτρισμὸς ἔπαιξε τὸν πρῶτο ρόλο, ἀφοῦ ρύθμιζε τὴν θερμοκρασία καὶ τὸν φωτισμὸ.

Πράγματι τὰ πηγάδια ἐξαερισμοῦ, μολοντί ἦσαν πολλά, δὲν θὰ μπορούσαν νὰ φέρουν ἀρκετὸ φῶς τῆς ἡμέρας στο βαθὺ σκοτάδι τῆς Νέας Ἀμπεροφύλλ. Ἐν τούτοις ἓνα ἔντονο φῶς γέμιζε αὐτὸ τὸ σκοτεινὸ περιβάλλον ὅπου πολυάριθμοι ἠλεκτρικοὶ λαμπτήρες ἀντικαθιστοῦσαν τὸν ἠλιακὸ δίσκο. Κρεμασμένοι κάτω ἀπὸ τοὺς θόλους, στηριγμένοι σὲ φυσικὲς κολῶνες, οἱ ἠλεκτρικὲς λάμπες ταΐζονταν ἀπὸ συνεχὲς ρεῦμα πού παρήγαγαν οἱ ἠλεκτρομαγνητικὲς μηχανές, καὶ φωτίζαν ἄπλετα αὐτὴ τὴν περιοχὴ. Κι' ὅταν πλησίον ἦ ὥρα τῆς ἀναπαύσεως, ἀρκοῦσε ἓνας διακόπτης γιὰ νὰ προκληθῆ ἡ τεχνητὴ νύχτα μέσα σὲ αὐτὰ τ' ἀβυσσαλέα βάρη τοῦ ἀνθρακωρυχείου.

Ὅλα αὐτὰ τὰ μηχανήματα, μικρὰ ἢ μεγάλα, λειτουργοῦσαν μέσα στο κενό. Δηλαδή τὰ φωτεινὰ τόξα τους δὲν ἐπικοινωνοῦσαν καθόλου μὲ τὸν γύρω ἀτμοσφαιρικὸν ἀέρα. Σὲ τέτοιο σημεῖο, ὥστε στὴν περίπτωση πού ἡ ἀτμόσφαιρα ἀνακατευτόταν μὲ τὸ ἀέριο σὲ μιὰ ἐκρηκτικὴ ἀναλογία, δὲν ὑπῆρχε φόβος γιὰ καμμιά ἔκρηξη. Ἐπίσης ἡ ἠλεκτρικὴ ἐνέργεια χρησιμοποιοῦταν ἀμετάβλητα σὲ ὅλες τὶς ἀνάγκες τῆς βιομηχανικῆς καὶ οἰκιακῆς ζωῆς.

Πρὶν ἀπ' ὅλα πρέπει νὰ ποῦμε ὅτι οἱ προβλέψεις τοῦ μηχανικοῦ Τζέιμς Στάρ — σὲ ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν ἐκμετάλλευση τοῦ νέου ἀνθρακωρυχείου — δὲν εἶχαν διόλου διαψευσθῆ. Τ' ἀνθρακοφόρα κοιτάσματα ἦσαν πλούσια καὶ ἀνυπολόγιστης ἀξίας. Τὰ πρῶτα χτυπήματα τῆς σκαπάνης ἔγιναν στὰ δυτικὰ τῆς κρύπτης, πεντακόσια μέτρα μακρὰ

ἀπὸ τὴν Καρβουνόπολη. Ἐκεῖ οἱ ἀνθρακωρύχοι ἄρχισαν νὰ βγάζουν τὰ πρῶτα φορτία τὸ κάρβουνο. Ἡ ἐργατικὴ πόλη δὲν ἦταν, λοιπόν, τὸ κέντρο τῆς ἐκμεταλλεύσεως. Οἱ ἐγκαταστάσεις τοῦ βάντους εἶχαν κατ' εὐθείαν συνδεθῆ μὲ τὶς ἐγκαταστάσεις τῆς ἐπιφανείας ἀπὸ τὰ πηγὰδια ἀερισμοῦ καὶ ἐξαγωγῆς, πού βάζουν τοὺς διαφόρους ὀρόφους σ' ἐπικοινωνία μὲ τὸ ἔδαφος. Τὸ μεγάλο τοῦννελ ὅπου κυκλοφοροῦσαν τὰ βαγονέτα, τὸ χρησιμοποιοῦσαν μόνο γιὰ τὴν μεταφορὰ τῶν κατοίκων τῆς Καρβουνόπολης.

Θυμάστε ποιά ἦταν ἡ ἰδιαιτέρη μορφή αὐτῆς τῆς τεράστιας σπηλιάς ὅπου ὁ γερο - ἐργοδηγὸς καὶ οἱ σύντροφοὶ του εἶχαν σταματήσει κατὰ τὴν πρώτη του ἐξερεύνηση. Ἐδῶ πάνω ἀπὸ τὰ κεφάλια τους στρογγύλευε ἓνας θόλος. Οἱ κολῶνες, πού τὸν ὑποβάσταζαν, χάνονταν μέσα στὸν θόλο τοῦ σχιστόλιθου καὶ σ' ἓνα ὕψος ἑκατὸ μέτρα ὅμοιο μὲ τὸν θόλο - Μαμουθ στὶς σπηλιές τοῦ Κεντάκου τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν.

Εἶναι γνωστὸ πὼς αὐτὴ ἡ πελώρια σάλα, ἡ πιὸ μεγάλη σὲ ὄλο τὸ ἀμερικανικὸ ὑπέδαφος, μπορεῖ νὰ χωρέσει ἄνετα πέντε χιλιάδες ἄτομα. Ἐδῶ, αὐτὸ τὸ σημεῖο τῆς Νέας Ἀμπερφόυλ εἶχε τὴν ἴδια χωρητικότητα. Μὲ τὴ διαφορὰ ὅτι στὴ θέση πού ὑπάρχουν ἐκεῖ οἱ θαυμάσιοι σταλακτίτες, ἐδῶ τὸ βλέμμα σταματᾷ σ' ἀνθρακοφόρες φλέβες πού φαίνονται νὰ σπινθηρίζουν σὲ ὅλα τὰ τοιχώματα κάτω ἀπὸ τὰ στρώματα τοῦ σχιστολίθου.

Κάτω ἀπὸ αὐτὸν τὸν θόλο ἐκτεινόταν μιὰ λίμνη, πού ἡ ἔκτασή της μποροῦσε νὰ συγκριθῆ μὲ τὴ Νεκρὴ θάλασσα τῶν Σπηλαίων - Μαμούθ. Ἦταν μιὰ βαθειὰ λίμνη πού στὰ διαφανῆ νερά της κολυμποῦσαν ψάρια χωρὶς μάτια, καὶ στὴν ὁποία ὁ μηχανικὸς ἔδωσε τ' ὄνομα Μάλκομ.

Ἐκεῖ, λοιπόν, σὲ αὐτὴ τὴν ἀπέραντη φυσικὴ ἐκσκαφή, ὁ Σιμὸν Φόρντ εἶχε χτίσει τὸ καινούργιο του σπίτι πού τὸ θεωροῦσε καλύτερο κι' ἀπὸ τὸ ὠραῖο ξενοδοχεῖο τῆς Πρίνσες στρῆτ τοῦ Ἐδιμβούργου. Αὐτὴ ἡ κατοικία του βρισκόταν στὴν ὄχθη τῆς λίμνης καὶ τὰ πέντε παράθυρά της

ἀνοιγαν στὰ σκοτεινὰ νερὰ πού ἀπλώνονταν ἀπὸ ἐκεῖ καὶ πέρα ὥσπου ἔφτανε τὸ μάτι.

Μετὰ δυὸ μῆνες, κοντὰ στὸ σπίτι τοῦ Σιμὸν Φῶρον χτίστηκε ἓνα δεύτερο. Ἦταν τὸ σπίτι τοῦ Τζέιμς Στάρ. Ὁ μηχανικὸς εἶχε δώσει τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴ του στὴ Νέα Ἀμπερφόυλ. Ἦθελε, λοιπόν, κι' ἐκεῖνος νὰ ἐγκατασταθῆ ἐκεῖ κάτω. Κι' ἐγκαταστάθηκε. Καὶ μόνον στὴν ἀνάγκη — γιὰ νὰ τακτοποιήσῃ τὶς ἐκκρεμεῖς ὑποθέσεις του — πῆγαινε ἐπάνω. Εἶχε προτιμήσει νὰ ζῆ ἀνάμεσα στὸν κόσμον τῶν ἀνθρακωρύχων.

Μετὰ τὴν ἀνακάλυψη τῶν νέων κοιτασμάτων, ὅλοι οἱ ἐργάτες τοῦ παλιοῦ ἀνθρακωρυχείου ἔσπευσαν νὰ ἐγκαταλείψουν τὶς γεωργικὰς τὺς ἀσχολίας γιὰ νὰ ξαναπιάσουν τὴ σκαπάνη καὶ τὸ φτυάρι. Ἐπειδὴ εἶχαν τὴν βεβαιότητα ὅτι ἡ δουλειὰ δὲν θὰ τοὺς ἔλειπε ποτέ, κι' ἐπειδὴ τὰ ἡμερομίσθια ἦσαν ὑψηλά, εἶχαν ἐγκαταλείψει τὰ ἐπάνω ἐδάφη γιὰ τὰ κάτω, κι' ἐγκαταστάθηκαν μέσα στὸ ἀνθρακωρυχεῖο πού ἀπὸ τὴν φυσικὴ του σύσταση καὶ τὴν διάταξιν προσφερόταν γιὰ μιὰ τέτοια ἐγκατάσταση.

Αὐτὰ τὰ σπίτια τῶν ἀνθρακωρύχων, χτισμένα μὲ τοῦ-βλα, εἶχαν μιὰ γραφικὴ διάταξιν. Ἄλλα ἦσαν στὶς ὄχθες τῆς λίμνης Μάλκολμ, καὶ ἄλλα κάτω ἀπὸ αὐτὰ τὰ τόξα πού φαίνονταν καμωμένα γιὰ ν' ἀντιστήκωνται στὴν πίεσιν τῶν θόλων, ὅπως εἶναι τ' ἀντιστηρίγματα μιᾶς ἐκκλησίας.

Ὅλοι αὐτοὶ οἱ ἀνθρακωρύχοι πού ὁ καθένας ἐργαζόταν στὴν εἰδικότητά του, εἶχαν ἐγκατασταθῆ στὴν Νέα Ἀμπερφόυλ καὶ σιγὰ - σιγὰ ἴδρυσαν τὴν Καρβουνόπολη, πού βρισκόταν κάτω ἀπὸ τὴν ἀνατολικὴν ἄκρην τῆς λίμνης Κατρίν πρὸς βορρᾶν τῆς κομητείας Στίρλιγκ.

Ἐμοιαζε μ' ἓνα φλαμανδικὸ χωριό, καὶ σὲ αὐτὸ τὸ σύνολο τῶν σπιτιῶν ξεχώριζε ἡ ἐκκλησία, ἓνα οἰκοδόμημα χτισμένο πάνω σ' ἓναν βράχον πού ἡ βάση του βρεχόταν ἀπὸ τὰ νερὰ αὐτῆς τῆς ὑπόγειας θάλασσας.

Ὅταν αὐτὸ τὸ ὑπόγειον χωριὸν φωτιζόταν ἀπὸ τὶς

ζωηρές ἀχτίδες πὺ ἐρριχναν οἱ ἠλεκτρικὲς λάμπες, οἱ κρεμασμένες στὶς κολῶνες τοῦ θόλου καὶ στὰ τόξα, παρουσιαζόταν κάτω ἀπὸ μία θεὰ κάπως φαντασμαγορική, ἔτσι πὺ δικαίωνε τοὺς τουριστικοὺς ὁδηγοὺς. Γι' αὐτὸ καὶ τὸ ἐπισκέπτονταν πολλοὶ περιηγηταί.

Περὶτὸ νὰ τονίσουμε ὅτι οἱ κάτοικοι τῆς Καρβουνόπολης δείχνονταν ὑπερήφανοι γιὰ τὴν ἐγκατάστασή τους. Ἀπόδειξη ὅτι σπάνια ἐγκατέλειπαν τὴν ἐργατικὴ τους πόλη. Στὸ κεφάλαιο δὲ αὐτὸ εἶχαν μιμηθῆ τὸν Σιμόν Φόρντ, πὺ δὲν ἤθελε ποτὲ ν' ἀνεβῆ ἐπάνω στὸ φῶς τῆς ἡμέρας. Ὁ γερο-ἐργοδηγὸς ἰσχυριζόταν ὅτι «ἐκεῖ πάνω» ἔβρεχε πάντοτε. Καὶ πρέπει νὰ παραδεχτοῦμε πὺς δὲν εἶχε τελειῶς ἄδικο, ἂν κρίνουμε ὅτι τὸ κλίμα τοῦ Ἡνωμένου Βασιλείου ἦταν ὑγρὸ μὲ τοκτικὲς βροχὲς καὶ ὀμίγλη.

Οἱ οἰκογένειες, λοιπόν, τῆς Νέας Ἀμπερφόουλ, εὐημεροῦσαν. Ἀπὸ τρεῖς χρόνια τώρα εἶχαν φτάσει σὲ κάποια ἄνεση πὺ ποτὲ δὲν εἶχαν γνωρίσει στὴν ἐπιφάνεια τοῦ ἐδάφους τῆς κομητείας. Καὶ πολλὰ παιδιὰ πὺ εἶχαν γεννηθῆ τὴν ἐποχὴ πὺ ξονάρχισαν οἱ ἐργασίες, δὲν εἶχαν ποτὲ ἀναπνεύσει τὸν ἐξωτερικὸ ἀέρα. Γεγονὸς πὺ ἔκανε τὸν Τζᾶκ Ρυὰν νὰ παρατηρήσῃ:

— Πέρασαν δέκα ὀκτὼ μῆνες ἀπὸ τότε πὺ τὰ ξέκοψαν οἱ μητέρες τους ἀπὸ τὸ γάλα κι' ἀκόμα δὲν εἶδαν τὸ φῶς τῆς ἡμέρας!

Πρέπει νὰ σημειώσουμε μὲ τὴν εὐκαιρία, ὅτι ἓνας ἀπὸ τοὺς πρώτους πὺ ἔτρεξε στὴν κλήση τοῦ μηχανικοῦ ἦταν ὁ Τζᾶκ Ρυὰν. Αὐτὸς ὁ εὐθυμὸς τύπος θεώρησε καθήκον του νὰ ξαναπαίσῃ τὴν παλιά του δουλειά. Τὸ ἀγρόκτημα τῆς Μελοῦξ ἔχασε ἔτσι τὸν τροβαδοῦρο του. Αὐτὸ ὅμως, δὲν σήμαινε ὅτι ὁ Τζᾶκ Ρυὰν ἔπαψε νὰ τραγουδᾷ. Ἀντίθετα. Γι' αὐτὸ καὶ οἱ ἐπιβλητικοὶ ἀντίλαλοι τῆς Νέας Ἀμπερφόουλ μεταχειρίζονταν τὰ πέτρινα πνευμόνια τους, γιὰ νὰ τοῦ ἀπαντοῦν.

Ὁ Τζᾶκ Ρυὰν εἶχε ἐγκατασταθῆ στὸ νέο σπιτάκι τοῦ Σιμόν Φόρντ. Τοῦ παραχώρησαν ἓνα δωμάτιο πὺ τὸ δέ-

χθηκε πρόθυμα, άπλως και ειλικρινής καθώς ήταν. 'Η γριά Ρίτα τόν άγαπούσε για τόν καλό του χαρακτήρα και την ευθυμη διάθεσή του. Συμμεριζόταν άλλωστε λίγο τις αντίληψεις του για τά φαντάσματα. "Έτσι και οί δυό, σάν βρίσκονταν μόνοι, διηγούνταν άνατριχιαστικές ιστορίες. 'Ιστορίες ικανές νά πλουτίσουν την υπερβόρεια μυθολογία.

'Ο Τζάκ Ρυάν έγινε έτσι ή χαρά του σπιτιού. Παρέμενε ώστόσο ένας καλός υπήκοος κι' ένας άκούραστος εργάτης. 'Απόδειξη ότι έξι μήνες μετά την επανάληψη τών εργασιών ήταν κιόλας έπιστάτης σ' ένα συνεργείο εκσκαφής.

— Περισσότερο, και πιό επικίνδυνα άπ' όλους, δουλέψατε έσείς κύριε Φόρντ, έλεγε στον γερο - εργοδηγό μερικες μέρες μετά την εγκατάστασή του. Βρήκατε μιá καινούργια φλέβα. Κι' αυτό τó πετύχατε με κίνδυνο τής ζωής σας.

— Κι' εσύ όμως έχεις τó μεριδιό σου σ' αυτή την επιτυχία, άποκρίθηκε ó γερο - εργοδηγός. Γιατί μην ξεχνάς ότι ó μηχανικός Στάρ κι' εγώ ζούμε χάρη στην δική σου έμπνευση και πρωτοβουλία.

— "Ω, όχι! έκανε ó Τζάκ Ρυάν. Στο γιό σας, Χάρου, τó οφείλετε αυτό. Πού είχε την καλή ιδέα νά δεχθί την πρόσκλησή μου για τó πανηγύρι τής "Ιρβιν...

— Και νά μην ξερω, έ; διέκοψε συμπληρώνοντας ó Χάρου, και σφίγγοντας τó χέρι του συναδέλφου του. "Οχι Τζάκ! 'Εσύ μās έσωσες! Γιατί μόλις ανέλαβες άπό τά τραύματά σου έτρεξες άμέσως σέ αναζήτησή μας, χωρίς νά καθυστερήσης ούτε μέρα, ούτε ώρα. "Ενοιωθες ότι και ή παραμικρή καθυστέρηση θά ήταν μοιραία για τή ζωή μου. Γι' αυτό άλλωστε προλάβατε και μās βρήκατε ζωντανούς μέσα στο άνθρακωρυχείο.

— "Ε, όχι! επέμεινε τó πεισματάρικο παιδί. Δέν θά σās άφήσω νά λέτε πράγματα πού δέν έγιναν ποτέ. 'Απλως έτρεξα για νά μάθω τί έγινες, Χάρου. Τίποτ' άλλο. 'Αλ-

λά για να αποδώσω τὸ δίκιο στὸν καθένα, θὰ προσθέσω πὼς χωρὶς αὐτὸ τὸ ἄπιαστο φάντασμα...

— Νάτα μας! φώναξε ὁ Σιμὸν Φόρντ. Πέσαμε πάλι στὰ φαντάσματα!...

— Μάλιστα! Ἦταν ἓνα φάντασμα, ἐπανάλαβε ὁ Τζᾶκ Ρυάν. Μιὰ μάγισσα, μιὰ κόρη τῆς φωτιᾶς. Αὐτὴ ἦταν ἡ ἀφορμὴ. Γιατὶ ἂν δὲν μεσολαβοῦσε ἡ παρουσία αὐτοῦ τοῦ φαντάσματος δὲν θὰ μπορούσαμε νὰ μποῦμε μέσα σ' αὐτὴ τὴ γαλαρία ἀπ' ὅπου δὲν θὰ μπορούσατε ποτὲ πιά νὰ βγῆτε!

— Χωρὶς ἀμφιβολία, Τζᾶκ, ἀπάντησε ὁ Χάρου. Μένει ὅμως νὰ μάθουμε ἂν αὐτὸ τὸ ὄν εἶναι ἐπίσης ὑπερφυσικό, ὅπως θέλεις νὰ τὸ πιστεύης!

— Χίλιες φορὲς ὑπερφυσικό! Ξεφώνισε ὁ Τζᾶκ Ρυάν. Εἶναι μιὰ νεράιδα, μιὰ σελφίδα ποὺ χανόταν σὰν μιὰ σκιά. Ἦσύχασε ὅμως, Χάρου. Θὰ ξαναφανῆ καὶ θὰ τὴν δοῦμε.

— Ποιά;

— Τὸ φάντασμα, καλέ!

— Πάει καλά... τοὺς διέκοψε ὁ Σιμὸν Φόρντ. Εἶναι δὲν εἶναι φάντασμα θὰ τὸ ξαναδοῦμε καὶ θὰ τὸ περιποιηθοῦμε. Φτάνει μόνον νὰ μᾶς βοηθήσης κι' ἐσύ, ἔ;

— Κακὸ θὰ σᾶς κἀνῆ ἢ βοήθειά μου, κύριε Φόρντ, ἀποκρίθηκε ὁ Τζᾶκ Ρυάν.

— Καλά, ἔλα τώρα Τζᾶκ. Μὴν θυμώνης...

Εὐκόλα φαντάζεστε τὸ πόσο αὐτὴ ἡ κατοικία τῆς Νέας Ἀμπερφόουλ ἔγινε οἰκεία στὰ μέλη τῆς οἰκογενείας Φόρντ καὶ ἰδιαίτερα στὸν Χάρου. Ὁ τελευταῖος μάλιστα ἔμαθε ὅλα τὰ μυστικά μονοπάτια. Ἐφτασε νὰ μπορῆ νὰ λήξῃ σὲ ποῖο σημεῖο τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἐδάφους ἀντιστοιχοῦσε αὐτὸ ἢ ἐκεῖνο τὸ σημεῖο τοῦ ἀνθρακωρυχείου. Ἦξερε ὅτι πάνω ἀπὸ αὐτὸ τὸ στρῶμα ξεδιπλωνόταν ὁ Κόλπος Κλάιντ, κι' ὅτι ἐδῶ ἔκτεινόταν ἡ λίμνη Λομόντ ἢ ἡ λίμνη Κατρίν. Αὐτὲς οἱ κολῶνες ἦσαν τ' ἀντιστηρίγματα τῶν βουνῶν Γκράμπιαν. Κι' αὐτὴ ἡ λεκάνη, τὸ ὑπέδαφος τοῦ

Ντούμπαρνον. 'Επίσης ὅτι πάνω ἀπὸ αὐτὸν τὸν μεγάλο βάλτο περνοῦσε ἡ σιδηροδρομικὴ γραμμὴ τοῦ Μπαλάς. "Ὅτι ἐκεῖ τελείωνε τὸ σκοπευτικὸ ἔδαφος. Κι' ἐδῶ ἄρχιζε ἡ θάλασσα πὺρ σὲ ἄσκημο καιρὸ ἄκουγε κανεῖς τὸν ὑπόκωφο ἀντίλαλο τῶν κυμάτων πὺρ ἔσκαζαν στὴν ἀκτὴ.

'Ὁ Χάρου ἔγινε ἔτσι ἕνας θαυμάσιος ὁδηγὸς μέσα σ' αὐτὲς τὶς φυσικὲς κατακόμβες. Καὶ αὐτὸ πὺρ κάνουν οἱ ὁδηγοὶ τῶν "Αλλεων, στὶς χιονισμένες κορυφές, στὸ φῶς τῆς ἡμέρας, τὸ ἔκανε ὁ Χάρου μέσα στὸ ἀνθρακωρυχεῖο, στὸ ἀπόλυτο σκοτάδι, μὲ μιὰ ἀσύγκριτη ἀσφάλεια τοῦ ἐνστίκτου.

"Υστερα τὴν ἀγαποῦσε αὐτὴ τὴ Νέα 'Αμπερφούλ! Πόσες φορές, μὲ τὴν λάμπα του στηριγμένη στὸ καπέλλο του, ριψοκινδύνευε ὡς τὰ πιὸ μακρινὰ βάθη! 'Εξερευνοῦσε τοὺς βάλτους τῆς μ' ἕνα βαρκάκι πὺρ ὠδηγοῦσε μ' ἐπιδειξιότητα. Κυνηγοῦσε ἐπίσης. Γιατὶ μέσα στὴν κρύπτη εἶχαν τρυπῶσει ἀναρίθμητα ἄγρια πουλιὰ πὺρ τρέφονταν ἀπὸ τὰ ψάρια πὺρ ὑπῆρχαν στὰ μαῦρα νερά. Φαίνεται ὅτι τὰ μάτια τοῦ Χάρου ἦσαν καμωμένα γιὰ νὰ βλέπουν στὶς μαῦρες ἐκτάσεις, ὅπως τὰ μάτια ἐνὸς ναυτικοῦ διακρίνουν τοὺς μακρυνοὺς ὀρίζοντες τῆς θάλασσας.

Μὰ διατρέχοντας ἔτσι τὴ Νέα 'Αμπερφούλ, ὁ Χάρου, παρασυρόταν ἀπὸ τὴν ἐλπίδα νὰ ξανασυναντήσῃ τὸ μυστηριῶδες ὄν πὺρ ἡ ἐπέμβασή του, γιὰ νὰ ποῦμε τὴν ἀλήθεια, τὸν εἶχε σώσει περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλον. Θὰ τὸ πετύχαινε; Ναί, δὲν ἔπρεπε νὰ τὸ ἀμφιβάλλῃ αὐτό, ἂν πίστευε στὰ προαισθήματά του. "Ὅχι, ἂν ἔπρεπε νὰ συμπεράνῃ ἀπὸ τὶς ἐλάχιστες προόδους πὺρ οἱ ἔρευνές του εἶχαν κάνει ὡς τότε.

"Ὅσο γιὰ τὶς κατευθυνόμενες ἐπιθέσεις τοῦ ἀγνώστου ὄντος, εἴτε ἦταν φυσικὸ ἢ ὑπερφυσικὸ, ἐναντίον τῆς οἰκογενείας τοῦ γερο - ἐργοδηγοῦ, πρὶν ἀπὸ τὴν ἀνακάλυψη τῆς Νέας 'Αμπερφούλ, αὐτὲς δὲν εἶχαν ἐπαναληφθῇ.

"Ἐτσι εἶχαν τὰ πράγματα μέσα σὲ αὐτὴ τὴν παράξενη περιοχή.

Δὲν θὰ ἔπρεπε ὅμως νὰ φανταστοῦμε, ἰδίως τὴν ἐποχὴ πού τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς Καρβουνόπολης μόλις διαγράφονταν, ὅτι κάθε διασκέδαση εἶχε παραμεριστῆ στὴν ὑπόγεια πόλη, κι' ὅτι ἡ ζωὴ ἐκεῖ γινόταν μονότονη.

Αὐτὸς ὁ πληθυσμὸς, ἐπειδὴ εἶχε τὰ ἴδια ἐνδιαφέροντα, τὶς ἴδιες προτιμήσεις, καί, λίγο πολύ, κάποια ἄνεση, ἀποτελοῦσε στὴν οὐσία μιὰ μεγάλη οἰκογένεια: Γνωρίζονταν καὶ ἀστειεύονταν μεταξύ τους. Καὶ τὴν ἀνάγκη νὰ πᾶνε ν' ἀναζητήσουν μερικὲς χαρὲς στὸν ἐπάνω κόσμο, λίγο τὴν ἔνοιωθαν.

Ὡστόσο κάθε Κυριακὴ, οἱ περίπατοι μέσα στὸ ἀνθρακωρυχεῖο, οἱ ἐκδρομὲς στὶς λίμνες καὶ στοὺς βάλτους, ἀποτελοῦσαν εὐχάριστες διασκεδάσεις.

Συχνὰ ἐπίσης ἄκουγε κανεὶς τοὺς ἤχους τῆς πίπιζας ν' ἀντιλαλοῦν στὶς ὄχθες τῆς λίμνης Μάλκολμ. Οἱ Σκωτσέζοι ἔτρεχαν τότε στὸ κάλεσμα τοῦ ἐθνικοῦ τους μουσικοῦ ὄργανου, καὶ χόρευαν καὶ τραγουδοῦσαν. Ἐκείνη τὴν ἡμέρα ὁ Τζᾶκ Ρυᾶν, φορώντας τὴν σκωτσέζικη φορεσιά του, ἦταν ὁ βασιλιάς τῆς γιορτῆς.

Τέλος, ἀπ' ὅλα αὐτὰ ἔβγαινε τὸ συμπέρασμα, τουλάχιστον γιὰ τὸν Σμιδὸν Φόρντ, ὅτι ἡ Καρβουνόπολη μπορούσε κιόλας νὰ συναγωνιστῆ τὴν πρωτεύουσα τῆς Σκωτίας. Γιατὶ τὸ Ἐδιμβούργο εἶχε κρῦο τὸν χειμῶνα καὶ ζέστη τὸ καλοκαίρι. Ἕνα κλίμα δηλαδή, ἄστατο, ἀνθυγιεινὸ καὶ ἀνυπόφορο. Καὶ βουτηγμένο μέσα στοὺς καπνοὺς τῶν ἐργοστασίων, δικαίωνε τὸ δεύτερο ὄνομά του, «ἡ Καπνισμένη πόλη»...

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

Κρεμασμένος ἀπὸ μιὰ κλωστή

Κάτω ἀπὸ αὐτὲς τὶς συνθῆκες καὶ μὲ τοὺς πιὸ ἀγαπητοὺς πόθους τῆς ἐκπληρωμένους, ἡ οἰκογένεια τοῦ Σμιδὸν Φόρντ ἦταν εὐτυχής. Ὡστόσο μπορούσε νὰ παρατηρήση

κάνεις ὅτι ὁ Χάρου, πού ἦταν ἕνας χαρακτήρας κάπως κλειστός, γινόταν ὀλοένα καὶ πιὸ «ἑσωτερικὸς» — ὅπως ἔλεγε ἡ Ρίτα. Ὁ Τζᾶκ Ρυάν, παρ' ὅλη τὴν εὐθυμὴ διάθεσή του, τὴν τόσο μεταδοτικῆ, δὲν εἶχε μπορέσει νὰ τὸν κάνη «ἔξωτερικὸ».

Μιὰ Κυριακὴ — ἦταν Ἰούνιος — οἱ δυὸ φίλοι, περιδιάβαζαν στὶς ὄχθες τῆς λίμνης Μάλκολμ. Ἡ Καρβουνόπολη δὲν ἐργαζόταν. Ἀργοῦσε. Ἐκεῖ πάνω στὴν ἐπιφάνεια τοῦ ἐδάφους ὁ καιρὸς ἦταν ἄσχημος. Ἐβρεχε συνέχεια. Μὰ τί τοὺς ἐνοιαζε αὐτούς, ἀφοῦ δὲν ἀνέπνεαν τὴν ἀτμόσφαιρα τῆς κομητείας καὶ στὴν Καρβουνόπολη ἐπικρατοῦσε ἀπόλυτη γαλήνη; Ἐδῶ ἡ θερμοκρασία ἦταν γλυκειά, ἀπαλή. Οὔτε βροχὴ, οὔτε ἀέρας. Τίποτε δὲν ἔδειχνε τὴν πάλῃ τῶν στοιχείων τῆς φύσεως. Ἐπίσης ἕνας ἀριθμὸς σεβαστὸς κατοίκων τῆς Στίρλιγκ καὶ τῶν περιχώρων, εἶχαν ἔρθει ἐδῶ κάτω γιὰ νὰ βροῦν λίγη δροσιά.

Οἱ ἠλεκτρικὲς λάμπες ἔρριχναν ἕνα φῶς πού θὰ τὸ ζήλευε ὁ βρετανικὸς ἥλιος.

Ὁ Τζᾶκ Ρυάν ἄρχισε νὰ μιᾶ στὸν συνάδελφό του Χάρου γιὰ τὴν θορυβώδη αὐτὴ συγκέντρωση τῶν ἐπισκεπτῶν. Μὰ ἐκεῖνος δὲν φαινόταν νὰ δίνει καὶ τόση προσοχὴ στὰ λόγια του.

— Κοίταξε, λοιπόν, Χάρου! φώναξε γιὰ μιὰ στιγμὴ ὁ Τζᾶκ Ρυάν, τί βιασύνη γιὰ νᾶρθοῦν νὰ μᾶς δοῦν! Ἔλα, φίλε! Διώξε τὶς θλιβερὲς σκέψεις σου καὶ τίμησε καλύτερα τὴν κατοικία μας. Σκέψου ὅλους αὐτούς πού κατοικοῦν ἐκεῖ ἐπάνω. Σύγκρινέ τους μ' ἐμᾶς καὶ παρηγορήσου!

— Τζᾶκ, ἀποκριθῆκε ὁ Χάρου. Μὴν ἀπασχολεῖσαι μὲ μένα. Μεῖνε χαρούμενος καὶ γιὰ τοὺς δυὸ μας. Αὐτὸ ἀρκεῖ!

— Νὰ μὲ πάρῃ καὶ νὰ μὲ σηκώσῃ τὸ φάντασμα τοῦ γερο - Νίκ! ἔκαμε ὁ Ἰζᾶκ Ρυάν. Ἡ μελαγχολία σου θὰ μὲ κάνῃ καὶ μένα μελαγχολικό. Τὰ μάτια μου σκοτεινιάζουν, τὰ χεῖλη μου σφίγγονται, τὸ γέλιο μου ἔσθησε καὶ τὰ λόγια τῶν τραγουδιῶν μου δὲν τὰ θυμᾶμαι. Ἔλα, Χάρου, πές μου! Τί ἔχεις;

— Τὸ ξέρεις, τί ἔχω...

— Πάντοτε, λοιπόν, αὐτὴ ἢ σκέψη;

— Ναί, πάντοτε.

— "Α! Φτωχέ μου Χάρου! ἀναστέναξε ὁ Τζάκ Ρυὰν ὑψώνοντας τοὺς ὤμους. Καὶ πρόσθεσε:

— "Ἄν ἔκανες σὰν ἐμένα καὶ ὅλα αὐτὰ τὰ μυστήρια τὰ φόρτωνες στὰ φαντάσματα τοῦ ἀνθρακωρυχείου, τότε θὰ εἶχες ἤσυχο τὸ μυαλό σου.

— Ξέρεις πολὺ καλά, Τζάκ, πὼς τὰ φαντάσματα δὲν ὑπάρχουν παρὰ μόνο στὴ φαντασία σου. Κι' ὅτι ἀπὸ τότε ποὺ ξανάρχισαν οἱ ἐργασίες ἐδῶ κάτω, κανεὶς δὲν ἀντίκρουσε φάντασμα στὴν Νέα 'Αμπερφόϋλ!

— "Ἔστω, Χάρου! Δὲν φανερώθηκαν φαντάσματα στὴν Νέα 'Αμπερφόϋλ. Δὲν φανερώθηκαν ὅμως καὶ οἱ κακοποιοὶ στοὺς ὁποίους πιστεύεις.

— Κρύβονται! φώναξε ὁ Χάρου. 'Αλλὰ ποῦ θὰ πᾶνε! Θὰ τοὺς βρῶ!

— Καὶ τί θὰ τοὺς κάνης; Θὰ τοὺς τιμωρήσης;

— 'Ακριβῶς. Πάντως ἂν αὐτὸ τὸ χέρι ποὺ μᾶς φυλάκισε μέσα σ' ἐκεῖνη τὴν γαλαρία εἶναι χέρι ἀνθρώπου, δὲν θὰ ξεχάσω πὼς κι' ἓνα δεύτερο χέρι μᾶς βοήθησε! "Οχι! αὐτὸ δὲν θὰ τὸ ξεχάσω!

— Λές, Χάρου, αὐτὰ τὰ δυὸ χέρια νὰ μὴν ἀνήκουν σ' ἓνα σῶμα;

— Πῶς σοῦ ἤρθε αὐτὴ ἡ ιδέα;

— Διάβολε! Ξέρεις ὅτι αὐτὰ τὰ ὄντα ποὺ ζοῦν μέσα στὰ φαράγγια δὲν εἶναι καμωμένα γιὰ μᾶς;

— Ναί, ἀλλὰ ἐνεργοῦν σὰν κι' ἐμᾶς, Τζάκ.

— "Ἐ, ὄχι σὰν κι' ἐμᾶς, Χάρου!... "Οχι! 'Ὅστοςο θὰ μπορῆ κανεὶς νὰ ὑποθέσῃ ὅτι τρύπωσε ἐδῶ κάτω κάποιος τρελλός;

— Τρελλός! φώναξε ὁ Χάρου. Εἶναι δυνατόν; Οἱ τρελλοὶ δὲν ἔχουν μιὰ τέτοια συνέπεια στὶς ιδέες. Τρελλὸς αὐτὸς ὁ κακοποιὸς ποὺ ἀπὸ τὴν ἡμέρα ποὺ ἔκοψε τὶς σκάλες τοῦ πηγαδιοῦ Γιαρόου, δὲν ἔπαψε νὰ μᾶς κάνῃ τὸ κακό;

— Μὰ σταμάτησε νὰ μᾶς ἔνοχλῃ, Χάρου. Εἶναι τρία χρόνια τώρα πὺ δὲν ἐπιχείρησε καμμιά ἐγκληματικὴ πράξη. Οὔτε ἐναντίον σου, οὔτε ἐναντίον τῶν δικῶν σου!

— Δὲν ἔχει σημασία αὐτό, Τζάκ, ἀποκριθῆκε ὁ Χάρου. Ἔχω τὸ προαίσθημα ὅτι αὐτὸ τὸ κακοποιὸ ὄν, ὅποιοδήποτε κι' ἂν εἶναι, δὲν ἔχει ἀναστείλει τὰ σχέδιά του. Ποῦ βασίζομαι γιὰ νὰ σοῦ μιλῶ ἔτσι, αὐτὸ δὲν μπορῶ νὰ σοῦ τὸ πῶ. Ἐπίσης, Τζάκ, γιὰ τὸ συμφέρον τῆς νέας ἐκμεταλλεύσεως τοῦ ἀνθρακωρυχείου, θέλω νὰ ξέρω ποιὸς εἶναι κι' ἀπὸ ποῦ προέρχεται. Δὲν ξέρω ἂν εἶμαι ὑπερβολικὸς, ἀλλὰ μέσα σ' αὐτὴ τὴν ὑπόθεση βλέπω ἓνα συμφέρον, ἀντίθετο μὲ τὸ δικό μας. Πάντα τὸ ὑποπτευόμουν αὐτὸ καὶ δὲν πιστεύω νὰ γελιέμαι. Ξαναφέρε στὸ νοῦ σου στὴ σειρά, αὐτὰ τὰ ἀνεξήγητα γεγονότα, πὺ δέρονται λογικὰ τὸ ἓνα μὲ τὸ ἄλλο. Αὐτὸ τὸ ἀνώνυμο γράμμα, τὸ ἀντίθετο στὸ περιεχόμενό του μ' ἐκείνο τοῦ πατέρα μου, ἀποδεικνύει πρῶτα-πρῶτα ὅτι κάποιος ἄνθρωπος γνώριζε τὰ σχέδιά μας κι' ἤθελε νὰ ἐμποδίσει τὴν πραγματοποίησή τους...

...Ὁ κ. Στὰρ μᾶς ἐπισκέφθηκε στὴν τάφρο Ντοσάρτ. Μόλις τὸν ἔμπασα μέσα, μιὰ πελώρια πέτρα ρίχεται ἐπάνω μας. Κατόπιν κάθε ἐπικοινωνία διακόπτεται μὲ τὸ χάλασμα στὶς σκάλες τοῦ πηγαδιοῦ Γιαρόου. Ἡ ἐξερεύνησή μας ἀρχίζει. Μία προσπάθειά μου πὺ θὰ μᾶς ἀποκάλυπτε τὴν ὑπαρξὴ τοῦ νέου ἀνθρακοφόρου κοιτάσματος, τὴν ἔκαμε ἀδύνατη τὸ βούλωμα τῶν σχισμᾶδων τοῦ σχιστόλιθου. Ὡστόσο ἡ διαπίστωση πραγματοποιεῖται. Ἡ φλέβα βρέθηκε. Ξαναγυρίζουμε στὰ βήματά μας. Ἐνα μεγάλο φύσημα προξενεῖται στὸν ἀέρα. Ἡ λάμπα μας σπάζει. Τὸ σκοτάδι ἀπλώνεται γύρω μας. Ὡστόσο συνεχίζουμε τὴν πορεία μας στὴν σκοτεινὴ γαλαρία, ἀλλὰ δὲν βρισκουμε ἐξοδο γιὰ νὰ βγοῦμε ἀπ' αὐτήν. Τὸ ἄνοιγμα πὺ εἶχαν δημιουργήσει τὰ φουρνέλα εἶναι φραγμένο. Παγιδευτήκαμε! Ἔ, λοιπόν, Τζάκ, σὲ ὄλ' αὐτὰ δὲν βλέπεις μιὰ ἐγκληματικὴ σκέψη; Ναί! Ἐνα ὄν ἄπιαστο ὡς τώρα, ἀλλὰ ὄχι ὑπερφυσικό, ὅπως ἐπιμένεις νὰ πιστεύεις, ἦταν κρυμμένο μέσα

πὸ ἀνθρακωρυχείο. Καὶ γιὰ ἓνα συμφέρον πὺ δὲν μπορῶ νὰ ἐννοήσω, ἐπιζητοῦσε νὰ μᾶς ἐμποδίσει καὶ τὴν εἴσοδο καὶ τὴν ἔξοδο. Αὐτὸς ἦταν ὁ λόγος: Τὸ συμφέρον. Κι' ἓνα προαίσθημα μοῦ λέει ὅτι αὐτὸς ὁ λόγος ὑπάρχει ἀκόμα. Καὶ ποιὸς ξέρει ἂν δὲν ἐτοιμάζει κάποιον τρομερὸ χτύπημα; "Ε, λοιπόν, Τζάκ, αὐτὸ τὸ χτύπημα θὰ τὸ ἀντιμετωπίσω ἔστω κι' ἂν κινδυνέψει ἡ ζωὴ μου.

Ὁ Χάρου εἶχε μιλήσει μὲ μιὰ πεποιθήση πὺ κλόνισε σοβαρὰ τὸν συνάδελφό του.

Ὁ Τζάκ Ρυὰν ἐνοιωθε καλὰ πὺς ὁ Χάρου εἶχε δίκιο — τουλάχιστον ὅσον ἀφορᾷ τὸ παρελθόν... "Ὅτι αὐτὰ τὰ ἐξαιρετικὰ συμβάντα, ὁποιαδήποτε κι' ἂν ἦταν ἢ αἰτία τους, φυσικὴ ἢ ὑπερφυσικὴ, εἶχαν μιὰ λογικὴ συνέπεια.

Ὡστόσο τὸ θαρραλέο παιδί δὲν περιορίστηκε νὰ τὴν ἐξηγήσει μὲ τὸν δικό του τρόπο. Ἄλλὰ ἐπειδὴ καταλάβαινε ὅτι ὁ Χάρου δὲν παραδεχόταν ποτὲ τὴν ἐπέμβαση μιᾶς μυστηριώδους δύναμης, συμφώνησε μὲ τὴν ἀντιληψη ὅτι ἢ κακοποιὸς δράση τοῦ ἀγνώστου, στόχο εἶχε τὴν οἰκογένεια Φόρντ.

— Πάει καλά, Χάρου, τοῦ εἶπε. "Ἄν εἶμαι ὑποχρεωμένος νὰ σοῦ δώσω δίκιο γιὰ ὠρισμένα περιστατικά, δὲν θὰ συμφωνήσης μαζί μου ὅτι αὐτὸ τὸ πνεῦμα ἢ ἡ δύναμη πὺ σᾶς ἄφησε τὸ ψωμί καὶ τὸ νερό, γιὰ νὰ μὴν πεθάνετε, ἦταν ἀγαθοποιὸ καὶ ὄχι κακοποιό;

— Τζάκ, ἀπάντησε ὁ Χάρου διακόπτοντάς τον. Τὸ ὄν πὺ μᾶς βοήθησε καὶ πὺ θέλεις νὰ τὸ θεωρήσης ὑπερφυσικό, ὑπάρχει πραγματικά, ὅπως καὶ τὸ κακοποιὸ ὄν πὺ λέμε. Καὶ τὰ δυὸ αὐτὰ ὄντα, πραγματικά ἢ φανταστικά, θὰ τ' ἀναζητήσω ὡς τὰ πιὸ μακρυνὰ βάρη τοῦ ἀνθρακωρυχείου.

— Μὰ ἔχεις στὴν διάθεσή σου καμμιὰ ἔνδειξη πὺ θὰ μπορέσει νὰ καθοδηγήσει τίς ἔρευνές σου; ρώτησε ὁ Τζάκ Ρυὰν.

— Πιθανόν, ἀπάντησε ὁ Χάρου. "Ἀκουσέ με καλά: Πέντε μίλια δυτικὰ ἀπὸ τὴν Νέα Ἀμπερφόουλ κάτω ἀπὸ τὸ

ἔδαφος τοῦ Λομόντ ὑπάρχει ἓνα φυσικὸ πηγάδι πὸν πάει ἴσια κάτω, στὰ σπλάχνα ἀκόμα τοῦ κοιτάσματος. Εἶναι, λοιπόν, τώρα ὀκτὼ μέρες πὸν λογαριάζω νὰ μετρήσω τὸ βάθος του. Καθὼς, λοιπόν, τὸ μετροῦσα μὲ τὸ σχοινί, σκυμμένος στὸ στόμιό του, μοῦ φάνηκε ὅτι στὸ ἐσωτερικὸ του ὁ ἀέρας βρισκόταν σὲ ἀναταραχὴ λὲς καὶ χτυπιόταν ἀπὸ μεγάλα φτερά.

— Θὰ ἦταν κανένα μεγάλο πουλὶ πὸν περιπλανήθηκε στὶς χαμηλὲς γαλαρίες τοῦ ἀνθακωρυχείου, παρατήρησε ὁ Τζάκ.

— Δὲν εἶναι μόνον αὐτό, Τζάκ, συνέχισε ὁ Χάρου. Σήμερα τὸ πρωὶ ἀκόμα ξαναπῆγα σ' αὐτὸ τὸ πηγάδι. Κι' ἐκεῖ καθὼς ἀφουγκραζόμουν, πίστεψα πὼς ἄκουσα κάτι σὰν ἀναστεναγμό...

— Θὰ γελάστηκες, Χάρου, εἶπε ὁ Τζάκ. Θὰ ἦταν κανένα ρεῦμα ἀέρα... ἔστω κανένα φάντασμα.

— Αὔριο, Τζάκ, θὰ ξέρω τί συμβαίνει.

— Αὔριο; ἔκαμε ὁ συνάδελφός του κοιτάζοντάς τον μὲ ἀπορία.

— Ναί... αὔριο θὰ κατέβω σ' αὐτὸ τὸ ἀπύθμενο πηγάδι.

— Χάρου! Τί εἶν' αὐτὰ πὸν λές; Θέλεις νὰ κατέβης στὸν Ἄδη;

— Γιατί στὸν Ἄδη; Θὰ ἔχω τὴν βοήθεια τοῦ Θεοῦ. Θὰ τὸν παρακαλέσω νὰ μὲ προστατεύη. Αὔριο, λοιπόν. Μὲ μερικὸς συναδέλφους καὶ μὲ σένα θὰ πᾶμε σ' αὐτὸ τὸ πηγάδι. Θὰ δεθῶ μ' ἓνα μεγάλο σχοινὶ καὶ θὰ μὲ κατεβάσετε. Κι' ὅταν σᾶς κάνω σινιάλο θὰ μὲ ἀνεβάσετε. Μπορῶ νὰ βασιζομαι σὲ σένα, Τζάκ;

— Θὰ κάνω ὅ,τι μοῦ ζητήσης, Χάρου, ἀποκρίθηκε ὁ Τζάκ Ρυὰν ὑψώνοντας τὸ κεφάλι. Σοῦ ἐπαναλαμβάνω ὅμως ὅτι ἔχεις ἄδικο.

— Καλύτερα ν' ἀποδειχθῆ πὼς ἔχω ἄδικο, παρὰ νὰ ἔχω τύψεις ὅτι δὲν ἔκανα αὐτὸ πὸν πιστεύω, ἀπάντησε ὁ Χάρου μ' ἓνα τόνο ἀποφασιστικό. Λοιπὸν αὔριο τὸ πρωὶ στὶς ἔξι, καί... σιωπή! Ἄντιό, Τζάκ!

Καὶ γιὰ νὰ μὴν παρατείνῃ μιὰ συζήτηση, πού ὁ Τζᾶκ Ρυὰν προσπαθοῦσε ἀκόμα νὰ καταπολεμήσῃ τὰ σχέδιά του αὐτά, ὁ Χάρου ἄφησε ἀπότομα τὸν συνάδελφό του καὶ γύρισε σπίτι.

Πρέπει ὥστόσο νὰ συμφωνήσουμε ὅτι οἱ φόβοι τοῦ Τζᾶκ δὲν ἦσαν ὑπερβολικοί. Ἄν κάποιος προσωπικὸς ἐχθρὸς ἀπειλοῦσε τὸν Χάρου, καὶ βρισκόταν στὸ βᾶθος αὐτοῦ τοῦ πηγαδιοῦ ὅπου θὰ κατέβαινε ὁ νεαρὸς ἀνθρακωρύχος, τότε ὁ Χάρου κινδύνευε.

«Κι' ἐπὶ πλέον», σκέφθηκε ὁ Τζᾶκ Ρυὰν, «γιατί νὰ παραδεχθῇ κακὲς προθέσεις κάποιου γιὰ νὰ ἐξηγήσῃ μιὰ σειρὰ ἀπὸ συμβάντα πού ἐξηγοῦνταν τόσο ἄνετα ἀπὸ μιὰ ὑπερφυσικὴ ἐπέμβαση τῶν πνευμάτων τοῦ ἀνθρακωρυχείου;»

Ὅπως κι' ἂν εἶχαν τὰ πράγματα, τὴν ἄλλη μέρα, ὁ Τζᾶκ Ρυὰν καὶ τρεῖς ἀνθρακωρύχοι ἀπὸ τὸ συνεργεῖο του, ἔφτασαν συντροφιά μὲ τὸν Χάρου στὸ στόμιο τοῦ ὑποπτου πηγαδιοῦ.

Ὁ Χάρου δὲν εἶχε μιλήσει γιὰ τὸ σχέδιό του, οὔτε στὸν Τζέιμς Στάρ, οὔτε στὸν γερο-ἐργοδηγό. Ἐπίσης καὶ ὁ Τζᾶκ Ρυὰν στάθηκε πολὺ ἐχέμυθος. Οἱ ἄλλοι ἀνθρακωρύχοι, βλέποντάς τους νὰ φεύγουν, σκέφθηκαν ὅτι δὲν ἐπρόκειτο παρὰ γιὰ μιὰ ἀπλὴ ἐξερεύνηση τοῦ κοιτάσματος.

Ὁ Χάρου εἶχε ἐφοδιαστῆ μ' ἓνα μακρὸν σχοινὶ πού ἔφτανε τὰ ἐξήντα μέτρα. Αὐτὸ τὸ σχοινὶ δὲν ἦταν χοντρὸ, ἦταν ὅμως πολὺ γερό. Ἐπειδὴ ὁ Χάρου δὲν θὰ κατέβαινε οὔτε θ' ἀνέβαινε μὲ τὴν δύναμη καὶ τὴν ἔλξη τῶν χειρῶν του, ἔφτανε τὸ σχοινὶ νὰ εἶναι μόνο πολὺ γερό. Καὶ τοῦτο γιὰ νὰ κρατήσῃ τὸ βᾶρος του. Οἱ σύντροφοί του θ' ἀνελάμβαναν τὸ ἔργο τῆς καθόδου καὶ ἀνόδου του. Ἐνα καθωρισμένο δὲ τίναγμα τοῦ σχοινοῦ θὰ ἦταν τὸ σινιάλο μεταξὺ τους.

Τὸ πηγάδι ἦταν ἀρκετὰ μεγάλο μὲ τριάμισυ μέτρα διάμετρο στὸ στόμιό του. Ἐνα δοκάρι εἶχε τοποθετηθῆ στὸ στόμιο σὰν γέφυρα, ἔτσι πού τὸ σχοινὶ, γλιστρώντας

στην ἐπιφάνειά του, μπόρεσε νὰ κρατηθῆ στὸν ἄξονα τοῦ πηγαδιοῦ. Ἐπρεπε νὰ παρῆ ἡ ἀπαραίτητη προφύλαξη ὥστε ὁ Χάρου, κατὰ τὴν ἀθήδοτό του, νὰ μὴν χτυπήσῃ στὰ τοιχώματα.

Ὁ Χάρου ἦταν ἔτοιμος.

— Ἐπιμένεις νὰ ἐξερευνήσῃς αὐτὴ τὴν ἄβυσσο; τὸν ρώτησε ὁ Τζάκ Ρυὰν μὲ χαμηλὴ φωνή.

— Ναί, Τζάκ, ἀπάντησε ὁ Χάρου.

Τὸ σχοινὶ δέθηκε στὴν ἀρχὴ ἀπὸ τὴν μέση τοῦ Χάρου, κατόπιν κάτω ἀπὸ τὶς μασχάλες. Καὶ τοῦτο γιὰ νὰ διατηρῆ τὸ σῶμα του μιὰ σταθερὴ ἰσορροπία.

Πιασμένος ἔτσι ὁ Χάρου, εἶχε ἐλεύθερα τὰ χέρια του. Στὴ ζώνη του, πλάγια, κρέμασε μιὰ λάμπα ἀσφαλείας. Ἐπίσης κι' ἓνα μεγάλο σκωτσέζικο μαχαίρι.

Ὁ Χάρου προχώρησε ὡς τὴν μέση τοῦ δοκαριοῦ γύρω ἀπὸ τὸ ὁποῖο περάστηκε τὸ σχοινί.

Κατόπιν ἡ συντροφία του, ἀφήνοντάς τον νὰ γλιστρήσῃ, τὸν ἔμπασαν σιγὰ - σιγὰ μέσα στὸ πηγάδι. Ἐπειδὴ τὸ σχοινὶ ἔκαμε μιὰ ἐλαφρὰ κυκλικὴ κίνηση, τὸ φῶς τῆς λάμπας του μετακινιόταν ἐδῶ κι' ἐκεῖ σὲ κάθε τοίχωμα. Ἐτσι ὁ Χάρου μπορούσε νὰ τὸ ἐξετάξῃ προσεκτικὰ.

Ἐπελόγιζε πὼς κατέβαινε μὲ μιὰ μέτρια ταχύτητα: Περίπου τριάντα πόντους τὸ δευτερόλεπτο. Εἶχε, λοιπόν, τὴ δυνατότητα νὰ βλέπῃ καλὰ καὶ τὴν εὐκολία νὰ εἶναι ἔτοιμος σὲ κάθε ἀπρόοπτο.

Σὲ δυὸ λεπτά, δηλαδή, καὶ σ' ἓνα βᾶθος τριάντα ἕξι μέτρα περίπου, ἡ ἀθήδοτος γινόταν χωρὶς κανένα ἀπρόοπτο. Δὲν ὑπῆρχε καμμιά πλάγια γαλαρία στὰ τοιχώματα τοῦ πηγαδιοῦ. Μὰ ὁ Χάρου ἄρχισε νὰ νοιώθῃ ἓναν πιὸ φρέσκο ἀέρα πὸν ἐρχόταν ἀπὸ κάτω, ἔτσι πὸν συμπέρανε πὼς ἢ κάτω ἄκρη τοῦ πηγαδιοῦ ἐπικοινωνοῦσε μὲ κάποια ὑπόγεια δίοδο τῆς κρύπτης.

Τὸ σχοινὶ γλιστροῦσε πάντοτε. Τὸ σκοτάδι ἦταν ἀπόλυτο. Ἐπίσης καὶ ἡ σιωπὴ. Ἀπόλυτη. Ἄν ἓνα ζωντανὸ ὄν, ὅποιο κι' ἂν ἦταν, εἶχε ζητήσει καταφύγιο μέσα σ' αὐ-

τῆ τῆ μυστηριώδη καὶ βαθεῖα ἄβυσσο, τότε ἢ δὲν ὑπῆρχε μέσα σ' αὐτή, ἢ καμμιά κίνηση δὲν προόδιε τὴν παρουσία του.

Ὁ Χάρου, πὸ δύσπιστος ὅσο κατέβαινε, εἶχε τραβήξει τὸ μαχαίρι ἀπὸ τῆ θήκη του καὶ τὸ κρατοῦσε στὸ δεξί του χέρι.

Σ' ἓνα βάθος πενήντα τέσσερα μέτρα, ὁ Χάρου ἔνοιωσε ὅτι εἶχε φτάσει τὸ κατώτατο ἔδαφος γιατί τὸ σκοινὶ χαλάρωσε καὶ δὲν ξετυλιγόταν πιά.

Ἀνέπνευσε μιὰ στιγμή. Ἔνας ἀπὸ τοὺς φόβους ποὺ εἶχε προαισθανθῆ δὲν πραγματοποιήθηκε ἀκόμα. Δηλαδή ὅτι κατὰ τὴν κάθοδό του δὲν κόπηκε τὸ σκοινί. Ἄλλωστε δὲν εἶχε παρατηρήσει στὸ τοίχωμα τοῦ πηγαδιοῦ κανένα ἀνοιγμα ποὺ νὰ μπορούσε νὰ κρύψει κάποιον.

Ὁ Χάρου, ἀφοῦ ξεκρέμασε ἀπὸ τὴν ζώνη του τὴ λάμπα, τὴν περιέφερε ἓνα γύρω στὸ ἔδαφος. Δὲν γελάστηκε σὺν προβλέψεις του. Ἔνα μικρὸ τοῦννελ ἐκτεινόταν πλάι στὸ κοίτασμα. Χρειάστηκε νὰ σκύψει γιὰ νὰ χωρέσει καὶ νὰ προχωρήσει μὲ τὰ τέσσερα γιὰ νὰ ἐρευνήσει.

Ὁ Χάρου ἤθελε νὰ ἐξακριβώσει ποῖα κατεύθυνση ἔπαιρνε αὐτὸ τὸ πέρασμα, κι' ἂν κατέληγε σὲ κανένα βάραθρο. Ἐσπλώθηκε μπούμινα στὸ ἔδαφος κι' ἄρχισε νὰ προχωρῆ σὰν σκουλίκι. Τὸν σταμάτησε ὅμως ἓνα ἐμπόδιο. Ἔνοιωσε δὲ πὼς αὐτὸ τὸ ἐμπόδιο ποὺ τοῦ ἔφραζε τὸ δρόμο ἦταν ἓνα ἀνθρώπινο σῶμα. Αὐτὸ τὸ ἔνοιωσε ἀπὸ τὸ ἄγγισμά του. Ἔκονε πίσω στὴν ἀρχή. Κατόπιν πάλι προχώρησε. Δὲν εἶχε διαψευστῆ. Αὐτὸ ποὺ τὸν εἶχε σταματήσει ἦταν πράγματι ἓνα σῶμα. Τὸ ψηλάφησε σιγὰ - σιγὰ καὶ ἀπὸ τὴν θερμοκρασίᾳ ποὺ διατηροῦσε κατάλαβε πὼς δὲν τὸ εἶχε ἀκόμα ἐγκαταλείψει ἢ ζωή. Τὸ τράβηξε κοντά του καὶ τὸ ἔσυρε ὡς τὴν βάση τοῦ πηγαδιοῦ. Ἐκεῖ τὸ φώτισε μὲ τὴν λάμπα.

— Ἔνα παιδί! φώναξε ὁ Χάρου.

Ἀνέπνεε ἀκόμα. Μὰ ἡ ἀναπνοή του ἦταν τόσο ἀδύνατη, ποὺ ὁ Χάρου πίστεψε πὼς θὰ σταματοῦσε σὲ λίγο.

Ἔπρεπε, λοιπόν, χωρὶς νὰ χάνη οὔτε στιγμή, νὰ μεταφέρει αὐτὸ τὸ μικρὸ πλᾶσμα ἐπάνω στὸ στόμιο τοῦ πηγαδιοῦ καὶ νὰ τὸ τρέξει στὴ Ρίτα νὰ τὸ φροντίσει.

Παραμερίζοντας κάθε ἄλλη ἀσχολία του ὁ Χάρου ζώστηκε ξανὰ τὸ σχοινί, κρέμασε τὴ λάμπα στὴ ζώνη του, κι' ἔπιασε τὸ παιδί καὶ τὸ στήριξε μὲ τὸ ἀριστερό του χέρι στὸ στήθος. Κατόπιν, κρατώντας τὸ δεξί του χέρι ἐλεύθερο καὶ ὠπλισμένο, ἔκανε μὲ τὸ σχοινὶ τὸ συμφωνημένο σινιάλο κι' οἱ ἄλλοι ἀπὸ πάνω ἄρχισαν νὰ τὸν τραβοῦν σιγὰ - σιγὰ. Τὸ σχοινὶ τεντώθηκε καὶ ἡ ἀνοδος ἄρχισε κανονικά.

Ὁ Χάρου τώρα κοίταζε γύρω του μὲ διπλασιασμένη τὴν προσοχή του. Δὲν ἦταν μόνος. Γι' αὐτὸ τὸ βάρος καὶ ἡ εὐθύνη ἦταν διπλή.

Ὅλα πῆγαιναν καλὰ ὡς τὰ πρῶτα λεπτὰ τῆς ἀνόδου. Κανένα ἀπρόοπτο δὲν φαινόταν πῶς θὰ μεσολαβοῦσε. Ὅταν ὁ Χάρου ἔνοιωσε, ἢ μᾶλλον ἄκουσε, ἓνα δυνατὸ βούϊσμα πού μετατόπισε τὰ στρώματα τοῦ ἀέρα, κάτω στὸ βάθος τοῦ πηγαδιοῦ. Κοίταξε κάτω καὶ διέκρινε μέσα στὸ μισοσκόταδο μιὰ μᾶζα πού ἀνεβαίνοντας σιγὰ - σιγὰ τὸν πέρσσε καὶ τὸν ἔψαυσε.

Ἦταν ἓνα πελώριο πουλὶ πού δὲν μποροῦσε νὰ καθορίσῃ τὸ εἶδος του καὶ πού ἀνέβαινε μὲ μεγάλα φτερουγίσματα. Τὸ τερατῶδες αὐτὸ πουλὶ σταμάτησε, ζυγίστηκε μιὰ στιγμή, καὶ ρίχτηκε ὀρμητικὰ τοῦ Χάρου μ' ἓνα ἄγριο κράξιμο. Ὁ Χάρου διέθετε μόνον τὸ δεξί του χέρι γιὰ ν' ἀμυνθῆ καὶ ν' ἀποφύγῃ τ' ἄγρια τσιμπήματά του. Πάντως ἀμύνθηκε ὅσο μποροῦσε καλύτερα προστατεύοντας συγχρόνως καὶ τὸ παιδί πού κρατοῦσε στὴν ἀγκαλιά του. Τὸ ἀρπαχτικὸ πουλὶ ὅμως δὲν εἶχε στόχο τὸ παιδί ἀλλὰ ἐκεῖνον.

Ἐνωχλημένος ἀπὸ τὸ στροβίλισμα τοῦ σχοινοῦ ὁ Χάρου δὲν κατώρθωνε νὰ καταφέρει τοῦ πουλιοῦ τὸ ἀποφασιστικὸ χτύπημα μὲ τὸ μαχαίρι. Ὁ στόχος τοῦ διέφευγε γιὰτὶ στροβιλιζόταν κι' ἐκεῖνος.

Ὁ ἀγώνας του ἔτσι παρατεινόταν καὶ ὁ Χάρρυ ἄρχισε νὰ φωνάζῃ δυνατὰ μήπως καὶ τὸν ἀκούσουν οἱ ἄλλοι ἀπὸ πάνω.

Κι' αὐτὸ συνέβη γιὰτὶ ἀμέσως τὸ σχοινὶ τραβιόταν πὶὸ γρήγορα.

Ἐμενε ἀκόμα ἓνα ὕψος εἴκοσι τέσσερα μέτρα. Τότε τὸ πουλὶ ρίχτηκε πὶὸ ὀρμητικὰ πάνω στὸν Χάρρυ. Ἐκεῖνος ὁμως μ' ἓνα χτύπημα τοῦ μαχαίριου του, τὸ πλήγωσε στὸ φτερό. Τὸ πουλὶ ἀφήνοντας ἓνα κραξιμὸ ἐξαφανίστηκε μέσα στὸ σκοτεινὸ βάθος τοῦ πηγαδιοῦ.

Μὰ συνέβη κάτι τὸ πρωτόκουστο, τὸ ἐντελῶς συμπτωματικόν: Ὁ Χάρρυ, κρατώντας τὸ μαχαίρι γιὰ νὰ χτυπήσῃ τὸ πουλί, χτύπησε τὸ σχοινὶ πού τὴν ἔχει ξεφτίσει ἀπὸ μιὰ τομῆ πού τοῦκαμε, καὶ θὰ κοβόταν.

Τὰ μαλλιά τοῦ Χάρρυ σηκώθηκαν στὸ κεφάλι του.

Τὸ σχοινὶ ὑποχωροῦσε σιγὰ - σιγὰ, περισσότερο ἀπὸ τριάντα μέτρα πάνω ἀπὸ τὸ βάθος τῆς ἀβύσσου!

Ὁ Χάρρυ ἄφησε μιὰ κραυγὴ ἀπελπισίας.

Κάτω ἀπὸ τὸ βάρος πού σήκωνε τὸ μισοκομμένο σχοινί, ἐπακολούθησε ἓνα δεύτερο ξέφτισμα καὶ κόψιμο.

Ὁ Χάρρυ ἄφησε τὸ μαχαίρι του. Καὶ μὲ μιὰ ὑπεράνθρωπη προσπάθεια, τῆ στιγμῆ πού τὸ σχοινὶ κοβόταν ἐντελῶς, μπόρεσε νὰ τὸ ἀρπάξῃ μὲ τὸ δεξιὸ του χέρι πάνω ἀπὸ τὸ κόψιμο. Μολονότι ὁμως τὸ πιάσιμό του ἦταν σιδερένιο, ἔνοιωθε τὸ σχοινὶ νὰ γλιστᾷ σιγὰ - σιγὰ στὰ δάχτυλά του.

Θὰ μπορούσε νὰ ξαναπιᾶσῃ πὶὸ πάνω τὸ σχοινὶ μὲ τὰ δυὸ χέρια, θυσιάζοντας τὸ παιδί πού κρατοῦσε. Μὰ αὐτὸ οὔτε νὰ τὸ σκεφθῆ δὲν τὸ ἤθελε.

Ὅστοςὸ Ὁ Τζᾶκ Ρυὰν καὶ οἱ σύντροφοί του, τρομαγμένοι ἀπὸ τὶς φωνῆς τοῦ Χάρρυ, τραβοῦσαν πὶὸ ζωηρὰ τὸ σχοινί. Ὁ Χάρρυ πίστεψε ὅτι δὲν θὰ μπορούσε νὰ κρατηθῆ ὥσπου νὰ φτάσῃ στὸ στόμιό τοῦ πηγαδιοῦ. Τὸ πρόσωπό του ἀγορίεψε. Ἐκλείσε μιὰ στιγμῆ τὰ μάτια, περιμένοντας νὰ πέσῃ μέσα στὴν ἄβυσσο. Κατόπιν τὰ ξανά-

νοιξε... Μὰ τὴ στιγμὴ πού πήγαινε ν' ἀφήσῃ τὸ σχοινὶ πού δὲν τὸ κρατοῦσε παρὰ ἀπὸ τὴν ἄκρη του, τὸν ἄρπαξον καὶ τὸν ξάπλωσαν στὸ ἔδαφος μὲ τὸ παιδί.

Ἡ ἀντίδρασή του τότε ἐκδηλώθηκε: ἔπεσε στὴν ἀγκυλιὰ τοῦ συναδέλφου του, χάνοντας συγχρόνως καὶ τὶς αἰσθήσεις του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΠΕΜΠΤΟ

Ἡ Νέλ στὸ σπίτι

Μετὰ δυὸ ὥρες ὁ Χάρου, πού δὲν εἶχε ἀμέσως συνέλθει, καὶ τὸ παιδί, πού ἦταν μεγάλη ἡ ἀδυναμία του, ἔφθασαν στὸ σπίτι μὲ τὴν βοήθεια τοῦ Τζὰκ Ρυὰν καὶ τῶν συντρόφων του.

Ἐκεῖ ἔγινε ἡ ἀφήγηση τῶν γεγονότων στὸν γερο - ἐργοδηγό, καὶ ἡ Ρίτα πρόσφερε στὸ φτωχὸ πλάσμα, πού εἶχε σώσει ὁ γιὸς της, ὅλες τὶς φροντίδες της.

Ὁ Χάρου εἶχε πιστέψει πὼς εἶχε σώσει ἀπὸ τὴν ἄβυσσο ἓνα ἀγόρι... Ἦτον ὅμως μιὰ κοπελίτσα δεκαπέντε χρόνων τὸ πολὺ. Τὸ βλέμμα της ἦταν ἀπλανὲς κι' ἐκπληκτο καὶ τὸ πρόσωπό της τραβηγμένο ἀπὸ τὸν πόνο. Τὸ ξανθὸ χρῶμα της πού τὸ φῶς τοῦ ἡλίου δὲν φαινόταν νὰ τὸ εἶχε λούσει ποτὲ καὶ τὸ λεπτὸ καὶ μικρὸ ἀνάστημά της, σχηματίζαν στὸ σύνολό τους ἓνα πλάσμα παράξενο καὶ γοητευτικὸ συγχρόνως. Ὁ Τζὰκ Ρυὰν, μὲ κάποιον δίκιο, τὸ συνέκρινε μ' ἓνα πλάσμα κάπως ὑπερφυσικό. Τὸ πορρουσιαστικὸ της δὲ αὐτὸ ὠφειλότον ἀσφαλῶς στὶς ἰδιαιτερες συνθήκες πού εἶχε ζήσει ὡς τότε μέσα σ' αὐτὸ τὸ ἐξαιρετικὸ περιβάλλον. Πάντως φαινόταν πὼς ἀνῆκε μόνον κατὰ τὸ ἥμισυ στὸ ἀνθρώπινο γένος. Ἡ φυσιολογία της ἦταν παράξενη. Τὰ μάτια της, πού τὸ ἠλεκτρικὸ τοῦ σπιτιοῦ φαινόταν νὰ τὰ κουράζῃ, κοίταζαν μὲ σύγχυση

λές και όλα που έβλεπαν να ήταν κάτι τὸ καινούργιο γι' αὐτά.

Αὐτό, λοιπόν, τὸ περίεργο ὄν, πὸ τὸ εἶχαν ξαπλώσει στὸ κρεβάτι τῆς Ρίτας και πὸ ξαναγύρισε στὴ ζωὴ σὰν νὰ εἶχε ξυπνήσει ἀπὸ ἓναν βαθὺ ὕπνο, ἡ γριὰ Σκωτσέζα τὸ ρώτησε στὴν ἀρχή:

— Πῶς σὲ λένε;

— Νέλ, ἀπάντησε τὸ κορίτσι.

— Ὑποφέρεις, Νέλ; ρώτησε ἡ Ρίτα.

— Πεινώ, ἀποκρίθηκε ἡ Νέλ. Ἔχω νὰ φάω... ἀπό...

Μὲ τὰ λίγα αὐτὰ λόγια πὸ πρόφερε, κατάλαβαν πὸς ἡ Νέλ δὲν ἦταν συνηθισμένη νὰ μιλά. Ἡ διάλεκτος δὲ πὸ μεταχειριζόταν ἦταν ἡ παλιὰ γαλατικὴ πὸ ὁ Σιμόν Φόρντ και οἱ δικοὶ του ἔκαμαν συχνὰ χρῆση.

Ἡ Ρίτα προθυμοποιήθηκε νὰ τῆς φέρη κάτι νὰ φάη. Ἡ Νέλ πέθαινε ἀπὸ τὴν πείνα. Ἀπὸ πότε ὅμως βρισκόταν μέσα σ' αὐτὸ τὸ βαθὺ πηγάδι, αὐτὸ δὲν μπορούσαν νὰ τὸ ποῦν.

— Πόσες μέρες πέρασες ἐκεῖ κάτω, παιδί μου; τὴν ρώτησε ἡ Ρίτα.

Ἡ Νέλ δὲν ἀπάντησε. Φαινόταν νὰ μὴν ἐννοῆ τὴν ἐρώτηση πὸ τῆς ἔκαμαν.

— Πόσες μέρες;... ἐπανέλαβε ἡ Ρίτα.

— Μέρεις; ἔκαμε ἡ Νέλ πὸ γι' αὐτὴν αὐτὴ ἡ λέξη φαινόταν νὰ εἶναι στερημένη ἀπὸ κάθε σημασία.

Κατόπιν κούνησε τὸ κεφάλι σὰν νὰ μὴν καταλάβαινε ἐκεῖνο πὸ τὴν ρωτούσαν.

Ἡ Ρίτα εἶχε πιάσει τὸ χέρι τῆς Νέλ και τὸ χαιδεύε γιὰ νὰ τῆς δώση τὴν αἴσθηση τῆς ἐμπιστοσύνης.

— Πόσο χρόνων εἶσαι, παιδί μου; τὴν ρώτησε.

Ἡ Νέλ ἔκαμε τὸ ἴδιο ἀρνητικὸ νεῦμα.

— Ναί, ναί, ἔκαμε ξανά ἡ Ρίτα. Πόσων χρόνων;

— Χρόνων;... ἀποκρίθηκε ἡ Νέλ.

Και αὐτὴ ἡ λέξη ὅπως και ἡ λέξη «ἡμέρα» δὲν φάινε νὰ ἔχη κανένα νόημα γιὰ τὴ μικρὴ.

Ὁ Σιμόν Φόρντ, ὁ Χάρου, ὁ Τζάκ Ρυάν καὶ οἱ σύντροφοί του τὴν κοίταζαν μ' ἓνα διπλὸ αἶσθημα οἴκτου καὶ συμπάθειας. Ἡ κατάστασις τῆς νέας ποὺ φοροῦσε ἓνα ἀπλὸ καὶ χοντρὸ φόρεμα, ἦταν πράγματι ἀξιολύπητη.

Ὁ Χάρου, περισσότερο ἀπὸ τοὺς ἄλλους, ἔνοιωθε μὴ ἀκατανίκητη ἔλξι γι' αὐτή.

Τὴν πλησίασε κι ἔπιασε τὸ χέρι τῆς ποὺ μόλις τὸ εἶχε ἀφήσει ἡ Ρίτα. Τὴν κοίταξε καλὰ στὸ πρόσωπο, καθῶς τὰ χεῖλη τῆς ἔσκαζαν σ' ἓνα ἐλαφρὸ μειδίαμα, καὶ τῆς εἶπε:

— Νέλ... ἐκεῖ κάτω... στὸ ἀνθρακωρυχεῖο... ἦσουν αὐτὴ μόνη;

— Μόνη! Μόνη! ἀπάντησε ἡ κοπελίτσα καὶ ξανάπεσε στὸ κρεβάτι τῆς Ρίτας, σὰν νὰ τὴν ἐγκατέλειπαν τελείως οἱ δυνάμεις τῆς.

— Τὸ καημένο τὸ κορίτσι, εἶναι πολὺ ἀδύνατο, παρατήρησε ἡ Ρίτα. Οὔτε νὰ μιλήσῃ δὲν μπορεῖ. Χρειάζεται μερικὲς ὥρες ἀνάπαυση, λίγη καλὴ τροφή καὶ οἱ δυνάμεις τῆς θὰ ξανάρθουν. Ἐλάτε! Πᾶμε! Νὰ τὴν ἀφήσουμε νὰ κοιμηθῇ!

Ἔτσι ἡ μικρὴ Ἑλένη — ἡ Νέλ — ἔμεινε μόνη καὶ σὲ λίγο κοιμόταν βαθειά.

Τὸ γεγονός αὐτὸ διαδόθηκε στὸ ἀνθρακωρυχεῖο καὶ προξένησε μεγάλη ἐντύπωση ἀκόμα καὶ σὲ ὅλη τὴν Κομητεία τῆς Στίρλιγκ. Καὶ ἀργότερα σὲ ὅλο τὸ Ἠνωμένο Βασίλειο.

Ἔτσι χωρὶς νὰ τὸ γνωρίζῃ, ἡ Νέλ ἔγινε τὸ πρόσωπο τῆς ἡμέρας. Οἱ προληπτικοὶ δέ, βρῆκαν στὴν περίπτωσή τῆς ἓνα νέο ἐπιχείρημα γιὰ τὶς συζητήσεις τους. Ἄρχισαν νὰ πιστεύουν ὅτι ἡ Νέλ ἦταν τὸ πνεῦμα τῆς Νέας Ἀμπερφούλ. Φυσικὰ πρῶτος διατύπωσε αὐτὴ τὴ γνώμη ὁ Τζάκ Ρυάν.

— Ἔστω, παραδέχθηκε ὁ συνάδελφός του Χάρου. Ἄλλὰ εἶναι ἓνα καλὸ πνεῦμα. Αὐτὸ ποὺ μᾶς βοήθησε. Ποὺ μᾶς ἔφερε τὸ νερὸ καὶ τὸ ψωμί, σὰν βρεθήκαμε φυλακισμένοι στὸ ἀνθρακωρυχεῖο! Πιθανόν, λοιπόν, νὰ ἦταν

αυτή! Όσο για τὸ κακὸ πνεῦμα, ἂν παραμένῃ ἀκόμα ἐδῶ κάτω, πρέπει νὰ τὸ ἀνακαλύψουμε.

Φυσικὰ ὁ μηχανικὸς Τζέιμς Στάρ εἶχε εἰδοποιηθῆ ἀπὸ τὴν ἀρχὴ γιὰ ὅ,τι εἶχε συμβῆ.

Ἡ μικρὴ, πού εἶχε ἄνακτῆσει τὶς δυνάμεις τῆς ἀπὸ τὴν ἐπόμενῃ τῆς εἰσόδου τῆς στὸ σπίτι, εἶχε ἀνακριθῆ ἀπὸ αὐτὸν μὲ σχολαστικότητα. Ὁ μηχανικὸς διαπίστωσε ὅτι ἡ μικρὴ ἀγνοοῦσε τὰ περισσότερα πράγματα τῆς ζωῆς. Ὡστόσο ἦταν ἔξυπνη. Αὐτὸ τὸ ἀντελήφθηκε ἀμέσως. Τῆς ἔλειπαν ὡστόσο μερικὲς στοιχειώδεις γνώσεις, κ' ἀνάμεσα σ' αὐτὲς ἡ αἴσθησις τοῦ χρόνου. Ἐπίσης διαπίστωσαν πὼς δὲν εἶχε συνηθίσει νὰ διαιρῆ τὸν χρόνο οὔτε σὲ ὥρες, οὔτε σὲ μέρες, κ' ὅτι καὶ οἱ λέξεις αὐτὲς τῆς ἦσαν ἄγνωστες. Τὰ μάτια τῆς δὲ, ἐπειδὴ ἦσαν συνηθισμένα στὸ σκοτάδι τῆς νύκτας, δύσκολα ἀντίκρουζαν τὸ ἠλεκτρικὸ φῶς. Καὶ μέσα στὸ σκοτάδι ὁμοίως τὸ βλέμμα τῆς εἶχε μιὰ ἐξαιρετικὴ ὀξύτητα καὶ ἡ διεσταλμένη κόρη τοῦ ματιοῦ τῆς, τῆς ἐπέτρεπε νὰ βλέπῃ καὶ στὸ πῶ πυκνὸ σκοτάδι. Διεπιστώθη ἀκόμα ὅτι ὁ ἐγκέφαλός τῆς δὲν εἶχε ποτὲ δεχθῆ τὶς ἐντυπώσεις τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου, κ' ὅτι κανεὶς ἄλλος ὀρίζοντας ἀπὸ τὸν ὀρίζοντα τοῦ ἀνθρακωρυχείου, δὲν εἶχε ἀναπτύχθῃ στὰ μάτια τῆς. Ὅτι ὀλόκληρη τὴν ἀνθρωπότητα τὴν ἀποτελοῦσε αὐτὴ ἡ σκοτεινὴ κρύπη. Γνώριζε τὸ καημένο τὸ κορίτσι ὅτι ὑπάρχει ἥλιος καὶ ἀστέρια; Ὅτι ὑπῆρχαν πόλεις καὶ ὑπαιθρος, ἓνα σύμπαν γεμᾶτο κόσμους; Ἐπρεπε, λοιπόν, ν' ἀμφιβάλλουν γιὰ ὅλ' αὐτὰ ὡς τὴ στιγμὴ πού μερικὲς λέξεις πού ἀγνοοῦσε ἀκόμα θὰ ἔπαιρναν μέσα στὸ νοῦ τῆς μιὰ ἀκριβῆ σημασία.

Όσο γιὰ τὴν ἀπορία του νὰ μάθῃ ἂν ἡ Νέλ ζοῦσε μόνη στὰ βάθη τῆς Νέας Ἀμπερφόουλ, ὁ Τζέιμς Στάρ ἔπρεπε, λοιπόν, ν' ἀμφιβάλλουν γιὰ ὅλ' αὐτὰ ὡς τὴ στιγμὴ πού Πράγματι κάθε ἐρώτησή του πάνω σ' αὐτὸ ἔρριχνε τὸν τρόπο σὲ αὐτὴ τὴν παράξενη φύση. Ἡ μᾶλλον ἡ Νέλ δὲν μποροῦσε, ἢ δὲν ἠθέλε ν' ἀπαντήσῃ. Ὅπωςδῆποτε ὁμοίως

ήταν βέβαιο πώς και σίς δυο περιπτώσεις υπήρχε ένα μυστικό που δὲν ἤθελε νὰ τὸ ἀποκαλύψη.

— Θέλεις νὰ μείνης μαζί μας; τὴν ρώτησε ὁ Τζέιμς Στάρ. Θέλεις νὰ γυρίσης ἐκεῖ ὅπου βρισκόσουν;

Στὴν πρώτη ἐρώτηση ἢ μικρὴ ἀπάντησε:

— ὦ, ναί!

Στὴν δευτέρα ἀπάντησε μὲ μιὰ κραυγὴ τρόμου. Τίποτε περισσότερο.

Μπρὸς σ' αὐτὴ τὴν ἐπίμονη σιωπὴ, ὁ Τζέιμς Στάρ, καὶ μαζί του ὁ Σιμόν καὶ ὁ Χάρρυ Φόρντ, ἄφησαν νὰ ἐκδηλωθῇ κάποιος φόβος. Δὲν μπορούσαν νὰ ξεχάσουν τ' ἀνεξήγητα γεγονότα πού εἶχαν συνωδεύσει τὴν ἀνακάλυψη τοῦ ἀνθρακωρυχείου.

Μολονότι, λοιπόν, ἀπὸ τρία χρόνια, κανένα καινούργιο περιστατικὸ δὲν εἶχε παρουσιαστῆ, ὡστόσο περιέμεναν πάντοτε μιὰ νέα ἐπιθετικὴ ἐκδήλωση τοῦ ἀόρατου ἐχθροῦ τους. Ἐπίσης θέλησαν νὰ ἐξερευνήσουν τὸ μυστηριώδες πηγάδι. Καὶ αὐτὸ τὸ ἔκαμαν, καλὰ ὀπλισμένοι καὶ μὲ ἀρκετὴ συνοδεία. Μὰ ἐκεῖ μέσα δὲν βρῆκαν κανένα ὑπόπτο ἴχνος.

Ὁ Τζέιμς Στάρ, ὁ Σιμόν καὶ ὁ Χάρρυ συζητοῦσαν τακτικὰ γι' αὐτὰ τὰ πράγματα. Ἄν ἓνα ἢ περισσότερα κακοποιὰ ὄντα ἦσαν κρυμμένα μέσα στὸ ἀνθρακωρυχεῖο, κι ἂν προετοιμάζαν μερικὲς ἐνέδρες, αὐτὸ θὰ μπορούσε πιθανὸν νὰ τὸ πῆ ἢ Νέλ. Μὰ ἐκείνη δὲν μιλοῦσε. Ὁ παραμικρὸς ὑπαινιγμὸς γιὰ τὸ παρελθὸν τῆς νέας, τῆς προκαλοῦσε κρίσεις. Γι' αὐτὸ ἔκριναν σωστὸ νὰ μὴν ἐπιμένουν σὲ παρόμοιες ἐρωτήσεις. Μὲ τὸν καιρὸ, χωρὶς ἀμφιβολία, θὰ τῆς ξέφευγε τὸ μυστικὸ τῆς.

Δέκα πέντε μέρες μετὰ τὸν ἐρχομὸ τῆς στὸ σπίτι, ἢ Νέλ εἶχε γίνει ἢ πιὸ ἔξυπνη καὶ ἀφωσιωμένη βοηθὸς τῆς γρια - Ρίτας. Προφανῶς δέ, δὲν θὰ ἐγκατέλειπε ποτὲ αὐτὸ τὸ σπίτι, ὅπου εἶχε γίνει δεκτὴ τόσο φιλόνηρωπα. Αὐτὸ τῆς φαινόταν πολὺ φυσικὸ καὶ ἴσως νὰ φανταζόταν ὅτι στὸ ἐξῆς δὲν θὰ μπορούσε νὰ ζήσει μακριὰ τους. Ἡ οἰ-

κογένεια Φόρντ τῆς ἀρκοῦσε. Περιττὸ ἄλλωστε νὰ προσθέσουμε ὅτι αὐτοὶ οἱ καλοὶ ἄνθρωποι σκέπτονταν πὼς ἀπὸ τὴ στιγμὴ πού ἡ Νέλ εἶχε μπῆ στὸ σπίτι εἶχε γίνει τὸ θετὸ τους παιδί.

Πράγματι ἡ Νέλ ἦταν χαριτωμένη καὶ ἡ νέα της ζωὴ τὴν ὁμορφαινε πióτερο. Χωρὶς ἀμφιβολία αὐτὲς ἦσαν οἱ πρῶτες εὐτυχισμένες ἡμέρες τῆς ζωῆς της. Κι' ἔνοιωθε γι' αὐτοὺς μιὰ εὐγνωμοσύνη πού τὴν ἄξιζαν. Ἡ Ρίτα μάλιστα ἔνοιωθε γιὰ τὴν Νέλ μιὰ συμπάθεια τελείως μητρική. Καὶ ὁ γερο-ἐργοδηγός, μὲ τὴν σειρὰ του, εἶχε ξεμυαλιστῆ μαζί της. Ὅλοι τὴν ἀγαποῦσαν. Ὁ φίλος τους δέ, ὁ Τζᾶκ Ρυὰν, λυπόταν πού δὲν τὴν εἶχε σώσει ἐκεῖνος. Ἐρχόταν τακτικὰ στὸ σπίτι. Τραγουδοῦσε, καὶ ἡ Νέλ πού δὲν εἶχε ἀκούσει ποτὲ τραγούδια τὰ ἔβρισκε πολὺ ὠραία. Μποροῦσε ὁμως νὰ παρατηρήσῃ κανεὶς πὼς ἀπὸ τὰ τραγούδια τοῦ Τζᾶκ Ρυὰν ἡ νέα προτιμοῦσε τὶς σοβαρὲς συζητήσεις τοῦ Χάρου, ὁ ὁποῖος σιγὰ-σιγὰ τῆς ἔμαθε ὅτι ἀγνοοῦσε ἀκόμα, ἀπὸ τὰ πράγματα τοῦ ἔξωτερικοῦ κόσμου.

Πρέπει νὰ ποῦμε ὅτι, ἀπὸ τότε πού ἡ Νέλ φάνηκε κάτω ἀπὸ τὴν φυσικὴ της μορφή, ὁ Τζᾶκ Ρυὰν ἀναγκάστηκε νὰ παραδεχτῆ ὅτι ἡ πίστη του στὰ φαντάσματα ἀδυνατίζε κάπως. Ἄλλωστε δυὸ μῆνες κατόπιν ἡ εὐπιστία του δέχθηκε ἓνα νέο πλήγμα.

Πράγματι, ἐκείνη τὴν ἐποχὴ ὁ Χάρου ἔκαμε μιὰ ἀνακάλυψη ἀπροσδόκητη, πού ἐξηγοῦσε ὁμως κάπως τὴν παρουσία τῶν Κυριῶν τῆς Φωτιάς στὰ ἐρείπια τοῦ πύργου τοῦ Ντούντοναλντ στὴν Ἴρβιν.

Μιὰ μέρα ὕστερα ἀπὸ μιὰ μακρυνὴ ἐξερεύνηση τοῦ νοτίου μέρους τοῦ ἀνθρακωρυχείου — μιὰ ἐξερεύνηση πού εἶχε διαρκέσει πολλὰς μέρες — ὁ Χάρου σκαρφάλωσε μὲ κόπο σὲ μιὰ γαλαρία πού εἶχε γίνει σ' ἓνα ἄνοιγμα τοῦ σχιστόλιθου. Μὲ μιᾶς ἐξεπλάγη γιὰτὶ βρέθηκε στὸν ἀνοικτὸ ἀέρα. Ἡ γαλαρία, ἀφοῦ ἀνερχόταν πρὸς τὴν ἐπιφάνεια τοῦ ἐδάφους, κατέληγε ἀκριβῶς στὰ ἐρείπια τοῦ

πύργου Ντούντοναλντ. Ὑπῆρχε, λοιπόν, ἐδῶ μιὰ μυστική ἐπικοινωνία μεταξὺ τῆς Νέας Ἀμπερφούλ καὶ τοῦ λόφου ὅπου δέσποζε ὁ παλιὸς πύργος. Τὸ ἐπάνω στόμιο αὐτῆς τῆς γαλαρίας ἦταν ἀδύνατο ν' ἀνακαλυφθῆ ἔξωτερικά. Τόσο πολὺ ἦταν φραγμένο ἀπὸ πέτρες καὶ θάμνους. Ἐπίσης ὅταν ἔγινε ἡ ἔρευνα, οἱ ἀστυνομικοὶ δὲν μπόρεσαν νὰ εἰσδύσουν ἐκεῖ.

Μετὰ μερικὲς ἡμέρες ὁ Τζέιμς Στάρ, μὲ ὀδηγὸ τὸν Χάρου, ἦρθε ν' ἀναγνωρίσῃ ὁ ἴδιος αὐτὴ τὴ φυσικὴ διάταξη τοῦ ἀνθρακοφόρου κοιτάσματος.

— Νὰ κάτι, εἶπε ὁ μηχανικός, γιὰ νὰ πειστοῦν οἱ προληπτικοὶ ἀνθρακωρῦχοι. Ἀντίο στὰ φαντάσματα, στὶς νεράιδες καὶ στὶς Κυρίες τῆς Φωτιᾶς!

— Δὲν πιστεύω, κύριε Στάρ, ἀποκρίθηκε ὁ Χάρου, ὅτι πρέπει νὰ εἴμαστε εὐχαριστημένοι γι' αὐτὴ τὴν ἀνακάλυψη. Καλύτερα νὰ ἦταν τὰ φαντάσματα ποὺ δημιουργοῦν αὐτὰ τὰ φαινόμενα καὶ ὄχι οἱ ἄνθρωποι. Γιατὶ οἱ ἄνθρωποι μποροῦν νὰ μᾶς κάνουν μεγαλύτερο κακό.

— Σύμφωνα, Χάρου, παραδέχθηκε ὁ μηχανικός. Ἀλλὰ τί νὰ γίνῃ; Εἶναι φανερὸ πὼς ὅποιαδήποτε ὄντα κι' ἂν εἶναι αὐτὰ ποὺ κρύβονται μέσα στοῦ ἀνθρακωρυχείου, ἐπικοινωνοῦν ἀπὸ αὐτὴ τὴ γαλαρία μὲ τὴν ἐπιφάνεια τοῦ ἐδάφους. Εἶναι αὐτοί, λοιπόν, χωρὶς ἀμφιβολία, ποὺ μὲ τὸν δαυλὸ στοῦ χέρι ἐκείνη τὴν ἄγρια νύχτα, παρέσυραν τὸ «Μοτάλα» στὴν ἀκτὴ. Καὶ σὰν τοὺς ἄλλοτε λεηλατητῆς τῶν νυσαγίων, θὰ εἶχαν κατακλέψει, τὰ λείψανά του, ἂν ὁ Τζᾶκ Ρυὰν καὶ οἱ σύντροφοί του δὲν βρῖσκονταν ἐκεῖ! Τέλος ὅ,τι κι' ἂν συνέβαινε, τώρα ὅλα ἐξηγοῦνται, μὲ τὸ στόμιο τῆς τρώγλης ποὺ ἀνακαλύψαμε. Τὸ ἐρώτημα εἶναι ἂν ἐκεῖνοι ποὺ τὴν κατοικοῦσαν τὴν κατοικοῦν ἀκόμα.

— Ἀσφαλῶς καὶ τὴν κατοικοῦν, ἀποκρίθηκε ὁ Χάρου μὲ πεποίθησι. Γιατὶ ἡ Νὲλ τρέμει ὅταν τῆς μιλάμε γι' αὐτό. Ναί! Ἡ Νὲλ θέλει, ἀλλὰ δὲν τολμᾷ νὰ μιλήσῃ!

Ὁ Χάρου ἔπρεπε νὰ εἶχε δίκιο. Γιατὶ ἂν οἱ μυστηριώδεις κάτοικοι τοῦ ἀνθρακωρυχείου τὸ εἶχαν ἐγκαταλεί-

ψει, ἢ ἂν εἶχαν πεθάνει, ποιὸς ὁ λόγος ἢ νέα νὰ κρατᾶ τὸ στόμα της κλειστό;

Ὡστόσο ὁ Τζέιμς Στάρ ἦταν ἀποφασισμένος νὰ μάθῃ αὐτὸ τὸ μυστικό. Προαισθανόταν ὅτι ἀπὸ αὐτὸ ἐξαρτιόταν τὸ μέλλον τοῦ νέου ἀνθρακωρυχείου. Πῆραν, λοιπόν, ξανὰ τὶς πλὴ ἀυστηρὲς προφυλάξεις. Ἡ ἀστυνομία εἶχε εἰδοποιηθῆ καὶ ἀστυνομικοὶ ἐγκαταστάθηκαν μυστικὰ στὰ ἐρείπια τοῦ πύργου Ντούντοναλντ. Γιὰ πολλὰς νύχτες κρούφηκε καὶ ὁ Χάρρυ ἐκεῖ ἀνάμεσα στοὺς θάμνους πὺ ὑπῆρχαν σὲ ὄλο τὸν λόφο. Περιστὸς κόπος ὅμως. Δὲν ἀνακάλυψαν τίποτε. Κανένα ἀνθρώπινο ὄν δὲν φάνηκε στὸ στόμιο.

Κατέληξαν τότε στὸ συμπέρασμα ὅτι οἱ κακοποιοὶ εἶχαν ὀριστικὰ ἐγκαταλείψει τὴ Νέα Ἀμπερφούλ. Ὅσο δὲ γιὰ τὴ Νὲλ θὰ τὴν θεωροῦσαν νεκρὴ στὸ βάθος τοῦ πηγαδιοῦ ὅπου τὴν εἶχαν ἀφήσει. Πρὶν ἀπὸ τὴν λειτουργία του, τὸ ἀνθρακωρυχεῖο μοροῦσε νὰ τοὺς προσφέρῃ ἓνα αἶγουρο καταφύγιο. Μὰ τώρα ἡ κατάσταση εἶχε μεταβληθῆ γι' αὐτοὺς. Τὸ μέρος παρουσίαζε δυσκολίες γιὰ νὰ κρυφτοῦν. Λογικά, λοιπόν, σκέφθηκαν ὅτι δὲν ὑπῆρχε πιά κανεὶς φόβος γιὰ τὸ μέλλον. Ὡστόσο ὁ Τζέιμς Στάρ δὲν ἦταν τελείως βέβαιος. Ἐπίσης καὶ ὁ Χάρρυ. Δὲν μοροῦσε νὰ ἡσυχάσῃ κι' ἐπαναλάμβανε κάθε τόσο:

— Εἶναι φανερὸ ὅτι ἡ Νὲλ μᾶλλον δὲν ἔχει καμμιά ἀνάμιξη σ' αὐτὸ τὸ μυστήριο. Κι' ἀφοῦ δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ φοβᾶται ἀπὸ τίποτε, γιατί νὰ διατηρήσῃ τὴ σιωπὴ της; Πρέπει ν' ἀμφιβάλουμε ὅτι μαζί μας θὰ εἶναι εὐτυχισμένη; Μᾶς ἀγαπᾶ ὄλους. Λατρεύει τὴν μητέρα μου. Ἄν δὲ σωπαίη γιὰ τὸ παρελθόν της — αὐτὸ πὺ θὰ μᾶς ἐξασφαλίσῃ τὸ μέλλον — σημαίνει πὺς κάποιον τρομερὸ μυστικό, πὺ ἡ συνειδισὴ της τῆς ἀπαγορεύει ν' ἀποκαλύψῃ, βαραίνει πάνω της! Ἴσως ἐπίσης, γιὰ τὸ δικὸ μας συμφέρον καὶ ὄχι τὸ δικὸ της, νὰ θεωρῆ καθῆκον της νὰ κλειστῆ μέσα σὲ αὐτὴ τὴν ἀνεξήγητὴ ἀφασία.

“Υστερα ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς συλλογισμοὺς καὶ μὲ κοινὴ συμφωνία, ἀποφάσισαν νὰ παραμερίσουν ἀπὸ τὴν συζήτησί τους κάθε τί πὺν θὰ μπορούσε νὰ θυμίξῃ στὴν νέα τὸ παρελθόν της.

Ἵστούσο μιὰ μέρα ὁ Χάρου πληροφόρησε τὴ Νέλ αὐτὸ πὺν ὁ Τζέιμς Στάρ, ὁ πατέρας του, ἡ μητέρα του κι’ αὐτὸς ὁ ἴδιος, πίστευαν ὅτι ὤφειλαν νὰ τῆς ποῦν καὶ νὰ τῆς μάθουν.

Ἦτον μέρα γιορτῆς. Οἱ ἀνδρακωροῦχοι δὲν ἐργάζονταν, οὔτε στὴν ἐπιφάνεια τῆς κομητείας Στίρλιγκ, οὔτε στὴν ὑπόγεια περιοχὴ. Παντοῦ ἔκαναν περιπάτους. Τραγούδια ἀντηχοῦσαν ἀπὸ εἴκοσι σημεῖα κάτω ἀπὸ τοὺς τεράστιους θόλους τῆς Νέας Ἀμπερφόυλ.

Ὁ Χάρου καὶ ἡ Νέλ εἶχαν ἀφήσει τὸ σπιτί καὶ ἀκολουθοῦσαν μὲ ἀργὰ βήματα τὴν ἀριστερὴ ὄχθη τῆς λίμνης Μάλκολμ. Ἐκεῖ τὰ ἠλεκτρικὰ φῶτα ἔρριχναν ἀμυδρὰ τὶς ἀχτίδες τους γιατί ἔσπαζαν στὶς κολῶνες. Αὐτὸ τὸ ἡμίφωτο ἐρχόταν καλύτερα στὰ μάτια τῆς Νέλ, πὺν δύσκολα ἄντεχε στὸ δυνατὸ ἠλεκτρικὸ φῶς.

“Υστερα ἀπὸ μιὰ ὥρα πορεία ὁ Χάρου καὶ ἡ σύντροφός του σταμάτησαν μπρὸς στὴν ἐκκλησία καὶ σὲ μιὰ φυσικὴ ταράτσα πὺν δέσποζε στὰ νερὰ τῆς λίμνης.

— Τὰ μάτια σου, Νέλ, δὲν εἶναι ἀκόμα συνηθισμένα στὸ φῶς τῆς ἡμέρας, εἶπε ὁ Χάρου, καὶ φυσικὰ δὲν θὰ μπορούσουν νὰ ὑποφέρουν τὴ λάμψη τοῦ ἡλίου.

— Ναί, ἔτσι εἶναι ὅπως τὸ λές, παραδέχθηκε ἡ Νέλ... Φυσικὰ, ἂν ὁ ἥλιος εἶναι ὅπως μοῦ τὸν ἔχεις περιγράψει.

— Ὅμοιογῶ, Νέλ, συνέχισε ὁ νεαρὸς ἀνδρακωροῦχος, ὅτι ὡς τώρα δὲν μπόρεσα νὰ σοῦ δώσω μιὰ ἀκριβῆ εἰκόνα τῆς λαμπρότητας τοῦ ἡλίου. Οὔτε νὰ σοῦ περιγράψω τὶς ὁμορφιῆς τοῦ κόσμου πὺν ποτὲ δὲν ἔχουν ἀντικρύσει τὰ βλέμματά σου. Πῆς μου ὅμως: εἶναι δυνατόν ἀπὸ τότε πὺν γεννήθηκες στὰ βάρη τοῦ ἀνδρακωρουχείου, νὰ μὴν ἔχῃς ποτὲ ἀνεβῆ στὴν ἐπιφάνεια τοῦ ἐδάφους;

— Αυτό, Χάρου, δὲν συνέβη ποτέ, ἀποκρίθηκε ἡ Νέλ... Κι' οὔτε θυμᾶμαι, μικρή, νὰ μὲ κράτησε στὴν ἀγκαλιὰ μὰ μητέρα ἢ ἕνας πατέρας. Γιατὶ ἂν μὲ πήγαιναν ἐκεῖ πάνω θὰ διατηροῦσα ἔστω ἀμυδρά, κάποια ἀνάμνηση ἀπὸ τὸν ἐπάνω κόσμο!

— Τὸ πιστεύω αὐτό, ἀποκρίθηκε ὁ Χάρου. Ὡστόσο αὐτὴ τὴν ἐποχὴ, Νέλ, πολλὰ ἄλλα κορίτσια σὰν κι' ἐσένα δὲν ἔχουν ἐγκαταλείψει ποτὲ τὸ ἀνθρακωρυχείο. Οἱ ἐπικοινωνίες μὲ τὸν ἐξωτερικὸ κόσμο ἦσαν δύσκολες. Κι' ἔχω γνωρίσει ἀρκετὰ ἀγόρια καὶ κορίτσια πού στὴν ἡλικία σου ἀγνοοῦσαν ἀκόμα ὅτι ἀγνοεῖς ἐσὺ γιὰ τὸν ἐπάνω κόσμο! Μὰ τώρα, σὲ μερικὰ λεπτά, τὸ τραινάκι τοῦ μεγάλου τουννελ θὰ μᾶς μεταφέρει στὴν ἐπιφάνεια τῆς κομητείας. Ἄνυπομονῶ, λοιπόν, Νέλ, νὰ σὲ ἀκούσω νὰ μοῦ λές: «Ἐλα, Χάρου! Τὰ μάτια μου μποροῦν νὰ ὑποφέρουν τὸ φῶς τῆς ἡμέρας καὶ θέλω νὰ δῶ τὸν ἥλιο. Θέλω νὰ δῶ τὸ ἔργο τοῦ Θεοῦ!»

— Ἐλπίζω σὲ λίγο νὰ σοῦ τὸ πῶ αὐτό, Χάρου, ἀπάντησε ἡ νέα. Θᾶρθω νὰ θαυμάσω μαζί σου αὐτὸν τὸν ἐξωτερικὸ κόσμο, ἀλλά...

— Τί θέλεις νὰ πῆς, Νέλ; ρώτησε ὁ Χάρου. Μήπως θὰ λυπηθῆς πού θὰ ἐγκαταλείψης τὴ σκοτεινὴ ἄβυσσο ὅπου ἔζησες τὰ πρῶτα χρόνια τῆς ζωῆς σου κι' ἀπ' ὅπου σὲ βγάλαμε μισοπεθαμένη σχεδόν;

— Ὅχι, Χάρου, ἀπάντησε ἡ Νέλ. Συλλογιζόμουν ὅτι καὶ τὰ σκοτάδια εἶναι κι' αὐτά... ὠραία... Ἄν ἤξερες ὅλα αὐτὰ πού βλέπουν ἐκεῖ κάτω τὰ μάτια τὰ συνηθισμένα στὸ σκοτάδι!... Ὑπάρχουν σκιές πού περνοῦν καὶ πού θὰ ἐπιθυμοῦσες νὰ τὶς ἀκολουθήσης στὸ διάβα τους! Συνήθως αὐτὲς οἱ σκιές εἶναι κύκλοι πού διασταυρῶνονται μπρὸς στὸ βλέμμα καὶ ἀπὸ ὅπου δὲν θὰ ἤθελες πιά νὰ βγῆς! Ὑπάρχουν στὸ βάθος τοῦ ἀνθρακωρυχείου, μαῦρες τρύπες γεμάτες ἀμυδρά φῶτα. Ὅστερα ἀκοῦς θορούβους πού σοῦ μιλάνε. Βλέπεις, Χάρου, ὅτι πρέπει νὰ ἔχῃς ζήσει ἐκεῖ γιὰ

νά καταλάβης αυτό που νοιώθω ἐγώ, και που δὲν μπορῶ νά σοῦ ἐκφράσω;

— Καὶ δὲν φοβόσουν, Νέλ, ὅταν θρῑσκόσουν μόνη;

— Χάρρου, ἀπάντησε ἡ νέα. Ἐκριβῶς ὅταν ἤμouνα μόνη τότε δὲν φοβόμου.

Ἡ φωνὴ τῆς Νέλ στὰ τελευταῖα αὐτὰ λόγια της, ἦταν ἔλαφρὰ ἀλλαγμένη... Ὁ Χάρρου ὡστόσο πίστεψε ὅτι ὤφειλε νά τὴν πιέση λίγο ἀκόμα. Καὶ εἶπε:

— Μὰ μπορεῖ νά χαθῆ κανεῖς μέσα σὲ αὐτὲς τὶς μακρὺς γαλαρίες. Ἐσύ, λοιπόν, δὲν φοβήθηκες μήπως παραπλανηθῆς;

— Ὁχι, Χάρρου, γιατί ἀπὸ καιρὸ γνῶριζα ὅλα τὰ κα-
τατόπια τοῦ νέου ἀνθρακωρυχείου.

— Δὲν ἔβγαινες ἀπὸ ἐκεῖ μέσα, πότε - πότε;

— Ναί, μερικὲς φορὲς, ἀποκρίθηκε διστακτικὰ ἡ κοπε-
λίτσα. Μερικὲς φορὲς ἐρχόμου ὡς τὸ παλιὸ ἀνθρακωρυ-
χεῖο τῆς Ἀμπερφούλ.

— Γνῶριζες, λοιπόν, τὸ παλιὸ σπιτάκι;

— Τὸ σπιτάκι;... Ναί. Ἄλλὰ μόνον ἀπὸ πολὺ μακρὺ.
Ἐβλεπα κι' ἐκείνους που τὸ κατοικοῦσαν.

— Ἦταν ὁ πατέρας μου καὶ ἡ μητέρα μου, ἀποκρίθηκε ὁ Χάρρου. Ἦμου κι' ἐγώ. Ξέρεις δὲν εἶχαμε ποτὲ θελήσει νά ἐγκαταλείψουμε τὴν παλιά μας κατοικία.

— Πιθανὸν αὐτὴ νά εἶχε μεγαλύτερη ἀξία γιὰ σᾶς, ψι-
θύρισε ἡ μικρούλα.

— Καὶ βέβαια εἶχε μεγαλύτερη ἀξία, Νέλ! Ἀπόδειξε ὅτι μὲ τὸ νά ἐπιμένουμε νά μένουμε ἐκεῖ ἀνακαλύψαμε τὸ νέο κοίτασμα. Καὶ αὐτὴ ἡ ἀνακάλυψη εἶχε εὐτυχεῖς συνέ-
πειες γιὰ ἓνα ὀλόκληρο πληθυσμὸ που ξαναθῆκε ἐδῶ, μὲ τὴ δουλειά, τὴν ἄνεση καὶ τὴ χαρά. Γιὰ σένα, μάλιστα, Νέλ, μαζὶ μὲ τὴ ζωὴ, βρῆκες καὶ καρδιὲς ὀλοκληρωτικὰ δικές σου.

— Γιὰ μένα;... ναί, ἀπάντησε ζωηρὰ ἡ Νέλ. Ἄλλὰ γιὰ τοὺς ἄλλους... ποιὸς ξέρει;

— Τί θέλεις νά πῆς;

— Τίποτε... τίποτε! Μὰ ἦταν ἐπικίνδυνο νὰ φανερωθῶ τότε στὸ νέο ἀνθρακωρυχείο! Ναί! Ὁ κίνδυνος ἦταν μεγάλος, Χάρου. Γιατὶ κάποτε εἰσέδυσαν μέσα σ' αὐτὲς τὶς ἀδύσσοις ἀνθρώποι ἀπερίσκεπτοι. Προχώρησαν μακρὰ, πολὺ μακρὰ. Καὶ χάθηκαν.

— Χάθηκαν; τραύλισε ὁ Χάρου κοιτάζοντάς την στὰ μάτια.

— Ναί... χάθηκαν, ἀπάντησε ἡ Νέλ πὺν ἡ φωνὴ της ἔτρεμε. Ἡ λάμπα τους ἔσβησε! Καὶ δὲν μπόρεσαν νὰ ξαναβροῦν τὸ δρόμο.

— Κι' ἐκεῖ φώναξε ὁ Χάρου διακόποντάς την, φυλακισμένοι ὀκτῶ μέρες, Νέλ, παραλίγο νὰ πεθάνουν. Καὶ χωρὶς ἓνα φιλόνηρωπο πλάσμα πὺν τοὺς ἔστειλε ὁ Θεός, ἓναν ἄγγελο ἴσως, πὺν τοὺς ἔφερε κρυφὰ ψωμὶ καὶ νερό, χωρὶς αὐτὸν τὸ μυστηριώδη ὁδηγὸ πύ, ἀργότερα ὠδήγησε ὡς αὐτοὺς τοὺς ἐλευθερωτέ τους, δὲν θὰ εἶχαν βγῆ ποτὲ ἀπὸ αὐτὸν τὸν τάφο!

— Καὶ πῶς τὰ ξέρεις ὅλα αὐτά; ρώτησε ἡ νέα.

— Γιατὶ αὐτοὶ οἱ ἀνθρώποι ἦσαν ὁ Τζέιμς Στάρ... Ἦταν ὁ πατέρας μου. Ἦμωνα ἐγώ, Νέλ!

Ἡ Νέλ ὑψώνοντας τὸ κεφάλι ἔπιασε τὸ χέρι τοῦ νεοροῦ ἀνθρακωρύχου, καὶ τὸν κοίταζε μὲ μιὰ τέτοια ἐπιμονή, πὺν ἐκεῖνος ἔνοιωσε μιὰ ταραχὴ κατάβαθα στὴν καρδιά του.

— Ἐσύ! ἐπανέλαβε ἡ νέα.

— Ναί, ἀποκρίθηκε ὁ Χάρου ἔπειτα ἀπὸ ὀλιγόστιγμη σιωπή. Κι' ἐκείνη πὺν τῆς ὀφείλουμε τὴ ζωὴ μας εἶσαι ἐσύ, Νέλ! Δὲν μποροῦσε νὰ εἶναι ἄλλος. Ἐσύ!

Ἡ Νέλ ἄφησε νὰ πέση τὸ κεφάλι της ἀνάμεσα στὰ δυὸ χέρια της, χωρὶς ν' ἀπαντήση.

Ποτὲ πράγματι ὁ Χάρου δὲν τὴν εἶχε δὴ τόσο ζωηρὰ ἐντυπωσιασμένη.

— Ἐκεῖνοι πὺν σ' ἔσωσαν, Νέλ, πρόσθεσε μὲ μιὰ φωνὴ συγκινημένη, σοῦ ὄφειλαν κιόλας τὴ ζωὴ τους. Καὶ θαρρεῖς πῶς αὐτὸ μποροῦν νὰ τὸ ξεχάσουν ποτέ;

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΕΚΤΟ

Στὴν κρεμαστὴ Σκάλα

Ἡ ἐκμετάλλευση τοῦ ἀνθρακωρυχείου τῆς Νέας Ἀμπερφόουλ προχωροῦσε μὲ μεγάλη ἀπόδοση καί, φυσικά, μὲ μεγάλα κέρδη. Περιττὸ νὰ προσθέσουμε ὅτι ὁ μηχανικὸς Τζέιμς Στάρ καὶ ὁ Σιμόν Φόρντ — οἱ πρῶτοι ποὺ ἀνακάλυψαν αὐτὴ τὴν πλούσια ἀνθρακοφόρο δεξαμενὴ — μοιροῦντο στὴν ἀναλογία τους τὰ μεγαλύτερα κέρδη. Ὁ Χάρρυ γινόταν ἕτσι ἕνος ἐργολάβος. Μὰ δὲν σκεπτόταν διόλου νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸ σπίτι του. Εἶχε ἀντικαταστήσει τὸν πατέρα του στὰ καθήκοντα τοῦ ἐργοδηγοῦ καὶ ἐπέβλεπε μ' ἐπιμέλεια τὸν κόσμον τῶν ἀνθρακωρύχων.

Ὁ Τζᾶκ Ρυὰν ἦταν ὑπερήφανος γιὰ τὴν παρουσίαν ποὺ ἀποκοῦσε ὁ συνάδελφός του. Ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἐπίσης, δὲν ἔκαμε ἄσχημα τὴ δουλειά του. Καὶ οἱ δυὸ βλέπονταν συχνά, εἴτε στὸ σπίτι, εἴτε στοὺς τόπους τῆς δουλειᾶς. Ὁ Τζᾶκ Ρυὰν εἶχε ἀντιληφθῆ τὰ αἰσθήματα ποὺ ἔνοιωθε ὁ Χάρρυ γιὰ τὴ νέα, παρ' ὅλο ποὺ ὁ Χάρρυ δὲν τοῦ τὰ ἐκμυστηρεύτηκε. Μὰ ὁ Τζᾶκ χαμογελοῦσε ὅταν ὁ συνάδελφός του κουνοῦσε τὸ κεφάλι, τάχα γιὰ νὰ διαμαρτυρηθῆ.

Πρέπει νὰ ποῦμε πὼς μιὰ ἀπὸ τὶς πιὸ σφοδρὲς ἐπιθυμίες τοῦ Τζᾶκ Ρυὰν ἦταν νὰ συνόδευε τὴν Νέλ, ὅταν αὐτὴ θὰ ἔκονε τὴν πρώτη της ἐπίσκεψη στὴν ἐπιφάνεια τοῦ ἐδάφους τῆς κομητείας. Ἦθελε ν' ἀντικρύσῃ τὰ ἔκπληκτα μάτια της, τὸν θαυασμὸ της μπροστὰ σὲ αὐτὴ τὴν φύση, τὴν ἄγνωστη γι' αὐτὴ. Ἦλπιζε ὅτι ὁ Χάρρυ θὰ τὴν ἔφερε σὲ αὐτὴ τὴν ἐκδρομὴ. Πάντως ὡς τώρα δὲν τοῦ εἶχε κάμει τὴν πρόταση καὶ αὐτὸ τὸν ἀνησυχοῦσε λίγο.

Μιὰ μέρα ὁ Τζᾶκ Ρυὰν κατέβαινε σ' ἕνα ἀπὸ τὰ πηγὰδια ἀερισμοῦ ἀπ' ὅπου ἐπικοινωνοῦσαν οἱ χαμηλοὶ ὄροφοι τοῦ ἀνθρακωρυχείου μὲ τὸ ἔδαφος τῆς ἐπιφανείας. Εἶχε μαζί του μιὰ ἀπὸ τὶς κρεμαστὲς σκάλες ποὺ γαντζώ-

νονται στὸ στόμιο καὶ ρίχνονται στὸ πηγάδι κι' ἐπιτρέπουν στὸν καθένα νὰ κατεβῆ καὶ νὰ ἀνεβῆ χωρὶς κόπο. Εἶχε κατεβῆ σαράντα πέντε μέτρα περίπου ὅταν στὸ στενὸ πατάρι πού εἶχε σταθῆ συναντήθηκε μὲ τὸν Χάρου πού ἀνέβαινε μὲ τὴ δική του κρεμαστὴ σκάλα.

— Ἐσὺ εἶσαι; ἔκαμε ὁ Τζὰκ κοιτάζοντας τὸν συνάδελφόν του πού φωτιζόταν ἀπὸ τὶς ἠλεκτρικὲς λάμπες τοῦ πηγαδιοῦ.

— Ναί, Τζὰκ, ἀπάντησε ὁ Χάρου. Καὶ εἶμαι εὐχαριστημένος πού σὲ βλέπω. Ἔχω μιὰ πρόταση νὰ σοῦ κάνω.

— Δὲν σὲ ἀκούω ἂν δὲν μοῦ πῆς πρῶτα νέα γιὰ τὴ Νέλ! φώναξε ὁ Τζὰκ Ρυάν.

— Ἡ Νέλ εἶναι καλὰ, Τζὰκ. Τόσο καλὰ πού σὲ τριάντα, σαράντα μέρες ἐλπίζω..

— Νὰ τὴν παντρευτῆς, Χάρου;

— Δὲν ξέρεις τί λὲς, Τζὰκ.

— Μπορεῖ, Χάρου, ἀλλὰ ξέρω καλὰ αὐτὸ πού πρέπει νὰ κάνω.

— Καὶ τί λὲς νὰ κάνης;

— Θὰ τὴν παντρευτῶ ἐγὼ ἂν δὲν τὴν παντρευτῆς ἐσύ! ἀπάντησε ὁ Τζὰκ ξεσπώντας σὲ γέλια. Μοῦ ἀρέσει ἡ εὐγενικὴ Νέλ, μὰ τὸν ἅγιο... Εἶναι πλάσμα πού δὲν ἄφησε ποτὲ τὸ ἀνθρακωρυχεῖο. Αὐτὴ εἶναι, λοιπόν, ἀκριβῶς ἡ γυναίκα πού χρειάζεται ἓνας ἀνθρακωρύχος. Ἐπίσης εἶναι ὀρφανὴ σὰν καὶ μένα.

Ὁ Χάρου κοίταξε σοβαρὰ τὸν Τζὰκ. Καὶ τὸν ἄφηνε νὰ μιλᾷ χωρὶς νὰ τοῦ ἀπαντᾷ.

— Ὅ,τι σοῦ εἶπα, Χάρου, δὲν σ' ἔκαμε νὰ ζηλέψης; ρώτησε ὁ Τζὰκ Ρυάν μ' ἓνα πιὸ σοβαρὸ τόνο.

— Ὅχι, Τζὰκ, ἀποκρίθηκε ἤρεμα ὁ Χάρου.

— Ὡστόσο ἂν δὲν κάνης τὴν Νέλ γυναίκα σου, δὲν πιστεύω νὰ ἔχης σκοπὸ νὰ μείνη γεροντοκόρη;

— Δὲν ἔχω κανέναν σκοπὸ, ἀποκρίθηκε ὁ Χάρου.

Μία ταλάντευση τῆς σκάλας προειδοποίησε τοὺς δυὸ

φίλους ὅτι ἔπρεπε νὰ χωριστοῦν. Ὁ ἕνας ν' ἀνεβῆ κι' ὁ ἄλλος νὰ κατεβῆ. Ὡστόσο δὲν χωρίστηκαν.

— Χάρου, εἶπε ὁ Τζάκ, πιστεύεις ὅτι σοῦ μιλοῦσα σοβαρὰ ὄλη αὐτὴ τὴν ὥρα σχετικὰ μὲ τὴν Νέλ;

— Ὁχι, Τζάκ, ἀπάντησε ὁ Χάρου.

— Πάει καλά.. Θὰ μιλήσω ὅμως τώρα!

— Ἐσύ;... Θὰ μιλήσης σοβαρὰ;

— Καλέ μου καὶ γενναῖε, Χάρου, ἀπάντησε ὁ Τζάκ. Θαρρῶ πὼς εἶμαι ἰκανὸς νὰ δώσω μιὰ καλὴ συμβουλὴ σ' ἕναν φίλο.

— Δώστην τότε, Τζάκ.

— Ἐ, λοιπόν, Χάρου, ἀγαπᾶς τὴν Νέλ μὲ ὄση ἀγάπη τῆς ἀξίζει! Ὁ πατέρας σου, ὁ γερο - Σιμόν, ἡ μητέρα σου, ἡ γοιὰ - Ρίτα, τὴν ἀγαποῦν ἐπίσης σὰν παιδί τους. Μπορεῖς, λοιπόν, νὰ τὴν κάνης πραγματικὸ παιδί τους. Γιατί δὲν τὴν παντρεύεσαι, Χάρου;

— Γιὰ νὰ μιᾶς ἔτσι, Τζάκ, ἀπάντησε ὁ Χάρου, σημαίνει πὼς γνωρίζεις τὰ αἰσθήματα τῆς Νέλ.

— Κανένας δὲν τ' ἀγνοεῖ, ἀκόμα οὔτε κι' ἐσύ, Χάρου. Γι' αὐτὸ καὶ δὲν εἶσαι διόλου ζηλιάρης. Οὔτε γιὰ μένα, οὔτε γιὰ τοὺς ἄλλους... Ἀλλὰ πρέπει ν' ἀνέβω. Εἰδοποίησαν μὲ τὴ σκάλα...

— Περίμενε, Τζάκ, εἶπε ὁ Χάρου, κρατώντας τὸν συνάδελφό του πὺ τὸ πόδι του εἶχε κιόλας ἀφήσει τὸ πλατύσκαλο γιὰ νὰ τοποθετηθῆ στὴν κινητὴ σκάλα.

— Ὡραία, Χάρου! φώναξε γελώντας ὁ Τζάκ. Πᾶς νὰ μὲ παραμερίσης!

— Ἀκουσε σοβαρὰ, Τζάκ, ἀποκρίθηκε ὁ Χάρου, γιατί μὲ τὴ σειρὰ μου σοῦ μιῶ κι' ἐγὼ σοβαρὰ.

— Σὲ ἀκούω...

— Τζάκ, συνέχισε ὁ Χάρου, δὲν ἔχω λόγους νὰ σοῦ κρύψω ὅτι ἀγαπῶ τὴ Νέλ. Καὶ ἡ πιὸ ζωνορὴ ἐπιθυμία μου εἶναι νὰ τὴν κάμω γυναῖκα μου...

— Ὡραία...

— Μὰ ἔτσι ὅπως εἶναι σήμερα δὲ μοῦ ἐπιτρέπει ἡ συ-

νείδησή μου νὰ τῆς ζητήσω νὰ πάρη μιὰ ἀπόφαση ποὺ πρέπει νὰ εἶναι ἀμετάκλητη.

— Τί θέλεις νὰ πῆς, Χάρου;

— Θέλω νὰ πῶ, Τζάκ, ὅτι ἡ Νέλ ποτὲ δὲν ἄφησε αὐτὰ τὰ βράθη τοῦ ἀνθρακωρυχείου ὅπου γεννήθηκε, χωρὶς ἀμφιβολία. Δὲν ξέρει, λοιπόν, τίποτε, δὲν γνωρίζει τίποτε ἀπὸ τὸν ἐξωτερικὸ κόσμο. Καὶ πρέπει ὅλα νὰ τὰ μάθῃ μὲ τὰ μάτια καὶ ἴσως ἀκόμα καὶ μὲ τὴν καρδιά. Ποιὸς ξέρει ποιὸς θὰ εἶναι οἱ σκέψεις τῆς ὅταν γεννηθῶν μέσα τῆς καινουργίης ἐντυπώσεις; Δὲν ἔχει νοιώσει ἀκόμα τίποτα τὸ γήινο. Καὶ θαρρῶ πὼς θὰ ξεγελιόταν πρὶν ἀποφασίσῃ μὲ πλήρη γνώση, νὰ προτιμήσῃ ἀπὸ κάθε ἄλλο μέρος, νὰ ζήσῃ μέσα στὸ ἀνθρακωρυχεῖο... Μὲ καταλαβαίνεις, Τζάκ;

— Naί... ἀόριστα ὅμως. Ἄλλὰ ὅ,τι κι' ἂν ἔχω νὰ σοῦ πῶ ἀκόμα γιὰ τὴ Νέλ, θὰ στὸ πῶ ἄλλη ὥρα.

— Ἐπὶ τέλους, Χάρου. Μοῦ δίνεις μιὰ ὑπόσχεση. Εἴπαμε, λοιπόν, πὼς πρὶν παντρευτῆς τὴν Νέλ θὰ τὴν στείλῃς σ' ἓνα οἰκοτροφεῖο. Ἔτσι;

— Ὁχι, Τζάκ, ἀποκρίθηκε ὁ Χάρου. Θὰ κάνω μόνος τὴν ἐκπαίδευση τῆς γυναίκας ποὺ θὰ γίνῃ γυναίκα μου.

— Συμφωνῶ. Ἔτσι θὰ εἶναι καλύτερα.

— Μὰ πρὶν, συνέχισε ὁ Χάρου, θέλω, ὅπως σοῦ τὸ εἶπα καὶ πρὶν, νὰ γνωρίσῃ ἡ Νέλ τὸν ἐξωτερικὸ κόσμο. Νὰ κάνῃ μιὰ σύγκριση, Τζάκ. Ἄν ἀγαποῦσες μιὰ τυφλὴ κοπέλλα κι' ἔρχονταν καὶ σοῦ ἔλεγαν ὅτι σ' ἓνα μῆνα θὰ ἔχῃ γιατρευτῆ, δὲν θὰ περίμενες νὰ ξαναβρῆ τὸ φῶς τῆς κι' ὕστερα νὰ τὴν παντρευτῆς;

— Naί, μὰ τὴν πίστη μου, ναί! παραδέχθηκε ὁ Τζάκ Ρυάν.

— Πάει καλά, Τζάκ. Ἡ Νέλ εἶναι ἀκόμα τυφλή, καὶ πρὶν τὴν κάνω γυναίκα μου θέλω νὰ ξέρῃ καλὰ σὰν ἐμένα ὅτι αὐτὲς εἶναι οἱ συνθῆκες τῆς ζωῆς μου ποὺ προτιμᾷ καὶ δέχεται. Θέλω τὰ μάτια τῆς νὰ εἶναι ἀνοικτὰ ἐπὶ τέλους στὸ φῶς τῆς ἡμέρας!

— Καλά, Χάρου, πολὺ καλά! φώναξε ὁ Τζάκ Ρυάν. Αὐτὴ τὴ φορὰ σὲ καταλαβαίνω. Καὶ ποιά ἐποχὴ θὰ γίνῃ ἡ ἐγχείρησις;

— Σ' ἓνα μῆνα, Τζάκ, ἀποκρίθηκε ὁ Χάρου. Τὰ μάτια τῆς Νέλ συνηθίζουν σιγὰ - σιγὰ τὸ ἠλεκτρικὸ φῶς. Αὐτὴ εἶναι μιὰ προετοιμασία. Σ' ἓνα μῆνα, ἐλπίζω, νὰ ἔχῃ δῆ τὴν χώρα καὶ τὰ θαύματά της. Τὸν οὐρανὸ καὶ τὰ μεγαλεία του. Θὰ μάθῃ ὅτι ἡ φύσις ἔχει δώσει στὸ ἀνθρώπινο μάτι πρὸ μακρινοὺς ὀρίζοντες, ἀπὸ ἐκείνους ἐνὸς σκοτεινοῦ ἀνθρακωρυχείου. Θὰ δῆ ὅτι τὸ σύμπαν εἶναι ἀπεριόριστο!

Μὰ καθὼς ὁ Χάρου παρασυρόταν ἔτσι ἀπὸ τὴν φαντασία του, ὁ Τζάκ Ρυάν, ἀφήνοντας τὸ πλατύσκαλο, εἶχε πηδήσει κιόλας στὴ κρεμαστὴ σκάλα.

— Ἔ, Τζάκ! φώναξε ὁ Χάρου. Ποῦ εἶσαι, λοιπόν;

— Ἀπὸ κάτω σου, ἀπάντησε γελώντας ὁ εὐθυμος Τζάκ. Τὴν ὥρα ποὺ ἐσὺ ἀνεβαίνεις τὴν ἀπεραντωσύνη, ἐγὼ κατεβαίνω στὴν ἄβυσσο.

— Ἀντίο, Τζάκ, ἀποκρίθηκε ὁ Χάρου ἀνεβαίνοντας στὴ δική του σκάλα. Καὶ σοῦ συνιστῶ νὰ μὴ μιλήσης σὲ κανέναν ἀπὸ ὅσα εἶπαμε.

— Σὲ κανέναν! φώναξε ὁ Τζάκ Ρυάν. Ὑπὸ ἓναν ὄρο ὅμως...

— Ποιόν;

— Ὅτι θὰ σᾶς συνοδεύσω καὶ τοὺς δυὸ στὴν πρώτη ἐκδρομὴ ποὺ θὰ κάνῃ ἡ Νέλ στὴν ἐπιφάνεια τῆς γῆς!

— Ναί, Τζάκ. Σοῦ τὸ ὑπόσχομαι, ἀπάντησε ὁ Χάρου.

Ἡ φωνὴ τους τώρα ἔφτανε πολὺ ἀδύνατα ἀπὸ τὸν ἓναν στὸν ἄλλον.

Ὅστος ὁ Χάρου μποροῦσε ἀκόμα ν' ἀκούσῃ τὸν Τζάκ ποὺ φώναζε:

— Κι' ὅταν ἡ Νέλ θὰ ἔχῃ δῆ τ' ἄστρα, τὸ φεγγάρι καὶ τὸν ἥλιο, ξέρεις ποιὸν θὰ προτιμήσῃ;

— Ὁχι, Τζάκ.

— Ἐσένα, συνάδελφέ μου. Ἐσένα! Καὶ τότε καὶ πάντοτε!

Και ή φωνή του Τζακ Ρυάν έσθησε επί τέλους μέσα στο τελευταίο «γεια σου».

‘Ο Χάρρυ άφιέρωσε πράγματι όλες τις έλεύθερες ώρες του στην εκπαίδευση της Νέλ. Της είχε μάθει να διαβάξη, να γράφη και να κάνη όλα τ’ άλλα στα όποια ή νέα σημείωνε ταχεία πρόοδο. Είχαν πη πώς τα ήξερε όλα από ένστικτο. Πράγματι, ποτέ μιὰ τόσο ζωηρή αντίληψη δέν θριάμβευσε πιό γρήγορα πάνω σε μιὰ, επίσης τελεία, άγνοια. Ήταν μιὰ έκπληξη για εκείνους που την πλησίαζαν.

‘Ο Σιμόν και ή Ρίτα ένιωθαν κάθε μέρα πιό στενά δεμένοι μ’ αυτό το θετό παιδί τους. ‘Όσotόσο το παρελθόν του δέν τους άπασχολούσε. Είχαν άντιληφθῆ τη φύση των αισθημάτων του Χάρρυ για τη Νέλ κι’ αυτό δέν τους δυσάρεστούσε καθόλου. ‘Αντίθετα τους καθησύχαζε.

Θά θυμόσαστε, βέβαια, ότι τότε, με την πρώτη έπίσκεψη του στο παλιό σπίτι, ό γερο-έργοδηγός είχε πει στον μηχανικό:

«Γιατί να παντρευτῆ το παιδί μου; Ποιό πλάσμα από εκεί πάνω θά μπορέση να προσαρμοστῆ μ’ έναν νέο που ή ζωή του θά πρέπει να κυλά μέσα στα βάρη ενός άνθρακωρυχείου»;

‘Ε, λοιπόν, δέν φαίνεται να ήταν ή Θεία Πρόνοια που είχε στείλει την μόνη σύντροφο που θά μπορούσε άληθινα να συμφωνήση με το γιό του; ‘Η παρουσία της έδω δέν ήταν μιὰ εϋνοια του Θεού;

‘Επίσης ό γερο-έργοδηγός ύποσχόταν πώς άν πραγματοποιούταν αυτός ό γάμος στην Καρβουνόπολη, θά γινόταν μιὰ γιορτή που θάφηνε έποχή για τους άνθρακωρύχους της Νέας ‘Αμπερφούλ.

Πρέπει να προσθέσουμε ότι κι’ ένας άλλος ακόμα επιθυμούσε αυτή την ένωση του Χάρρυ και της Νέλ. Κι’ αυτός ήταν ό μηχανικός Τζέιμς Στάρ. Την εϋτυχία αυτών των δυό νεαρών την επιθυμούσε περισσότερο άπ’ όλα. ‘Αλλά ήταν και άλλη μιὰ αίτια, ένα συμφέρον πιό γενικό ίσως, που τον έκανε επίσης να έχη αυτή τη γνώμη.

Ξέρουμε ὅτι ὁ Τζέιμς Στάρ διστηροῦσε μερικοὺς φόβους, μολονότι ὡς τὴν ὥρα δὲν ἔβρισκαν καμμιά δικαίωση. Ὡστόσο ἀφοῦ αὐτοὶ οἱ φόβοι ὑπῆρχαν, μποροῦσαν νὰ ὑπάρχουν καὶ τώρα. Βρίσκονταν δὲ μέσα στὸ μυστήριο τῆς παρουσίας τῆς Νέλ στὸ νέο ἀνδρακωρυχεῖο. Λοιπόν, ἂν τὸ μέλλον ἐπεφύλασσε νέους κινδύνους στοὺς ἀνδρακωρύχους τῆς Ἀμπερφόϋλ, πῶς θὰ μποροῦσαν νὰ φυλαχτοῦν ἀπ' αὐτοὺς χωρὶς νὰ γνωρίζουν τὴν αἰτία τῆς ὑπάρξεώς της;

— Ἡ Νέλ δὲν θέλησε νὰ μιλήσῃ, ἐπαναλάμβανε συχνὰ ὁ Τζέιμς Στάρ. Μὰ αὐτὸ πὺν κρύβει ὡς τώρα σὲ κάθε ἄλλον, δὲν θὰ μπορέσῃ νὰ τὸ κρύψῃ γιὰ πολὺ στὸν ἄντρα της! Ὁ κίνδυνος θ' ἀπειλῇ τὸν Χάρρου κοθὼς θ' ἀπειλῇ κι' ἐμᾶς. Λοιπόν, ἓνας γάμος πὺν θὰ πρέπει νὰ δώσῃ τὴν εὐτυχία στοὺς συζύγους καὶ τὴν ἀσφάλεια στοὺς φίλους τους, εἶναι ἓνας καλὸς γάμος!

Ἔτσι δικαιολογοῦσε τὶς ἀπόψεις του. Καὶ οἱ δικαιολογίες του αὐτὲς στηρίζονταν σὲ κάποια λογική. Τὶς ἔκανε μάλιστα γνωστὲς στὸν γερο - Σιμόν, πὺν τὶς ἀσπάστηκε κι' ἐκεῖνος. Τίποτε, λοιπόν, δὲν ἔπρεπε νὰ ὑπάρξῃ σὰν ἀντίρρηση γιὰ τὸν Χάρρου καὶ τὴ Νέλ νὰ γίνουν σύζυγοι. Ἄλλωστε ποιὸς θὰ μποροῦσε νὰ ἐπιβάλῃ μιὰ ἀντίθετη γνώμη; Ὁ Χάρρου καὶ ἡ Νέλ ἀγαπιόνταν. Καὶ οἱ γέροι γονεῖς δὲν ὠνειρεύονταν ἄλλη σύντροφο γιὰ τὸ γιό τους. Ἐπίσης οἱ συνάδελφοι τοῦ Χάρρου ποθοῦσαν τὴν εὐτυχία τους, καὶ ἡ νέα δὲν εἶχε νὰ ρωτήσῃ κανέναν παρὰ μόνον τὴν καρδιά της.

Μὰ, ἂν κανένας δὲν φαινόταν ὅτι μποροῦσε νὰ ἐμποδίσῃ αὐτὸν τὸν γάμο, γιατί τότε οἱ ἠλεκτρικὲς λάμπες ἔσβηναν τὴν ὥρα τῆς ἀναπαύσεως; Ὅταν σκοτεινίαζε στὴν ἐργατικὴ πόλῃ καὶ ὅταν οἱ κάτοικοι τῆς Καρβουνόπολης γύριζαν στὰ σπίτια τους; Γιατί ἀπὸ μιὰ ἀπὸ τὶς πιὸ σκοτεινὲς γωνιὲς τῆς Νέας Ἀμπερφόϋλ, ἓνα μυστηριῶδες ὄν γλιστροῦσε μέσα στὰ σκοτάδια; Ποιὸ ἔνστικτο ὠδηγοῦσε αὐτὸ τὸ φάντασμα σὲ μερικὲς γαλαρίες τόσο στενὲς πὺν ἔπρε-

πε νὰ τὶς θεωροῦν ἄχρηστες; Γιατί αὐτὸ τὸ αἰνιγματικὸ ὄν, πὺν τὰ μάτια του τρυποῦσαν τὸ πῶ βαθὺ σκοτάδι, ἐρχόταν ἔρποντας στὴν ὄχθη τῆς λίμνης Μάλκολμ; Γιατί κατευθύνονταν τόσο ἐπίμονα στὴν κατοικία τοῦ Σιμὸν Φόρντ, τόσο συνετὰ καὶ προσεκτικὰ, πὺν ὡς τότε εἶχε διαφύγει ἀπὸ κάθε ἐπιτήρηση; Γιατί ἐρχόταν νὰ στηρίξει τὸ αὐτί του στὸ παράθυρο γιὰ ν' ἀκούσῃ κάτι ἀπ' ὅ,τι συζητοῦσαν οἱ ἔνοικοι τοῦ σπιτιοῦ;...

Καὶ γιατί μόλις ἔφταναν στ' αὐτιά του μερικὲς κουβέντες, νὰ ὑψώῃ τὴ γροθιά του γιὰ ν' ἀπειλήσῃ τὴν ἡσυχία τοῦ σπιτιοῦ; Γιατί, τέλος, ξέφευγαν ἀπὸ τὸ στόμα του αὐτὰ τὰ θυμωμένα λόγια:

— Αὐτὴ καὶ αὐτός; Ποτέ!

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΕΒΔΟΜΟ

Μία ἀνατολὴ ἡλίου

Μετὰ ἓνα μῆνα — ἦταν τὸ βράδυ τῆς 2 Αὐγούστου — ὁ Σιμὸν Φόρντ καὶ ἡ Ρίτα ἀποχαιρέτησαν μὲ τὶς καλύτερές τους εὐχὲς τοὺς τέσσερις τουρίστες πὺν ἐτοιμάζονταν ν' ἀφήσουν τὸ σπίτι.

Ὁ Τζέιμς Στάρ, ὁ Χάρρυ καὶ ὁ Τζὰκ Ρυὰν θὰ ὡδηγοῦσαν τὴ Νέλ σ' ἓνα ἔδαφος πὺν δὲν εἶχε ποτὲ πατήσει τὸ πόδι της. Σὲ αὐτὸ τὸ λαμπρὸ περιβάλλον πὺν τὰ βλέμματά της δὲν γνώρισαν ἀκόμη τὸ φῶς.

Ἡ ἐκδρομὴ λογάριζαν νὰ κρατήσῃ δυὸ μέρες. Ὁ Τζέιμς Στάρ, σὲ συμφωνία μὲ τὸν Χάρρυ, ἤθελαν μέσα σ' αὐτὲς τὶς σαράντα ὀκτῶ ὥρες πὺν θὰ περνοῦσαν ἔξω, νὰ δῆ ἢ νέα ὅ,τι δὲν εἶχε μπορέσει νὰ δῆ μέσα στὸ σκοτεινὸ ἀνθρακωρυχεῖο. Δηλαδή τὶς διάφορες ὄψεις τῆς ὑδρογείου, πὺν σὰν ἓνα κινητὸ πανόραμα ἀπὸ πόλεις, πεδιάδες, βουνά, ποτάμια, λίμνες, κόλπους, θάλασσες, θὰ ξετυλιγόταν μπρὸς στὰ μάτια της.

Λοιπόν σὲ αὐτὴ τὴν περιοχὴ τῆς Σκωτίας, πὸν περιλαμβανόταν ἀπὸ τὸ Ἐδιμβούργο ὡς τὴ Γλασκώβη, φαινόταν ὅτι ἡ φύση θέλησε ἀκριβῶς νὰ συνενώσῃ αὐτὰ τὰ γῆ-να θαύματα. Καὶ — χάρις στὸν Θεό — θὰ βρίσκονταν ἐκεῖ ὅπως παντοῦ, μὲ τ' ἀσταθῆ καὶ σὲ συνεχῆ ἀλλαγὴ σύννεφα, τὸ γαλήνιο ἢ φτερωτὸ φεγγάρι, τὸν ἀκτινοβόλο ἥλιο καὶ τὴν πληθώρα τῶν ἄστρον.

Ἡ ἐκδρομὴ, λοιπόν, εἶχε συνδυαστῆ σὲ τρόπο ὥστε νὰ ἰκανοποιῆ τὶς συνθῆκες αὐτοῦ τοῦ προγράμματος.

Ὁ Σιμὸν Φόρντ καὶ ἡ Ρίτα ἦσαν πολὺ εὐτυχεῖς πὸν συνόδευαν τὴ Νέλ. Μά, — τοὺς ξέρουμε ἄλλωστε — δὲν ἄφηναν μὲ τὴ θέλησή τους τὸ σπίτι. Δὲν μποροῦσαν νὰ ἐγκαταλείψουν, οὔτε μιὰ μέρα τὴν ὑπόγεια κατοικία τους.

Ὁ Τζέιμς Στάρ πήγαινε ἐκεῖ σὰν παρατηρητῆς, πολὺ περιέργος νὰ μελετήσῃ τὶς ἀπλοῖκὲς ἐντυπώσεις τῆς Νέλ. Ἴσως ἀκόμα νὰ ἤθελε νὰ ψυχολογήσῃ κάπως τὰ μυστηριώδη γεγονότα στὰ ὁποῖα εἶχε ἀναμιχθῆ ἡ παιδικὴ τῆς ἡλικία.

Ὁ Χάρου πάλι ἀναρωτιόταν, ὄχι χωρὶς φόβο, μήπως κατὰ τὸ σύντομο αὐτὸ ταξίδι, ἀποκαλυπτόταν στὸν ἐξωτερικὸ κόσμο ἡ Νέλ, μιὰ ἄλλη νέα, διαφορετικὴ ἀπὸ ἐκείνη πὸν εἶχε ἀγαπήσει καὶ γνωρίσει ὡς τώρα.

Ὅσο γιὰ τὸν Τζάκ Ρυάν, αὐτὸς ἦταν χαρούμενος, σὰν ἓνα πουλὶ πὸν πετᾷ μὲ τὶς πρῶτες ἀχτίδες τοῦ ἡλιοῦ.

Ἦλπιζε δὲ ὅτι ἡ μεταδοτικὴ εὐθυμία του θὰ διωχευόταν καὶ στοὺς συνταξιδιωτὲς του. Αὐτὸ ἄλλωστε θὰ ἦταν ἓνας τρόπος γιὰ νὰ πληρῶσῃ τὴ συμμετοχὴ του.

Ἡ Νέλ ἦταν σκεπτικὴ, συμμαζεμένη.

Ὁ Τζέιμς Στάρ εἶχε ἀποφασίσει, καὶ μὲ τὸ δίκιο του, ἡ ἀναχώρησι νὰ γίνῃ τὸ βράδυ. Γιατὶ ἦταν προτιμώτερο ἡ Νέλ νὰ ξεφύγῃ σιγὰ καὶ προοδευτικὰ ἀπὸ τὰ σκοτάδια τῆς νύκτας καὶ νὰ μπῆ στὶς λαμπρότητες τῆς ἡμέρας. Τὸ ἀποτέλεσμα ἔτσι θὰ πετύχαινε, ἀφοῦ, ἀπὸ τὰ μεσάνυχτα ὡς τὸ μεσημέρι τὴν ἄλλη μέρα, θὰ ὑφίστατο

τις διαδοχικὲς φάσεις τοῦ σκότους καὶ τοῦ φωτὸς ὥστε τὸ βλέμμα της νὰ μπορέσῃ νὰ συνηθίσῃ σιγὰ - σιγὰ.

Τὴ στιγμὴ πού ἐπρόκειτο ν' ἀφήσουν τὸ σπίτι, ἡ Νέλ πῆρε τὸ χέρι τοῦ Χάρου καὶ τοῦ εἶπε:

— Εἶναι, λοιπόν, ἀπαραίτητο, Χάρου, νὰ ἐγκαταλείψω-
με τὸ ἀνθρακωρυχεῖο, ἔστω καὶ γιὰ λίγες μέρες;

— Ναί, Νέλ, ἀποκρίθηκε ὁ νεαρὸς ἄντρας. Πρέπει, καὶ
γιὰ σένα καὶ γιὰ μένα!

— Ὅστόσο, Χάρου, εἶπε πάλι ἡ Νέλ, ἀπὸ τότε πού με
μάζεψες εἶμαι εὐτυχισμένη ὅσο ποτὲ ἄλλοτε. Μοῦμαθες
τόσα πολλὰ πράγματα... κι' αὐτὰ εἶναι ἀρκετά. Τί θὰ πάω
νὰ κάνω τότε ἐκεῖ πάνω;

Ὁ Χάρου τὴν κοίταξε χωρὶς ν' ἀπαντήσῃ. Γιατὶ οἱ
σκέψεις πού διατύπωνε ἡ Νέλ ἦσαν σχεδὸν οἱ δικές του.

— Κορίτσι μου, εἶπε τότε ὁ Τζέιμς Στάρ, καταλαβαίνω
τὸν δισταγμό σου, ἀλλὰ εἶναι καλὸ ν'ἀρθῆς μαζί μας. Θὰ
σὲ συνοδεύουν ἐκεῖνοι πού τοὺς ἀγαπᾶς καὶ θὰ σὲ ξαναφέ-
ρουν πίσω. Κατόπιν ἀποφασίζεις ποῦ θέλεις νὰ κατοικήσης
μόνιμα. Μπορεῖς δὲ θαυμάσια νὰ συνεχίσῃς τὴ ζωὴ σου
μέσα στὸ ἀνθρακωρυχεῖο ὅπως κάνῃ ὁ γερο - Σιμόν, ἡ
Ρίτα καὶ ὁ Χάρου. Θὰ εἶσαι ἐλεύθερη νὰ κρίνης καὶ ν'
ἀποφασίσῃς... Ἔλα, λοιπόν!

— Ἔλα, ἀγαπητὴ μου Νέλ, εἶπε καὶ ὁ Χάρου.

— Χάρου, εἶμαι ἔτοιμη νὰ σὲ ἀκολουθήσω, ἀποκρίθη-
κε ἡ νέα.

Στὶς ἐννιά, τὸ τελευταῖο τραῖνο τοῦ τοῦννελ μετέφερε
τὴ Νέλ καὶ τοὺς συντρόφους της στὴν ἐπιφάνεια τῆς κο-
μητείας. Εἴκοσι λεπτὰ δὲ κατόπιν θὰ τοὺς ἄφηνε στὸν στα-
θμὸ ὅπου συνδεόταν ἡ μικρὴ διακλάδωση, ἡ ἀποσπασμένη
ἀπὸ τὴ σιδηροδρομικὴ γραμμὴ τοῦ Ντούμπαρτον, στὴ
Στίρλιγκ, καὶ πού ἐξυπηρετοῦσε τὴν Νέα Ἀμπερφόυλ.

Ἡ νύκτα ἦταν κιόλας σκοτεινὴ. Ἀπὸ τὸν ὀρίζοντα
ὡς τὸ μεσουράνημα μερικὰ ἀραιὰ σύννεφα ἔτρεχαν ἀκό-
μα κάτω ἀπὸ τὴν πίεση μιᾶς βορειο-δυτικῆς αὔρας πού

δροσίζε την ἀτμόσφαιρα. Ἡ ἡμέρα προοιניζόταν ωραία. Ἐπίσης καὶ ἡ νύκτα.

Φτάνοντας στὴν Στίρλιγκ, ἡ Νέλ καὶ οἱ σύντροφοί της, ἐγκατάλειψαν τὸ τραίνο καὶ βγῆκαν ἀμέσως ἀπὸ τὸ σταθμό. Μπροστά τους, ἀνάμεσα σὲ μεγάλα δέντρα, ξετυλιγόταν ἕνας δρόμος ποὺ ὠδηγοῦσε στὶς ὄχθες τοῦ ποταμοῦ - καναλιοῦ Φόρθ.

Ἡ πρώτη φυσικὴ ἐντύπωση ποὺ δοκίμασε ἡ μικρὴ, ἦταν ἡ καθαρὴ ἀτμόσφαιρα ποὺ ἀνέπνεε ἄπληστα.

— Ἀνάπνευσε καλά, Νέλ, εἶπε ὁ Τζέιμς Στάρ. Ἀνάπνευσε αὐτὸν τὸν ἀέρα τὸν φορτωμένο μὲ ὄλες τὶς μυρουδιὲς τῆς ἐξοχῆς!

— Ποιοὶ εἶναι αὐτοὶ οἱ μεγάλοι καπνοὶ ποὺ τρέχουν πάνω ἀπὸ τὰ κεφάλια μας; ρώτησε ἡ Νέλ.

— Αὐτὰ εἶναι σύννεφα, τῆς ἐξήγησε ὁ Χάρου. Ἄτιμοι ποὺ ὁ ἄνεμος τοὺς σπρώχνει πρὸς τὰ δυτικά.

— Ἄ!.. ἀναστέναξε ἡ Νέλ. Πόσο θὰ ἤθελα νὰ παρασυρόμουν κι' ἐγὼ ἀπὸ αὐτὸ τὸ σιωπηλὸ ἀνεμομάζωμα!

— Καὶ ποιὰ εἶναι αὐτὰ τὰ φωτεινὰ σημάδια ποὺ τρεμοσβήνουν ἀνάμεσα στὰ κενὰ τῶν ἀτμῶν;

— Αὐτὰ εἶναι ἄστρα. Σοῦ ἔχω μιλήσει γι' αὐτά, Νέλ. Ὅπως καὶ γιὰ τοὺς ἥλιους καὶ γιὰ τοὺς ἄλλους κόσμους ποὺ μπορεῖ νὰ μοιάζουν μὲ τὸν δικό μας!

Κι' ὅσο καθάριζε ὁ οὐρανὸς ἀπὸ τὰ σύννεφα τόσο τὰ φωτεινὰ στίγματα τῶν ἄστρον γίνονταν περισσότερα.

Ἡ Νέλ κοίταξε κατάπληκτη. Τέλος παρατήρησε:

— Ἄν ὅλα αὐτὰ τ' ἄστρα εἶναι ἥλιοι πῶς θ' ἀντέξουν τὰ μάτια μου στὴ λάμψη τους;

— Παιδί μου, ἀποκρίθηκε ὁ Τζέιμς Στάρ. Πράγματι αὐτὰ εἶναι ἥλιοι, μὰ ἥλιοι ποὺ λάμπουν σὲ μιὰ τεράστια ἀπόστασι. Τὸ πιὸ κοντινὸ ἀπὸ αὐτὰ τὰ χιλιάδες ἄστρα ποὺ οἱ ἀχτίδες τους φτάνουν ὡς ἐμᾶς εἶναι αὐτὸ τὸ ἄστρο ποὺ τὸ λένε Βέγκα καὶ ποὺ βλέπεις καταμεσῆς στὸν οὐρανό. Βρίσκεται ἑκατὸ ἑκατομμύρια μέτρα μακρυνά. Ἡ λάμψη του, λοιπόν, δὲν μπορεῖ νὰ πειράξῃ τὰ μάτια σου. Μὰ ὁ

ἥλιος μας θ' ἀνατείλη αὔριο σ' ἑβδομήντα ἑκατομμύρια μέτρα μόνον μσκραῦ καὶ κανένα μάτι ἀνθρώπου δὲ θὰ μπορῆ νὰ τὸν κοιτάξῃ σταθερά, γιατί εἶναι πιὸ φλογερός κι' ἀπὸ ἓνα καμίνι. "Ἐλα ὅμως, Νέλ, ἔλα!

Συνέχισαν τὸ δρόμο τους. Ὁ Τζέιμς Στάρ τὴν κρατοῦσε ἀπὸ τὸ χέρι καὶ ὁ Χάρου βιάδιζε πλαί της. Ὁ Τζὰκ Ρυὰν πηγαινοερχόταν ὅπως θὰ ἔκανε ἓνα σκυλάκι.

Ὁ δρόμος ἦταν ἔρημος. Ἡ Νέλ παρατηροῦσε τὴ σιλουέτα τῶν μεγάλων δέντρων πού ὁ ἄνεμος τάραζε μέσα στὸ σκοτάδι. Μὲ τὸ δίκιο της δὲ τὰ πῆρε γιὰ μεγαθήρια πού μιλοῦσαν καὶ φοβέριζαν. Τὸ θρόισμα τοῦ ἀέρα στὰ ψηλὰ κλαδιά, ἢ βαθειὰ σιωπή, αὐτὴ ἢ γραμμὴ τοῦ ὀρίζοντα πού ξεχώριζε πιὸ καθαρὰ ὅταν ὁ δρόμος διέσχισε μιὰ πεδιάδα... "Ὅλα αὐτὰ τὴν πότιζαν μὲ καινούργια αἰσθήματα, καὶ χάραζαν μέσα της ἄσθηστες ἐντυπώσεις. Στὴν ἀρχὴ τοὺς ἔκαμε μερικὲς ἐρωτήσεις, ἀλλὰ κατόπιν ἔπεσε σὲ βαθειὰ σιωπὴ καὶ οἱ σύντροφοί της, ὕστερα ἀπὸ κοινὴ καὶ σιωπηρὴ συμφωνία, σεβάστηκαν τὴ σιωπὴ της. Δὲν ἤθελαν μὲ τὰ λόγια τους νὰ ἐπηρεάσουν τὴν εὐαίσθητη φαντασία τῆς νέας. Προτίμησαν ν' ἀφήσουν τὶς ιδέες νὰ γεννιοῦνται μόνες τους μέσα στὸ μυαλό της.

Στὶς ἔντεκα καὶ μισὴ περίπου εἶχαν φτάσει στὴ νότια ἀκτὴ τοῦ κόλπου Φόρθ. Ἐκεῖ τοὺς περίμενε μιὰ βάρκα. Ἐπρεπε σὲ λίγες ὥρες νὰ τοὺς μεταφέρῃ στὸ λιμάνι τοῦ Ἐδιμβούργου.

Ἡ Νέλ εἶδε τότε τὸ νερὸ νὰ γυαλίζῃ καὶ νὰ κυματίζῃ στὰ πόδια της κάτω ἀπὸ τὴν πίεση τῆς ἀμπώτιδος καὶ τῆς παλίρροιας καθρεφτίζοντας τ' ἄστρα πού τρεμόσβηναν.

— Λίμνη εἶν' αὐτή; ρώτησε.

— Ὁχι, ἀπάντησε ὁ Χάρου. Εἶναι ἓνας τεράστιος κόλπος μὲ τρεχούμενα νερά... Εἶναι ἢ ἐκβολὴ ἑνὸς ποταμοῦ. Σχεδὸν ἓνας βραχίονας τῆς θάλασσας. Πάρε λίγο ἀπὸ αὐτὸ τὸ νερὸ στὴ χούφτα σου, Νέλ, καὶ θὰ δῆς πὼς δὲν εἶναι γλυκὸ σὰν τὸ νερὸ τῆς λίμνης Μάλκολμ.

Τὸ κορίτσι ἔσκυψε, ἔβρεξε τὰ χέρια του στὰ πρῶτα κύματα καὶ τὸ ἔφερε στὰ χεῖλη της.

— Εἶναι ἄλμυρό! εἶπε.

— Ναί, εἶναι ἄλμυρό, ἔκαμε ὁ Χάρου. Τὰ τρία τέταρτα τῆς ὑψηλίου μας εἶναι σκεπασμένα ἀπὸ αὐτὸ τὸ ἄλμυρό νερό!

— Πῶς γίνεται ὁμως ἄλμυρό, ἀφοῦ τὸ νερὸ τῶν ποταμῶν καὶ τῆς βροχῆς εἶναι γλυκό; ρώτησε μὲ ἀπορία ἡ Νέλ.

— Γιατὶ τὸ νερὸ τῆς θάλασσας, μὲ τὴν ἐξάτμισί του, τῆς ἀφίνει τὸ ἀλάτι του, τῆς ἐξήγησε ὁ Τζέιμς Στάρ. Τὰ σύννεφα σχηματίζονται μὲ τὴν ἐξάτμιση, καὶ σὲ σχῆμα βροχῆς κατόπιν ξαναστέλνουν αὐτὸ τὸ γλυκὸ νερὸ στὴ θάλασσα.

— Χάρου, Χάρου! φώναξε τότε τὸ κορίτσι. Τί εἶναι αὐτὸ τὸ κόκκινο φῶς ποὺ φλογίζει τὸν ὀρίζοντα; Μήπως κανένα δάσος ποὺ πῆρε φωτιά;

Καὶ ἡ Νέλ ἔδειξε ἓνα σημεῖο τ' οὐρανοῦ ἀνάμεσα στοὺς χαμηλοὺς ὑδρατιμοὺς ποὺ χρωμάτιζαν τὴν ἀνατολή.

— Ὁχι, Νέλ, ἀπάντησε ὁ Χάρου. Εἶναι τὸ φεγγάρι ποὺ ἀνατέλλει.

— Ναί, τὸ φεγγάρι! φώναξε ὁ Τζάκ Ρυάν. Ἐνα ὑπέροχο ἀσημένιο πιάτο ποὺ τὰ οὐράνια πνεύματα τὸ κάνουν νὰ κυκλοφορῇ στὸ διάστημα καὶ νὰ μαζεύῃ τ' ἄστρα.

— Μπράβο Τζάκ! ἔκαμε ὁ μηχανικός. Δὲν σὲ φανταζόμουν ἔτσι ποιητῆ... Κι' ἔφευρετικὸ στίς παραβολές.

— Κύριε Στάρ, ἡ γνώμη μου αὐτὴ εἶναι σωστή. Δὲν βλέπετε πὼς ὅσο προχωρεῖ τὸ φεγγάρι τ' ἄστρα ἐξαφανίζονται; Θαρρῶ, λοιπόν, πὼς πέφτουν μέσα στὸ φεγγάρι!

— Δηλαδή, Τζάκ, ἀποκρίθηκε ὁ μηχανικός, εἶναι τὸ φεγγάρι ποὺ σβῆνει μὲ τὴ λάμψη του τ' ἄστρα. Νά, λοιπόν, γιατί χάνοντα στὸ πέρασμά του.

— Πόσο ὠραία εἶν' ὅλα αὐτὰ ποὺ βλέπω! ἐπανελάβε ἡ Νέλ ποὺ δὲν ζοῦσε πιά παρὰ μόνο μὲ τὰ μάτια της. Μὰ πίστευα πὼς τὸ φεγγάρι εἶναι στρογγυλό.

— Στρογγυλεῖται ὅταν γεμίση ἀπὸ φῶς, ἐξήγησε ὁ Τζέ-

μης Στάρ. Δηλαδή όταν βρίσκεται ακριβῶς ἀντίκρου στὸν ἥλιο. Μὰ ἀπόψε τὸ φεγγάρι μπαίνει στὸ τελευταῖο τέταρτό του. Ἔτσι τὸ ἀσημένιο πιάτο τοῦ φίλου μας Τζᾶκ εἶναι μισὸ πιάτο, κατάλληλο γιὰ τὸ ξύρισμα!

— "Α! Κύριε Στάρ! φώναξε ὁ Τζᾶκ Ρυάν. Αὐτὴ ἡ σύγκριση ποὺ κάνετε εἶναι ἄτυχη. Τὸ ἀδικεῖτε τὸ φεγγάρι μας. Γι' αὐτὸ θ' ἀρχίσω τραγουδιστὰ ἓνα δίστιχο γιὰ νὰ τὸ τιμήσω.

« Ἄστρο τῆς νύχτας ποὺ στὸ πέρασμά σου μὲ χσι-δεύεις... ».

— "Αχ! Δὲν μπορῶ νὰ συνεχίσω! Τὸ μισὸ πιάτο γιὰ τὸ ξύρισμα μοῦ ἔκοψε τὴν ἔμπνευση.

Ἔστωσο τὸ φεγγάρι ἀνερχόταν σιγὰ - σιγὰ στὸν ὀρίζοντα. Μπροστά του δὲ διαλύονταν οἱ τελευταῖοι ἀτμοί. Ψηλὰ στὸν οὐρανὸ καὶ στὰ δυτικά, τ' ἄστρα ἔλαμπαν ἀκόμα σ' ἓνα μαῦρο φόντο ποὺ ἡ φεγγοβολὴ τῆς σελήνης ὠχρίαζε προοδευτικά.

Ἡ Νέλ ἀπολάμβανε σιωπηλῆ αὐτὸ τὸ θαυμάσιο θέαμα. Τὰ μάτια της δέχονταν χωρὶς κόπο αὐτὸ τὸ γλυκὸ ἀσημένιο φῶς, μὰ τὸ χέρι της ἔτρεμε μέσα στὸ χέρι τοῦ Χάρρου.

— "Ας ποῦμε τώρα στὴ βάρκα, φίλοι μου, πρότεινε ὁ Τζέιμς Στάρ. Πρέπει ν' ἀνέβουμε στὶς πλαγιὲς τοῦ Ἄρθουρ Σητ πρὶν τὴν ἀνατολὴ τοῦ ἡλίου!

Ἡ βάρκα ἦταν δεμένη σ' ἓνα μικρὸ ἀγκυροβόλιο τοῦ ποταμοῦ καὶ τὴ φύλαγε ἓνας ναύτης. Ἡ Νέλ καὶ οἱ σύντροφοί της πῆραν σ' αὐτὴν θέση. Σήκωσαν τὸ πανί της καὶ γλίστρησε στὸ νερὸ μὲ κατεύθυνση πρὸς τὰ βορειο-δυτικά.

Μιὰ νέα συγκίνηση δοκίμαζε τώρα ἡ κοπελλίτσα. Εἶχε ταξιδέψει μερικὲς φορὲς στὶς λίμνες τῆς Νέας Ἀμπερφούλ, μὰ ἐκεῖ κάτω τὸ κουπί, ἔτσι ἀπαλὰ ὅπως τὸ χειριζόταν ὁ Χάρρου, πρὸδινε πάντα τὴν προσπάθεια τοῦ κωπηλάτη. Ἐνῶ ἐδῶ ἡ Νέλ ἔνοιωθε γιὰ πρώτη φορὰ νὰ παρασύρεται σ' ἓνα γλίστρημα σχεδὸν ἴδιο μὲ τὸ γλίστρημα τοῦ μπαλονιοῦ στὴν ἀτμόσφαιρα. Ὁ κόλπος ἦταν ἐνωμένος

ὀλόγυρα κι' ἔμοιαζε μὲ λίμνη. Ἡ Νὲλ μισογερμένη πίσω ἀφηνόταν νὰ λικνίζεται ἀπὸ αὐτὸ τὸ γλίστρημα. Ἦταν στιγμὲς ποὺ τὸ φεγγάρι φιλτράριζε ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ σύννεφα μερικὲς ἀχτίδες τοῦ στέλοντάς τες στὴν ἐπιφάνεια τοῦ κόλπου Φόρθ. Τότε ἡ βάρκα φαινόταν νὰ τρέχη πάνω σ' ἓνα ἀσημένιο σεντόνι ποὺ λαμποκοποῦσε. Μικρὰ κύματα τραγουδοῦσαν κατὰ μῆκος στὴν κουπαστὴ τῆς βάρκας. Ἦταν κατὶ τὸ μαγευτικόν.

Μὰ ἔφτασε ἡ στιγμή ποὺ τὰ μάτια τῆς Νὲλ ἔκλεισαν ἀθέλητα. Σὰν νὰ τὴν κυρίευσε μιὰ περαστικὴ νωθρότητα. Τὸ κεφάλι τῆς ἔγειρε στὸ στήθος τοῦ Χάρου, καὶ ἀποκοιμήθηκε ἤσυχα.

Ὁ Χάρου ἤθελε νὰ τὴν ξυπνήσῃ γιὰ νὰ μὴν χάσῃ τίποτα ἀπὸ τὶς ὁμορφιὲς αὐτῆς τῆς νύχτας.

— Ἄφησέ τὴν νὰ κοιμηθῆ, παιδί μου, τοῦ σύστησε ὁ μηχανικός. Δυὸ ὥρες ἀνάπαυση θὰ τὴν προετοιμάσῃ καλύτερα νὰ ὑποφέρῃ στὶς ἐντυπώσεις τῆς ἡμέρας.

Στὶς δύο τὸ πρωτὶ ἡ βάρκα ἔφτασε στὸν πάσσαλο προσδέσεώς της τοῦ Γκράντον. Καὶ ἡ Νὲλ ξύπνησε μόλις ἡ βάρκα ἄγγιξε στὸ ἔδαφος.

— Κοιμήθηκα; ρώτησε.

— Ὁχι, μικρὴ μου, ἀποκρίθηκε ὁ Τζέϊμς Στάρ. Ἀπλῶς ὠνειρεύτηκες πὼς κοιμήθηκες. Αὐτὸ εἶναι.

Ἡ νύκτα ἦταν πολὺ διαυγὴς καὶ τὸ φεγγάρι, στὸ μισό του δρόμο ἀπὸ τὸν ὀρίζοντα στὸ μεσουράνημα, σκόρπιζε τὶς ἀχτίδες τοῦ σ' ὅλα τὰ σημεῖα τ' οὐρανοῦ.

Στὸ μικρὸ λιμάνι τοῦ Γκράντον ὑπῆρχαν μόνο δυὸ τρία μικρὰ ἀλιευτικὰ, ποὺ λικνίζονταν στὴν ἀπαλὴ φουσκοθαλασσιὰ τοῦ κόλπου. Ἡ αὔρα ἠρέμησε καθὼς πηγαινε νὰ γλυκοχαράξῃ. Ἡ ἀτμόσφαιρα, ξεκάθαρη ἀπὸ τοὺς ἀτμούς, ὑποσχόταν μιὰ ἀπὸ αὐτὲς τὶς θελκτικὲς ἡμέρες τοῦ Αὐγούστου ποὺ ἡ κοντινὴ θάλασσα τὶς ἔκαμε ὠραιότερες. Κάτι σὰν ζεστός ἀχνὸς ξέκοβε ἀπὸ τὸν ὀρίζοντα. Μὰ ἦταν τόσο λεπτὸς, τόσο διαφανής, ποὺ οἱ πρῶτες φωτιὲς τοῦ ἡλίου θὰ ἔπρεπε νὰ τὸν πιοῦν στὴ στιγμή. Ἡ Νὲλ

μπόρεσε τότε νὰ παρατηρήσῃ αὐτὸ τὸ θέαμα τῆς θάλασσης πὺν μπερδεύεται μὲ τὴν μακρυνὴν περίμετρο τ' οὐρανοῦ. Τ' ὀπτικὸ τῆς πεδίου μεγάλωσε μὲ μιᾶς, μὰ τὸ βλέμμα τῆς δὲν μποροῦσε νὰ ὑποστῇ αὐτὴ τὴν ξεχωριστὴ ἐντύπωση πὺν προσφέρει ὁ ὤκεανὸς ὅταν τὸ φῶς φαίνεται νὰ ξεχειλίξῃ ὡς τὰ ὄρια τοῦ ἀπέιρου.

Ὁ Χάρου ἔπιασε τὸ χέρι τῆς Νέλ. Καὶ οἱ δυὸ ἀκολούθησαν τὸν Τζέιμς Στάρ καὶ τὸν Τζᾶκ Ρυάν πὺν προβάδιζαν στοὺς ἔρημους δρόμους. Μέσα στὶς σκέψεις τῆς Νέλ αὐτὸ τὸ προάστιο τῆς πρωτεύουσας δὲν ἦταν πορὰ ἓνα σύνολο ἀπὸ σκοτεινὰ σπίτια πὺν τῆς θύμιζε τὴν Καρβουνόπολη, μὲ μόνη τὴ διαφορὰ ὅτι τὸ λεκνοπέδιό του ἦτον πὺν ψηλά, κι' ἔδειχνε ἀρκετὰ φωτεινὰ σημεῖα. Ἡ Νέλ προχωροῦσε ἀνάλαφρα καὶ γρήγορα ἔτσι πὺν ὁ Χάρου δὲν χρειάστηκε νὰ κάνῃ τὸ δικό του βῆμα ἀργό, ἀπὸ φόβο μὴν τὴν κουράσῃ.

— Κουράστηκες μήπως; τὴν ρώτησε ἔπειτα ἀπὸ μισὴ ὄρα πορεία.

— Ὁχι, ἀπάντησε. Θαρρῶ ὅτι τὰ πόδια μου δὲν ἀγγίζουσι κᾶν τὴ γῆ! Ὁ οὐρανὸς εἶναι τόσο ψηλά ἀπὸ πάνω μας, πὺν ποθῶ νὰ πετάξω, σὰν νὰ εἶχα φτερά!

— Κράτησέ την! φώναξε ὁ Τζᾶκ Ρυάν. Εἶναι τόσο ὠραία νὰ τὴν προσέχῃ κανεὶς τὴν μικρὴν μας Νέλ! Κι' ἐγὼ δοκιμάζω αὐτὸ τὸ τρακ ὅταν μένω ἀρκετὸν καιρὸ στὸ ἀνθρακωρυχεῖο χωρὶς νὰ βγῶ.

— Αὐτὸ ὀφείλεται, ἐξήγησε ὁ Τζέιμς Στάρ, στὸ ὅτι δὲν νοιώθουμε πὰ νὰ μᾶς πλακώνῃ ὁ τεράστιος θόλος τοῦ σχιστόλιθου πὺν σκεπάζει τὴν Καρβουνόπολη. Τότε φαίνεται ὅτι τὸ στερέωμα μοιάζει μὲ μιὰ βαθειὰ ἄβυσσο πὺν μᾶς μαγνητίζει καὶ μᾶς σπρώχνει νὰ πέσουμε μέσα. Αὐτὸ δὲν αἰσθάνεσαι κι' ἐσύ, Νέλ;

— Μάλιστα, κύριε Στάρ, ἀπάντησε ἡ νέα. Ναί, νοιώθω κάτι σὰν ζάλη, σὰν ἴλιγγο.

— Θὰ συνηθίσῃς, Νέλ, εἶπε ὁ Χάρου. Θὰ συνηθίσῃς σὲ αὐτὴ τὴν ἀπεραντωσύνῃ τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου καὶ

πιθανόν νὰ ξεχάσης τότε τὸ σκοτεινὸ ἀνθρακωρυχείο μας.

— Ποτέ, Χάρου! ἀποκριθῆκε ἡ Νέλ.

Κι' ἔφερε τὸ χέρι τῆς στὰ μάτια τῆς, σὰν νὰ ἤθελε νὰ ξαναφέρῃ στὸ νοῦ τῆς τὴν ἀνάμνηση ὄλων ἐκείνων ποὺ εἶχε ἀφήσει.

Ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ κοιμισμένα σπίτια τῆς πόλεως, ὁ Τζέϊμς Στάρ καὶ ἡ συντροφιά του, διέσχισαν τὸ Λέϊθ Γου-ὠκ, προσπέρασαν τὸ Κάρλτον Χιλ ὅπου ὑψώνονταν στὸ ἡμίφωτο τὸ Ἀστεροσκοπεῖο καὶ τὸ μνημεῖο τοῦ Νέλσωνα. Ἀκολούθησαν τὴν ὁδὸ Ρίτζαντ, πέρασαν τὴ γέφυρα, κι' ἔφτασαν στὸ ἄκρο τοῦ Κανουγκέϊτ.

Καμμιά κίνηση δὲν σημειωνόταν ἀκόμα στὴν πόλη. Στὸ γοτθικὸ ρολοῖ τῆς ἐκκλησίας σήμαινε ἡ ὥρα δύο τὸ πρωῖ.

Ἐδῶ ἡ Νέλ σταμάτησε.

— Ποιὸς εἶναι αὐτὸς ὁ σκοτεινὸς ὄγκος ποὺ βλέπω; ρώτησε δείχνοντας ἓνα ἀπομονωμένο κατασκευάσμα ποὺ ὑψωνόταν στὸ βάθος μιᾶς μικρῆς πλατείας.

— Εἶναι τὸ παλάτι τῶν παλιῶν ἀρχόντων τῆς Σκωτίας, τῆς ἐξήγησε ὁ Τζέϊμς Στάρ. Τὸ Χόλυρουντ ὅπου ἔλαβαν χώρα τραγικὰ καὶ μακάβρια γεγονότα. Ἐκεῖ ὁ ἱστορικὸς θὰ μπορούσε νὰ ἐπικαλεσθῇ πολλὰ βασιλικὰ φαντάσματα. Ἀπὸ τὸ φάντασμα τῆς ἄτυχῆς Μαρίας Στιούαρτ ὡς τὸ φάντασμα τοῦ γερο - Γάλλου βασιλιᾶ Καρόλου τοῦ δεκάτου. Ὡστόσο παρ' ὅλες αὐτὲς τὶς πένθιμες ἀναμνήσεις, ὅταν θᾶρθῃ ἡ ἡμέρα, Νέλ, αὐτὸς ὁ πύργος θὰ μεταβληθῇ σὲ κέντρο περιεργείας καὶ διασκεδάσεων. Ἄς συνεχίσουμε ὅμως τὴν πορεία μας. Ἐδῶ ὑψώνονται οἱ ὑπέροχοι βράχοι τοῦ Σαλίσμπουρ. Ἐκεῖ πάνω θ' ἀνεβοῦμε. Καὶ ἀπὸ ἐκεῖ τὰ μάτια σου θὰ δοῦν τὸν ἥλιο ν' ἀνατέλλῃ πάνω ἀπὸ τὸν ὀρίζοντα τῆς θάλασσας.

Σὲ λίγο μπῆκαν στὸ Βασιλικὸ Πάρκο. Κατόπιν, ἀνηφορίζοντας, διέσχισαν τὴ Βικτώρια Στρήτ, ἓναν ὑπέροχο κυκλικὸ δρόμο ποὺ ὁ συγγραφεὺς Οὐώλτερ Σκῶτ τὸν ἀνέφερε τακτικὰ στὰ μυθιστορήματά του.

Τὸ *Αρθουρ - Σήτ στὴν πραγματικότητα δὲν εἶναι παρὰ ἓνας λόφος διακόσια μέτρα ὕψος πὺ ἡ κορυφή του δεσπόζει στὰ γύρω ὑψώματα.

Σὲ μισὴ ὥρα σχεδὸν καὶ ἀπὸ ἓνα μονοπάτι πὺ ἔκανε εὐκόλη τὴν ἀνοδο, ὁ Τζέϊμς Στάρ καὶ οἱ φίλοι του ἔφτασαν στὴν κορυφή τοῦ *Αρθουρ-Σήτ πὺ ἀπὸ τὴ δυτικὴ πλευρὰ του μοιάζει μὲ χαίτη λιονταριοῦ.

Ἐκεῖ κάθησαν καὶ οἱ τέσσερις. Καὶ ὁ Τζέϊμς Στάρ, πάντοτε πλούσιος σὲ ἀπαγγελίες κειμένων ἀπὸ τὰ ἔργα τοῦ Σκωτσέζου συγγραφέα, περιορίστηκε νὰ πῆ:

— Νά τί ἔγραψε ὁ Οὐώλτερ Σκῶτ στὸ ὄγδοο κεφάλαιο τῆς «Φυλακῆς τοῦ Ἐδιμβούργου».

«Ἄν εἶχα νὰ διαλέξω ἓναν τόπο ἀπ' ὅπου θὰ μπορούσα νὰ δῶ καλύτερα τὴν ἀνατολὴ καὶ τὴν δύση τοῦ ἡλίου, θὰ προτιμοῦσα αὐτὸ ἐδῶ τὸ μέρος...»

— Περιμένε, λοιπόν, Νέλ. Ὁ ἥλιος δὲν θ' ἀργήσῃ νὰ φανῆ. Θὰ μπορέσῃς τότε γιὰ πρώτη φορὰ νὰ τὸν ἀποθαυμάσῃς σὲ ὄλο του τὸ μεγαλεῖο καὶ σὲ ὄλη του τὴν λαμπρότητα.

Τὰ βλέματα τοῦ κοριτσιοῦ στράφηκαν τότε πρὸς τὴν ἀνατολὴ καί, ὁ Χάρου πὺ στεκόταν κοντά της, τὴν παρατηροῦσε μὲ ἀνήσυχη προσοχή. Οἱ πρῶτες ἀχτίδες τῆς ἡμέρας δὲν θὰ τὴν ἐντυπωσίαζαν ζωηρά; Ὅλοι ἔμειναν σιωπηλοί. Ἄκόμα καὶ ὁ Τζὰκ Ρυάν.

Μιὰ μικρὴ καὶ ὠχρὴ γραμμὴ πὺ τὴν σίαζε ἓνα ροζ χρῶμα, διαγραφόταν κιόλας πάνω ἀπὸ τὸν ὀρίζοντα καὶ σ' ἓνα φόντο ἀπὸ ὑδρατμούς. Ἦσαν ὑπολείμματα ὀμίχλης. Πλανιόταν στὸ μεσουράνημα καί, μόλις διαπεράστηκαν ἀπὸ τὶς πρῶτες φωτεινὲς ἀχτίδες, μὲ μιᾶς διαλύθηκαν. Στοὺς πρόποδες τοῦ *Αρθουρ-Σήτ καὶ μέσα στὴν ἀπόλυτη γαλήνη τὴν νύκτας, τὸ Ἐδιμβούργο, κοιμισμένο ἄκόμα, φαινόταν ἀμυδρά. Μερικὰ φωτεινὰ σημεῖα κεντοῦσαν ἐδῶ κι' ἐκεῖ τὸ σκοτάδι. Ἦσαν τὰ πρωῖνὰ ἄστρα πὺ φώτιζαν τοὺς κατοίκους τῆς παλιᾶς πόλης. Πίσω, στὰ δυτικά, ὁ ὀρίζοντας, σπασμένος ἀπὸ τσαχπίνικες σιλουέτες

τῆς ὑπαίθρου πλαισίωνε μιὰ περιοχὴ, τονισμένη ἀπὸ κορυφῆς πού κάθε ἡλιακὴ ἀχτίδα θὰ τοὺς ἔβαζε μιὰ φλογερὴ βελονιά.

Ὅστος ἡ περίμετρος τῆς θάλασσας χαραζόταν πιδ ζωηρὰ πρὸς τ' ἀνατολικά. Ἡ κλιμάκωση τῶν χρωμάτων ἔπαιρνε σιγὰ - σιγὰ μιὰ τάξη πού ἀκολουθοῦσε τὴν τάξη πού προσφέρει τὸ ἡλιακὸ φάσμα. Τὸ κόκκινο τῶν πρώτων ἀτμῶν ἀποχρωματιζόταν ὡς τὸ βιολεῖ τ' οὐρανοῦ. Ἀπὸ δευτερόλεπτο σὲ δευτερόλεπτο ἡ οὐράνια παλέτα ἔπαιρνε περισσότερη ζωηρότητα. Τὸ ροῦ γινόταν κόκκινο, καὶ τὸ κόκκινο χρῶμα, χρῶμα τῆς φωτιᾶς. Ἔτσι σχηματιζόταν τὸ ἀροχνοῦφαντο χρῶμα τῆς ἡμέρας.

Ἐκείνη τῇ στιγμῇ, τὰ βλέμματα τῆς Νέλ ἔτρεχαν ἀπὸ τὴν πλαγιὰ τοῦ λόφου ὡς τὴν πόλη πού οἱ συνοικίες τῆς ἄρχισαν νὰ ξεκόβουν μιὰ - μιὰ ἀπὸ τὸ σκοτάδι καὶ ν' ἀναδύωνταν στὸ φῶς. Πρῶτα φανερόνονταν ἐδῶ κ' ἐκεῖ τὰ ψηλὰ κτίρια καὶ τὰ καμπαριαῖα τῶν ἐκκλησιῶν. Τέλος μιὰ πρώτη ἀχτίδα ἔφτυσε στὸ μάτι τῆς μικρῆς. Ἦταν αὐτὴ ἡ πράσινη ἀχτίδα, πού τὸ βράδυ ἢ τὸ πρωῖ ἀποσπᾶται ἀπὸ τὴ θάλασσα, ὅτον ὁ ὀρίζοντας εἶναι καθαρὸς.

Σὲ μισὸ λεπτὸ ἡ Νέλ, ἀνασηκώθηκε κ' ἔτεινε τὸ χέρι σ' ἓνα σημεῖο πού δέσποζε στὶς συνοικίες τῆς νέας πόλεως.

— Φωτιά; ρώτησε.

— Ὅχι Νέλ, ἀποκρίθηκε ὁ Χάρου. Δὲν εἶναι φωτιά. Εἶναι μιὰ χρυσὴ πινελιά πού βάζει ὁ ἥλιος στὴν κορυφὴ τοῦ μνημείου τοῦ Οὐώλτερ Σκῶτ.

Πράγματι στὸ πιδ ἀκρινὸ σημεῖο τοῦ μικροῦ καμπαριαίου, ἔξήντα μέτρα ψηλά, ἔλαμπε σὰν ἓνας φάρος πρώτης σειρᾶς.

Εἶχε ξημερώσει. Ὁ ἥλιος ξεχειλίζε. Ὁ δίσκος του φαινόταν ἀκόμα ὑγρὸς σὰν νὰ βγῆκε πράγματι ἀπὸ τὰ νερὰ τῆς θάλασσας.

Στὴν ἀρχή, μεγάλος ἀπὸ τὴ διάθλαση τῶν ἀχτίδων, μίκραινε σιγὰ - σιγὰ, σὲ τρόπο πού νὰ παίρῃ τὸ κυκλικὸ

του σχῆμα. Ἡ λάμψη του ποῦγινε ἀμέσως ἀφόρητη, ἔμοιαζε μὲ τὴ λάμψη ἑνὸς καμινιοῦ ποῦ εἶχε τρυπήσει τὸν οὐρανό.

Ἡ Νὲλ ἔπρεπε νὰ κλείσῃ ἀμέσως τὰ μάτια. Στὰ τόσο λεπτὰ βλέφαρά της χρειάστηκε ν' ἀκουμπήσῃ τὰ δάκτυλά της καὶ νὰ τὰ σκεπάσῃ.

Ὁ Χάρου ἤθελε νὰ στραφῇ στὸν ἀντίθετο ὀρίζοντα.

— Ὁχι, Χάρου, εἶπε. Πρέπει τὰ μάτια μου νὰ συνηθίσουν νὰ βλέπουν ἐκεῖνο ποῦ ξέρουν νὰ βλέπουν τὰ δικὰ σου μάτια.

Ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ σφιγμένα δάκτυλα τῆς κάθε παλάμης της ἡ Νὲλ διέκρινε ἀκόμα ἓνα ροζ φῶς ποῦ ἀσπρίζε ὅσο ὁ ἥλιος ὑψωνόταν πάνω ἀπὸ τὸν ὀρίζοντα. Τὸ βλέμμα της ἀναστρωνόταν σιγὰ - σιγὰ. Κατόπιν τὰ βλέφαρά της ἀνοιξαν καὶ τὰ μάτια της ποτίστηκαν ἐπὶ τέλους ἀπὸ τὸ φῶς τῆς ἡμέρας.

Τὸ φιλόδηρο κορίτσι γονάτισε καὶ φώναξε:

— Θεέ μου! Πόσο ὁ κόσμος μας εἶναι ὠραῖος!

Τὸ κοριτσάκι χαμήλωσε τότε τὰ μάτια καὶ κοίταξε. Στὰ πόδια της ἀπλωνόταν τὸ πανόραμα τοῦ Ἐδιμβούργου: Οἱ καινούργιες καὶ συμμετρικὲς συνοικίες τῆς νέας πόλεως μὲ τὰ ὁμοίμορφα σπίτια καὶ τοὺς ἴσιους δρόμους. Δυὸ ὑψώματα ξεχώριζαν μέσα σὲ αὐτὸ τὸ σύνολο: ὁ πύργος ποῦ στηριζόταν στὸν μαῦρο βράχο καὶ τὸ Κάρλτον Χιλ ποῦ φερανε στὰ στρογγυλὰ ὀπίσθιά του τὰ σύγχρονα ἐρείπια ἑνὸς ἑλληνικοῦ μνημείου. Θαυμάσιοι δρόμοι ποῦ ξεκινούσαν ἀπὸ τὴν πρωτεύουσα καὶ ὠδηγοῦσαν στὴν ὑπαιθρο φέγγιζαν σὲ ὅλη τους τὴν ἔκταση. Στὸν βορρᾶ ἓνας θαλάσσιος βραχίονας — ὁ κόλπος τοῦ Φόρθ — ἔκοβε βαθιὰ τὴν ἀκτὴ ὅπου ἀνοιγόταν τὸ λιμάνι τοῦ Λεϊθ. Ἀπὸ πάνω δέ, σὲ τρίτο πλάνο, ἀπλωνόταν τὸ ἀρμονικὸ ἔδαφος τῆς κομητείας τῆς Φαίφ. Μιὰ σιδηροδρομικὴ γραμμὴ, ἴσια σὰν αὐτὴ ἀπὸ τὸν Πειραιὰ στὴν Ἀθήνα, ἔωνε τὴ θάλασσα αὐτῆς τῆς Ἀθήνας τοῦ βορρᾶ — καθὼς ὀνομαζόταν τὸ Ἐδιμβούργο. Στὰ δυτικὰ ἐκτείνονταν οἱ ὠραῖες ἀμμου-

διές τοῦ Νιουχάβεν καὶ τοῦ Πόρτο-Μπέλλο πὸ ἡ ἄμμος ἔβαφε κίτρινα τὰ πρῶτα κύματα τῆς παλίρροιας. Στ' ἀνοικτὰ μερικὰ καΐκια ζωντάνευαν τὰ νερὰ τοῦ κόλπου καὶ δυὸ ἢ τρία καράβια στόλιζαν τὸν οὐρανὸ μ' ἓναν κῶνο μαύρου καπνοῦ. Κατόπιν, πέρα μακρὰ, πρασίνιζε ἡ ἀπέραντη ἔξοχή. Μικροὶ λόφοι καμπούριαζαν ἐδῶ κι' ἐκεῖ τὴν πεδιάδα. Στὸν βορρᾶ τὰ βουνὰ Λομόντ καὶ στὰ δυτικὰ τὸ Μπέν-Μομόντ καὶ τὸ Μπέν-Λεντὶ ἔσπαζαν τὶς ἡλιακὲς ἀχτίδες.

Ἡ Νέλ δὲν μπορούσε νὰ μιλήσῃ. Τὰ χεῖλη τῆς δὲν ψιθύριζαν πορὰ ἀόριστες λέξεις. Τὰ χέρια τῆς ριγοῦσαν. Καὶ τὸ κεφάλι τῆς εἶχε κυριευτῆ ἀπὸ ἰλίγγους. Γιὰ μιὰ στιγμή οἱ δυνάμεις τῆς τὴν ἐγκατέλειψαν. Σὲ αὐτὴ τὴν τόσο καθαρὴ ἀτμόσφαιρα, μπρὸς σ' αὐτὸ τὸ θεῖο θέαμα, ἔνοιωθε ξαφνικὰ ν' ἀδυνατίζη κι' ἔπεσε ἀναίσθητη στὴν ἀγκαλιὰ τοῦ Χάρου πὸ ἦταν ἔτοιμος νὰ τὴν δεχτῆ.

Αὐτὴ ἡ μικρούλα πὸ ὀλόκληρη ἡ ζωὴ τῆς εἶχε περάσει ὡς τότε μέσα στὰ σπλάχνα τῆς γήινης μάζας, εἶχε ἐπὶ τέλους ἀπαθανμάσει ὅ,τι ἀποτελοῦσε σχεδὸν ὅλο τὸ σύμπαν, ἔτσι ὅπως τὸ ἔκαμαν ὁ Δημιουργὸς καὶ ὁ ἄνθρωπος. Τὰ βλέμματά τῆς, ἀφοῦ πλανήθηκαν πάνω στὴν πόλη καὶ πάνω στὴν ὑπαιθρο, ἔρχονταν ν' ἀπλώσουν γιὰ πρώτη φορὰ πάνω στὴν ἀπεραντώσυνή τῆς θάλασσας καὶ στὸ ἄπειρο τ' οὐρανοῦ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΟΓΔΩΟ

Ἀπὸ τὴ λίμνη Λομόντ στὴ λίμνη Κατριν

Ὁ Χάρου, κρατώντας τὴν Νέλ στὴν ἀγκαλιά του, καὶ μὲ τὸν Τζέιμς Στάρ καὶ τὸν Τζᾶκ Ρυὰν πὸ ἀκολουθοῦσαν, κατέβηκαν τὴν πλαγιὰ τοῦ Ἄρθουρ-Σήτ. Μετὰ μερικὲς ὥρες ἀνάπαυση κι' ἓνα δυναμωτικὸ πρόγευμα πὸ πῆραν στὸ ξενοδοχεῖο Λαμπέρτ, σκέφθησαν νὰ ὀλοκληρώ-

σουν την έκδρομή μ' έναν περίπατο ὡς τὶς λίμνες τῆς περιοχῆς.

Ἡ Νέλ εἶχε συνέλθει. Τὰ μάτια τῆς μποροῦσαν στὸ ἐξῆς ν' ἀνοίγουν τελείως στὸ φῶς καὶ τὰ πνευμόνια τῆς ν' ἀναπνέουν πλατεῖα αὐτὸν τὸν ζωογόνο καὶ ὑγιεινὸ ἀέρα. Τὸ πράσινο τῶν δέντρων, ἡ ποικίλη ἀπόχρωση τῶν φυτῶν, τὸ μπλὲ χρῶμα τ' οὐρανοῦ εἶχαν ξεδιπλώσει μπρὸς στὰ βλέμματά τῆς ὅλη τὴν κλίμακα τῶν χρωμάτων.

Τὸ τραῖνο πού πῆραν στὸν Κεντρικὸ σιδηροδρομικὸ σταθμὸ ὠδήγησε τὴ Νέλ καὶ τοὺς συντρόφους τῆς στὴ Γλασκῶβη. Ἐκεῖ, στὴν τελευταία γέφυρα τοῦ ποταμοῦ Κλάιντ, μπόρεσαν νὰ θαυμάσουν τὴν περιέργη ναυτικὴ κίνηση τοῦ ποταμοῦ. Κατόπιν πέρασαν τὴ νύκτα τους στὸ ξενοδοχεῖο Καμρι-Ρουαγιάλ.

Τὴν ἄλλη μέρα, ἀπὸ τὸν σιδηροδρομικὸ σταθμὸ τοῦ Ἐδιμβούργου καὶ τῆς Γλασκῶβης, τὸ τραῖνο τοὺς πῆγαινε ἀπὸ τὸ Μπούμπαρτον καὶ τὸ Μπάλλοκ, στὸ νότιο ἄκρο τῆς λίμνης Λομόντ.

— Αὐτὴ εἶναι ἡ χώρα τοῦ Ρόμπ Ρόϋ καὶ τοῦ Μὰκ Γκρέγκορ! φώναξε ὁ Τζέιμς Στάρ. Τὸ ἔδαφος πού τόσο ποιητικὰ τιμήθηκε ἀπὸ τὸν Οὐώλτερ Σκῶτ! Γνωρίζεις αὐτὴ τὴ χώρα, Τζάκ;

— Τὴ γνωρίζω ἀπὸ τὰ τραγούδια τῶν κατοίκων τῆς, κύριε Στάρ, ἀποκρίθηκε ὁ Τζάκ Ρυάν. Καὶ μιὰ χώρα πού τραγουδήθηκε τόσο πολὺ, πρέπει νά'ναι ὠραία!

— Καὶ εἶναι πράγματι, φώναξε ὁ μηχανικός. Καὶ πιστεύω ἡ ἀγαπημένη μας Νέλ νὰ διατηρήσῃ τὶς καλύτερες ἀναμνήσεις.

— Μ' ἓναν ὁδηγὸ σὰν κι' ἐσᾶς, κύριε Στάρ, ἀποκρίθηκε ὁ Χάρου, τὸ κέρδος θὰ εἶναι διπλό. Γιατὶ θὰ μᾶς διηγηθῆτε τὴν ἱστορίαν τῆς χώρας ὅλη τὴν ὥρα πού θὰ τὴν ἀποθανυμάζουμε.

— Ναι, Χάρου, εἶπε ὁ μηχανικός. Φυσικὰ ὅσο θὰ μοῦ τὸ ἐπιτρέψῃ ἡ μνήμη μου. Ὡστόσο ὅμως μ' ἓναν ὄρο: ὅτι θὰ μὲ βοηθήσῃ στὰ καθήκοντα αὐτὰ καὶ ὁ εὐχάριστος Τζάκ.

Δηλαδή όταν θὰ κουράζωμαι ἀπὸ τὴν ἀφήγηση, θ' ἀρχίζῃ ἐκεῖνος τὸ τραγούδι!

— Δὲν χρειάζεται νὰ μοῦ τὸ πῆτε δυὸ φορές, ἀποκρίθηκε ὁ Τζὰκ Ρυὰν ἀφήνοντας μιὰ δυνατὴ μουσικὴ νότα ἔτσι γιὰ νὰ προπονήσῃ τὴ φωνή του.

Ἡ ἀπόσταση μὲ τὸ τραῖνο, ἀπὸ τὴ Γλασκώβη στὸ Μπάλλοκ, δηλαδή ἀπὸ τὴ μητρόπολη τοῦ ἐμπορίου τῆς Σκωτίας, ὡς τὸ νότιο ἄκρο τῆς λίμνης Λομόντ, δὲν εἶναι παραπάνω ἀπὸ εἴκοσι μίλια.

Τὸ τραῖνο πέρασε ἀπὸ τὸ Ντούμπαρτον, — βασιλικὸ θέρετρο καὶ ἔδρα διοικητικὴ τῆς Κομητείας. Ἐκεῖ ὁ πύργος του, πάντοτε ὀχυρωμένος σύμφωνα μὲ τὴ συνθήκη τῆς ἐνώσεως, ὑψώνεται γραφικὸς πάνω στὶς δυὸ κορυφές ἐνὸς μεγάλου μαύρου βράχου.

Ἡ Ντούμπαρτον βρίσκεται στὴ συμβολὴ τῶν ποταμῶν Κλαίντ καὶ Λέβεν. Μὲ τὴν εὐκαιρία ὁ Τζέιμς Στὰρ διηγήθηκε μερικὲς λεπτομέρειες ἀπὸ τὴν περιπετειώδη ἱστορία τῆς Μαρίας Στιούαρτ. Πράγματι ἀπὸ αὐτὸ τὸ παλάτι τῆς ξεκίνησε γιὰ νὰ πάῃ νὰ παντρευτῇ τὸν Φραγκίσκο τὸν Δεύτερο καὶ νὰ γίνῃ βασίλισσα τῆς Γαλλίας. Ἐδῶ ἐπίσης μετὰ τὸ 1815, τὸ ἀγγλικὸ Ἐπιτροπικὸ Συμβούλιο ἀποφάσισε τὴν φυλάκιση τοῦ Μεγάλου Ναπολέοντα. Μὰ ἐπικράτησε ἡ γνώμη νὰ ἐξοριστῇ στὸ νησι τῆς Ἀγίας Ἐλένης.

Ἀργότερα τὸ τραῖνο στάθμευσε στὸ Μπάλλοκ, κοντὰ σὲ μιὰ δασικὴ ἔκταση πού ἔφτανε ὡς τὴ λίμνη.

Ἐνα ἀτμόπλοιο, τὸ «Σίνγκλαιρ», περίμενε τοὺς περιηγητὲς πού ἐπισκέπτονται τὶς λίμνες. Ἡ Νὲλ καὶ ἡ συντροφιά τῆς ἐπιβιβάστηκαν σὲ αὐτό, ἀφοῦ ἔβγαλαν εἰσιτήρια γιὰ τὸ Ἴνβερσνέιτ πού εἶναι τὸ βορεινὸ ἄκρο τῆς λίμνης Λομόντ.

Ἡ ἡμέρα ἄρχισε μ' ἕναν λαμπρὸ ἥλιο, καὶ μ' ἕναν οὐρανὸ ἀπαλλαγμένο ἀπὸ τὶς γνωστὲς βρετανικὲς συννεφίες καὶ ὀμίχλες. Καμμιά λεπτομέρεια ἀπὸ αὐτὴ τὴν ὑπαιθρο πού θὰ ἐπεκταθῇ σὲ μιὰ διαδρομὴ ἀπὸ τριάντα

μίλια, δὲν ἔπρεπε νὰ διαφύγη ἀπὸ τοὺς ἐπιβάτες τοῦ «Σίνγκλαιρ». Ἡ Νέλ, πὺ καθόταν πίσω, ἀνάμεσα στὸν Τζέιμς Στάρ καὶ στὸν Χάρου, ἀνέπνεε μὲ ὄλες τὶς αἰσθήσεις τὴν ὑπέροχη ποίηση πὺ αὐτὴ ἡ ὠραία σκωτσέζικη φύση δείχνει τόσο πλατεῖα τὴν σφραγίδα της.

Ὁ Τζὰκ Ρυὰν πηγαινοερχόταν στὴ γέφυρα τοῦ «Σίνγκλαιρ», ρωτώντας ἀδιάκοπα τὸν μηχανικό. Ὡστόσο, δὲν εἶχε ἀνάγκη ἀπὸ τὶς γνώσεις του, γιατί αὐτὴ τὴν χώρα τοῦ Ρὸμπ Ρόϋ πὺ ἐκτεινόταν κάτω ἀπὸ τὰ μάτια τους, ἤξερε νὰ τὴν περιγράψῃ καὶ νὰ τὴν τραγουδήσῃ ὅσο κανεῖς ἄλλος ἐνθουσιώδης θαυμαστής της.

Στὰ πρῶτα νερὰ τῆς λίμνης Λομόντ, φάνηκαν πολυάριθμα νησάκια.

— Τὸ καθένα ἀπὸ αὐτὰ τὰ νησάκια, Νέλ, τῆς ἐξήγησε ὁ Τζέιμς Στάρ, ἔχει τὸ θρόλο του καὶ ἴσως τὸ τραγούδι του. Ἐπίσης καὶ τὰ βουνὰ πὺ πλαισιώνουν τὴ λίμνη. Μπορεῖ νὰ πῆ κανεῖς ὅτι ἡ ἱστορία αὐτῆς τῆς περιοχῆς εἶναι γραμμένη μὲ αὐτοὺς τοὺς γιγάντιους χαρακτήρες τῶν νήσων καὶ τῶν βουνῶν.

— Ἔερετε, κύριε Στάρ, εἶπε ὁ Χάρου, τί μοῦ θυμίζει αὐτὸ τὸ κομμάτι τῆς λίμνης Λομόντ;

— Τί σοῦ θυμίζει, Χάρου;

— Τὰ χίλια νησιὰ τῆς λίμνης Ὀντάριο πὺ τόσο θαυμάσια περιγράφονται ἀπὸ τὸν Κοῦπερ. Πρέπει κι' ἐσοῦ νὰ εἶσαι, ἀγαπητὴ μου Νέλ, σὰν καὶ μένα, ἐπηρεασμένη ἀπὸ αὐτὴ τὴν ὁμοιότητα. Γιατὶ εἶναι τώρα μερικὲς μέρες πὺ σοῦ διάβασα αὐτὸ τὸ μυθιστόρημα πὺ, ὅπως λένε, εἶναι τὸ ἀριστούργημα τοῦ ἀμερικανοῦ συγγραφέα.

— Πράγματι, Χάρου, εἶπε ἡ κοπέλλα, ἔχει τὴν ἴδια θεά, καὶ τὸ «Σίνγκλαιρ» γλιστρᾷ ἀνάμεσα σ' αὐτὰ τὰ νησιὰ ὅπως γλιστροῦσε στὴ λίμνη Ὀντάριο τὸ παγοθραυστικὸ τοῦ Τζάσπερ.

— Ἔ, λοιπόν, ἔκαμε ὁ μηχανικός, αὐτὸ ἀποδείχνει ὅτι καὶ τὰ δυὸ τοπεῖα ἄξιζαν νὰ τραγουδηθοῦν τὸ ἴδιο ἀπὸ δυὸ ποιητὰς! Δὲν γνωρίζω αὐτὰ τὰ χίλια νησάκια τοῦ Ὀντάρ-

ριο, Χάρου, ἀλλὰ ἀμφιβάλλω ἂν ἡ θεά τους θὰ ἦταν πὺ πλούσια ἀπὸ τὸ ἀρχιπέλαγος τῆς Λομόντ. Παρατηρήστε αὐτὸ τὸ τοπίο! Νά τὸ νησι Μάραη μὲ τὸ παλιὸ φρούριο τοῦ Λενόξ, ὅπου ἔμενε ἡ γοια - δούκισσα τῆς Ἄλμπαυ, μετὰ τὸν θάνατο τοῦ πατέρα της, τοῦ συζύγου της καὶ τῶν δυὸ παιδιῶν της ποὺ ἀποκεφαλίστηκαν μὲ διαταγὴ τοῦ Ἰακώβου τοῦ πρώτου. Νά καὶ τὰ νησιὰ Κλάρ, Κροὸ καὶ Τόρ, ἄλλα βραχώδη καὶ ἄγρια χωρὶς ἴχνος φυτείας, καὶ ἄλλα καταπράσινα καὶ μὲ ὀμαλὸ ἔδαφος. Δὲν τολμῶ νὸ πιστέψω πὼς τὰ νησιὰ τῆς λίμνης Ὀντάριο ξεπερνοῦν σὲ ὀμορφιὰ αὐτὰ ἐδῶ τὰ νησιὰ τῆς λίμνης Λομόντ.

— Ποιὸ εἶναι αὐτὸ τὸ μικρὸ λιμάνι; ρώτησε ἡ Νέλ ποὺ εἶχε στραφῆ πρὸς τὴν ἀνατολικὴ ὄχθη τῆς λίμνης.

— Εἶναι ἡ Μπαλμάχα ποὺ σχηματίζει εἴσοδο στὶς Χαΐλαντς (Ὁρεινὲς περιοχές), ἀποκρίθηκε ὁ Τζέιμς Στάρ. Ἐκεῖ ἀρχίζουν τὰ ὑψίπεδα τῆς Σκωτίας. Τὰ ἐρείπια ποὺ βλέπεις, Νέλ, εἶναι ἓνα γυναικεῖο μοναστήρι, κι αὐτοὶ οἱ σκόρπιοι τάφοι περικλείουν διάφορα μέλη τῆς οἰκογενείας τῶν Μάκ Γκρέγκορ, ποὺ τ' ὄνομά τους εἶναι ἀκόμα διάσημο σὲ ὅλη τὴ χώρα.

— Διάσημο ἀπὸ τὸ αἷμα ποὺ αὐτὴ ἡ οἰκογένεια ἔχυσε κι' ἔκαμε νὰ χυθῆ! παρατήρησε ὁ Χάρου.

— Ἐχεις δίκιο, ἀπάντησε ὁ Τζέιμς Στάρ, καὶ πρέπει νὰ ὁμολογηθῆ ὅτι ἡ φήμη ποὺ ὀφείλεται σὲ μάχες, εἶναι ἀκόμα ἢ πὺ χτυπητή. Γιατὶ οἱ ἀφηγήσεις αὐτῶν τῶν μαχῶν μεταφέρονται, ἀπὸ γενιὰ σὲ γενιὰ, μακρὰ στοὺς αἰῶνες.

— Διαιωνίζονται καὶ ἀπὸ τὰ τραγούδια, πρόσθεσε ὁ Τζάκ Ρυάν.

Καὶ μὲ τὸ χάρισμα τῆς ἀπαγγελίας ποὺ εἶχε τὸ γενναῖο παιδί, τόνισε τὸ πρῶτο τετράστιχο ἐνὸς παλιοῦ πολεμικοῦ τραγουδιοῦ ποὺ περιέγραφε τὰ κατορθώματα τοῦ Ἀλέξανδρου Μάκ Γκρέγκορ.

Ἡ Νέλ ἄκουγε. Μὰ ἀπὸ αὐτὲς τὶς ἀφηγήσεις τῶν μαχῶν αὐτὴ δὲν δεχόταν παρὰ μιὰ θλιβερὴ ἐντύπωση. Γιατί νὰ ἔχη χυθῆ τόσο αἷμα σ' αὐτὲς τὶς πεδιάδες ποὺ ἡ νέα

τις ἔβρισκε ἀπέραντες; Ἐκεῖ ὅπου ὑπῆρχε τόπος γιὰ νὰ ζήσουν ὅλοι εἰρηνικά;

Οἱ ὄχθες τῆς λίμνης πού εἶχαν μῆκος ὡς ἕξι χιλιόμετρα, ἔφταναν ὡς τὸ μικρὸ λιμάνι Λούζ. Καὶ ἡ Νέλ μποροῦσε νὰ διακρίνη γιὰ μιὰ στιγμή τὸν παλιὸ πύργο. Κατόπιν, τὸ «Σίνγκλαιρ» ἔβαλε πλώρη πρὸς τὸν βορρᾶ καὶ στὰ μάτια τῶν περιηγητῶν φάνηκε τὸ Μπέν Λομόντ πού ὑψώνεται σχεδὸν ἔννιακόσια μέτρα πάνω ἀπὸ τὴ λίμνη.

— Πόσο θαυμάσιο εἶναι αὐτὸ τὸ βουνό! φώναξε ἡ Νέλ. Πόσο ἡ θεά θὰ εἶναι μαγευτικὴ ἀπὸ τὴν κορυφή του!

— Πράγματι, Νέλ, ἀποκρίθηκε ὁ Τζέϊμς Στάρ. Θὰ εἶναι μαγευτικὴ! Παρατήρησε νὰ δῆς πόσο αὐτὴ ἡ κορυφή του ξεκόβει ἀπὸ τὰ πλατάνια καὶ τ' ἄλλα μεγάλα δέντρα πού στρώνουν τὴν ἐσωτερικὴ ζώνη τοῦ βουνοῦ! Ἀπὸ ἐκεῖ πάνω διακρίνει κανεὶς τὰ δυὸ τέταρτα τῆς παλιᾶς μας Καληδονίας. Ἐδῶ στὸ ἀνατολικὸ τμήμα τῆς λίμνης ἦταν πού ἡ γενιὰ τοῦ Μὰκ Γκέγκορ εἶχε τὴν συνηθισμένη της ἔδρα. Κι' ὄχι μακρὰ ἀπὸ ἐκεῖ, οἱ διαμάχες τῶν Ἰακωβίνων καὶ τῶν Χαναβριέν εἶχαν ματώσει περισσότερο ἀπὸ μιὰ φορὰ, αὐτὰ τὰ ἔρημα φαράγγια. Ἐδῶ τὶς ὁμορφες νύχτες ὑψώνεται αὐτὸ τὸ χλωμὸ φεγγάρι πού οἱ παλιῆς ἀφηγήσεις ὀνομάζουν «φανάρι τοῦ Μὰκ Φάρλαν...». Ἐδῶ οἱ ἀντίλαλοι ἐπαναλαμβάνουν τ' ἀξέχαστα ὀνόματα τοῦ Ρὸμπ Ρόϋ καὶ τοῦ Μὰκ Γκρέγκορ Κάμπελ!

Τὸ Μπέν Λομόντ, τελευταία κορυφὴ τῆς ὄροσειρᾶς Γκράμπιαν, ἀξίζει πράγματι νὰ ὑμνηθῆ ἀπὸ τὸν μεγάλο Σκωτσέζο μυθιστοριογράφο.

Κι' ὅπως παρατήρησε ὁ Τζέϊμς Στάρ, ὑπάρχουν ἀσφαλῶς καὶ πιὸ ψηλὰ βουνά, πού ἡ κορυφὴ τους νὰ σκεπάζεται ἀπὸ αἰώνια χιόνια, μὰ πού δὲν εἶναι ἴσως περισσότερο ποιητικὰ σὲ καμμιά γωνιὰ τοῦ κόσμου.

Καὶ πρόσθεσε:

—... Καὶ νὰ σκέπτεται κανεὶς ὅτι αὐτὸ τὸ Μπέν Λομόντ ἀνήκει ὀλόκληρο στὸν δούκα ντε Μοντροῦζ! Ἡ ἐξοχότητά

του κατέχει ένα βουνό όπως ένας κάτοικος του Λονδίνου κατέχει ένα κοτέτσι στον κήπο του!

Στό μεταξύ τὸ «Σίνγκλαιρ» ἔφτασε στὸ χωριὸ Τάρμπετ, στὴν ἀντικρυνὴ ὄχθη τῆς λίμνης ὅπου ἀποβίβασε τοὺς ταξιδιωτὲς ποὺ πήγαιναν στὸ Ἴνβερέρν. Ἀπὸ αὐτὸ τὸ μέρος, τὸ Μπέν Λομόντ φαινόταν μέσα σὲ ὅλη του τὴν μεγαλόπρεπη ὁμορφιά του. Οἱ πλαγιές του, ποὺ χαράζονταν ἀπὸ τὶς κοίτες τῶν χειμάρρων, ἀντιφέγγιζαν σὰν ἀσημένιες λουρίδες.

Εὐθύς μόλις τὸ «Σίνγκλαιρ» πέρασε ἀπὸ τὴν βάση τοῦ βουνοῦ, ἡ περιοχὴ γινόταν ὀλοένα καὶ πιὸ σκοτεινὴ. Ὅστοςο ἡ λίμνη διαγραφόταν ἔντονα πρὸς τὸ βορρᾶ. Τὰ βουνὰ τὴν ἔσφιγγαν πιὸ στενά. Τὸ ἀτμόπλοιο πέρασε ἀπὸ μερικὰ νησάκια ἀκόμα ὅπου ὑψώνονταν τὰ λείψανα ἑνὸς φρουρίου ποὺ ἀνῆκε στοὺς Μὰκ Φάρλαν. Ἐπὶ τέλους οἱ δυὸ ὄχθες ἐνώνονταν καὶ τὸ «Σίνγκλαιρ» σταμάτησε στὸν σταθμὸ τῆς Ἴνβερσνέιντ.

Ἐκεῖ καθὼς ἐτοίμαζαν τὸ πρόγευμά τους, ἡ Νὲλ καὶ οἱ σύντροφοί της, πήγαν νὰ ἐπισκεφθοῦν κοντὰ στὸ μέρος τῆς ἀποβιβάσεως ἕνα καταρράκτη ποὺ ἔχυνε ὀρμητικὰ τὰ νερά του μέσα στὴ λίμνη ἀπὸ ἕνα ἀρκετὰ μεγάλο ὕψος. Φαινόταν νὰ εἶχε τοποθετηθῆ ἐκεῖ σὰν ἕνα στολίδι γιὰ τὴν ψυχαγωγία τῶν περιηγητῶν. Μιὰ γέφυρα ποὺ ἔτρεμε, περνοῦσε πάνω ἀπὸ τὰ ταραγμένα νερά, κι' ἀνάμεσα σὲ μιὰ ὑγρὴ σκόνη. Ἀπὸ ἐκεῖ τὸ βλέμμα ἀγκάλιαζε ἕνα μεγάλο μέρος τῆς λίμνης Λομόντ ὅπου τὸ «Σίνγκλαιρ» φαινόταν σὰν ἕνα σημάδι στὴν ἐπιφάνειά της.

Μετὰ τὸ πρόγευμα θὰ πήγαιναν στὴ λίμνη Κατρίν. Στὴ διάθεση τῶν ταξιδιωτῶν ὑπῆρχαν πολλὰ ἀμάξια μὲ τὰ οἰκόσημα τῆς οἰκογενείας Μπρενταλμπάν. Ἡ οἰκογένεια αὐτὴ ἄλλοτε ἐξουσίαζε τὰ δάση καὶ τὰ νερά τῆς περιοχῆς γιὰ λογαριασμὸ τοῦ δραπέτη ἄρχοντα Ρὸμπ Ρόϋ.

Τ' ἀμάξια ἐκεῖνα πρόσφεραν ὅλα τὰ κομφορ ποὺ διαθέτει ἡ ἀγγλικὴ ἀμαξοποιΐα.

Ὁ Χάρου ἐγκατέστησε τὴν Νὲλ στὴν ὑψηλὴ θέση

τοῦ ἀμαξιοῦ σύμφωνα μὲ τὴ μόδα τῆς ἐποχῆς. Ἐκεῖνος δὲ μὲ τοὺς ἄλλους πῆραν θέση κοντά της. Ἐνας ἰκανώτατος κι' ἐπιβλητικὸς ἀμαξίας, μὲ κόκκινη λιθρέα, κρατοῦσε στὸ ἀριστερὸ χέρι του τὰ χαλινάρια τῶν τεσσάρων ἀλόλων του καὶ τὸ ἀμάξι ἄρχισε νὰ σκαρφαλώνη στὴν πλαγιά τοῦ βουνοῦ, ἀνηφορίζοντας παράλληλα μὲ τὸν ἐλικοειδῆ χεῖμμαρο.

Ὁ δρόμος ἦταν πολὺ ἀπόκρημνος. Μόλις δὲ ἔφτασαν ψηλά, τὸ σχῆμα τῶν γύρω κορυφῶν φαινόταν ν' ἀλλάζη. Ἐβλεπε κανεὶς νὰ μεγαλώνη ὑπέροχα ὅλη ἡ ἀλυσίδα τῆς ἀντικρινῆς ὄχθης τῆς λίμνης καθὼς καὶ οἱ κορυφές τοῦ Ἄρροκχάρ πού δέσποζε στὴν κοιλάδα τοῦ Ἴνβερουγκλάζ. Ἀριστερὰ ξεχώριζε τὸ Μπέν Λομόντ πού ἀποκάλυπτε ἔτσι τὸν ἀπότομο γκρεμὸ τῆς νότιας πλευρᾶς του.

Ἡ περιοχή πού περιλαμβανόταν ἀνάμεσα στὴ λίμνη Λομόντ καὶ στὴ λίμνη Κατρίν παρουσίαζε ἓνα ἄγριο θέαμα. Ἡ χαράδρα ἄρχιζε μὲ στενὰ περάσματα πού κατέληγαν στὴν περιοχή τῆς Ἀμπερφόυλ.

Αὐτὸ τὸ ὄνομα θύμιζε ὀδυνηρὰ στὴ νέα τὶς ἀβύσσους, τὶς γεμάτες τρόμο, σὰ βάρη τῶν ὁποίων πέρασε τὴν παιδικὴ τῆς ἡλικία. Ἀμέσως ὁ Τζέϊμς Στάρ βιάστηκε νὰ τὴν διασκεδάσῃ μὲ τὶς ἀφηγήσεις του. Ἄλλωστε ἡ ἱστορία τῆς περιοχῆς παρουσίαζε ἐνδιαφέρον. Στὶς ὄχθες τῆς μικρῆς λίμνης Ἄρντ διαδραματίστηκαν τὰ κυριώτερα γεγονότα τῆς ζωῆς τοῦ Ρόμπ Ρόϋ. Ἐκεῖ ὑψώνονταν ἀσβεστώδεις βράχοι μὲ ἀπαίσια τὴν ὄψη. Ἦσαν ζυμωμένοι μὲ βότσαλα καὶ ἡ ἐπίδραση τοῦ χρόνου καὶ τῆς ἀτμοσφαιράς τοὺς εἶχε σκληρύνει καὶ τοὺς εἶχε κάνει νὰ φαίνονται σὰν τὸ τσιμέντο. Ἀθλίες καλύβες, ὅμοιες μὲ σπηλιές, ἔδειχναν τὰ ἐρεΐπιά τους. Δὲν μποροῦσε νὰ πῆ κανεὶς ἂν σ' αὐτὲς κατοικοῦσαν ἄνθρωποι ἢ ἄγρια ζῶα. Μερικὰ χαμίνια μὲ μαλλιά ἀποχρωματισμένα ἀπὸ τὶς κακοκαιρίες τοῦ κλίματος, κοίταζαν μὲ μεγάλα φοβισμένα μάτια τ' ἀμάξια πού περνοῦσαν.

— Αὐτὴ τὴν περιοχή, εἶπε ὁ Τζέϊμς Στάρ, μπορεῖ κα-

νεις νὰ τὴν ὀνομάση χώρα τοῦ Ρὸμπ Ρόϋ. Ἐδῶ ὁ ἐξαίρετος δικαστὴς Νίκολ Τζάρβι, ἀντάξιος γιὸς τοῦ ἱεροδιάκονου πατέρα του, πιάστηκε ἀπὸ τὴν ἀστυνομία τοῦ κόμη ντε Λενόξ. Κι' ἐδῶ σ' αὐτὸ τὸ μέρος ἔμεινε κρεμασμένος ἀπὸ τὸ πανταλόνι του, πὺρ εὐτυχῶς ἦταν φτιαγμένο ἀπὸ γερὸ σκωτσέζικο ὕφασμα. Ὁχι μακρὰ ἀπὸ τὶς πηγές τοῦ Φόρθ, πὺρ τροφοδοτοῦν σὲ νερὸ τοὺς χειμάρρους τοῦ Μπὲν Λομόντ, βλέπει κανεὶς ἀκόμα τὸ πέρασμα πὺρ διέσχισε ὁ ἥρωας γιὰ νὰ ξεφύγη ἀπὸ τοὺς στρατιῶτες τοῦ δούκα ντε Μοντρόζ. Καθὼς βλέπετε, φίλοι μου, δὲν κάνετε οὔτε βῆμα σὲ αὐτὴ τὴν περιοχὴ χωρὶς νὰ συναντήσετε κι' ἓνα ἐνθύμιο τοῦ παρελθόντος, ἀπὸ αὐτὰ πὺρ ἐμπνεύστηκε ὁ Οὐώλτερ Σκῶτ.

— Καλὰ ὅλα αὐτά, κύριε Στάρ, διέκοψε ὁ Τζὰκ Ρυάν. Ἄλλὰ ἂν πράγματι εἶναι βέβαιο ὅτι ὁ Νίκολ Τζάρβι ἔμεινε κρεμασμένος ἀπὸ τὸ πανταλόνι του, πῶς ἐξηγήτε τότε τὴν παροιμία: «Πολὺ πανοῦργος θάνατι ὅποιος θὰ μπορέση νὰ πάρη τὸ πανταλόνι ἐνὸς Σκωτσέζου;»

— Μὰ τὴν πίστη μου, Τζὰκ, ἔχεις δίκιο, ἀποκρίθηκε γελώντας ὁ Τζέιμς Στάρ. Γι' αὐτὸ πιστεύω πῶς ἐκείνη τὴν ἡμέρα, ὁ δικαστὴς μας δὲν θὰ ἦταν ντυμένος σύμφωνα μὲ τὴ μόδα τῶν προγόνων του!

Τὸ ἀμάξι ἀφοῦ ἀνηφόρισε πρῶτα στὶς ἀπότομες ὄχθες τοῦ χειμάρρου, κατόπιν κατηφόρσε στὴ γυμνὴ καὶ ἄνυδρη κοιλάδα τὴ σκεπασμένη μὲ μιὰ λεπτὴ σκόνη. Σὲ μερικὰ σημεία σωροὶ πέτρες ὑψώνονταν σὲ πυραμίδες.

— Εἶναι πρωτόγονοι τάφοι, ἐξήγησε ὁ Τζέιμς Στάρ. Ἄλλοτε κάθε διαβάτης ὄφειλε νὰ φέρη καὶ νὰ ρίξη ἐκεῖ μιὰ πέτρα γιὰ νὰ τιμήσῃ τὸν ἥρωα πὺρ κειτόταν κάτω ἀπὸ αὐτὰ τὰ μνήματα. Ἄπὸ ἐκεῖ καὶ τὸ γωμικόν: «Ἄλλοί-μονο σ' ἐκείνον πὺρ θὰ περάσῃ μπρὸς ἀπὸ ἓναν τάφο χωρὶς ν' ἀποθέσῃ μιὰ πέτρα γιὰ τελευταῖο χαιρετισμό, στὸν νεκρό». Ἄν τὰ παιδιὰ διατηροῦσαν τὴν πίστη τῶν πατέρων τους, αὐτοὶ οἱ σωροὶ οἱ πέτρες θὰ εἶχαν γίνει τώρα λόφοι. Πράγματι, σ' αὐτὴν ἐδῶ τὴν χώρα, ὅλοι βοηθοῦν στὸ ν'

ἀναπτυχθῆ αὐτὴ ἢ φυσικὴ ποίηση ποὺ ὑπάρχει στὴν καρδιὰ τῶν κατοίκων τῆς! Ἔτσι συμβαίνει μὲ ὅλες τὶς ὄρεινες χῶρες. Γιατὶ ἡ φαντασία ἐρεθίζεται ὑπέρμετρα ἀπὸ αὐτὰ τὰ θαύματα τῆς φύσεως. Κι' ἂν οἱ Ἕλληνες εἶχαν κατοικήσει μιὰ πεδινὴ χώρα, δὲν θὰ εἶχαν ποτὲ ἀνακαλύψει τὴν ἀρχαία μυθολογία!

Ὅλη αὐτὴ τὴν ὥρα ποὺ ὁ Τζέιμς Στάρ ὑμνοῦσε τὴ Σκωτία, τὸ ἀμάξι χανόταν μέσα στὰ στενὰ περάσματα τῆς χαράδρας. Τὴ μικρὴ λίμνη Ἄρκλετ τὴν ἄφησαν στ' ἀριστερὰ καὶ παρουσιάστηκε εὐθὺς ἀμέσως ἓνας ὀμαλὸς δρόμος ποὺ ὡδηγοῦσε στὸ πανδοχεῖο Στρανασχλακάο, στὴν ὄχθη τῆς λίμνης Κατρίν.

Ἐκεῖ, σ' ἓνα πρόχειρο ἀγκυροβόλιο, λικνιζόταν ἓνα μικρὸ ποταμόπλοιο ποὺ ἔφερε, φυσικά, τ' ὄνομα τοῦ Ρόμπ Ρόϋ. Οἱ ταξιδιωτὲς ἐπιβιβάστηκαν σ' αὐτὸ ποὺ ἀπέπλευσε ἀμέσως.

Ἡ λίμνη Κατρίν ἔχει δέκα μίλια μᾶκρος καὶ δύο πλάτος.

— Αὐτὴ τὴ λίμνη, παρατήρησε ὁ Τζέιμς Στάρ, τὴν παρομοιάζουν σωστὰ μὲ μιὰ μακρὰ βελόνα. Βεβαίως δὲ πὼς δὲν παγώνει ποτέ. Δὲν ξέρω τίποτε γι' αὐτό, ἀλλὰ ἐκεῖνο ποὺ δὲν πρέπει ποτὲ νὰ ξεχνᾶμε εἶναι ὅτι εἶχε γίνεи τὸ θέατρο τῶν κατορθωμάτων τῆς «Κυρᾶς τῆς Λίμνης». Εἶμαι βέβαιος πὼς ἂν ὁ φίλος μας ὁ Τζᾶκ κοίταζε καλύτερα, θὰ ἔβλεπε ἀκόμα στὴν ἐπιφάνειά τῆς τὴν ἐλαφροῖσκιωτη ὠραία Ἐλένη Ντούγκλας!

— Βεβαίωτα κύριε Στάρ, ἀπάντησε ὁ Τζᾶκ Ρυάν. Καὶ γιατί νὰ μὴν τὴν ξαναἰδῶ; Γιατὶ αὐτὴ ἡ ὠραία γυναίκα νὰ μὴν εἶναι ὄρατὴ πάνω στὰ νερὰ τῆς λίμνης Κατρίν σὰν τὰ φαντάσματα τοῦ ἀνθρακωρυχείου στὰ νερὰ τῆς λίμνης Μάλκολμ;

Ἐκεῖνη τὴ στιγμὴ ἀκούστηκαν οἱ καθαροὶ ἤχοι ἐνὸς βούκινου ποὺ σήμαινε τὸ ἐμβατήριο τοῦ Ρόμπ Ρόϋ. Μόλις σταμάτησε τὸ μουσικὸ αὐτὸ κέρατο, ἀκούστηκε μιὰ πίπιζα, ποὺ εἶναι τὸ ἐθνικὸ μουσικὸ ὄργανο τῶν Σκωτσέζων. Στὴν

ἀρχὴ οἱ νότες ἦταν μονότονες ἀλλὰ κατόπιν ἀποκτοῦσαν μιὰν ἐλκυστικὴ μελωδία. Μποροῦσε νὰ πιστέψῃ κανεὶς, ἀλήθεια, πὼς αὐτὲς οἱ μουσικὲς νότες δὲν εἶχαν συνδεθῆ ἀπὸ κανέναν, πὼς ἦταν ἓνα μίγμα ἀπὸ τὸ σφύριγμα τοῦ ἀέρα, τὸ μουρμούρισμα τῶν νερῶν καὶ τὸ θροῖσμα τῶν φύλλων. Ὁ τόνος δὲ τοῦ ρεφραῖν πού ἐπαναλαμβάνόταν κάθε τόσο ἦταν παρὰξενος.

Ὁ πιὸ εὐτυχὴς ἀπ' ὅλους ἦταν πραγματικὰ ἐκείνη τὴν ὥρα ὁ Τζὰκ Ρυάν. Γιατὶ αὐτὸ τὸ τραγούδι τῶν λιμνῶν τῆς Σκωτίας, τὸ γνώριζε. Καὶ ὅλη τὴν ὥρα πού ὁ βουνήσιος καὶ ἄγνωστος ἐκείνος Σκωτοῆζος τὸ τόνιζε μὲ τὴν πίπιζά του, ὁ Τζὰκ τραγουδοῦσε μὲ τὴ βαρύτερη φωνή του ἓναν ὕμνο τῆς παλιᾶς Καληδονίας...

Ἦταν περίπου τρεῖς τὸ ἀπόγευμα. Οἱ δυτικὲς ὄχθες τῆς λίμνης Κατρίν, λιγώτερο ἀνώμαλες, ξεχώριζαν μέσα στὸ διπλὸ πλαίσιο τοῦ Μπὲν "Αν καὶ τοῦ Μπὲν Βενύ. Σὲ μισὸ μίλι ἀπόσταση διαγραφόταν ἡ στενὴ δεξαμενὴ στὸ βάθος τῆς ὁποίας τὸ «Ρὸμπ - Ρόυ», θ' ἀποβίβαζε τοὺς ταξιδιῶτες πού θὰ κατευθύνονταν στὴ Στίρλιγκ.

Ἡ Νέλ ἦταν ἀκόμα ἐξαντλημένη ἀπὸ τὴν συνεχῆ ἔνταση τῆς προσοχῆς της. Μιὰ μόνο λέξη ἔβγαινε ἀπὸ τὰ χεῖλη της — ἡ λέξις «Θεέ μου! Θεέ μου!» τὴν κάθε φορὰ πού ἓνα καινούργιο ἀντικείμενο θαυμασμοῦ προσφερόταν στὴν ὄρασή της. Τῆς χρειάστηκαν μερικὲς ὥρες ἀνάπαυσης γιὰ νὰ καθορίσῃ κοὶ νὰ τακτοποιήσῃ στὸ νοῦ της τὴν ἀνάμνηση τόσων θαυμάτων.

Ἐκείνη τὴ στιγμὴ ὁ Χάρου ξανάπιασε τὸ χέρι της. Κοίταξε τὴ νέα μὲ συγκίνηση καὶ τῆς εἶπε:

— Νέλ, ἀγαπημένη μου Νέλ. Σύντομα θὰ ἐπιστρέψουμε στὴ σκοτεινὴ κατοικία μας! Δὲν θὰ λυπηθῆς γιὰ τίποτε ἀπὸ ὅσα εἶδες ὅλες αὐτὲς τὶς ὥρες στὸ φῶς τῆς ἡμέρας;

— Ναί, Χάρου, ἀπάντησε ἡ νέα. "Ὅλα θὰ τὰ θυμᾶμαι, ἀλλὰ εἶμαι πιὸ εὐτυχὴς πού θὰ γυρίσω μαζί σου στὸ ἀγαπημένο μας ἀνθρακωρυχεῖο.

— Νέλ, ἔκαμε ὁ Χάρου μὲ μιὰ φωνὴ πού ἄδικα προσ-

παθούσε να μὴν φαίνεται συγκινημένη. Θέλεις νὰ μᾶς ἐνώση γιὰ πάντα μπρὸς στὸ Θεὸ καὶ στοὺς ἀνθρώπους ἕνας ἱερὸς δεσμός; Μὲ θέλεις γιὰ σύζυγο;

— Σὲ θέλω, Χάρου, ἀποκρίθηκε ἡ Νέλ κοιτάζοντάς τον μὲ τὰ μάτια της, τὰ τόσο ἀδῶα. Φυσικὰ ἂν πιστεύης ὅτι θὰ μπορέσω νὰ ἐπαρκέσω στὴ ζωὴ σου...

Δὲν εἶχε τελειώσει αὐτὴ τὴ φράση ἡ Νέλ, μέσα στὴν ὁποία συγκέντρωνε ὅλο τὸ μέλλον τοῦ Χάρου, ὅταν προξενήθηκε ἕνα ἀνεξήγητο φαινόμενο.

Τὸ «Ρὸμπ - Ρόϋ», μολονότι ἀπεῖχε ἀπὸ τὴν ὄχθη ἀρκετά, δοκιμάστηκε ἀπὸ ἕνα ἀπότομο τίναγμα. Ἡ καρίνα του κόλλησε στὸ βυθὸ τῆς λίμνης, καὶ ἡ μηχανή του, παρ' ὅλες τὶς προσπάθειες, δὲν μπόρεσε νὰ λειτουργήσῃ ξανά.

Καὶ αὐτὸ τὸ ἀτύχημα συνέβη γιὰτὶ στὸ ἀνατολικὸ της κομμάτι, ἡ λίμνη ἄδειασε ἀπότομα σὰν ν' ἄνοιξε μιὰ ἀπότομη ρωγμὴ στὸ βυθὸ της. Σὲ μερικὰ δὲ δευτερόλεπτα ἔχασε τὸ νερό της καὶ ξεράθηκε! Λὲς καὶ μιὰ παλίρροια τράβηξε πίσω τὰ νερά της. Σχεδὸν ὀλόκληρο τὸ ὑγρὸ στοιχεῖο της εἶχε ρουφηχθῆ ἀπὸ τὰ σπλάγχνα τοῦ ἐδάφους!

— Φίλοι μου, φώναξε ὁ Τζέιμς Στάρ, σὰν ν' ἀποκαλύφθηκε ξαφνικὰ στὸ νοῦ του ἡ αἰτία τοῦ φαινομένου. Ὁ Θεὸς νὰ σώζη τὴ Νέα Ἀμπερφούλ!

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΕΝΑΤΟ

Ἡ τελευταία ἀπειλὴ

Ἐκείνη τὴν ἡμέρα οἱ ἐργασίες στὴ Νέα Ἀμπερφούλ γίνονταν μὲ κανονικὸ ρυθμὸ. Ἀπὸ μακρὰ ἀκούγονταν οἱ ἐκρήξεις τῶν φουρνέλων, πού ἔκαναν νὰ λάμπῃ τὸ κοίτασμα τοῦ κάρβουνου. Ἐδῶ κι' ἐκεῖ ἀκούγονταν σὲ διάφορους ρυθμοὺς τὰ χτυπήματα τῆς σκαπάνης καὶ τὰ φτιαρίσματα τοῦ κάρβουνου. Ἐκεῖ οἱ στριγγοὶ ἦχοι τῶν τρυπανιῶν κι' ἐδῶ οἱ ἐξαεριστῆρες πού δημιουργοῦσαν ρεύματα,

κ' ἔκλειναν μὲ πάταγο τὶς ξύλινες πόρτες. Στὶς γαλαρίες τὰ βαγονέτα μετέφεραν τὸ κάρβουνο μὲ μιὰ ταχύτητα τριάντα χιλιόμετρα τὴν ὥρα. Καὶ τ' αὐτόματα σήμαντρα προειδοποιούσαν τοὺς ἀνθρακωρῦχους νὰ κλειστοῦν στὰ καταφύγια. Τὰ «κλουδιά», — σιδερένια καγκλωτὰ ἀσάνσερ — ἀνεβοκατέβαιναν ἀδιάκοπα.

Ἡ ἐκμετάλλευση, λοιπόν, προχωροῦσε μὲ τὴν πιὸ μεγάλη δραστηριότητα. Τὸ κάρβουνο φορτωνόταν ἀπὸ δεκάδες φτυάρια στὰ βαγόνια πὺ κατὰ ἑκατοντάδες τὸ μετέφεραν ἀπὸ ὅλες τὶς κατευθύνσεις στὰ πηγάδια ἐξαγωγῆς. Ἐνῶ οἱ βάρδιες τῆς νύκτας ἀναπαύονταν, τὰ συνεργεῖα τῆς ἡμέρας ἐργάζονταν χωρὶς νὰ χάνουν οὔτε ὥρα. Ἔτσι ὀλόκληρο τὸ εἰκοσιτετράωρο τὸ ἀνθρακωρυχεῖο βρισκόταν σὲ διαρκῆ κίνηση.

Ὁ Σιμὸν Φόρντ καὶ ἡ Ρίτα, ἀφοῦ τέλειωσαν τὸ γεῦμα τους, πῆγαν καὶ κάθησαν στὴν αὐλὴ τοῦ σπιτιοῦ. Ὁ γερο-ἐργοδηγὸς κάπνιζε ἐκεῖ τὸ τσιμπούκι του πὺ τὸ γέμιζε μὲ ἐξαίρετο γαλλικὸ καπνὸ καὶ κατόπιν ἔπαιρνε τὸν συνηθισμένο του μεσημεριάτικο ὕπνο.

Ὅταν οἱ δυὸ σύζυγοι κουβέντιαζαν, τὸ θέμα τῆς συζητήσεώς τους ἦταν κατὰ κανόνα ἡ Νέλ. Ἐπίσης τοὺς ἀπασχολοῦσε τὸ παιδί τους καὶ ὁ Τζέιμς Στάρ. Μὰ τώρα μεγάλη τους ἔγνοια ἦταν ἡ ἐκδρομὴ τους στὴν ἐπιφάνεια τοῦ ἐδάφους. Ποῦ βρίσκονταν; Τί ἔκαμαν αὐτὴ τὴ στιγμή; Πῶς μποροῦσαν νὰ μένουν τόσον καιρὸ ἔξω χωρὶς νὰ νοιώθουν καὶ νὰ ἐκδηλώνουν τὴν νοσταλγία τοῦ ἀνθρακωρυχείου;

Ἐκεῖνη τὴ στιγμή ἀκούστηκε ξαφνικὰ ἓνα βουητὸ ἀσυνήθιστης σφοδρότητος. Θὰ νόμιζε κανεὶς πὺς ἓνας πελώριος καταρράκτης εἰσωρομοῦσε μέσα στὸ ἀνθρακωρυχεῖο.

Ὁ Σιμὸν Φόρντ καὶ ἡ Ρίτα σηκώθηκαν ἀμέσως ἀπὸ τὶς θέσεις τους. Συγχρόνως δὲ τὰ νερὰ τῆς λίμνης Μάλκολμ φούσκωναν! Ἐνα μεγάλο κῦμα κατέκλυσε τὴν ὄχθη κι' ἤρθε κι' ἔπεσε πάνω στὸν τοῖχο τοῦ σπιτιοῦ.

Ὁ Σιμὸν Φόρντ, ἀρπάζοντας τὴ Ρίτα, ἔτρεξε ἀμέσως μαζί της στὸ ἐπάνω πάτωμα. Συγχρόνως φωνὲς ὑψωνονταν ἀπὸ παντοῦ στὴν Καρβουνόπολη, πὺ βρισκόταν σὲ ἄμεση ἀπειλὴ ἀπὸ αὐτὴ τὴν ξαφνικὴ πλημμύρα. Οἱ κάτοικοὶ τῆς ζητοῦσαν καταφύγιο ὡς τοὺς πρὸ ψηλοὺς βράχους τοῦ σχιστόλιθου πὺ σχημάτιζαν τὰ πλαίσια τῆς λίμνης.

Ὁ τρόμος ἦταν γενικὸς καὶ στὸ κατακόρυφο. Μερικὲς οἰκογένειες ἀνθρακωρῦχων, σ' ἔξαλλη κατάσταση, ἔτρεχαν κίβλας πρὸς τὸ μεγάλο τοῦννελ γιὰ νὰ φτάσουν στοὺς ἐπάνω ὀρόφους. Ἐπῆρχε φόβος ὅτι ἡ θάλασσα μποροῦσε νὰ εἰσβάλλῃ μέσα στὸ ἀνθρακωρυχεῖο, ἀφοῦ οἱ γολαριές του ἔφταναν ὡς κάτω ἀπὸ τὸ κανάλι τοῦ Φόρντ.

Ἡ ὑπόγεια αὐτὴ κρύπτη, τόσο τεράστια πὺ ἦταν, θὰ πνιγόταν ὀλόκληρη, κι' οὔτε ἓνας ἀπὸ τοὺς κατοίκους τῆς Νέας Ἀμπερφόουλ θὰ διέφευγε τὸν θάνατο.

Μὰ τὴ στιγμὴ πὺ οἱ πρῶτοι φυγάδες ἔφτασαν στὸ στόμιο τοῦ τοῦννελ, βρέθηκαν μπροστὰ στὸν Σιμὸν Φόρντ, πὺ εἶχε κι' ὄλας ἐγκαταλείψει τὸ σπίτι του.

— Σταθῆτε, φίλοι μου! Σταθῆτε! τοὺς φώναξε ὁ γερο-ἐργοδηγός. "Ἄν πρόκειται ἡ πόλη μας νὰ κατακλυστή ἀπὸ τὰ νερά, ἡ πλημμύρα θὰ μᾶς ξεπεράσῃ σὲ ταχύτητα καὶ κανεὶς δὲν θὰ ξεφύγῃ. Μὰ βλέπω πὺς τὰ νερά δὲν αὐξάνουν τὴν ὀρμὴ τους καὶ τὴν πίεσή τους προοδευτικά. Κάθε κίνδυνος, λοιπόν, φαίνεται νὰ ἔχη παραμεριστῆ.

— Καὶ οἱ συνάδελφοί μας πὺ ἐργάζονται στοὺς «καθρέφτες;» φώναξαν μερικοί.

— Δὲν ὑπάρχει κανεὶς φόβος γι' αὐτούς, τοὺς καθησύχασε ὁ Σιμὸν Φόρντ. Ἡ ἐκμετάλλευση γίνεται σ' ἓνα ὑψόμετρο πὺ βρῖσκεται πάνω ἀπὸ τὴν κοίτη τῆς λίμνης!

Τὰ γεγονότα ἔπρεπε νὰ δικαιώνουν τὸν γερο-ἐργοδηγό. Ἡ εἰσβολὴ τοῦ νεροῦ εἶχε προξενηθῆ ἀπότομα. Ἀλλὰ ἐπειδὴ παρουσιάστηκε στὸ πρὸ χαμηλὸ ὑψόμετρο τοῦ τεράστιου ἀνθρακωρυχεῖου, εἶχε ὡς ἀποτέλεσμα νὰ σηκώσῃ μόνον μερικὰ πόδια τὴν κοίτη τῆς λίμνης Μάλκολμ. Ἡ Καρβουνόπολη, λοιπόν, δὲν κινδύνευε καὶ μποροῦσαν νὰ

ἐλπίζουν ὅτι ἡ πλημμύρα παρασυρμένη στὰ πιὸ χαμηλὰ στρώματα τοῦ ἀνθρακωρυχείου, πού δὲν εἶχαν ἀκόμα ἐξερευνηθῆ, δὲν θὰ προκαλοῦσε κανένα θῦμα.

“Ὅσο γι’ αὐτὴ τὴν ἴδια τὴν πλημμύρα, ἂν ὤφειλόταν δηλαδή σὲ διάρρηξη καμμιᾶς ἐσωτερικῆς λίμνης στὸ στερεο ἔδαφος, ἢ σὲ κανένα ὑπόγειο ρεῦμα πού ξεχύθηκε ἐξ αἰτίας μιᾶς ρωγμῆς πού διανοίχθηκε, ὁ Σιμὼν Φόρντ καὶ οἱ σύντροφοί του δὲν μποροῦσαν νὰ τὸ ξέρουν. Πάντως οἱ περισσότεροὶ ἀνθρακωρύχοι πίστευαν πὼς ἐπρόκειτο γιὰ μιὰ πλημμύρα πού συμβαίνει στ’ ἀνθρακωρυχεῖα ἀπὸ τὸ σπᾶσιμο μιᾶς ὑπόγειας φλέβας νεροῦ.

Μὰ τὸ ἴδιο βράδυ γνώριζαν τὴν πραγματικὴ αἰτία. Οἱ ἐφημερίδες τῆς κομητείας δημοσίευσαν τὴν εἶδηση γιὰ τὸ παράξενο φαινόμενο πού παρουσιάστηκε στὴν λίμνη Κατρίν. Ἡ Νέλ, ὁ Χάρρυ, ὁ Τζέιμς Στάρ καὶ ὁ Τζᾶκ Ρυὰν πού εἶχαν ἐπιστρέψει βιαστικὰ στὴν ὑπόγεια βάση τους ἐπιβεβαίωσαν τὴν εἶδηση. Πληροφορήθηκαν δὲ μὲ ἱκανοποίηση ὅτι τὸ κακὸ στὸ ἀνθρακωρυχεῖο εἶχε περιοριστεῖ σὲ ὑλικὲς μόνο ζημιές.

“Ἔτσι, λοιπόν. Ἡ κοίτη τῆς λίμνης Κατρίν εἶχε ξαφνικὰ βυθισθῆ. Τὰ νερά της εἶχαν διαρρεύσει ἀπὸ μιὰ μεγάλη ρωγμὴ τοῦ ἐδάφους καὶ ξεχύθηκαν μέσα στὸ ἀνθρακωρυχεῖο. Ἔτσι στὴν προσφιλῆ λίμνη τοῦ Σκωτσέζικου μυθιστοριογράφου — τοῦ Οὐώλτερ Σκῶτ — δὲν ἔμενε πιά νερὸ γιὰ νὰ βρέξη τὰ ὠραία της πόδια ἢ Κυρὰ τῆς Λίμνης — τουλάχιστον σὲ ὅλο τὸ νότιο τμήμα της. Στὸ βυθὸ της δὲ δὲν ἀπέμεινε τώρα παρὰ λάσπη καὶ μερικοὶ λάκκοι μὲ στάσιμα νερά.

Αὐτὸ τὸ παράξενο συμβᾶν εἶχε προκαλέσει στὸν κόσμον τῶν ἀνθρακωρύχων τρομερὴ ἐντύπωση. Ἦταν ἡ πρώτη φορὰ, χωρὶς ἀμφιβολία, πού μιὰ λίμνη ἄδειαζε τὰ νερά της σὲ λίγα λεπτὰ στὰ σπλάχνα τοῦ ἐδάφους. Τώρα δὲν ἔμενε ἄλλο παρὰ νὰ τροποποιήσουν τοὺς χάρτες τοῦ Ἠνωμένου Βασιλείου, ὥσπου νὰ ξαναγυρῆ τὸ νερὸ στὴ λίμνη, κι’ ἀφοῦ πρῶτα ἔφραζαν τὴ ρωγμὴ. Ἀσφαλῶς ὁ

Ουώλτερ Σκωτ θὰ πέθαινε ἀπὸ ἀπελπισία ἂν βρισκόταν ἀκόμα ζωντανὸς σ' αὐτὸν τὸν κόσμο!

Ἔστερα ἀπ' ὅλα αὐτὰ τὸ ἀτύχημα ἐξηγιόταν: Πράγματι, ἀνάμεσα στὴ βαθειὰ κοιλότητα καὶ τὴν κοίτη τῆς λίμνης, τὸ στρώμα τῶν μεσαίων ἐδαφῶν, μεταβαλλόταν σ' ἓνα λεπτὸ στρώμα, ἕστερα ἀπὸ μιὰ γεωλογικὴ μεταρρύθμιση τοῦ ἐδάφους.

Ἄν ὅμως σὺτὴ ἢ κατάρρευση φαινόταν νὰ ὀφείλεται σὲ μιὰ φυσικὴ αἰτία, ὁ Τζέιμς Στάρ, ὁ Σιμόν Φόρντ καὶ ὁ Χάρρυ Φόρντ, ἀναρωτιόταν, ἂν δὲν ἔπρεπε νὰ τὴν ἀποδώσουν σὲ μιὰ κακοποιὸ ἐνέργεια. Οἱ ὑπόνοιες ξαναγύρισαν πρὸ ἰσχυρὲς στὸ μυαλό τους. Τὸ κακοποιὸ πνεῦμα, λοιπόν, θὰ ξανάρχιζε τὶς ἐπιχειρήσεις του ἐναντίον τῶν ἐκμεταλλευτῶν τοῦ πλούσιου ἀνθρακωρυχείου;

Μετὰ μερικὲς ἡμέρες ὁ Τζέιμς Στάρ, συζητώντας στὸ σπίτι μὲ τὸν γερο-ἐργοδηγὸ καὶ τὸν γιό του, εἶπε:

— Γιὰ μένα, Σιμόν, μολονότι τὸ γεγονός μοροῦσε νὰ ἐξηγηθῆ μόνο του, ἔχω τὸ προαίσθημα ὅτι ὑπάγεται στὴν κατηγορία ἐκείνων τῶν φαινομένων πρὸ ἀναζητοῦμε ἀκόμα τὴν αἰτία τους.

— Τὴν ἴδια σκέψη κάνω κι' ἐγώ, κύριε Στάρ, ἀπάντησε ὁ Σιμόν Φόρντ. Γι' αὐτό, ἂν συμφωνῆτε, νὰ συνεχίσουμε μόνοι καὶ ἀθόρυβα τὶς ἔρευνές μας.

— ὦ! φώναξε ὁ μηχανικός. Γνωρίζω προκαταβολικὰ τὸ ἀποτέλεσμα.

— Ποιὸ θὰ εἶναι;

— Θὰ βροῦμε τὶς ἀποδείξεις τῆς κακοηθείας μὰ δὲν θὰ βροῦμε τὸν δράστη.

— Ὡστόσο ὑπάρχει! ἀποκρίθηκε ὁ Σιμόν Φόρντ, Ποῦ κρύβεται; Μόνο ἓνα ὄν, ὅποιεσδήποτε κι' ἂν εἶναι οἱ ἀποδείξεις, μοροῦσε νὰ γεννήσῃ μιὰ τόσο καταχθόνια σκέψη σὰν κι' αὐτή, νὰ στερέψῃ μιὰ λίμνη. Ἀλήθεια, θὰ καταλήξω νὰ πιστέψω, μαζί μὲ τὸν Τζὰκ Ρυάν, πὼς πρόκειται γιὰ κάποιο πνεῦμα τοῦ ἀνθρακωρυχείου, πρὸ ἐπιδιώκει νὰ μᾶς ἐκτοπίσῃ ἀπὸ ἐδῶ κάτω.

Περιττό νὰ προσθέσουμε ὅτι ἡ Νέλ, ὅσο ἦταν δυνατό, κρατιόταν μακριὰ ἀπὸ αὐτὲς τὶς συζητήσεις. Βοηθοῦσε ὅμως κι' αὐτὴ τὴν ἐπιθυμία τους νὰ μὴν τὴν κάνουν νὰ ὑποπτευθῆ τίποτε. Ἡ στάση της ὡστόσο μαρτυροῦσε ὅτι μοιραζόταν τὶς σκοτοῦρες τῆς θετῆς οἰκογενείας της. Ναί! Τὸ θλιμμένο πρόσωπό της ἔφερε τὸ σημάδι τῶν ἐσωτερικῶν ἀγώνων ποὺ τὴν τάραζαν.

Ὅπως δὴποτε ἀποφασίστηκε ὅτι θὰ ἔπρεπε ὁ Τζέιμς Στάρ, ὁ Σμιθὸν καὶ ὁ Χάρου Φόρντ, νὰ ξαναγυρίσουν στὸν τόπο τῆς διαρρήξεως τοῦ ἐδάφους καὶ τῆς εἰσροῆς τῶν ὑδάτων. Κι' ἐκεῖ νὰ προσπαθήσουν νὰ βροῦν τὴν αἰτία.

Δὲν μίλησαν σὲ κανένα γιὰ τὸ σχέδιό τους αὐτό. Μολονότι δὲν τοῦ ἦταν γνωστὸ τὸ σύνολο τῶν γεγονότων ποὺ θὰ τοῦ χρησίμευαν γιὰ βάση, ἡ γνώμη τοῦ Τζέιμς Στάρ καὶ τῶν φίλων του ἔπρεπε νὰ φαίνεται ἀπόλυτα πειστική.

Μετὰ μερικὲς μέρες καὶ οἱ τρεῖς, μπαίνοντας σὲ μιὰ ἐλαφριά βάρκα ποὺ χειριζόταν ὁ Χάρου, ἤρθαν νὰ ἐξετάσουν τὶς φυσικὲς κολῶνες ποὺ ὑποβάσταζαν τὸ τμήμα τοῦ στέρεου ἐδάφους στὸ ὁποῖο βρισκόταν ἡ κοίτη τῆς Νήσου Κατρίν.

Αὐτὴ ἡ ἐξέτασις τοὺς δικαίωσε. Γιατὶ ἀπέδειξε ὅτι οἱ στήλες αὐτὲς εἶχαν ὑπονομευθῆ μὲ δυναμίτη! Τὰ μαῦρα σημάδια τοῦ καμένου μπαρουτιοῦ ἦσαν ἀκόμα ὄρατὰ γιατί τὰ νερὰ εἶχαν χαμηλώσει ὕστερα ἀπὸ τὶς ἐξογκώσεις τοῦ θόλου καὶ μποροῦσαν νὰ φτάσουν ὡς τὴν βάση τῆς ὑποδομῆς.

— Αὐτὴ ἡ πτώση ἐνὸς κομματιοῦ ἀπὸ τοὺς θόλους ἦταν προμελετημένη καὶ κατόπιν ἐκτελέστηκε ἀπὸ χέρι ἀνθρώπου.

— Καμμιά ἀμφιβολία δὲν εἶναι δυνατὴ, εἶπε ὁ Τζέιμς Στάρ. Καὶ ποὶὸς ξέρει τί θὰ συνέβαινε ἂν στὴ θέση αὐτῆς τῆς μικρῆς λίμνης, ἡ καταστροφὴ ἄνοιγε πέρασμα στὰ νερὰ τῆς θάλασσας!

— Ναί! φώναξε ὁ γερο-ἐργοδηγὸς μ' ἓνα αἶσθημα ὑπερηφάνειας. Ποιὸ συμφέρον ὅμως μποροῦσε νὰ ἔχη ἓνα

όποιοδήποτε ὄν γιὰ νὰ καταστρέψῃ τὸ ἀνθρακωρυχεῖο μας; — Αὐτὸ εἶναι ἀκατανόητο, παρατήρησε ὁ Τζέιμς Στάρ. Δὲν πρόκειται ἐδῶ γιὰ μιὰ συμμορία κακοποιῶν πού, ἀπὸ τὸ ἄντρο τους πού κατοικοῦν, θὰ σκορπιστοῦν στὴ χώρα γιὰ νὰ κλέψουν καὶ νὰ λεηλατήσουν! Τέτοια πράγματα, ὕστερα ἀπὸ τρία χρόνια, θὰ εἶχαν ἀποκαλύψει τὴν ὑπαρξή τους! Δὲν πρόκειται ἐπὶ πλέον, ὅπως τὸ εἶχα σκεφθῆ μερικὲς φορές, γιὰ λαθρέμπορους ἢ παραχαράκτες πού ἔχουν κρύψει σὲ ἀνεξερευνήτα ἀκόμα μέρη — σὲ ἀπέραντες σπηλιᾶς — τὴν παράνομη βιομηχανία τους, κι' ἐνδιαφέρονται ἔτσι νὰ μᾶς διώξουν. Δὲν κάνουν οὔτε κίβδηλα νομίσματα, οὔτε λαθρεμπόριο γιὰ νὰ κρύψουν τὰ λαθραῖα. Εἶναι φανερό, ὡστόσο, πὼς ἓνας ἀδίστακτος ἐχθρὸς ἔχει ὀρκιστῆ νὰ καταστρέψῃ τὴν Νέα Ἀμπερφόυλ, κι' ἓνα συμφέρον τὸν σπρώχνει νὰ βρῆ ὅλα τὰ δυνατὰ μέσα γιὰ νὰ χορτάσῃ τὸ μῖσος του. Χωρὶς ἀμφιβολία εἶναι πολὺ ἀδύνατος γιὰ νὰ δράσῃ στὰ φανερά γι' αὐτὸ ἐτοιμάζει τὶς ἐνέδρες του μέσα στὸ σκοτάδι. Ἀπὸ τὴν ἐξυπνάδα ὅμως πού ἀναπτύσσει σημαίνει πὼς πρόκειται γιὰ κάποιο πλάσμα ἐπικίνδυνο. Πιστεύω, φίλοι μου, πὼς κατέχει καλύτερα ἀπὸ μᾶς τὰ μυστικά τοῦ ἀνθρακωρυχείου, ἀφοῦ ἀπὸ καιρὸ, παρ' ὅλες τὶς ἔρευνές μας, δὲν καταφέρνουμε νὰ τὸ ἀνακαλύψουμε. Εἶναι κάποιος μὲ ἀκονισμένο τὸ μυαλὸ καὶ πού ξέρει πολὺ καλά τὴ δουλειά του. Εἶναι πιὸ ἱκανὸς ἀπ' ὅλους ἐμᾶς καὶ τὰ χτυπήματά του εἶναι σίγουρα. Μήπως Σιμόν, εἶχες ποτὲ κανένα προσωπικὸ ἐχθρὸ πού νὰ τὸν ὑποπτεῦσαι τώρα; Γιὰ θυμήσου καλά. Ὑπάρχουν στοὺς ἀνθρώπους μονομανίες καὶ ὁ χρόνος δὲν τὶς σβῆνει. Πήγαινε πίσω στὰ νεανικά σου χρόνια καὶ θυμήσου. Εἶναι ἀνάγκη. Αὐτὸ πού μᾶς συμβαίνει εἶναι τὸ ἔργο μιᾶς τρέλλας, ψυχραιμῆς καὶ ὑπομονετικῆς, πού ἀπαιτεῖ ν' ἀνατρέξῃ στὶς πιὸ μακρονῆς ἀναμνήσεις σου.

Ὁ Σιμόν Φόρντ δὲν ἀπαντοῦσε. Ἔβλεπε κανεὶς ὅτι ὁ τίμιος ἐργοδηγός, πρὶν δώσῃ ἐξηγήσεις, ἐρευνοῦσε ἀπλᾶ

κι' ειλικρινά ὄλο τὸ παρελθόν του. Ἐπὶ τέλους σήκωσε τὸ κεφάλι.

— "Ὅχι, εἶπε. Μάρτυς μου ὁ Θεὸς πὼς οὔτε ἡ Ρίτα, οὔτε ἐγὼ κάναμε ποτὲ κακὸ σὲ κανέναν. Δὲν πιστεύομε πὼς εἶναι δυνατὸν νὰ ἔχουμε κανέναν ἐχθρό.

— "Α! Ξεφώνισε τότε ὁ μηχανικός. "Ἄν ἤθελε ἐπὶ τέλους νὰ μιλήσῃ ἡ Νέλ!

— Κύριε Στάρ, κι' ἐσεῖς πατέρα μου, ἀποκρίθηκε ὁ Χάρου. Σᾶς ἱκετεύω. "Ἄς κρατήσουμε ἀκόμα μεταξύ μας τὸ μυστικὸ τῆς ἔρευνάς μας! Μὴν ρωτᾶτε τὴν φτωχὴ μου Νέλ! Τῇ νοιώθω κιάλας ἀνήσυχη καὶ ταραγμένη. Γιὰ μένα εἶναι βέβαιο πὼς ἡ καρδιά της μὲ μεγάλο κόπο κρατᾷ κάποιον μυστικὸ πού τὴν πνίγει. Κι' ἂν σωπαίνει εἶναι γιὰτὶ δὲν ἔχει τίποτα νὰ πῆ, ἢ γιὰτὶ πιστεύει ὅτι δὲν πρέπει νὰ μιλήσῃ. Δὲν μποροῦμε πάντως ν' ἀμφιβάλλουμε γιὰ τὴν ἀγάπη της σὲ μᾶς ὄλους. Ἄργότερα, ἂν μοῦ πῆ ὅ,τι μᾶς κρύβει ὡς τώρα, ἴσως μπορέσουμε νὰ κατατοπιστοῦμε καὶ νὰ ξέρουμε τί θὰ κάνουμε.

— Εὐχομαι νὰ ἐξελιχθοῦν ἔτσι τὰ πράγματα, Χάρου. Ὡστόσο αὐτὴ ἡ σιωπὴ της, ἂν φυσικὰ ξέρη κάτι, εἶναι πράγματι πολὺ ἀνεξήγητη.

Καὶ μόλις ὁ Χάρου πῆγε νὰ διαμαρτυρηθῇ ὁ μηχανικός πρόσθεσε:

— Μὴν ἀνησυχεῖς. Δὲν θὰ ποῦμε τίποτα σ' ἐκείνη πού αὐριο θὰ γίνῃ γυναίκα σου.

— Naί, θὰ γίνῃ πατέρα, ἂν τὸ θελήσετε, καὶ χωρὶς νὰ περιμένουμε περισσότερο.

— Ἄκουσε, παιδί μου, ἔκαμε ὁ Σιμὸν Φόρντ. Ὁ γάμος σου θὰ γίνῃ ἀκριβῶς σ' ἓνα μῆνα. Θέλετε, κύριε Τζέιμς, νὰ πάρετε τὴ θέση τοῦ πατέρα τῆς Νέλ;

— Βασίσου σὲ μένα, Σιμὸν, ἀποκρίθηκε ὁ μηχανικός.

Ὁ Τζέιμς Στάρ καὶ οἱ δυὸ σύντροφοὶ του ξαναγύρισαν στὸ σπίτι. Δὲν εἶπαν τίποτα γιὰ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐξερεύνησής του. Ἔτσι γιὰ ὄλον τὸν κόσμον τῶν ἀνδρακω-

ρύχων ή καθίζηση τῶν θόλων ἔμεινε στὴν κατάσταση ἐνὸς ἀπλοῦ συμβάντος.

Στὴ Σκωτία τώρα ἦταν μιὰ λίμνη λιγώτερη.

Σιγά - σιγά ἡ Νὲλ ξανάρχισε τὶς συνηθισμένες ἀσχολίες της. Ἀπὸ αὐτὴ τὴν ἐπίσκεψη στὴν ἐπιφάνεια τῆς κομητείας, εἶχε διατηρήσει ἀτέλειωτες καὶ ἄφθαρτες ἀναμνήσεις πὸ ὁ Χάρου χρησιμοποίησε γιὰ τὴν ἐκπαίδευσή της. Πάντως αὐτὴ ἡ μύηση στὴ ζωὴ τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου δὲν τῆς ἄφησε καμμιά λύπη. Ἀγαποῦσε τὸ ἴδιο, ὅπως καὶ πρὶν, τὸ ἀνθρακωρυχεῖο. Τὴ σκοτεινὴ κατοικία της ὅπου θὰ συνέχιζε τὴ ζωὴ της σὰν μιὰ γυναίκα πὸ γεννήθηκε κι' ἔζησε ἐκεῖ ὅλα τὰ παιδικὰ της χρόνια.

Ὁ προσεχὴς γάμος τοῦ Χάρου Φόρντ καὶ τῆς Νὲλ εἶχε κάμει μεγάλον θόρυβο στὴ Νέα Ἀμπερφόουλ. Τὰ συγχαρητήρια πλημμύριζαν τὸ σπίτι τοῦ γερο-ἐργοδηγοῦ. Φυσικὰ ὁ Τζᾶκ Ρυὰν δὲν ἦταν ὁ τελευταῖος πὸ διετύπωσε ζωνρὰ καὶ θερμὰ τὶς εὐχές του. Ὑποσχέθηκε μάλιστα νὰ ἐτοιμάσῃ ἓνα νέο ρεπερτόριο τραγουδιῶν του γιὰ τὴν ἡμέρα τοῦ γάμου τους.

Μὰ τὸν μῆνα πὸ προηγήθηκε τοῦ γάμου, ἡ Νέα Ἀμπερφόουλ δοκίμασε μιὰ νέα συγκίνηση πὸ ποτὲ ἄλλοτε δὲν εἶχε δοκιμάσει. Εἶχε διαδοθῆ πὸς ἡ ἔνωση τοῦ Χάρου καὶ τῆς Νὲλ θὰ προκαλοῦσε ἀπανωτὲς καταστροφές.

Πράγματι ἡ διάδοση αὐτὴ βγῆκε ἀληθινὴ καὶ τὰ γεγονότα προξενήθηκαν χωρὶς νὰ γίνῃ γνωστὴ ἡ αἰτία τους.

Ἔτσι μιὰ πυρκαγιὰ κατεβρόχθισε τὴν ξύλινη ἐπένδυση μιᾶς ἐσωτερικῆς γαλαρίας καὶ βροῆκαν τὴν λάμπα πὸ εἶχε χρησιμοποίησει ὁ ἐμπρηστής. Ὁ Χάρου καὶ οἱ συνάδελφοί του χρειάστηκε νὰ ριψοκινδυνέψουν γιὰ νὰ σταματήσουν αὐτὴ τὴ φωτιά πὸ ἀπείλησε νὰ καταστρέψῃ τὸ ἀνθρακοφόρο κοίτασμα. Καὶ τὸ κατώρθωσαν ἀφοῦ χρησιμοποίησαν τὶς πυροσβεστικὲς ἀντλίες.

Μιὰ ἄλλη φορὰ σημειώθηκε μιὰ κατάρρευση πὸ ὠφειλόταν στὸ σπάσιμό τῶν ξύλινων στηριγμάτων ἐνὸς

πηγαδιού και ὁ Τζέιμς Στάρ διεπίστωσε ὅτι αὐτὰ τὰ ὑποστηρίγματα εἶχαν προηγουμένως χτυπηθῆ με τσεκούρι. Ὁ Χάρου, πού ἐπέβλεπε σέ αὐτὸ τὸ σημεῖο τὶς ἐργασίες ἐκμεταλλεύσεως, σκεπάστηκε ἀπὸ τὰ μπάζα καὶ διέφυγε ἀπὸ θαῦμα τὴν καταπλάκωσή του καὶ τὸν θάνατο ἀπὸ ἀσφυξία.

Μερικὲς μέρες κατόπιν τὰ βαγόνια πού κυκλοφοροῦσαν με μηχανικὴ ἔλξη, καὶ πάνω στὰ ὁποῖα βρισκόταν ὁ Χάρου, συνάντησαν στὴ γραμμὴ ἓνα ἀπρόοπτο ἐμπόδιο καὶ ὁ συρμὸς τῶν βαγονιῶν ἀνατράπηκε κι' ἐντροχιάστηκε. Κατόπιν ἀνακάλυψαν ὅτι στὶς γραμμὲς εἶχε τοποθετηθῆ περίτεχνα ἓνα δοκάρι.

Ἀπότομα αὐτὰ τὰ κρούσματα σαμπιτᾶς πολλαπλασιάστηκαν. Ἔτσι ἐκδηλώθηκε ἀνάμεσα στοὺς ἀνθρακωρύχους ἓνα εἶδος πανικοῦ. Καὶ με δυσκολία ὁ ἀρχηγὸς τοὺς μπόρεσε νὰ τοὺς πείσῃ νὰ μὴν διακόψουν τὴν ἐπιχείρησίν τους.

— Μὰ τότε αὐτοὶ οἱ ἄγνωστοι ἐγκληματίες θὰ εἶναι ὀλόκληρη συμμορία! ἐπανελάμβανε ὁ Σιμόν Φόρντ. Ἄδικα, λοιπόν, προσπαθοῦμε νὰ πιάσουμε τὸν ἓναν πού νομίζουμε

Ξανόρισαν τὶς ἔρευνες. Ἡ ἀστυνομία τῆς κομητείας ξεσηκώθηκε καὶ οἱ ἔρευνες γενικεύτηκαν μέρα καὶ νύχτα. Δὲν μπόρεσαν ὅμως ν' ἀνακαλύψουν τίποτε. Ὁ Τζέιμς Στάρ διαφώνησε με τὸν Χάρου καὶ τοῦ ἀπαγόρευσε νὰ διαδίδῃ ὅτι ἐπρόκειτο γιὰ ἓναν κακοποιό.

— Κι' ἓνας νὰ εἶναι, διευκρίνισε, βλέπει καὶ ἐνεργεῖ καλύτερα ἀπὸ μᾶς. Πάντως ἔχει καὶ συνεργάτες πού τὸν καθοδηγοῦν. Κι' ἴσως νὰ μὴ βρίσκονται μέσα στὸ ἀνθρακωρυχεῖο ἀλλὰ ἔξω ἀπ' αὐτό, στὴν ἐπιφάνεια τοῦ ἐδάφους τῆς κομητείας.

Προβληματικὴ ἐπίσης ἔγινε καὶ ἡ θέση τῆς Νέλ, στὴν ὁποία δὲν ἀνέφεραν τίποτα γιὰ ὅλα αὐτά. Ὁ Χάρου εἶχε παρακαλέσει τοὺς ἄλλους νὰ μὴν ἐνοχλήσουν καὶ τὴν στενοχωρήσουν μ' ἐρωτήσεις σχετικὲς με τὶς ἐγκληματικὲς ἀπόπειρες τῶν τελευταίων ἡμερῶν. Καὶ τοῦτο γιὰ νὰ μὴν τῆς θυμίσουν τὸ παρελθόν. Ὁ Σιμόν Φόρντ καὶ ἡ Ρίτα

τὴν κρατοῦσαν μέρα καὶ νύκτα σὲ αὐστηρὴ ἀπομόνωση. Τὸ καημένο τὸ κορίτσι ἀπόρησε, ἀλλὰ δὲν διαμαρτυρήθηκε. Οὔτε μιὰ παρατήρηση, οὔτε ἓνα παράπονο δὲν βγῆκε ἀπὸ τὰ χεῖλη του. Μήπως σκεφτόταν ὅτι γιὰ νὰ τῆς φέρονται ἔτσι ἦταν γιὰ τὸ συμφέρον της; Πιθανόν, ναί. Ὅπωςδήποτε κι' αὐτὴ μὲ τὸν τρόπο της ἐπιτηροῦσε τοὺς ἄλλους. Καὶ δὲν φαινόταν ἡσυχία παρὰ μόνον ὅταν ὅλοι αὐτοὶ πού τὴν ἀγαποῦσαν συγκεντρώνονταν στὸ σπίτι. Τὸ βράδυ, ὅταν ἐπέστρεφε ὁ Χάρρυ, ἡ Νέλ δὲν μποροῦσε νὰ συγκρατήσῃ μιὰ κίνησι τρελλῆς χαρᾶς, ἐντελῶς ἀσυνήθιστη μὲ τὴν ιδιοσυγκρασία της πού ἦταν συγκρατημένη κι' ὄχι ἐκδηλωτική!

Ὁ Χάρρυ προτιμοῦσε, γιὰ νὰ τὴν ξεκουράσῃ καὶ νὰ καθησυχάσῃ, νὰ γινόταν ὁ γάμος τους τὸ συντομώτερο. Θαρροῦσε πὼς τότε ἡ κακοποιὸς δύναμη θ' ἀφωπλιζόταν καὶ θ' ἀχρηστευόταν. Ἐπίσης ὅτι ἡ Νέλ θὰ ἐνοιωθε ἀσφάλεια ὅταν θὰ γινόταν γυναίκα του. Αὐτὴ τὴν ἀνυπομονησία τὴν συμεριζόταν καὶ ὁ Τζέιμς Στάρ μαζί μὲ τὸν Σιμὸν Φόρντ καὶ τὴ Ρίτα.

Ὁ καθένας μετροῦσε τὶς ἡμέρες.

Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι ὅλοι βρίσκονταν κάτω ἀπὸ τὴν πίεση τῶν πιὸ φοβερῶν προαισθημάτων. Πίστευαν πὼς αὐτὸς ὁ κρυμμένος ἐχθρὸς, πού δὲν ἤξεραν ποῦ βρισκόταν, καὶ πὼς ἔπρεπε νὰ τὸν ἀντιμετωπίσουν καὶ νὰ τὸν ἐξουδετερώσουν, θὰ εἶχε λόγους νὰ ἐνδιαφέρεται γιὰ τὴ Νέλ. Ὁ γάμος, λοιπόν, τοῦ Χάρρυ μαζί της, ἀσφαλῶς θὰ γινόταν ἢ ἀφορμὴ νὰ μηχανευτῆ μιὰ νέα ἐκδήλωση τοῦ μίσους του.

Ἐνα πρωτὶ, ὁκτὼ μέρες πρὶν ἀπὸ τὴν ἡμερομηνία πού εἶχε ὀριστῆ ἡ γαμήλια τελετὴ, ἡ Νέλ σπρωγμένη, χωρὶς ἀμφιβολία, ἀπὸ κάποιο κακὸ προαίσθημα, θέλησε νὰ βγῆ πρώτη ἀπὸ τὸ σπίτι γιὰ νὰ ρίξῃ μιὰ ματιὰ ἔξω. Φτάνοντας ὁμως στὸ κατώφλι, μιὰ κραυγὴ ἀπερίγραπτης ἀγωνίας ξέφυγε ἀπὸ τὰ χεῖλη της.

Αὐτὴ ἡ κραυγὴ της ἀντιλάλησε σὲ ὅλη τὴν κατοικία.

καιμένη περιοχή και με μιᾶς ἔφερε κοντά της τὸν Σιμόν, τὴ Ρίτα καὶ τὸν Χάρου.

Ἡ Νέλ ἦτον ὠγρηὴ σὰν μιὰ νεκρή, τὸ πρόσωπό της ἀναστατωμένο καὶ τὰ χαρακτηριστικά της ἔφεραν τὴ σφραγίδος ἐνὸς ἀνέκφραστου τρόμου. Ἐξαλλη καὶ ἀνίκανη νὰ μιλήσῃ, εἶχε τὸ βλέμμα της στυλωμένο στὴν πόρτα τοῦ σπιτιοῦ πὺ μὸλις εἶχε ἀνοίξει. Τὸ χέρι της γαντζώθηκε στὸ ξύλο τῆς πόρτας πὺ ἔδειχνε κάτι γράμματα, χαραγμένα τὴ νύκτα ἀσφαλῶς, καὶ πὺ ἡ θωριά τους τὴν τρώμαζε:

Σιμόν Φόρντ, μοῦ ἔκλεψες τὴν τελευταία φλέβα τοῦ παλιοῦ ἀνθρακωρυχείου. Ὁ Χάρου, ὁ γιός σου, μοῦ ἔκλεψε τὴ Νέλ! Κατάρρα καὶ δυσυχία! Σὲ σένα καὶ σὲ ὄλους τοὺς δικούς σου! Ἄλλοίμονο στὴ Νέα Ἀμπερφόϋλ!

ΣΙΛΦΑΞ

— Σιλφάξ! φώναξαν συγχρόνως ὁ Σιμόν Φόρντ καὶ ἡ Ρίτα.

— Ποιὸς εἶναι αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος; ρώτησε ὁ Χάρου πὺ τὸ βλέμμα του περιφερόταν πότε στὸν πατέρα του καὶ πότε στὴ νέα.

— Ὁ Σιλφάξ! ἐπανελάμβανε ἡ Νέλ μὲ ἀπελπισία. Ὁ Σιλφάξ!

Καὶ ἀνατρίχιασε σύγκορμη καθὼς ψιθύριζε αὐτὸ τὸ ὄνομα. Ἐνῶ ἡ Ρίτα ἀρπάζοντάς την τὴν ὠδηγοῦσε, σχεδὸν μὲ τὴ βία, στὸ δωμάτιό της.

Κοντὰ τους βρέθηκε ἀμέσως ὁ Τζέϊμς Στάρ. Διάβασε καὶ ξαναδιάβασε τὴν ἀπειλητικὴ αὐτὴ εἰδοποίηση τοῦ μυστηριώδους Σιλφάξ.

— Τὸ χέρι, πὺ ἔγραψε αὐτὰ στὸ ξύλο τῆς πόρτας, εἶναι τὸ ἴδιο μ' ἐκεῖνο πὺ ἔγραψε καὶ σὲ μένα τὸ ἀντίθετο γράμμα ἀπὸ τὸ δικό σου, Σιμόν! Αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος ὀνομάζεται Σιλφάξ. Ἀπὸ τὴν ταραχὴ σου δέ, καταλαβαίνω πὺ τὸν γνωρίζεις. Ποιὸς εἶναι, λοιπόν, αὐτὸς ὁ Σιλφάξ;

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΙΚΟΣΤΟ

Ἐποκαλύψεις τῆς Νέλ

Αὐτὸ τ' ὄνομα ὑπῆρξε μιὰ ἀποκάλυψη γιὰ τὸν γερο-ἐργοδηγό. Γιατὶ ἐπρόκειτο πράγματι γιὰ τὸν πρῶτο κάτοικο τῆς τάφρου Ντοσάρτ.

Πολλὰ χρόνια πρὶν καὶ προτοῦ ἀνακαλυφθῆ ἡ λάμπα ἀσφαλείας, ὁ Σιμὸν Φόρντ εἶχε γνωρίσει αὐτὸν τὸν ἀγρι-ἀνθρώπο πὺ μὲ κίνδυνο τῆς ζωῆς του, πῆγαινε κάθε μέρα καὶ προκαλοῦσε τὶς μικρὲς ἐκρήξεις τοῦ ἀερίου. Εἶχε δὴ αὐτὸ τὸ παράξενο πλάσμα πὺ κυκλοφοροῦσε ἐφιαλτικὰ μέσα στὸ ἀνθρακωρυχείο. Πάντοτε δὲ συνοδευόταν ἀπὸ μιὰ πελώρια καὶ τερατώδη κουκουβάγια πὺ τὸν βοηθοῦσε στὴν ἐπικίνδυνη δουλειὰ του, κρατώντας ἕνα δαυλὸ ἀναμμένο καὶ πὺ τὸν πλησίαζε ὅπου δὲν μποροῦσε νὰ φτάση τὸ χέρι τοῦ Σιλφάξ. Μιὰ μέρα αὐτὸς ὁ τρογλοδύτης εἶχε ἐξαφανιστῆ καὶ μαζί μὲ αὐτὸν καὶ μιὰ μικρὴ ὄρφανή, γεννημένη μέσα στὸ ἀνθρακωρυχείο καὶ πὺ μοναδικὸ συγγενῆ τῆς εἶχε αὐτὸν τὸν προπάππο τῆς. Αὐτὸ τὸ παιδί, προφανῶς, ἦταν ἡ Νέλ. Ἐπὸ δεκαπέντε χρόνια, λοιπόν, θὰ εἶχαν ζήσει καὶ οἱ δυὸ μέσα σὲ κάποια μυστικὴ ἄβυσσο, ὡς τὴν ἡμέρα πὺ ἡ Νέλ σώθηκε ἀπὸ τὸν Χάρου.

Ἐο γερο-ἐργοδηγὸς συνεπαρμένος ἀπὸ ἕνα ἀνάμικτο αἶσθημα λύπης καὶ θυμοῦ, γνωστοποίησε στὸν μηχανικὸ καὶ στὸν γιό του, ὅ,τι τοῦ ἀπεκάλυψε αὐτὸ τ' ὄνομα Σιλφάξ πὺ ἦταν χαραγμένο στὴν πόρτα.

Αὐτὸ φώτιζε ὅλη τὴν κατάσταση. Ἐο Σιλφάξ ἦταν τὸ μυστηριῶδες ὄν πὺ μάταια ἀναζητοῦσαν μέσα στὸ βᾶθος τῆς Νέας Ἐμπερφόυλ.

— Ὅστε τὸν εἶχες γνωρίσει, Σιμόν; τὸν ρώτησε ὁ μηχανικός.

— Ναι, πράγματι, ἀποκρίθηκε ὁ ἐργοδηγός. Ἦταν ὁ ἄν-

θρωπος μὲ τὴν κοικουβάγια. Ἀκόμα καὶ τότε δὲν ἦταν νέος πιά. Θὰ ἦταν δέκα πέντε ὡς εἴκοσι χρόνια μεγαλύτερός μου. Ἐνας τρωγλοδύτης ποὺ δὲν ἤθελε τὴν ἐπαφὴ μὲ κανέναν. Καὶ ποὺ ζοῦσε χωρὶς νὰ φοβᾶται οὔτε τὸ νερὸ οὔτε τὴ φωτιά. Μόνο τοὺς ἀνθρώπους φοβοῦταν. Αὐτὴ ὅμως ἡ ζωὴ ποῦκανε μέσα στὸ ἀνθρακωρυχείο τοῦ εἶχε πειράξει τὸ μυαλό. Τὸν ἔλεγαν κακό. Δὲν ἦταν ὅμως παρὰ τρελλός. Ἡ δύναμή του ἦταν ὑπερβολικὴ. Γνώριζε δὲ τὸ ἀνθρακωρυχείο ὅσο κανένας ἄλλος — ἔξόν, φυσικά, ἀπὸ μένα. Πάντως ὁμολογῶ πὼς δὲν τὸ γνώριζα σὰν ἐκείνον. Γι' αὐτό, κι' ἐπειδὴ νοιώθαμε λύπη γιὰ τὴν κατάντια του, τοῦ εἶχαμε προσχωρήσει μιὰν κάποια ἄνεση. Μά τὴν πίστη μου, τὸν θεωροῦσο πεθαμένο ἔπειτα ἀπὸ τόσα χρόνια.

— Τί θέλει νὰ πῆ μὲ αὐτὰ ποὺ χάραξε στὴν πόρτα; ρώτησε ὁ Τζέιμς Στάρ. Καὶ συγκεκριμένα μὲ τὴ φράση: Μοῦ ἔκλεψες τὴν τελευταία φλέβα τοῦ παλιοῦ ἀνθρακωρυχείου μας;

— Ἄ, ναί, ἔκαμε ὁ Σιμὸν Φόρντ. Εἶναι καιρὸς τώρα ποὺ ὁ Σιλφάξ πού, ὅπως σᾶς εἶπα, τὸ μυαλό του δὲν βρισκόταν σὲ καλὴ κατάσταση, ἰσχυριζόταν πὼς εἶχε δικαιώματα στὸ παλιὸ ἀνθρακωρυχείο. Ἐπίσης ἡ ψυχικὴ του διάθεση γινόταν ὀλοένα σκληρὴ, ἀκοινωνήτη, μισάνθρωπη. Εἶχε γίνει σωστός ἀγριάνθρωπος. Γιατὶ πίστευε ὅτι ἡ τάφος Ντοσάρτ ἦταν δική του, — ἡ τάφος του! Θαρροῦσε πὼς αὐτὰ τὰ ἀνθρακοφόρα κοιτάσματα ἦσαν τὰ σπλάχνα του ποὺ τὸ κάθε χτύπημα τῆς σκαπάνης τοῦ τ' ἀποσποῦσε ἀπὸ τὸ σῶμα του! Ἐσὺ θὰ πρέπει νὰ τὸν θυμᾶσαι, Ρίτα.

— Ναί, Σιμὸν, ἀποκρίθηκε ἡ γοιὰ - Σκωτσέζα. Τώρα μοῦρθε κι' ἐμένα στὸ νοῦ αὐτὸ τὸ φάντασμα τοῦ παρελθόντος.

— Τὸ ἴδιο συνέβη καὶ σὲ μένα, συνέχισε ἀπορημένος ὁ Σιμὸν Φόρντ. Μὰ σᾶς τὸ ξαναλέω! Νόμιζα πὼς εἶχε πεθάνει! Δὲν μποροῦσα νὰ φαντασθῶ πὼς αὐτὸ τὸ κακοποῖ ὄν, ποὺ τόσες ἔρευνες κάναμε γιὰ νὰ τὸ βροῦμε, θὰ ἦταν ὁ παλιὸς τρωγλοδύτης τῆς τάφρου Ντοσάρτ!

— Πράγματι, εἶπε ὁ Τζέϊμς Στάρ, τώρα ὅλα ἐξηγοῦνται. Τυχαῖα ἴσως ἀνακάλυψε ὁ Σιλφάξ τὴν ὑπαρξί τοῦ νέου ἀνθρακοφόρου κοιτάσματος. Καὶ στὸν τρελλὸ ἐγωϊσμό του θὰ θέλησε νὰ ἀναλάβῃ τὴν ὑπεράσπισή του. Ζώντας μέσα στὸ ἀνθρακωρυχεῖο καὶ διατρέχοντάς το νύκτα καὶ μέρα, θὰ ἔμαθε τὸ μυστικὸ σου, Σιμόν, καὶ θὰ πληροφορήθηκε ὅτι μὲ κάλεσες ἐπειγόντως νᾶρθῶ ἐδῶ κάτω. Ἐκκεῖ βγαίνει καὶ τὸ ἀντίθετο γράμμα ποῦ ἔλαβα. Μετὰ τὸν ἐρχομὸ μου ἐπακολουθεῖ τὸ ριζιμο τῆς πέτρας στὸν Χάρου καὶ ἀργότερα τὸ χάλασμα τῆς σκάλας στὸ πηγάδι Γιαρόου. Ὅστερα τὸ βούλωμα τῶν σχισμάδων στὸ τοίχωμα τοῦ νέου κοιτάσματος. Τέλος ἡ παγίδευσή μας καὶ σὲ συνέχεια ἡ ἀπελευθέρωσή μας ποῦ πραγματοποιήθηκε, χωρὶς ἀμφιβολία, χάρη στὴν βοήθεια τῆς Νέλ, καί, φυσικά, χωρὶς νὰ τὸ γνωρίζῃ αὐτὸ ὁ Σιλφάξ.

— Ἔτσι εἶναι, κύριε Τζέϊμς, παραδέχθηκε ὁ Σιμόν Φόρντ. Μᾶς διηγηθήκατε τὰ γεγονότα ἀκριβῶς μὲ τὴ σειρά ποῦ συνέβησαν. Τώρα ξέρουμε πὼς ὁ Σιλφάξ εἶναι ἓνας τρελλός!

— Τώρα καταλαβαίνω, συνέχισε ὁ Τζέϊμς Στάρ, γιατί ἡ Νέλ νοιώθει τρόμο. Γιατί δὲν ἤθελε νὰ μιλήσῃ: Ἀπλούστατα, δὲν ἤθελε ν' ἀπαρνηθῇ τὸν παπποῦ της! Τί θλιβερὰ χρόνια θὰ πρέπει ὡστόσο νὰ πέρασε κοντὰ σ' αὐτὸν τὸν τρελλὸ γέρο!

— Πολὺ θλιβερά! ἀποκρίθηκε ὁ Σιμόν Φόρντ. Κοντὰ σ' αὐτὸν τὸν ἀγριάνθρωπο καὶ τὴν κουνκουβάγια του, ποῦ δὲν ἦταν λιγώτερο ἄγρια ἀπὸ αὐτόν. Γιατί εἶναι βέβαιο πὼς αὐτὸ τὸ πουλὶ δὲν ἔχει ψοφήσει. Καὶ πιστεύω πὼς αὐτὸ τὸ φτερωτὸ τέρας θὰ ἦταν ποῦ ἔσθησε τὴ λάμπα μας. Ἐπίσης αὐτὸ τὸ πουλὶ θὰ ἔκοψε τὸ σχοινὶ στὸ ὁποῖο ἦσαν κρεμασμένοι ὁ Χάρου καὶ ἡ Νέλ.

— Ἐγὼ πιστεύω ἀκόμα, συνέχισε ἡ Ρίτα, ὅτι ἡ εἶδηση τοῦ γάμου τῆς ἐγγονῆς του μὲ τὸ γιό μας μεγάλωσε τὸ μῖσος του καὶ τὴν ἐκδίκησή του καὶ διπλασίασε τὴ λύσσα τοῦ Σιλφάξ!

—'Επόμενο νὰ φτάση ὁ θυμός του στο κατακόρυφο, πρόσθεσε ὁ Σιμὸν Φόρντ, ἀφοῦ ἡ Νέλ θὰ παντρευόταν τὸ γιὸ ἐκείνου πὸν κατηγοροῦσε ὅτι τοῦ εἶχε κλέψει τὴν τελευταία ἀνθρακοφόρο φλέβα τῆς Ἀμπερφόυλ.

— Θὰ ἔπρεπε ὡστόσο νὰ πάρη μέρος σ' αὐτὴ τὴν τελετῇ, φώναξε ὁ Χάρρυ, ὅσο ξένος κι' ἂν ὑπῆρξε στὴν κοινωνικὴ ζωῇ. Θὰ καταλήξῃ νὰ παραδεχθῇ ὅτι ἡ νέα ζωῇ τῆς Νέλ ἀξίζει καλύτερα ἀπὸ ἐκείνη πὸν τῆς πρόσφερε στὶς ἀβύσσους τοῦ ἀνθρακωρυχείου! Εἶμαι βέβαιος, κύριε Στάρ, πὸς ἂν μπορέσουμε καὶ τὸν πιάσουμε θὰ τὸν κάνουμε νὰ λογι-κευτῇ!...

— Ἄχ! καημένε Χάρρυ! ἔκαμε ἀναστενάζοντας ὁ μηχανικός. Ἡ τρέλλα δὲν ταιριάζει μὲ τὴ λογικῇ. Προτιμώτερο θὰ εἶναι, χωρὶς ἀμφιβολία, νὰ γνωρίση κανεὶς τὸν ἐχθρό του παρὰ νὰ τὸν ἀγνοῇ. Ὅμως ὅλα δὲν τελείωσαν γιὰτὶ μόλις τώρα μαθαίνουμε τί ἀκριβῶς συμβαίνει. Γι' αὐτὸ ἄς προσέχουμε. Καὶ γιὰ ν' ἀρχίσουμε φρόντισε ἐσὺ Χάρρυ, ν' ἀνακρίνης τὴ Νέλ. Πρέπει! Θὰ καταλάβῃ πὸς ἐδῶ πὸν φθάσαμε ἡ σιωπῇ της δὲν θὰ εἶχε πιά κανένα νόημα. Γιὰ τὸ συμφέρον τοῦ παπποῦ της εἶναι σωστὸ νὰ μιλήσῃ. Συμφέρει, γιὰ ἐκείνον καὶ γιὰ μᾶς, νὰ μπορέσουμε νὰ βάλουμε ἓνα τέλος στὰ καταχθόνια σχέδιά του.

— Δὲν ἀμφιβάλλω, κύριε Στάρ, ἀποκρίθηκε ὁ Χάρρυ, ὅτι ἡ Νέλ δὲν τήρησε καὶ δὲν τηρεῖ αὐτὴ τὴ στάση στὶς ἐρωτήσεις σας ἀπὸ δικὴ της διάθεση. Κι' ἐσεῖς γνωρίζετε πὸς ἡ ὡς τώρα σιωπῇ της πηγάζει ἀπὸ τὴ συνειδησί της. Μὰ τώρα, πάλι τὸ καθήκον καὶ ἡ συνειδησί της θὰ τὴν ὑποχρεώσουν νὰ μιλήσῃ. Καλὰ ἔκαμε ἡ μητέρα μου καὶ τὴν ὠδήγησε στο δωμάτιό της. Εἶχε μεγάλη ἀνάγκη νὰ συγκεντρωθῇ... Θὰ πάω ὅμως νὰ τὴν βρῶ.

— Περιττό, Χάρρυ! ἀκούστηκε ἡ σταθερῇ καὶ καθαρῇ φωνῇ τῆς νέας πὸν ἐκείνη τὴ στιγμῇ ἔμπαινε στὴ μεγάλη σάλλα.

Ἡ Νέλ ἦταν ὠχρή. Τὰ μάτια της τοὺς ἔλεγαν πόσο εἶχε κλάψει. Τὴν ἔνοιωθαν ὅμως ἀποφασισμένη νὰ

πράξη ὅ,τι ἡ τιμιότητά της τῆς ὑπαγόρευε αὐτὴ τὴ στιγμὴ.

— Νέλ! φώναξε ὁ Χάρου κι' ἔτρεξε κοντά της.

— Χάρου! ἀποκρίθηκε ἡ Νέλ πού μ' ἔνα νεῦμα σταμάτησε τὸν ἀρραβωνιαστικὸ της. Πρέπει τώρα ἐσύ, ὁ πατέρας σου, ἡ μητέρα σου, νὰ τὰ μάθετε ὅλα. Δὲν πρέπει τίποτε ν' ἀγνοῆτε πιά, κύριε Στάρ, ὅ,τι ἀφορᾷ τὸ κορίτσι πού μαζέψατε καὶ πού ὁ Χάρου γιὰ κακὴ του τύχη, — ἀλλοίμονο! — ἀνέσυρε ἀπὸ τὴν ἄβυσσο

— Νέλ! φώναξε ὁ Χάρου.

— Ἀφῆστε τὴν νὰ μιλήσῃ, εἶπε ὁ Τζέιμς Στάρ, ἐπιβάλλοντας σιωπὴ στὸν Χάρου.

— Εἶμαι ἡ ἐγγονὴ τοῦ γερο - Σιλφάξ, συνέχισε ἡ Νέλ.

Καὶ πρόσθεσε κοιτάζοντας τὴ Ρίτα:

— Δὲν γνώρισα ποτὲ μητέρα παρὰ ἀπὸ τὴν ἡμέρα πού μπῆκα ἐδῶ σ' αὐτὸ τὸ σπίτι.

— Εὐλογημένη νὰ εἶναι αὐτὴ ἡ ὥρα, κόρη μου! ἀποκρίθηκε ἡ γρια - Σκωτσέζα.

— Οὔτε πατέρα γνώρισα εἰμὴ μόνον τὴν ἡμέρα πού εἶδα τὸν Σιμὸν Φόρντ, συνέχισε ἡ Νέλ. Καὶ φίλο, ἀπὸ τὴν ἡμέρα πού τὸ χέρι τοῦ Χάρου ἄγγιξε τὸ δικό μου! Ἐπὶ δέκα πέντε χρόνια ἔζησα μὲ τὸν παππού μου, στίς πιὸ σκοτεινὲς γωνιὲς τοῦ ἀνθρακωρυχείου. Ἄπ' αὐτὸν δὲν ἔμαθα σχεδὸν τίποτα γιὰτὶ σπάνια τὸν ἔβλεπα. Ὅταν ἐξαφανιζόταν ἀπὸ τὴν παλιὰ Ἀμπερφούλ, ἔβρισκε καταφύγιο σὲ μέρη πού μόνον ἐκεῖνος γνώριζε. Εἶχε δικές του ἀντιλήψεις καὶ πίστευε πὼς ἦταν καλὸς μαζί μου, μολονότι ἦταν τρομοκρατικὸς τύπος. Μὲ τάιζε μὲ ὅ,τι πῆγαινε κι' ἔβρισκε ἔξω. Ἄμυδρὰ ὡστόσο θυμᾶμαι ὅτι στὴν ἀρχὴ καὶ σὰ πολὺ μικρὰ μου χρόνια μοῦ εἶχε γιὰ τροφὸ μιὰ κατσίκα, πού ὅταν εἶναι ἔχασα ἀπελπίστηκα πολὺ. Βλέποντάς με ὁ παππούς μου τόσο λυπημένη, τὴν ἀντικατέστησε προσωρινὰ μ' ἓνα ἄλλο ζῶο. Μ' ἓναν σκύλο — ὅπως μοῦ εἶπε. Δυστυχῶς ἐκεῖνο τὸ σκυλὶ ἦταν ζωηρό. Γαύγιζε. Κι' ὁ παππούς δὲν ἀγαποῦσε τοὺς θορούβους. Τοῦ προκαλοῦσαν τὸν φόβο. Μὲ εἶχε συνηθίσει στὴν ἀπόλυτη σιωπὴ, ἀλλὰ αὐτὴ τὴ σιωπὴ δὲν

μπορούσε να την επιβάλλη στο ζωηρό ζώο. Τὸ καημένο τὸ σκυλί ἐξαφανίστηκε ἀμέσως. Ὁ παππούς τότε εἶχε γιὰ σύντροφο ἓνα ἄγριο πουλί, πὺ στὴν ἀρχὴ μὲ τρομάζε. Μὰ παρ' ὄλο τὸ φόβο πὺ μου ἐνέπνεε, μὺ εἶχε μιὰ τέτοια ἀγάπη πὺ στὸ τέλος μ' ἔκανε νὰ τοῦ τὴν ἀνταποδώσω. Ἔφτασε στὸ σημεῖο ἔτσι νὰ μὲ ὑπακούη καλύτερα ἀπὸ τὸν κύριό του, κι' αὐτὸ μὲ ἀνησυχοῦσε γι' αὐτόν. Ὁ παππούς ἦταν ζηλιάρης. Μαζί δὲ μὲ τὴν μεγάλη αὐτὴ κουκουβάγια κρυβόμαστε κάθε φορὰ πὺ μέναμε μόνες. Νοιώθαμε πὺς ἢ ἀμοιβαία συντροφιά μας ἀποτελοῦσε μιὰ ἀσφάλεια γιὰ μᾶς. Δυστυχῶς δὲν μπορῶ νὰ πῶ περισσότερα... Ἐέρετε πρόκειται γιὰ σᾶς...

— ὦ, ὄχι κόρη μου, τὴν μάλωσε φιλικὰ ὁ Τζέιμς Στάρ. Μίλησέ μας, ὅπως καταλαβαίνης.

Ἡ Νέλ συνέχισε:

...Πάντοτε ὁ παππούς μου ἔβλεπε μὲ ἄσχημο μάτι τὴν παρουσία σας ἐδῶ κάτω στὸ ἀνθρακωρυχείο. Ὡστόσο δὲν ἔλειπε ὁ χῶρος. Ἐκεῖνος βρισκόταν πάντοτε μακριὰ, ὅπου εἶχε διαλέξει τὸ καταφύγιό του. Ὁπωσδήποτε δὲν τοῦ ἄρεσε νὰ σᾶς νοιώθῃ μέσα στὸ ἀνθρακωρυχείο. Ὁταν δὲ τὸν ρωτοῦσα γιὰ τοὺς ἀνθρώπους ἐκεῖ πάνω, τὸ πρόσωπό του σκοτείνιαζε. Δὲν ἀπαντοῦσε καὶ γιὰ πολὺν καιρὸ ἔμενε ἀμίλητος. Μὰ ὁ θυμὸς του ξέσπασε ὅταν ἀντελήφθηκε ὅτι, ἐπειδὴ δὲν μένατε πιά ἱκανοποιημένοι ἀπὸ τὴν παλιά σας ἐγκατάσταση, λογαριάζατε νὰ παραβιάσετε τὴν δικὴ του περιοχὴ. Ὁρκίστηκε τότε, πὺς ἂν παραβιάζατε τὸ νέο ἀνθρακωρυχείο πὺ ὡς τότε ἦταν γνωστὸ μόνον σ' ἐκεῖνον, θὰ σᾶς ἐξόντωνε μὲ κάθε τρόπο! Παρὰ τὴν ἡλικία του, ἢ μυϊκὴ δύναμί του εἶναι ἀκόμη τόσο ἐξαιρετικὴ, ὥστε οἱ φοβέρες του μοῦφερναν ἀνατριχίλα.

— Συνέχισε, Νέλ, ἐνθάρρυνε ὁ Σιμόν Φόρντ τὴ νέα πὺ σταμάτησε μιὰ στιγμὴ, γιὰ νὰ βάλῃ σὲ καλύτερη τάξη τὶς ἀναμνήσεις της.

— Μετὰ τὴν πρώτη σας ἀπόπειρα, συνέχισε ἢ Νέλ, κι' ὅταν ὁ παππούς μου σᾶς εἶδε νὰ ἔχετε παραβιάσει τὴ γα-

λαρία τῆς Νέας Ἀμπερφύλλ, ἔφραξε τὸ ἄνοιγμα καὶ σᾶς παγίδευσε ἔτσι ἐκεῖ μέσα. Ἐγὼ δὲν σᾶς γνώριζα παρὰ σὰν σκιές, σὰν φαντάσματα. Μόλις σᾶς διέκρινα μέσα στὸ σκοτεινὸ ἀνθρακωρυχείο. Μὰ δὲν μποροῦσα νὰ ὑποφέρω στὴ σκέψη ὅτι θὰ πέθαιναν ἀπὸ τὴν πείνα ἄνθρωποι χριστιανοί. Καὶ μὲ κίνδυνο νὰ μὲ πιάσῃ ὁ παππούς μου σᾶς ἔφερνα μερικὲς μέρες λίγο νερὸ καὶ λίγο ψωμί. Θὰ ἐπιθυμοῦσα νὰ σᾶς ὠδηγοῦσα ὡς τὴν ἔξοδο καὶ νὰ σᾶς ἐλευθερώσω, μὰ μοῦ ἦταν πολὺ δύσκολο νὰ ξεφύγω ἀπὸ τὴν ἐπιτήρηση τοῦ παπποῦ μου. Θὰ πεθαίνατε! Εὐτυχῶς κατέφθασε ὁ Τζᾶκ Ρυὰν μὲ τοὺς συντρόφους του καὶ ὁ Θεὸς θέλησε νὰ τοὺς συναντήσω ἐκείνη τὴν ἡμέρα, καὶ νὰ τοὺς παρασύρω ὡς τὸ μέρος ποὺ βρισκόσαστε φυλακισμένοι κι' ἐξαντλημένοι. Στὴν ἐπιστροφή μου ὁμοῦς ὁ παππούς μ' ἔπιασε καὶ ὁ θυμὸς του ἐναντίον μου ἦταν τρομερός. Πίστειπα πὼς θὰ μὲ σκότωνε. Ἀπὸ τότε ἡ ζωὴ μου ἔγινε ἀνυπόφορη. Οἱ ιδέες τοῦ παπποῦ μου πῆραν πολὺ ἄσχημο δρόμο. Καὶ ἀνακηρύχθηκε βασιληᾶς τοῦ Σκότους καὶ τῆς Φωτιᾶς! Ὅταν δὲ ἄκουγε τὰ χτυπήματα ἀπὸ τὶς σκαπάνες σας πάνω στὴ νέα φλέβα τοῦ κάρβουνου ποὺ τὴν θεωροῦσε δική του, γινόταν θηρίο καὶ μ' ἔδερνε μὲ λύσσα. Ἦθελα νὰ δραπετεύσω, μὰ αὐτὸ ἦταν ἀδύνατο ὅσο μὲ κρατοῦσε κοντὰ του. Τέλος — εἶναι τώρα τρεῖς μῆνες — σὲ μιὰ κρίση τοῦ θυμοῦ του, μὲ κατέβασε στὴν ἄβυσσο ὅπου μὲ βρήκατε, κι' ἐξαφανίστηκε, ἀφοῦ ἄδικα φώναξε τὴν κουκουβάγια, ποὺ ἔμεινε πιστὴ κοντὰ μου, νὰ πάῃ μαζί του. Πόσον καιρὸ βρισκόμουν ἐκεῖ; Αὐτὸ τὸ ἀγνοῶ. Τὸ μόνο ποὺ ξέρω, εἶναι ὅτι ἔνοιωθα πὼς θὰ πέθαινα, ὅταν ἔφτασες, Χάρου μου, καὶ μ' ἔσωσες! Καταλαβαίνεις ὁμοῦς ὅτι ἡ ἐγγονὴ τοῦ γερο - Σιλφᾶξ δὲν μπορεῖ νὰ γίνῃ γυναίκα τοῦ Χάρου Φόρντ, γιατί τότε κινδυνεύει ἡ ζωὴ σου. Ἡ δική σου καὶ τῶν ἄλλων.

— Νέλ! φώναξε ὁ Χάρου.

— Ὅχι, ὄχι, ἐπέμεινε τὸ κορίτσι. Ἡ θυσία μου ἔγινε. Μόνον ἓνας τρόπος ὑπάρχει γιὰ νὰ μὴν σᾶς κάνω κακό:

Νὰ ξαναγουρίσω κοντὰ στὸν παππού μου! Φοβερίζει ὅλη τὴ Νέα Ἀμπεροφύλ. Εἶναι μιὰ ψυχὴ ἀνίκανη νὰ συγχωρήσῃ. Καὶ κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ ξέρῃ τί θὰ τοῦ ἐμπνεύσῃ ἢ μανιώδης ἐκδίκησὴ του! Τὸ καθῆκον μου εἶναι ἀπλὸ καὶ σαφές. Καὶ θὰ εἶμαι τὸ πιὸ ἄθλιο πλάσμα ἂν διστάσω νὰ τὸ ἐκτελέσω. Σᾶς ἀποχαιρετῶ, λοιπόν, καὶ σᾶς εὐχαριστῶ! Μοῦ γνωρίσατε τὴν εὐτυχία ποὺ ὑπάρχει σ' αὐτὸν τὸν κόσμον — καὶ στὸν ἐπάνω καὶ στὸν κάτω. Καὶ ὅ,τι κι' ἂν συμβῆ νὰ ξέρετε πὼς ἢ καρδιά μου θὰ μείνῃ ὀλόκληρη ἀνάμεσά μας!

Μὲ τὰ τελευταῖα αὐτὰ λόγια τῆς Νέλ, ὁ Σιμόν Φόροντ, ἢ Ρίτα καὶ ὁ Χάρρυ σηκώθηκαν.

— Τί εἶν' αὐτὰ ποὺ λές, Νέλ! φώναζαν μὲ ἀπελπισία. Θέλεις νὰ μᾶς ἐγκαταλείψῃς;

Ὁ Τζέιμς Στάρ τοὺς παραμέρισε μὲ μιὰ ἐπιβλητικὴ χειρονομία καί, πλησιάζοντάς την, τῆς ἔπιασε τὰ δυὸ χέρια.

— Ἀρκετά, παιδί μου, τῆς εἶπε. Εἶπες ὅ,τι ὄφειλες νὰ πῆς. Νὰ ὅμως τί ἔχουμε νὰ σοῦ ἀπαντήσουμε: Δὲν θὰ σὲ ἀφήσουμε νὰ φύγῃς, κι' ἂν χρειαστῆ θὰ σὲ κρατήσουμε μὲ τὴ βία. Μᾶς θεωρεῖς, λοιπόν, ἰκανοὺς γι' αὐτὴ τὴν ἀτιμία; Νὰ δεχθοῦμε τὴ γενναιόδωρη προσφορὰ σου; Οἱ φοβέρες τοῦ Σιλφάξ εἶναι τρομερές! Τὸ ἀναγνωρίζουμε. Μὰ στὸ κάτω - κάτω, ἓνας ἄνθρωπος εἶναι ἓνας ἄνθρωπος καὶ θὰ πάρουμε τὶς προφυλάξεις μας. Ὅσο μπορεῖς, γι' αὐτὸ τὸ συμφέρον τοῦ Σιλφάξ, νὰ μᾶς πληροφορήσῃς γιὰ τὶς συνήθειές του. Νὰ μᾶς πῆς ποῦ κρύβεται. Δὲν θέλουμε παρὰ ἓνα πράγμα: νὰ τὸν καταστήσουμε ἀνίκανον νὰ βλάψῃ κι' ἴσως νὰ τὸν φέρουμε στὰ λογικά του.

— Ζητᾶτε νὰ κάνετε τὸ ἀδύνατον, ἀποκρίθηκε ἡ Νέλ. Ὁ παππούς μου εἶναι παντοῦ καὶ πουθενά. Ποτὲ δὲν γνώρισα τὶς κρυψῶνες του. Καὶ ποτὲ δὲν τὸν εἶδα κοιμισμένον. Ὅταν ἔβρισκε κανένα καταφύγιον μὲ ἄφηνε μόνη κι' ἔξαφανίζόταν. Ὅταν πῆρα τὴν ἀπόφασί μου, κύριε

Στάρ, γνώριζα τί μπορούσατε νὰ μοῦ ἀπαντήσετε. Πιστέψατέ με! Δὲν ὑπάρχει παρὰ μόνον ἓνας τρόπος γιὰ νὰ ἐξουδετερώσετε τὸν παππού μου. Νὰ τύχη νὰ τὸν ξαναβρῶ. Γιατὶ γιὰ ὅλους εἶναι ἀόρατος μὰ ἐκεῖνος τὰ βλέπει ὅλα. Σκεφθήκατε ποτὲ πὼς θὰ εἶχε μπορέσει ν' ἀνακαλύψη τὶς πιὸ κρυφές σας σκέψεις; Ἐπὶ τὸ γράμμα ποὺ γράψατε στὸν κύριο Στάρ, ὡς τὸ σχέδιο τοῦ γάμου μου μὲ τὸν Χάρρου, ἂν δὲν εἶχε τὴν ἀνεξήγητη ἰκανότητα νὰ τὰ ξέρη ὅλα; Ὁ παππούς μου, ὅσο μπορῶ νὰ κρίνω, εἶναι μέσα στὴν ἴδια του τὴν τρέλλα, ἓνας ἄνθρωπος δυνατὸς στὸ μυαλό. Ἄλλοτε ἔτυχε νὰ μοῦ πῆ σπουδαῖα πράγματα. Μοῦ γνώρισε τὴν ὑπαρξὴ τοῦ Θεοῦ. Καὶ δὲν μὲ γέλασε παρὰ μόνον σ' ἓνα σημεῖο: ὅταν μ' ἔκανε νὰ πιστέψω πὼς ὅλοι οἱ ἄνθρωποι εἶναι πανοῦργοι. Ὅταν θέλησε νὰ μοῦ ἐμπνεύσῃ τὸ μῖσος του γιὰ ὀλόκληρη τὴν ἀνθρωπότητα. Ὅταν ὁ Χάρρου μ' ἔφερε μέσα σ' αὐτὸ τὸ σπίτι, πιστέψατε πὼς ἤμουν ἓνα ἀνήξερο καὶ ἀνήμπορο κοριτσάκι. Κι' ὅμως ἤμουν κάτι παραπάνω ἀπ' αὐτό. Ἦμουν φοβισμένη! Ἄ! Συγχωρήστε με! Ἄλλὰ γιὰ μερικὲς μέρες εἶχα πιστέψῃ στὴ δύναμη τῶν κακῶν καὶ θέλησα νὰ φύγω ἀπὸ κοντὰ σας. Αὐτὸ ποὺ ἄρχισε νὰ φέρῃ στὸ νοῦ μου τὴν ἀλήθεια εἴσατε ἐσεῖς, κυρία Ρίτα. Ὅχι ἀπὸ τὰ λόγια σας, ἀλλὰ ἀπὸ τὸ θέαμα τῆς ζωῆς σας, ἀφοῦ σᾶς ἔβλεπα νὰ σᾶς ἀγαπᾷ ὁ σύζυγός σας καὶ ὁ γιός σας! Ὅσοι σὰν εἶδα αὐτοὺς τοὺς ἐργάτες, καλόκαρδους κι' εὐτυχισμένους, νὰ σέβωνται καὶ νὰ τιμοῦν τὸν κύριο Στάρ καὶ ποὺ στὴν ἀρχὴ τοὺς πίστεψα γιὰ σκλάβους... Ὅταν γιὰ πρώτη φορὰ εἶδα ὅλον τὸν πληθυσμὸ τῆς Ἀμπερφόουλ νᾶρχεται στὴν ἐκκλησιά... Νὰ γονατίζῃ, νὰ προσεύχεται στὸν Θεὸ καὶ νὰ τὸν εὐχαριστῇ γιὰ τὶς ἀπεριορίστες καλωσύνες του... τότε ἀναρωτήθηκα: «Ὁ παππούς μου μὲ παραπλάνησε!» Μὰ σήμερα, φωτισμένη ἀπ' ὅσα μοῦ μάθατε, πιστεύω ὅτι κι' ἐκεῖνος πιθανὸν νὰ εἶχε γελαστῇ. Γι' αὐτὸ θὰ ξαναπάρω τοὺς μυστικούς δρόμους ἀπ' ὅπου τὸν συνώδεα ἄλλοτε. Κάπου θὰ μὲ παραμονεύῃ. Θὰ τοῦ φωνάξω... θὰ μὲ ἀκούσῃ. Καὶ ποιὸς ξέρει, ἂν ἐπιστρέ-

φοντας κοντά του, δὲν θὰ τὸν ξαναφέρω στὴν ἀλήθεια;

“Ὅλοι εἶχαν ἀφήσει τὴν κοπελίτσα νὰ μιλά ὅσο ἤθελε καὶ ὅπως ἤθελε. Ὁ καθένας ἔνοιωθε πὼς θὰ τῆς ἔκανε καλὸ ν’ ἀνοίγε ὀλόκληρη τὴν καρδιά της στοὺς φίλους της, τὴ στιγμὴ πού, μέσα στὴν γενναιόδωρη αὐτὴ αὐταπάτη της, πίστευε πὼς θὰ τοὺς ἄφηνε γιὰ πάντα. Μὰ ὅταν σώπασε, ἔξαντλημένη καὶ μὲ τὰ μάτια της γεμάτα δάκρυα, ὁ Χάρου στράφηκε στὴ Ρίτα καὶ τῆς εἶπε:

— Τί θὰ σκεφθῆς, μητέρα, γιὰ τὸν ἄνθρωπο πού θὰ ἐγκατέλειπε αὐτὸ τὸ εὐγενικὸ κορίτσι πού ἀκούσατε;

— Θὰ σκεφτόμουν πὼς αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἓνας προδότης. Κι’ ἂν ἦταν γιὸς μου θὰ τὸν καταριόμουν.

— “Ἀκουσες, Νέλ, τὴ μητέρα μας; ἔκαμε ὁ Χάρου. Ὅπου κι’ ἂν πᾶς, λοιπόν, θὰ σὲ ἀκολουθήσω. Κι’ ἂν ἐπιμένης νὰ φύγης, θὰ φύγουμε μαζί.

— Χάρου! Χάρου! φώναξε ἡ Νέλ.

Μὰ ἡ συγκίνησή της ἦταν πολὺ δυνατὴ. Εἶδαν νὰ ὠχριάξουν τὰ χεῖλη της κι’ εὐθὺς ἔπεσε στὴν ἀγκαλιά της Ρίτας πού παρακάλεσε τὸν Σιμόν, τὸν Χάρου καὶ τὸν μηχανικὸ νὰ τὴν ἀφήσουν μόνη μαζί της.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΙΚΟΣΤΟ ΠΡΩΤΟ

Τὸ πουλὶ τῆς σωτηρίας

Χωρίστηκαν, ἀλλὰ συμφώνησαν ὅτι τώρα θὰ ἔπρεπε νὰ προσέχουν περισσότερο. Ἡ φοβέρα τοῦ Σιλφάξ ἦταν φοβερὴ κι’ ἔπρεπε νὰ θεωροῦν ἄμεση τὴν πραγματοποίησή της. Ἀναρωτιόνταν μάλιστα μήπως διέθετε κανένα μυστικὸ ὄπλο πού θὰ μπορούσε νὰ ἐξουδετερώσῃ κάθε ἀντίπαλό του ἀλλὰ καὶ ὀλόκληρο τὸ ἀνθρακωρυχεῖο τῆς Νέας Ἀμπερφούλ.

Ὠπλισμένοι φρουροὶ τοποθετήθηκαν, λοιπόν, στὶς διάφορες ἐξόδους τοῦ ἀνθρακωρυχείου, πού μὲ τακτικὴ

σειρά φύλαγαν μέρα και νύκτα. Κάθε ξένο που παρουσιαζόταν στο άνθρακωρυχείο, τὸν ὠδηγοῦσαν μπροστὰ στὸν Τζέιμς Στάρ για νὰ ἐξακριβώσῃ τὴν ταυτότητά του. Φυσικὰ δὲν γνωστοποίησαν στὴν ὑπόγεια παροικία τῆς Καρβουνόπολης τὴν φοβέρα τοῦ Σιλφάξ καὶ τοῦτο για νὰ μὴν χειροτερέψουν τὴν κατάσταση. Ἔκαμαν ὁμως γνωστὰ ὅλα τὰ μέτρα ἀσφαλείας πὸν θὰ ἔπαιρναν. Ἡ Νέλ, χωρὶς νὰ καθησυχάσῃ τελείως, ξαναβρῆκε κάποια ἀνακούφιση. Μὰ ἡ ἀπόφαση τοῦ Χάρρου νὰ τὴν ἀκολουθήσῃ παντοῦ ὅπου θὰ πῆγαινε, εἶχε τὸ περισσότερο συντείνει στὸ νὰ τῆς ἀποσπάσῃ τὴν ὑπόσχεση ὅτι δὲν θὰ δραπέτεue.

Κατὰ τὴν διάρκεια τῆς ἐβδομάδος πὸν προηγήθηκε ἀπὸ τὸν γάμο τῆς Νέλ καὶ τοῦ Χάρρου, κανένα γεγονός δὲν τάρραξε τὴν ἡσυχία τῆς Νέας Ἀμπερφόυλ. Ἐπίσης οἱ ἀνθρακωρύχοι, χωρὶς νὰ πάψουν νὰ εἶναι κάτω ἀπὸ τὴν ὀργανωμένη ἐπιτήρηση, εἶχαν συνέλθει ἀπὸ τὸν πανικὸ πὸν παραλίγο νὰ τοὺς κἀνῃ νὰ διακόψουν τὴν ἐκμετάλλευση τοῦ ἀνθρακωρυχείου, νὰ ἐγκαταλείψουν τὰ σπίτια τους καὶ τὴ δουλειά τους, καὶ νὰ πᾶνε στὰ χωριά τους.

Ὅσοτὸσο ὁ Τζέιμς Στάρ συνέχισε τὶς ἐρευνές του για νὰ ξετρυπώσῃ τὸν Σιλφάξ. Ἐπειδὴ ὁ ἐκδικητικὸς γέρος εἶχε δηλώσει ὅτι ἡ Νέλ ποτὲ δὲν θὰ παντρευτῆ, ἔπρεπε νὰ παραδεχθοῦν ὅτι δὲν θὰ ὑποχωροῦσε μπρὸς σὲ τίποτα για νὰ ἐμποδίσῃ αὐτὸν τὸν γάμο.

Ἡ ἐξερεύνηση τῆς Νέας Ἀμπερφόυλ ἄρχισε ξανὰ μ' ἐπίμονη σχολαστικότητα. Ἐρεύνησαν τὶς γαλαρίες ὡς τοὺς ἀνώτερους ὀρόφους πὸν ἔφταναν ὡς τὰ ἐρείπια τοῦ πύργου Ντουντόναλντ. Ἐπέθεσαν, καὶ μὲ τὸ δίκιο τους, ὅτι ὁ Σιλφάξ ἐπικοινωνοῦσε μὲ τὸ ἐξωτερικὸ ἀπὸ τὸν παλιὸ πύργο. Κι' ὅτι ἀπὸ ἐκεῖ προμηθευόταν τ' ἀπαραίτητα πράγματα για τὴν ἄθλια ὑπαρξή του, εἴτε ἀγοράζοντάς τα εἴτε κλέβοντάς τα. Ὅσο για τὶς Κυρίες τῆς Φωτιάς, ὁ Τζέιμς Στάρ ἔκαμε τὴ σκέψη ὅτι κάποια διαρροή ἀερίου, πὸν παραγόταν σ' αὐτὸ τὸ μέρος τοῦ ἀνθρακωρυχείου, κατῶρθωνε νὰ τὸ ἀνάβῃ ὁ Σιλφάξ καὶ νὰ δημιουργῆ ἔτσι αὐτὸ

τὸ φαινόμενο. Δὲν ὑπῆρξε ἀντίρρηση πάνω σ' αὐτό, ἀλλὰ οἱ ἔρευνες δὲν τὸ ἀπέδειξαν καὶ συνεχίζονταν ἄκαρπα.

Ὁ Τζέιμς Στάρ παρ' ὅλους τοὺς ἐπίμονους ἀγῶνες τοῦ ἐνάντια σ' αὐτὸ τὸ ἄπιαστο ὄν, εἶχε γίνει χωρὶς νὰ τὸ δείχνῃ, ὁ πιὸ δυστυχημένος ἄνθρωπος. Ὅσο πλησίαζε ἡ μέρα τοῦ γάμου, οἱ φόβοι τοῦ μεγάλωναν. Ὁφείλε ὅμως νὰ συμπαρασταθῇ στὸν γερο - ἐργοδηγὸ πὺν κι' ἐκεῖνος ἀνησυχοῦσε τρομερά.

Ἐπὶ τέλους ἡ μεγάλη μέρα ἔφτασε χωρὶς ὁ Σιλφάξ νὰ δώσῃ σημεῖα ζωῆς.

Ἀπὸ τὸ πρῶτ' ὅλος ὁ πληθυσμὸς τῆς Νέας Ἀμπερφόυλ βρισκόταν στὸ πόδι. Ἐπιστάτες καὶ ἐργάτες ἦρθαν νὰ ὑποβάλουν τὰ σέβη τους καὶ τὶς εὐχὲς τους στὸν γερο - ἐργοδηγὸ γιὰ τὸ γιό του. Ἐκπλήρωναν ἄλλωστε κι' ἓνα χρέος εὐγνωμοσύνης στοὺς δυὸ τολμηροὺς καὶ προβλεπτικούς ἄντρες πὺν εἶχαν ξαναδώσει στὸ ἀνθρακωρυχεῖο τὴν παλιά του αἴγλη.

Ἦταν ἔντεκα ἡ ὥρα, ὅταν μέσα στὴν ἐκκλησία, πὺν βρισκόταν στὴν ὄχθη τῆς λίμνης Μάλκολμ, πλησίαζε ν' ἀρχίσῃ ἡ τελετὴ τοῦ γάμου.

Τὴν ὥρα ἐκεῖνη εἶδαν νὰ βγαίνουν ἀπὸ τὸ σπίτι τὸν Χάρου ἀγκαζὲ μὲ τὴ μητέρα του καὶ τὸν Σιμὸν Φόρντ πὺν ἔδινε τὸ μπράτσο του στὴν Νέλ.

Ἀκολουθοῦσαν ὁ μηχανικὸς Τζέιμς Στάρ, ἀπαθὴς στὴν ἐμφάνισή, μὰ πὺν κατὰ βάθος τὰ περίμενε ὅλα, καὶ ὁ Τζᾶκ Ρυάν, ὑπέροχος στὴν σκοτσέζικη φορεσιά του.

Κατόπιν ἔρχονταν οἱ ἄλλοι μηχανικοὶ τοῦ ἀνθρακωρυχείου, οἱ προύχοντες τῆς Καρβουνόπολης, οἱ φίλοι, οἱ συνάδελφοι τοῦ γερο - ἐργοδηγοῦ, ὅλα, τέλος, τὰ μέλη αὐτῆς τῆς μεγάλης οἰκογενείας τῶν ἀνθρακωρύχων πὺν σχημάτιζαν τὸν εἰδικὸ πληθυσμὸ τῆς Νέας Ἀμπερφόυλ.

Ἐξω ἦταν μιὰ ἀπὸ τὶς ζεστὲς ἡμέρες τοῦ Αὐγούστου, πὺν εἶναι ἰδιαίτερα κουραστικὲς στὶς χῶρες τοῦ βορρᾶ. Ἡ ἀτμόσφαιρα, σὲ ἀναταραχὴ καὶ θυελλώδης, εἰσέδουε ὡς τὸ βάθος τοῦ ἀνθρακωρυχείου ὅπου ἡ θερμοκρασία ἦταν ψη-

λή κατὰ ἓναν τρόπο ἀνώμαλο. Μέσα στὰ πηγάδια ἐξαερισμοῦ ἢ ἀτμόσφαιρα ἦταν ἠλεκτρισμένη. Ἐπίσης καὶ στὸ μεγάλο τούννελ Μάλκολμ.

Θὰ μπορούσε κανεὶς νὰ διαπιστώσῃ — φαινόμενο πολὺ σπάνιο — ὅτι τὸ βαρόμετρο στὴν Καρβουνόπολη εἶχε πέσει ἀρκετά. Ἀναρωτιόταν, ἀλήθεια, κανεὶς μήπως ξεσποῦσε καμμιά καταιγίδα κάτω ἀπὸ τὸν θόλο τοῦ σχιστόλιθου ποὺ σχηματίζε τὸν οὐρανὸ στὴν ἀπέραντη κρύπτη.

Ἡ ἀλήθεια ὡστόσο ἦταν ὅτι κανεὶς ἐκεῖ κάτω δὲν πονοκεφάλιαζε μὲ τὶς ἀπειλὲς τῆς ἀτμόσφαιρας.

Περιστὸ νὰ ποῦμε πῶς ὁ καθένας ἦταν ντυμένος μὲ τὰ πιὸ ὠραῖα ροῦχα.

Ἡ Ρίτα φοροῦσε ἓνα φόρεμα ποὺ θύμιζε τὴν παλιὰ ὠραία ἐποχή. Εἶχε κάνει τὰ μαλλιά ἄτης κοτσίδες σὰν τὶς παλιὲς νοικοκυρὲς καὶ στοὺς ὤμους τῆς κυμάτιζε μιὰ κεντητὴ μαντήλα ποὺ οἱ Σκωτσέζες φοροῦν μὲ χάρη καὶ κομψότητα.

Ἡ Νὲλ εἶχε ὑποσχεθῆ στὸν ἑαυτὸ τῆς νὰ μὴν σκέπτεται τὸ δυσάρεστο παρελθόν τῆς καθὼς καὶ τοὺς φόβους τοῦ παρόντος. Ἀπαγόρευσε στὴν καρδιά τῆς νὰ τῆς προδώσουν τὶς μυστικὲς τῆς ἀγωνίες. Ἔτσι τὸ θαρραλέο κορίτσι ἔδειχνε σὲ ὅλους ἓνα ἤρεμο καὶ συγκρατημένο πρόσωπο.

Ἦταν ἀπλᾶ καλοβαλμένη καὶ ἡ ἀπλότητα τοῦ νυφικοῦ τῆς, ποὺ τὸ εἶχε προτιμήσει ἀπὸ πολλὰ ἄλλα, πρόσθετε ἀκόμα χάρη στὴν ἐμφάνισή τῆς.

Ὁ Σιμόν Φόρντ εἶχε μιὰ φορεσιά ποὺ δὲν θ' ἀποδοκίμαζε οὔτε ὁ ἱκανὸς δικαστὴς Νικὸλ Τζάρβι, ἥρωας τοῦ Οὐώλτερ Σκῶτ.

Ὁλος ὁ κόσμος κατευθυνόταν στὴν ἐκκλησία ποὺ ἦταν ἀπέριττα διακοσμημένη.

Στὸν οὐρανὸ τῆς Καρβουνόπολης, οἱ ἠλεκτρικὲς λάμπες, δυναμωμένες σὲ φῶς, ἔλαμπαν σὰν πολλοὶ ἥλιοι. Μιὰ φωτεινὴ ἀτμόσφαιρα γέμιζε ὅλη τὴ Νέα Ἀμπερφόυλ.

Μέσα στὴν ἐκκλησία οἱ ἠλεκτρικὲς λάμπες ἔρριχναν

ἐπίσης τὸ ζωηρὸ φῶς τους, καὶ τὰ πολύχρωμα τζάμια τῆς ἀντικατόπτριζαν τὸ φῶς τους σὲ διάφορους χρωματισμούς.

Θὰ χοροστατοῦσε στὴ γαμήλια τελετὴ ὁ σεβασμιώτατος Οὐίλλιαμ Χόμπσον. Περίμενε μάλιστα τοὺς μελλονόμενους στὴν πύλη τῆς ἐκκλησίας.

Ἡ ἀκολουθία πλησίαζε ἀφοῦ ἔκαμε μὲ μεγαλοπρέπεια ἕναν γύρο στὴν ὄχθη τῆς λίμνης Μάλκολμ.

Ἐκείνη τὴ στιγμή ἀκούστηκε τὸ πνευστὸ ὄργανο τῆς ἐκκλησίας καὶ τὰ δυὸ ζευγάρια ποὺ ἀκολουθοῦσαν τὸν ἱερέα Χόμπσον προχώρησαν μέσα καὶ στάθηκαν κοντὰ στὸ ἱερό.

Ἡ οὐράνια εὐλογία ἐπεκαλέσθηκε πρῶτα γιὰ ὄλο τὸ ἐκκλησίασμα. Κατόπιν ὁ Χάρου καὶ ἡ Νέλ ἔμειναν μόνοι μπρὸς στὸν παπᾶ ποὺ κρατοῦσε τὸ Εὐαγγέλιο στὸ χέρι.

— Χάρου, ρώτησε ὁ σεβασμιώτατος Χόμπσον. Θέλεις γιὰ σύζυγο τὴ Νέλ, κι' ὀρκίζεσαι νὰ τὴν ἀγαπᾶς πάντοτε;

— Τ' ὀρκίζομαι, ἀποκρίθηκε ὁ νέος μὲ δυνατὴ φωνή.

— Κι' ἐσύ, Νέλ, συνέχισε ὁ ἱερεὺς. Θέλεις γιὰ σύζυγο τὸν Χάρου Φόρντ καί...

Ἡ νέα δὲν εἶχε τὸν καιρὸ ν' ἀπαντήσει γιὰτι μὴ ἀπεραντὴ βοή ἀντήχησε ἀπ' ἔξω.

Ἕνας ἀπὸ τοὺς πελώριους ἰσοπεδωμένους βράχους ποὺ σχημάτιζε μιὰ ταράτσα καὶ πλαισίωνε τὴν ὄχθη τῆς λίμνης Μάλκολμ, τριάντα μέτρα ἀπὸ τὴν ἐκκλησία, ἀνοιξε ἀπότομα, χωρὶς καμμιά ἔκρηξη, λὲς καὶ ἡ πτώση του εἶχε προετοιμαστῆ ἀπὸ πρίν. Καὶ μέσα σὲ μιὰ βαθειὰ ἐκσκαφὴ ποὺ φάνηκε καὶ ποὺ κανεὶς δὲν γνῶριζε ὅτι ἐκεῖ, χύθηκαν τὰ νερὰ τῆς λίμνης.

Κατόπιν ξαφνικά, ἀνάμεσα στὰ πεσμένα κομμάτια τοὺς βράχους, φανερώθηκε ἕνα βαρκάκι, ποὺ ἕνα δυνατὸ σπρώξιμο τὸ πέταξε στὴν ἐπιφάνεια τῆς λίμνης.

Μέσα δὲ σ' αὐτὸ τὸ βαρκάκι παρουσιάστηκε ὁ Σιλφάξ! Ἦταν ντυμένος μ' ἕνα σκοῦρο ράσο, εἶχε τὰ μαλλιά ἀνασηκωμένα καὶ μιὰ ἄσπρη μακρὰ γενειάδα ἔπεφτε στὸ στήθος του.

Ἔστεκε ὄρθιος, μεγαλοπρεπής, φοβερός. Στὸ χέρι κρατοῦσε μιὰ λάμπα ἀσφαλείας μέσα στὴν ὁποία ἀναβε μιὰ φλόγα πού προστατευόταν ἀπὸ τὸ ἀμίαντο. Συγχρόνως μὲ μιὰ δυνατὴ φωνή, ὁ γέροντας φώναξε:

— Τὸ ἀέριο! Τὸ ἀέριο! Ἀλλοίμονο σὲ ὅλους! Ἀλλοίμονο!

Ἐκείνη τὴ στιγμή ἀπλώθηκε στὴν ἀτμόσφαιρα ἡ ἐλαφριά μυρουδιά πού χαρακτηρίζει τὸ πρωτο-ἀνθρακοῦχο ὑδρογόνο!

Κι' ἂν πράγματι συνέβαινε αὐτό, τότε ἡ πτώση τοῦ βράχου εἶχε ἀφήσει πέρασμα σὲ μιὰ πελώρια ποσότητα ἐκρηκτικοῦ ἀερίου πού ἦταν ἀποθηκευμένο μέσα σὲ «θυλάκες» — «τσέπες» ὅπως τὶς λένε αὐτὲς τὶς κοιλότητες οἱ ἀνθρακωροῦχοι — καὶ πού οἱ σχιστόλιθοι ἔφραζαν τὸ στόμιό τους. Ἡ διαρροή τοῦ ἀερίου ἀνάδευε πρὸς τοὺς θόλους μὲ μιὰ πίεση πέντε ὡς ἕξι ἀτμόσφαιρες.

Ὁ σατανικὸς γέρος γνώριζε τὴν ὑπαρξη αὐτῶν τῶν «θυλάκων» καὶ τὶς εἶχε ἀπότομα ἀνοίξει σὲ τρόπο πού νὰ κἀνη ἐκρηκτικὴ τὴν ἀτμόσφαιρα τῆς κρύπτης.

Μὲ μιᾶς τότε ὁ Τζέιμς Στάρ καὶ μερικοὶ ἄλλοι, ἀφίνοντας τὴν ἐκκλησία εἶχαν ὀρμήσει πρὸς τὴν ὄχθη.

— Ἐξω ἀπὸ τὸ ἀνθρακωρυχεῖο! φώναξε ὁ μηχανικός.
Ἐξω ἀπὸ τὸ ἀνθρακωρυχεῖο!

Εἶχε ἀντιληφθῆ τὴν ἀμεσότητα τοῦ κινδύνου γι' αὐτὸ ἔρριξε αὐτὴ τὴν κραυγὴ τοῦ συναγερμοῦ ἀπὸ τὴν πόρτα τῆς ἐκκλησίας.

— Τὸ ἀέριο! Τὸ ἀέριο! φώναζε ὀλοένα ὁ τρομερὸς γέροντας πού ἔσπρωχνε τὸ βαρκάκι πιὸ βαθειὰ στὰ νερὰ τῆς λίμνης.

Ὁ Χάρου, τραβώντας τὴν μνηστὴ του, τὸν πατέρα του καὶ τὴν μητέρα του, βγῆκε ἐγκαίρως ἀπὸ τὴν ἐκκλησία.

— Ὅλοι ἔξω ἀπὸ τὸ ἀνθρακωρυχεῖο! φώναζε συνέχεια ὁ Τζέιμς Στάρ. Ὅλοι ἔξω!

Ἦταν ὅμως πολὺ ἀργὰ γιὰ νὰ φύγουν! Ὁ γερο-Σιλαφᾶξ βρισκόταν ἐδῶ, ἔτοιμος νὰ πραγματοποιήσῃ τὴν τε-

λευταία του ἀπειλή: νὰ ἐμποδίση τὸ γάμο τῆς Νέλ καὶ τοῦ Χάρου, θάβοντας ὅλο τὸν πληθυσμὸ τῆς Καρβουνόπολης κάτω ἀπὸ τὰ ἐρείπια τοῦ ἀνθρακωρυχείου.

Πάνω ἀπὸ τὸ κεφάλι του, πετοῦσε ἡ μεγάλη κουκουβάγια του μὲ τ' ἄσπρα φτερά της μὲ τὶς μαῦρες βούλες.

Μὰ τότε κάποιος ρίχτηκε μέσα στὸ νερὸ τῆς λίμνης καὶ κολυμπώντας δυνατὰ καὶ γρήγορα πλησίασε τὴ βάρκα.

Ἦταν ὁ Τζᾶκ Ρυάν. Προσπαθοῦσε νὰ φτάσῃ τὸν τρελλὸ πρὶν προλάβῃ καὶ ἐκτελέσῃ τὸ καταστροφικὸ τοῦ ἔργο.

Ὁ Σιλφᾶξ τὸν ἀντελήφθη πού ἐρχόταν. Ἔσπασε ἀμέσως τὴ λάμπα πού κρατοῦσε, ἐλευθερώνοντας ἔτσι τὴν φλόγα της καὶ τὴν κούνησε γύρω στὴν ἀτμόσφαιρα.

Σιωπὴ θανάτου, ἐπεκράτησε σὲ ὅλους τοὺς συγγεντρομένους. Ὁ Τζέιμς Στάρ, μὲ χαμένη κάθε ἐλπίδα ὅτι θὰ προλαμβανόταν τὸ κακό, περιμένε τὴν ἀναπόφευκτη καταστροφὴ τῆς Νέας Ἀμπερφοῦλ μὲ τὴν μοιραία ἔκρηξη.

Ὁ Σιλφᾶξ, μὲ τσακισμένα τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ προσώπου του, λογάριαζε ὅτι τὸ ἀέριο, πολὺ ἐλαφρὸ καθὼς ἦταν γιὰ νὰ σταθῇ χαμηλά, θὰ εἶχε φτάσει τώρα ψηλὰ στὸν θόλο.

Τότε ἡ κουκουβάγια, σ' ἓνα νεῦμα τοῦ Σιλφᾶξ, ἄρπαξε μὲ τὸ πόδι της τὴν ἀναμμένη λάμπα, ὅπως ἔκαμε ἄλλοτε στὶς γαλαρίες τῆς τάφρου Ντοσάρτ καὶ ἄρχισε ν' ἀνέρχεται στὸν ψηλὸ θόλο, πού ὁ τρελλόγερος τῆς ἔδειχνε μὲ τὸ χέρι.

Ἀκόμα μερικὰ δευτερόλεπτα καὶ ἡ Νέα Ἀμπερφοῦλ θὰ καταστρεφόταν!

Ἐκεῖνη τὴ στιγμὴ ἡ Νέλ ξέφυγε ἀπὸ τὸ μπράτσο τοῦ Χάρου καὶ ἤρεμη, ἀλλὰ ἀποφασιστικά, ἔτρεξε στὴν ὄχθη τῆς λίμνης προχωρώντας μέσα στὰ ρηχά.

— Κούκου - κούκου, Κουκουβάγια μου! φώναξε καθαρὰ στὸ πουλί. Ἐδῶ εἶμαι! Πέταξε κοντά μου!

Ἐκπληκτο τὸ πιστὸ πουλί, δίστασε γιὰ μιὰ στιγμὴ. Μὰ ξάφνου, ἀναγνωρίζοντας τὴ φωνὴ τῆς Νέλ, ἄφησε τὴ

λάμπα νὰ πέση μέσα στὰ νερὰ τῆς λίμνης. Καὶ διαγράφοντας ἓνα μεγάλο κύκλο, ἤρθε καὶ κάθησε πλάι στὰ πόδια τῆς.

Τὰ ψηλὰ ἐκρηκτικὰ στρώματα ὅπου τὸ ἀέριο εἶχε ἀναμιχθῆ μὲ τὴν ἀτμόσφαιρα, δὲν εἶχαν πειραχθῆ. Κι' ἔτσι κάθε ἄμεσος κίνδυνος εἶχε περάσει. Ὅμως τότε μιὰ τρομερὴ κραυγὴ ἀντήχησε κάτω ἀπὸ τὸν θόλο. Ἦταν ἡ τελευταία πού ἄφησε ὁ γερο - Σιλφάξ.

Τῆ στιγμῇ δὲ πού ὁ Τζάκ Ρυὰν πιανόταν ἀπὸ τὴν κουραστὴ τῆς βάρκας, ὁ γέρος, βλέποντας πὼς ἡ ἐκδίκησή του δὲν πραγματοποιιόταν ρίχτηκε μέσα στὰ νερὰ τῆς λίμνης.

— Σῶστε τον! Σῶστε τον! φώναξε ἡ Νέλ μὲ μιὰ διαπεραστικὴ φωνή.

Ὁ Χάρου τὴν ἄκουσε καὶ ρίχτηκε μὲ τὴ σειρά του στὸ νερό. Πλησίασε τὸν Τζάκ Ρυὰν πού βούτηξε πολλὰς φορές...

Μὰ οἱ προσπάθειές του, ἦταν περιττές. Τὰ νερὰ τῆς λίμνης Μάλκολμ δὲν τοῦ ἔδωσαν τὴ λεία τῆς.

.....
 Ἐξὶ μῆνες ὕστερα ἀπὸ αὐτὰ τὰ γεγονότα, ὁ γάμος τοῦ Χάρου Φόρντ καὶ τῆς Νέλ πού εἶχε διακοπῆ τόσο δραματικὰ καὶ παράξενα, τελέστηκε μὲ λαμπρότητα καὶ κυρίως ἀκίνδυνα. Κι' ἀφοῦ ὁ σεβασμιώτατος Χόμπσον εὐλόγησε τὴν ἔνωσή τους, οἱ νεαροὶ σύζυγοι ἐπέστρεψαν στὸ σπίτι.

Ὁ Τζέιμς Στάρ καὶ ὁ Σιμὸν Φόρντ, ἀπαλλαγμένοι πιά ἀπὸ κάθε ἀνησυχία, πῆραν τὴν πρωτοκαθεδρία στὴ γιορτῇ πού ἐπακολούθησε καὶ κράτησε ὡς τὴν ἄλλη μέρα.

Ὁ Τζάκ Ρυὰν ντυμένος μὲ τὴ γραφικὴ σκωτσέζικη φορεσιά του, ἄρχισε τὰ τραγούδια του μὲ τὴν πίπιζά του. Τραγούδησε, χόρευε καὶ ὅλοι τὸν χειροκρότησαν.

Καὶ τὴν ἄλλη μέρα ξανάρχισε ἡ δουλειὰ στὸ ἀνθρακωρυχεῖο ὑπὸ τὴ διεύθυνση τοῦ μηχανικοῦ Τζέιμς Στάρ.

Δὲν θὰ εἶναι ὑπερβολὴ νὰ ποῦμε ὅτι ὁ Χάρου καὶ ἡ Νέλ ζοῦσαν μέρες εὐτυχίας. Αὐτὲς οἱ δύο καρδιὲς πού

τόσο ταλαιπωρήθηκαν, βρήκαν στην ένωσή τους την εύτυχία που τους άξιζε.

Όσο για τον Σιμόν Φόρντ, ο τιμημένος εργοδηγός της Νέας Άμπερφόυλ λογάριαζε να ζήσει αρκετά για να γιορτάση κι' εκείνος τα πενήντα χρόνια του γάμου του με την καλή Ρίτα.

Ο Τζακ Ρυάν τους εύχήθηκε να νοιώσουν αυτή τη χαρά. Κι' ακόμα να ζήσουν περισσότερο για να γιορτάσουν κι' άλλη μιὰ φορά τους χρυσούς γάμους τους. Πάντως ή κουκουβάγια, που ζούσε ακόμα και θα ζούσε ίσως περισσότερο απ' όλους, δέν ξεκολλούσε από τη σκοτεινή φωλιά της... Έτσι μετά το θάνατο του Σιλφάξ, μολοντί ή Νέλ προσπάθησε να την κρατήσει κοντά της, κι' αφού πέρασαν μερικες μέρες, πέταξε μακριά. Έκτος ότι ή κοινωνία των ανθρώπων δέν της άρεσε όσο ή συντροφιά του μακαρίτη κυρίου της, φοινότον πώς είχε διατηρήσει κάποια ιδιαίτερη κακία για τον Χάρου. Το ζηλιάρικο πουλι πράγματι πίστευε πώς ή αιτία που είχε χάσει τη συντροφιά της Νέλ ήταν αυτός. Άλλωστε με τον Χάρου δέν είχε νομαχήσει μέσα στο πηγάδι για τη Νέλ;

Άπο τότε ή Νέλ δέν έβλεπε την κουκουβάγια παρα πολυ σπάνια καθώς πετούσε πάνω από τη λίμνη Μάλκολμ.

Να ήθελε να ξαναδη την παλιά του φίλη; Ήθελε να βυθίση τις ματιές της μέσα στον ύγρο τάφο του Σιλφάξ;

Κι' οί δυο έκδοχες έγιναν δεκτες γιατί ή κουκουβάγια έγινε θρούλος κι' ένέπνευσε στον Τζακ Ρυάν διάφορες ιστορίες.

Χάρη δέ σ' αυτόν τον εύθυμο τύπο, τραγουδούν ακόμα τα βράδρια στη Σκωτία το τραγούδι της κουκουβάγιας του γερο - Σιλφάξ: του τρωγλοδύτη των άνθρακωρυχείων της Άμπερφόυλ.

